

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 9

SKARBOFERM

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
POLSKICH KOPALN SKARBOWYCH
NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

ADRES: CHORZÓW I, PL. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 12

ADRES TELEGRAFICZNY: SKARBOFERM-CHORZÓW

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ:

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW

I SIARCZANU AMONU

Z KOPALN:

„KRÓL” W CHORZOWIE, „BIELSZOWICE”

I „KNURÓW”

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
PROBLEM ZAPASÓW W HANDLU — K. A. S.	809	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	826
BANK ROZRACHUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH O ŚWIATOWEJ SYTUACJI GOSPODARCZEJ — KON- STANTY SOKOŁOWSKI	811	POCZTA I TELEGRAF	827
KRONIKA GOSPODARCZA:		SAMORZĄD	829
ELEKTRYFIKACJA CENTRALNEGO OKRĘGU PRZEMYSŁOWEGO Przemówienie Pana Wiceministra Przemysłu i Handlu Dr Adama Rosego		KRONIKA TYGODNIOWA:	
Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU	815	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	830
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH . .	815	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	830
GÓRNICTWÓ I PRZEMYSŁ:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Współpraca polsko-brytyjska w zakresie eksportu węgla		BUDŻET	830
GÓRNICTWÓ WĘGLOWE	817	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	833
PRZEMYSŁ NAFTOWY	817	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
ROLNICTWÓ	820	EUROPA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA W NIEMIEC- KIEJ POLITYCE „GROSSRAUMWIRTSCHAFT“ — D.	835
Gospodarka buraczana w okresie kampanijnym 1939/40 — W. K.		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
HANDEL :		OGÓLNE	836
Wystawa „Nowoczesny Sklep Detaliczny“		ANGLIA	837
HANDEL ZAGRANICZNY	822	NIEMCY	838
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	822	BUŁGARIA	838
RYNEK AKCYJNY	823	Z. S. R. R.	839
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	823	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	840
Sieć i rozkład lotów P. L. L. „Lot“ w sezonie letnim 1939 r.— Zb. Raciński		BIBLIOGRAFIA	841

PROBLEM ZAPASÓW W HANDLU

JEDNĄ z zasadniczych funkcji handlu jest magazynowanie towaru—jako czynność, pozwalająca na dystrybucję towaru w czasie. Magazynowanie to musi się odbywać na rachunek i ryzyko kupca, natomiast kwestia miejsca składowania znajduje się na drugim planie. Nie jest jednak obojętne, czy i w jakiej formie miejsce to istnieje, oraz czy i z jakim skutkiem urządzenia składu pozwalają na przechowanie towaru bez szkody dla niego. Ponadto należy mieć w pamięci ekonomiczną rolę magazynowania: zapasy pozwalają wyrównywać różnice w ustosunkowaniu się podaży do popytu, usuwając tym samym nadmierne wahania koniunkturalne. To, że zapasy posiadają wielkie znaczenie na wypadek specjalnych trudności w obsłudze rynku—jest już tylko konsekwencją poprzedniej uwagi.

Wielkość zapasów w handlu jest pochodną zamożności zarówno całego kraju, jak i samego handlu. Na tę wielkość wpływa również nastawienie społeczeństwa: w społeczeństwie przezornym i zapobiegliwym zapasy muszą być większe i staższe aniżeli w społeczeństwie, żyjącym „z dnia na dzień”. Ponadto jednak grają tutaj rolę momenty postronne, częściowo wpływające z czynników, wymienionych wyżej. Są one bądź natury techniczno-finansowej, bądź ogólno-ekonomicznej lub kalkulacyjnej. Będą one uwzględnione w dalszym ciągu niniejszych rozważań.

Analizując stosunki polskie, należy dojść do wniosku, że stan zapasów w handlu przedstawiał się pod każdym względem nie zadowalająco. Według danych Polskich Kolei Państwowych, które cytuje wydawni-

ctwo Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach o rynku węglowym¹⁾, w 16 miastach znajduje się ok. 280 składów węgla o pojemności ok. 252 tys. t, co czyni ok. 900 t na 1 skład przeciętnie. Jeżeli uwzględnimy, iż spożycie węgla pozaprzemysłowego w Warszawie wynosi ok. 700 tys. t rocznie, a magazyny i składy węglowe posiadają pojemność ok. 40 tys. t, to się okaże, iż stosunek zapotrzebowania do pojemności wynosi jak 17,5 : 1, czyli przeciętny zapas wynosi tyle, ile stanowi zapotrzebowanie 3-tygodniowe. „Próbna rejestracja zapasów, przeprowadzana wyrywkowo w Warszawie w ciągu 4 miesięcy 1937 r., wykazała, że ogólny zapas w składach hurtowników wahał się od 3 000 t do 9 000 t, czyli najdłużej mógł wystarczyć na pokrycie zapotrzebowania 3-dniowego”¹⁾. Ostatnio ogłoszone ulgi podatkowe dla składujących węgiel oraz zarządzenia administracyjne powinny zmienić radykalnie podany stan rzeczy.

Kwestia zapasów została postawiona stosunkowo najlepiej w handlu żelazem. Bez ulg podatkowych i zarządzeń natury administracyjnej, natomiast *via facti* firmy, trudniące się zawodowo handlem żelaza, zostały zobowiązane do posiadania odpowiednich ilości towaru. Kto nie przestrzega tych minimumów, jakie ustanowił Syndykat Hut Żelaznych, ten nie może być tzw. tranzytowcem, czyli bezpośrednim odbiorcą hurtowym. Zasada ta stworzyła, zapewne, hurtowników uprzywilejowanych, lecz z punktu widzenia zapasów odegrała niewątpliwie rolę dodatnią. Nie należałoby jej naruszać nawet w wypadku zwiększenia liczby hurtowników żelaza.

W szeregu artykułów, zwłaszcza pochodzenia rolniczego, na istnienie oraz wielkość zapasów wpływa decydująco moment techniczny. Nie każdy artykuł nadaje się do przechowania, nie każdy towar znosi dłuższe przetrzymywanie go w magazynach i składach. Tak np. przechowywanie nasion połączone jest z dużym ryzykiem; to samo odnosi się do pasz treściwych (makuchy, śruty, otręby), wielu nawozów sztucznych itd. Artykuły łatwo psujące się (owoce, warzywa, mięso itd.) wymagają przy składowaniu specjalnych urządzeń w postaci przechowalni lub chłodni, te zaś są dostępne tylko bardzo zamożnemu handlowi. W praktyce chłodnie i większe specjalne przechowalnie powstają przy udziale i na ryzyko kapitału publicznego; okoliczność ta jednak nie zmniejsza znaczenia tych urządzeń, jako nieodzownego warunku prowadzenia przez handel polityki tworzenia i posiadania rezerw (zapasów) towarowych.

Do specjalnych i z trudem dających się usunąć przyczyn braku zapasów lub ich niedostateczności należy zaliczyć również przyczyny natury kalkulacyjnej lub — jak kto woli — ogólno-ekonomicznej. Obserwacja wahań cen zboża uczy, iż handel tym artykułem jest w Polsce stale narażony na niewspółmierne do zarobku ryzyko, związane ze zmiennością cen, i to przede wszystkim zmiennością ich tendencji. Kupiec — prywatny czy spółdzielczy — nabywając zboże na jesieni, nie ma absolutnie pewności, iż na wiosnę będzie ono droższe, przy czym różnica cen in plus pokryje mu koszty magazynowania zboża. Przeciwnie, w ciągu ostatnich kilku

lat ceny wiosenne spadały poniżej poziomu cen jesiennych tej samej kampanii zbożowej, narażając kupców na straty, a tym samym odstręczając ich od przetrzymywania zboża na własne ryzyko we własnych urządzeniach składowych. Obawa zaangażowania się w większe ilości towaru sprawia, iż w handlu zbożowym dominuje typ drobnego handlarza, skupującego niewielkie partie i dążącego co rychlej do pozbycia się — bez względu na wysokość marży zysku — nabytych niemal przed chwilą towarów. Niechęć lub niemożność ponoszenia ryzyka, związanego z przechowaniem (składowaniem) towaru, jest bodaj że główną przyczyną istnienia nadmiernej ilości słabych przedsiębiorstw handlowych. Stan ten powoduje również chęć przerzucenia ryzyka składowania na producenta, zwłaszcza rolnika.

Rozwój konsumpcji w Polsce wymaga istnienia aparatu handlowego, dysponującego odpowiednią do potrzeb odnośnych towarów siecią magazynów, składów itp. „Aparat handlowy musi posiadać odpowiednie urządzenia techniczne, jak np. urządzenia składowe i środki przewozowe, musi mieć możliwość wyrównywania podaży w czasie, a więc możliwość utrzymywania zapasów”¹⁾. Zagadnieniu temu poświęcano dotychczas stanowczo zbyt mało uwagi. Nasze instytucje pieniężne bardzo niechętnie kredytują urządzenia składowania towarów. Operują one niejednokrotnie argumentem, iż składowanie jest zbędne i nawet szkodliwe, że może ono służyć celom spekulacyjnym (jak gdyby prymitywizacja handlu nie ułatwiała „łapania ryb w mętnej wodzie”), że przepisy bankowe nie pozwalają na kredytowanie budowy i eksploatacji wspomnianych urządzeń itd. Brak jest również norm prawno-administracyjnych, regulujących tę sprawę w sposób mniej lub więcej obligatoryjny. Do chwili obecnej nie zostało np. wydane rozporządzenie wykonawcze do art. 3 ustawy z dn. 5/VIII 1938 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku, mimo iż artykuł ten przewidywał „w rozporządzeniu o magazynowaniu przedmiotów powszedniego użytku w ilościach, przekraczających normalne potrzeby zobowiązanego do magazynowania” określenie „sposobów, które umożliwią finansowanie i pokrycie kosztów tego magazynowania”.

Słabość sieci urządzeń magazynowych handlu prywatnego (handlowi spółdzielczemu Państwo przyszło ostatnio z dość dużą pomocą) znajduje analogię w niedostatecznym nasyceniu naszego rynku siecią specjalnych urządzeń publicznych. Chodzi tu przede wszystkim o bocznice, rampy i magazyny kolejowe. Polska w chwili obecnej liczy zaledwie ok. 1 500 magazynów kolejowych (w tym ok. 700 w b. dzielnicy pruskiej) oraz ok. 2 000 ramp bocznych, czołowych i przewoźnych (w tym ok. 1 100 w b. dzielnicy pruskiej). W hurtowym handlu węglem raptem 15% firm posiada własne bocznice kolejowe²⁾.

Wyposażenie handlu w urządzenia pomocnicze również szwankuje. Daje się to we znaki przede wszystkim handlowi zbożowemu, który w minimalnym stopniu ma techniczną możliwość czyszczenia zboża, przez co standart tego ostatniego jest w Polsce powszech-

¹⁾ Stanisław Gryziewicz: „Rynek węglowy w Polsce”, str. 150.

¹⁾ Op. cit., str. 107.

²⁾ Op. cit., str. 149.

nie zbyt niski. Łączy się z tym kwestia elewatorów, jako wyższej formy magazynów. Niestety, Polska dysponuje w chwili obecnej tylko 6 elewatorami o pojemności 26 tys. ton, kiedy np. Bułgaria buduje elewatory o pojemności 150 tys. t, Jugosławia — 100 tys. t itd. Niedostateczna jest również pojemność zwykłych magazynów zbożowych; wprawdzie młyny handlowe dysponują w tym względzie pojemnością przeszło 700 tys. t, są to jednak urządzenia przeważnie prymitywne. Już nieco lepszy charakter posiadają magazyny zbożowe spółdzielni rolniczych o pojemności ok. 30 tys. t. Regułą, obowiązującą w handlu zbożowym w Polsce, jest przechowywanie zboża w budkach i szopach, urągających wszelkim pojęciom o prawidłowym magazynowaniu ziarna. Analogicznie—tzn. równie niekorzystnie—przedstawia się sprawa z urządzeniami dla żywca (stajnie spędowe itp.) i mięsa (chłodnie), dla warzyw i owoców, dla węgla, dla skór itd. Najkorzystniejszy obrót przybrały omawiane sprawy na terenie handlu żelazem, ale i tutaj jakość magazynów i składów pozostawia czasem dużo do życzenia.

Identycznie układają się stosunki w handlu detalicznym. Handel ten dysponuje minimalną wprost ilością właściwych pomieszczeń składowych, a to, co nosi nazwę magazynu, jest de facto budką, szopą lub nieodpowiednio urządzoną piwnicą. W detalicznym handlu węglem maksymalna pojemność „magazynu” wynosi 10 t, przy czym węgiel leży najczęściej pod gołym niebem, wietrzeje itp. Handel spożywczy nie posiada urządzeń chłodniczych, co go naraża na wielkie straty, przeliczane najczęściej na spożywcę (warzywa, owoce).

Przynajmniej braku i niskiego poziomu magazynów i urządzeń pomocniczych w handlu zostały już częściowo wyżej naszkicowane. Poza momentami czy właściwościami technologicznymi (np. mąka nie dobrze znosi magazynowanie jej przez czas dłuższy) występują tutaj następujące okoliczności: brak linii kolejowych oraz bocznic i ramp, w niektórych wypadkach brak zatwierdzonych planów rozbudowy miast, niedostateczna pomoc w budowie urządzeń i magazynów, okazywana handlowi przez kredyt zorganizowany, szczupłość środków obrotowych, nie pozwalająca na więzienie ich w zapasach składu, nadmierne ryzyko koniunkturalne (zboże, mąka), wreszcie—niski poziom i niezamowność samego handlu.

Wymieniony stan rzeczy powoduje ujemne skutki

o nader szerokim zasięgu. Płaci zań spożywca, albowiem straty na nieumiejętnym magazynowaniu lub braku magazynów z reguły przerzuca się na odbiorcę. Płaci zań również producent, któremu handel zmniejsza cenę, płaconą za dostarczony towar (tak np. dopiero zaprowadzenie racjonalnych solarni skór podniosło ceny o ok. 30%, na czym najlepiej wyszli rzeźnicy). A jak wielkie straty ponosi gospodarstwo narodowe z powodu marnotrawstwa, będącego prostą konsekwencją niedostatku magazynów lub niskiego ich poziomu? Obliczenia znawców mówią o 5÷15% strat na ziarnie, przechowywanym w sposób prymitywny w stodołach itp.

Ale to jeszcze nie wszystko. Opinia publiczna nie zdaje sobie zazwyczaj sprawy, że niedostatecznie silny finansowo aparat handlowy, nie będąc tym samym zdolny do posiadania magazynów itp. urządzeń, musi być aparatem niedoskonałym, który wywołuje słuszne narzekania na tzw. przerost pośrednictwa i wygórowane ceny detaliczne. Czyż jednak może być inaczej, jeżeli kupiec, nie mogąc przechowywać towaru, bo go na to nie stać, sprzedaje nabyty towar czym prędzej, od ręki, przez co stwarza łańcuch pośredników takiej samej jak on wartości. Niedostateczna sieć elewatorów i magazynów zbożowych powoduje, iż opłaty za przechowywanie zboża są za wysokie, wynoszą bowiem ok. gr 25 od 1 q żyta miesięcznie, co w skali 10 miesięcy stanowi przy tegorocznych cenach do 20% ad valorem, a zatem uniemożliwia posiłkowanie się tą konieczną formą gospodarczą. W tym stanie rzeczy, kiedy słaby aparat handlowy nie ma możliwości dysponowania własnym towarem, bo do tego niezbędne są składy i urządzenia specjalne, musi powstać szkodliwe zjawisko w postaci czy to tzw. czarnej giełdy, występującej szczególnie jaskrawo w handlu węglem, czy to tzw. półhurlu—zbędnego ogniwa, uciekającego z reguły przed opodatkowaniem.

Problem zapasów w handlu jest pochodną ogólnej sytuacji handlu w Polsce. Jego nierozwiązanie lub rozwiązanie niedostateczne przyczynia się z kolei do wadliwego funkcjonowania aparatu handlowego. Jeżeli więc pragnie się zarówno rozwiązać kwestię struktury wymiany, jak i usprawnić zaopatrzenie ludności, to należy do zagadnienia zapasów w handlu podejść od strony techniczno-finansowej, jak i zasadniczej, tj. dążąc do wzmocnienia aparatu handlowego.

K. A. S.

BANK ROZRACHUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH O ŚWIATOWEJ SYTUACJI GOSPODARCZEJ

SPOŚRÓD publikacji zagranicznych, omawiających aktualne zagadnienia finansowe i gospodarcze w skali światowej, sprawozdania Banku Rozrachunków Międzynarodowych wybiły się od szeregu lat na czołowe miejsce—zarówno dzięki wszechstronnemu ujęciu poruszanych problemów, jak dzięki obiektywizmowi, tym bardziej cennemu, że skład władz Banku jest b. niejednorodny pod względem narodowościowym. Warto zatem przyjrzeć się bliżej poglądom, wyrażonym w sprawozdaniu Banku za rok 1938/39, ogłoszonym w tym miesiącu. Niesposób—rzecz jasna—omówić całego nagromadzonego w spra-

wozdanu materiału, który dotyczy głównie zagadnień następujących: kształtowania się produkcji i handlu światowego, tendencji cen, wydobycia i repartycji złota, fluktuacji walut, ruchów kapitałów, zadłużenia zagranicznego, kształtowania się stopy procentowej, wreszcie polityki banków centralnych. Zatrzymamy się więc jedynie na momentach najbardziej istotnych.

Charakterystyczną cechą obecnej sytuacji międzynarodowej jest paradoksalny na pozór wzrost znaczenia handlu zagranicznego. Pomimo wysiłków poszczególnych państw do uniezależnienia się od zagranicy nieublagana logika wypadków zmusza rządy do

zwrócenia baczniejszej uwagi na rozwój handlu zagranicznego. Zwiększenie produkcji—czy to na cele zbrojeniowe, czy też w ramach polityki autarkii—powoduje wcześniej czy później wzrost importu. Różnorodność i pomysłowość metod, stosowanych przez zainteresowane państwa w kierunku popierania handlu zagranicznego, świadczy o dominującym znaczeniu obrotów międzynarodowych. Pod tym względem nastąpiła wyraźna zmiana poglądów w stosunku do okresu 1931÷33; wówczas usiłowano przede wszystkim ożywić koniunkturę wewnętrzną poprzez wielkie roboty publiczne, zaostrenie protekcjonizmu itd. Obecnie coraz lepiej rozumie się, że w wypadkach forsowania produkcji krajowej, przy niedocenieniu eksportu, można łatwo dojść do sytuacji, w której powiększenie importu staje się niemożliwym, co z kolei wpływa na obniżenie wytwórczości i stanu zatrudnienia. Toteż Bank Rozrachunków Międzynarodowych wyraźnie stwierdza, że na dłuższą metę poprawa stanu zatrudnienia i podniesienie stopy życiowej uwarunkowane są ożywieniem wymiany handlowej z zagranicą.

Pomimo wyjątkowo niekorzystnych warunków politycznych i pomimo powszechnych dążeń do samowystarczalności gospodarczej handel światowy wykazał w ostatnich latach dużą odporność. W 1938 r. rozmiary handlu światowego były o 15% większe niż przed wojną—w 1913 r. Jednakże postępujące uprzemysłowienie wielu krajów rolniczych przyczyniło się do tego, że wzrost produkcji światowej jest szybszy od zwiększenia obrotów handlu zagranicznego, jak to przedstawia następujące zestawienie (wskaźniki przy podstawie: 1913 r.=100):

	Światowa produkcja przemysłowa	Obroty handlu światowego	Stosunek obrotów handlu światowego do światowej produkcji przemysłowej
1929 . . .	139	130	94
1937 . . .	152	123	81
1938 . . .	144	113	78

Między innymi, dużą żywotność wykazał w ub. r. handel zagraniczny Chin: pomimo toczących się działań wojennych eksport Chin zmalał w porównaniu z 1937 r. tylko o 9%, import zaś—o 7%. Jeżeli chodzi o handel zagraniczny Niemiec, to niedobór bilansu handlowego, wynoszący w 1938 r. ok. RM 600 miln. (wobec 400 miln. nadwyżki eksportu w 1937 r.)—pokryty został z ukrytych rezerw dewizowych, których uruchomienie było jakoby uzasadnione tym, że realizacja 4-letniego planu gospodarczego pozwolić ma Rzeszy uzupełnić z nadwyżką posiadane zapasy dewiz. Zresztą przyspieszenie zbrojeń nie mogło się odbyć bez uruchomienia ukrytych rezerw dewizowych. Udział krajów Europy Południowo-Wschodniej w imporcie do Rzeszy wzrósł w okresie 1929÷38 w dwójnasób, nie należy jednak przeceniać roli tych krajów w handlu zagranicznym Niemiec: w 1938 r. Niemcy importowały z krajów Europy Południowo-Wschodniej zaledwie 10% ogólnego przywozu Rzeszy.

Niepomyślnie z punktu widzenia interesów krajów dłużniczych kształtował się handel zagraniczny Stanów Zjedn. Podczas gdy w okresie „boomu” w połowie 1937 r. saldo bilansu handlowego Stanów Zjedn. było ujemne, w 1938 r. nastąpił, pod wpływem osłabienia koniunktury, znaczny spadek przywozu, do czego przyczyniły się również dobre zbiory zbóż

w Stanach Zjedn. Natomiast eksport utrzymał się na wysokim poziomie—tak, że nadwyżka wywozu osiągnęła ok. \$ 100 miln. miesięcznie, czyli była najwyższa od 1921 r. W tym samym czasie deficyt bilansu handlowego dwóch innych krajów wierzycielskich—Francji i Szwajcarii—poważnie się obniżył—tak, że łączna nadwyżka importu nad eksportem 8 najważniejszych krajów wierzycielskich (w tym Stanów Zjedn.) zmniejszyła się z \$ 3·2 mild. w 1937 r. do \$ 1·7 mild. w 1938 r.

Interesujące tendencje zarysowały się ostatnio w dziedzinie finansowania handlu zagranicznego. Niepewna sytuacja polityczna wpływa w kierunku ograniczenia kredytu i asekuracji prywatnych, toteż coraz większą rolę odgrywa pomoc finansowa, udzielana eksporterom przez państwo—czy to w postaci bezpośrednich kredytów, czy też w postaci gwarancji rządowych. Typowym przykładem interwencji państwa w finansowanie obrotów handlu zagranicznego jest działalność Departamentu Gwarancji Kredytów Eksportowych angielskiego Board of Trade, który—po b. skromnych początkach—stał się ostatnio ważnym czynnikiem w mechanizmie finansowania eksportu brytyjskiego. Głównym zadaniem Departamentu jest udzielanie eksporterom gwarancji przed ryzykiem bankowym, walutowym itd.; na ogół Departament nie udziela bezpośrednio kredytów. Dzięki udzielonej poręce Departament przyczynił się do ulokowania na rynku londyńskim bonów rosyjskich (w 1936 r.) oraz bonów tureckich w ub. r. Umowa angielsko-turecka, związana z emisją bonów, jest b. charakterystyczna. Umowa ta przewiduje emisję 5½% bonów tureckich na sumę £ 10 miln. na cele uregulowania importu maszyn i artykułów przemysłowych z W. Brytanii do Turcji, przy czym dołączony jest plan eksportu tureckich artykułów rolnych na rynki światowe; wpływy z tego wywozu przeznacza się na obsługę i na umorzenie bonów. Ponadto Rząd angielski zagwarantował spłatę kredytu w wys. £ 6 miln., udzielonego Turcji na zakup materiałów wojennych.

Co się tyczy światowej produkcji przemysłowej, to po osłabieniu koniunktury w I połowie 1938 r. nastąpiło w II półroczu wyraźne ożywienie wytwórczości, przy czym czas pracy został w większości krajów przedłużony; w krajach europejskich przeciętny czas pracy wynosił w końcu ub. r. ok. 48 godzin, w Stanach Zjedn. tylko 42 godz. i w Japonii—60 godzin. Załamanie „boomu” w Stanach Zjedn. przypisuje Bank Rozrachunków Międzynarodowych gwałtownej zwwyżce płac, która podcięła rentowność produkcji przemysłowej; załamanie się równowagi pomiędzy kosztami produkcji i cenami wyrobów gotowych uniemożliwiło dalsze ożywienie koniunktury—pomimo olbrzymich wydatków Państwa, zmierzających do zwiększenia siły nabywczej mas i pomimo celowo prowadzonej polityki taniego pieniądza. B. R. M. wiąże zagadnienie wielkich robót publicznych z problemem rentowności: „Wielkie roboty publiczne stanowiąby rzeczywiście podniętę dla obrotów gospodarczych—pod warunkiem, że podejmowane są w ramach ogólnej polityki przywrócenia równowagi systemu gospodarczego, nie zaś jako sposób ominięcia tych zasadniczych wysiłków. Oto podstawowa zasada, na której opierać się powinna polityka wielkich robót publicznych, podejmowana w różnych krajach”. Bank przestrzega zwłaszcza przed groźącym zachwianiem równowagi kosztów produkcji od strony zwyczajki płac,

przede wszystkim w przemyśle budowlanym, zajmującym kluczową pozycję w akcji inwestycyjnej.

Zwiększenie produkcji na cele pozagospodarcze nie może pozostać bez wpływu na ogólną stopę życiową. Obniżenie stopy życiowej następuje—zdaniami B. R. M.—w okresie całkowitego zatrudnienia aparatu produkcyjnego, gdy dalsze zwiększenie wytwórczości na cele pozagospodarcze (lub też na eksport, z którego wpływy przeznacza się na import, pozbawiony charakteru gospodarczego) powoduje spadek wytwórczości dóbr konsumpcyjnych. Obniżenie stopy życiowej następuje bądź to na skutek wyższych cen o charakterze inflacyjnym, bądź też na skutek coraz silniejszego nacisku śrubby podatkowej oraz wykorzystywania przez państwo zasobów rynku kapitałowego. Uwagi powyższe nabierają szczególnego znaczenia, gdy się weźmie pod uwagę olbrzymi wzrost wydatków na zbrojenia, jakiego jesteśmy świadkami. W latach 1928÷38 wydatki tego rodzaju w skali światowej wzrosły 5-krotnie, tj. znacznie silniej niż przed wielką wojną, w latach bowiem 1903÷13 zwiększyły się one tylko 2-krotnie. O ile w 1913 r. kredyty wojskowe, przewidziane w budżecie angielskim, absorbowały ok. 3½% dochodu społecznego W. Brytanii, to w 1939/40 r. figurują one już w budżecie na sumę £ 630 miln., czyli stanowią ok. 14% dochodu społecznego. Przed każdym ministrem skarbu wyrasta problem uzyskania odpowiednich funduszy na finansowanie zbrojeń z wpływów podatkowych lub też z operacji kredytowych—w ten sposób, ażeby nie naruszyć siły nabywczej pieniądza na rynku wewnętrznym ani też równowagi bilansu płatniczego. Nie ma mowy o tym, ażeby przyspieszone wydatki na cele zbrojeniowe mogły być pokryte wyłącznie z podatków. Wg obliczeń B. R. M. łączna suma deficytów budżetowych, pokrywanych w różnych krajach ze środków kredytowych, wynosiła na początku 1939 r. ok. \$ 1 mild. miesięcznie.

Dążąc do obniżenia ciężarów z tytułu obsługi długu publicznego, wiele rządów usiłuje utrzymać na rynku możliwie niską stopę procentową. Nie znaczy to—stwierdza B. R. M.—że skarb powinien w każdym wypadku przeciwstawiać się zwykle stopy dyskontowej banku centralnego, gdy warunki rynkowe wymagają podniesienia kosztów kredytu. Zresztą podwyższenie stopy na rynku pieniężnym (kredytu krótkoterminowego) niekoniecznie wywiera wpływ na stopę rynku kapitałowego i—co za tym idzie—na warunki emisji pożyczek państwowych. Względy natury budżetowej muszą jednak ustąpić przed zagadnieniem najważniejszym, jakim jest utrzymanie strukturalnej równowagi pomiędzy kosztami produkcji i cenami—równowagi niezbędnej dla rozwoju obrotów gospodarczych. Nieznaczne podwyższenie ciężarów z tytułu obsługi długu płynnego skarbu jest bez znaczenia w porównaniu ze stratami, jakie ponosi całe społeczeństwo, a więc również i finanse państwowe, na skutek wyraźnego pogorszenia się koniunktury, jak to miało miejsce np. w Stanach Zjedn. Am.: od

września 1937 r. do maja 1938 r. produkcja przemysłowa zmalała w tym kraju o 1/3.

Anomalią dzisiejszej sytuacji jest koncentracja złota w Stanach Zjedn. Ogółem wydobycie złota w 1938 r. wyniosło 37 miln. uncyj, wartości \$ 1 290 miln. (z czego w Z. S. R. R. wydobyto wg danych szacunkowych ok. 5 miln. uncyj wartości \$ 175 miln.). Wydobycie złota wzrosło w 1938 r. w porównaniu z rokiem poprzednim o 5·6%. Natomiast zapasy złota Stanów Zjedn. zwiększyły się w ub. r. o \$ 1 750 miln., czyli o sumę, przekraczającą o 35% światową produkcję tego metalu w ub. r. Przeszło połowa importu złota do Stanów Zjedn. pozostawała w związku z nadwyżką bilansu handlowego, reszta zaś—z przyływem kapitałów z zagranicy. Sprawozdanie B. R. M. zawiera retrospektywny przegląd ruchu kapitałów do Stanów Zjedn. w okresie ostatnich 4 lat. Począwszy od 1934 r. do końca 1938 r. przyływ kapitałów do Stanów osiągnął \$ 4·2 mild., z czego ok. \$ 1·5 mild. przypada na repatriację kapitałów amerykańskich, ulokowanych uprzednio za granicą, \$ 1·2 mild.—na zakup amerykańskich papierów wartościowych przez kapitalistów zagranicznych oraz \$ 1·5 mild. na fundusze, ulokowane w bankach amerykańskich przez cudzoziemców. Ucieczka kapitałów odbywała się ponadto pod postacią tezauryzacji monet i banknotów dolarowych, na które zapotrzebowanie w Europie znacznie wzrosło. Zdaniem B. R. M.—suma banknotów dolarowych, znajdujących się za granicą, wynosi ok. \$ 500 miln.

Koncentracja złota w Stanach Zjedn. oraz odstąpienie wielu krajów od parytetu złota bynajmniej nie świadczą o zmniejszeniu roli złota, jako środka płatniczego w obrotach międzynarodowych lub jako pokrycia obiegu biletów bankowych. Wyrazem zmniejszonej roli złota są z jednej strony bardziej ożywione niż kiedykolwiek międzynarodowe ruchy złota, z drugiej zaś—zmiany statutów niektórych banków centralnych; zmiany te nadal utrzymują związek pomiędzy obiegiem biletów i rezerwą złota danego banku. Spośród zmian, przeprowadzonych w ub. r. w statutach banków centralnych, sprawozdanie B. R. M. omawia dość szczegółowo reformę statutu Banku Polskiego i Banku Węgierskiego oraz wspomina o upoważnieniu Banku Francuskiego do dokonywania operacji otwartego rynku, wreszcie o upaństwowieniu kanadyjskiego banku centralnego.

Co się tyczy ewolucji bankowości prywatnej, to ostatnio daje się zauważyć wyraźny wzrost lokat, dokonywanych przez banki prywatne w papierach państwowych, co pozostaje w związku zarówno ze zmniejszeniem się popytu na kredyt krótkoterminowy ze strony życia gospodarczego, jak i ze zwiększeniem emisji państwowych. W tych warunkach zauważyć można w wielu krajach osłabienie odrębności, która zachodziła dotychczas pomiędzy działalnością banków kredytu krótkoterminowego i polityką instytucji kredytu długoterminowego.

Konstanty Sokółowski

KRONIKA GOSPODARCZA

ELEKTRYFIKACJA CENTRALNEGO OKRĘGU PRZEMYSŁOWEGO

PRZEMÓWIENIE PANA WICEMINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU DR ADAMA ROSEGO¹⁾

Zachwila, gdy decydujące czynniki w Polsce postanowiły, że realizacja tzw. Centralnego Okręgu Przemysłowego przeprowadzona ma być w szybkim tempie, sprawa stworzenia należytych podstaw energetycznych dla tego okręgu wysunąć się musiała na czoło prac, związanych z elektryfikacją kraju. Zdawano sobie, oczywiście, sprawę z tego, że istniejący stan rzeczy był niezadowolający, i że tylko przy należytych wykorzystaniu wszystkich dostępnych źródeł energetycznych tj. wody, węgla i gazu ziemnego, będzie można problem właściwie rozwiązać—tak pod względem teoretycznym, jak i praktycznym.

W tym stanie rzeczy przystąpiły właściwe resorty niezwłocznie do przeprowadzenia zasadniczych prac programowych i do niektórych realizacji praktycznych. Wśród tych ostatnich wymienić trzeba przede wszystkim budowę wielkiej tamy wodnej w Rożnowie, która nie tylko chronić będzie woj. krakowskie przed katastrofami powodziowymi, ale stworzy podstawy dla budowy wielkiej elektrowni wodnej. Elektrownia ta połączona będzie z istniejącą już od 10 lat, lecz rozbudowaną w ostatnim czasie elektrownią na węglu i gazie w Mościcach, a w dalszym ciągu—za pomocą wielkiej linii bardzo wysokiego napięcia—z Warszawą. Podkreślić trzeba, że linię tę—pierwszą o napięciu 150 tys. V w Polsce—przeprowadzono nie tylko w oparciu o wewnętrzne środki finansowe, lecz również wyłącznie w oparciu o polskie siły techniczne. Plan elektryfikacyjny C. O. P. przewidywał w dalszym ciągu budowę 3 jak na polskie stosunki bardzo wielkich elektrowni o zasadniczej mocy 40 tys. KW z możliwością rozbudowy do 60 tys. KW, oraz w ostatecznym wyniku połączenia wszystkich tych nowych i dawniejszych elektrowni liniami bardzo wysokiego napięcia. Plan ten zapewni nie tylko możliwie racjonalną gospodarkę elektryczną, opartą o różne elektrownie, ale sprawi również, że będą one stanowiły dla siebie wzajemną rezerwę w dostawie prądu dla obiektów przemysłowych, z nimi połączonych. Dodać muszę, że nowe elektrownie pracować będą nie tylko na węglu, lecz również na gazie ziemnym, i że w tym celu szarmonizowano ściśle plan elektryfikacji C. O. P. z planem jego gazyfikacji.

O ile idzie o finansową stronę zagadnienia, to—jak powiedziałem—linia Rożnow—Warszawa zbudowana została w oparciu o państwowe środki budżetowe. Kosztorys budowy 3 nowych elektrowni, niezbędnych linii bardzo wysokiego napięcia o łącznej długości 400 km oraz niezbędnych podstacyj transformatorowych obliczony został przed 2 laty w Ministerstwie Przemysłu i Handlu na ok. zł 80 miln. Ponieważ cały plan należało wykonać w 2½ lat, nie mogliśmy oczywiście tak poważnych sum przewidzieć w 2- lub nawet 3-letnim planie elektryfikacyjnym, i trzeba było skorzystać ze współpracy i pomocy kredytowej firm zagranicznych, przy czym podkreślić pragnę, że rola tych ostatnich ogranicza się do wykonania konkretnych zleconych im robót, i że żadne

koncesje eksploatacyjne nie wchodzi tu oczywiście w rachubę.

Najpilniejszą pracą przy wykonaniu całego planu elektryfikacji C. O. P. była budowa elektrowni w Stalowej Woli koło Niska. Pracę tę powierzono weszłym roku francuskiej firmie „Als-Thom” (Belfort). Przyznać trzeba, że firma dostosowała się do tempa prac, którego symbolem są dla całej Polski zakłady, wybudowane przez władze wojskowe w Stalowej Woli. Elektrownia uruchomiona została w 14 miesięcy po podpisaniu kontraktu, co świadczy o dużej sprawności zarówno firmy francuskiej, jak i firm polskich, które z nią współpracowały. Kontrakt zawarty z firmą „Als-Thom” weszłym roku wyniósł ok. zł 15 miln. Elektrownia dostarczać będzie prąd Zakładom Południowym w Stalowej Woli i pełnić równocześnie funkcje elektrowni okręgowej, należącej do tarnowskiego okręgu elektryfikacyjnego.

Prace, które pozostały do wykonania, tj. dalsze 2 elektrownie, 3 nowe podstacje, 3 rozbudowy istniejących lub będących w budowie podstacyj oraz ok. 400 km linii bardzo wysokiego napięcia—kosztować będą łącznie przeszło zł 60 miln. Rokowania o powierzenie tych prac firmie zagranicznej skomplikowane były m. in. przez to, że zainteresowanie dla nich zgłosiły 3 pierwszorzędne firmy, i że trzeba było pewnego czasu, aby wybrać ofertę najkorzystniejszą—zarówno pod względem cen, jak terminu wykonania robót, jak wreszcie najmniejszego obciążenia polskiego organizmu gospodarczego skutkiem transferu dewiz za granicę. Jak wiadomo, roboty powierzone zostały znowu firmie „Als-Thom”. Pożyczka zaciągnięta została na 10 lat przy oprocentowaniu 5%. Dodatkowy układ, który równocześnie zawarty został z Rządem francuskim, zapewnia nowe możliwości eksportowe na rynek francuski w ciągu najbliższych lat—w tej wysokości, aby odpowiadały one sumom, które corocznie transferować musimy w wyniku zaciągnięcia pożyczki.

Stworzenie należytych podstaw dla elektryfikacji C. O. P. nie zmniejsza oczywiście troski o racjonalną realizację ogólnopolskiego planu elektryfikacyjnego. Prace te prowadzone są nadal w Ministerstwie Przemysłu i Handlu w ścisłym kontakcie z zainteresowanymi kołami gospodarczymi. Przystąpienie jednak do realizacji drobiazgowo opracowanego planu elektryfikacyjnego C. O. P. stanowi niewątpliwie wyjątkowo ważny etap w dążeniach do stworzenia należytych podstaw energetycznych dla polskiego organizmu gospodarczego.

Rokowania, prowadzone od pewnego czasu przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w sprawie elektryfikacji C. O. P., zostały pomyślnie zakończone. W dniu 24/V b. r. podpisana została z grupą francuską „Als-Thom” (Belfort) umowa, na zasadzie której zbudowane będą 2 wielkie elektrownie na węglu i na gazie w okolicy Lublina i Starachowic oraz szereg podstacyj, potrzebnych w związku z budową linii bardzo wysokiego napięcia.

Towarzystwo „Als-Thom” zbudowało już przy pomocy licznych firm polskich w ciągu 14 miesięcy elektrownię w Stalowej Woli koło

¹⁾ Wygłoszone przez radio w dn. 25 maja 1939 r.

Niska, która przed kilku dniami puszczona została w ruch. Przeprowadzenie wyżej wspomnianej serii prac elektryfikacyjnych nastąpi również w czasie wyjątkowo szybkim—w ciągu kilkunastu miesięcy. Ogólny kosztorys przewidzianych robót przekracza zł 60 miln.

UCHWAŁY RADY MINISTRÓW

W dn. 22/V b. r. odbyło się pod przewodnictwem Pana Premiera Gen. Sławoja Składkowskiego posiedzenie Rady Ministrów, na którym przyjęto m. in. projekt ustawy o rozciągnięciu mocy obowiązującej rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o popieraniu elektryfikacji na obszar województwa śląskiego oraz projekt ustawy o przywróceniu mocy obowiązującej ustawy w przedmiocie uznania nazwisk, przybranych podczas służby wojskowej.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

RZĄDOWE PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH

Rząd wniósł do Sejmu projekt ustawy o ratyfikacji układu płatniczego między Polską i Francją. Układ ten przewiduje regulowanie płatności handlowych, wynikających z obrotu towarowego między Polską i Francją, oraz płatności z obrotu finansowego. Jeśli chodzi o pierwsze—Rząd polski gwarantuje udzielenie niezwłocznych pozwoleń transferowych dla sum, należnych za wwóz artykułów z Francji, dokonany na podstawie traktatu handlowego z dn. 22/V 1937 r. oraz jego uzupełnień. Ogólna wartość importu francuskiego ustalona zostaje na 80% wartości wywozu polskiego do Francji. Jeśli chodzi o transfer należności finansowych, to Rząd polski zobowiązuje się do dolożenia starań, aby dokonać w 1939 r. transferu bieżących należności finansowych, przypadających od Polski. Obowiązek ten obejmuje jednak transfer w granicach wpływów dewizowych, otrzymywanych w bilansie płatniczym polsko-francuskim. Na pierwszym planie będą postawione należności francuskie o stałych terminach płatności. Układ precyzuje, co jest rozumiane pod finansowymi francuskimi należnościami bieżącymi. W szczególności do nich należą płatności, dokonywane we Francji przez firmy francuskie w Polsce bądź firmy polskie, kontrolowane przez kapitały francuskie, jak: wypłata dywidend, kuponów od obligacji i akcji, procentów i amortyzacji pożyczek, pokrycie normalnych kosztów, związanych z centralami we Francji. Jako należności bieżące są rozumiane również transferowane do Francji przez personel francuski w przedsiębiorstwach wyżej wymienionych, lecz tylko w wysokości 50% ich sum netto. Jako bieżące będą uważane również wydatki, związane z wymianą intelektualną i artystyczną francusko-polską. Zaznaczone jest, że stosowanie postanowień układu płatniczego nie może prowadzić do ucieczki zaangażowanego w Polsce kapitału francuskiego. Wykonanie finansowych postanowień układu będzie kontrolowane przez mieszaną komisję rządową. Układ obowiązuje od dn. 1/IV 1939 r. do dn. 31/XII 1939 r. Niemniej przeto, jeśliby dla którejkolwiek ze stron okazało się niemożliwym wykonywanie układu, będzie ona mogła wypowiedzieć go na 15 dni naprzód. Jeśli chodzi o porównanie z układem płatniczym na 1938 r.—to układ obecny stanowi polepszenie warunków na naszą korzyść. Układ stwarza podstawy do zrównoważenia polsko-francuskiego bilansu płatniczego oraz zapobieżenia stratom dewizowym na tym odcinku.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU

W dn. 23 maja b. r. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym przez I czytanie przeszedł rządowy projekt ustawy o raty-

Zakończenie pertraktacji z firmą „Als-Thom” zamyka szczególnie ważny etap prac, związanych z elektryfikacją kraju i stworzeniem właściwych podstaw energetycznych w C. O. P.

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman opuścił dn. 19/V b. r. port w New-Yorku, żegnany na przystani przez PP.: Ambasadora R. P., Generalnego Konsula oraz licznych przedstawicieli miejscowej Polonii.

Podsekretarz Stanu w Min. Przemysłu i Handlu P. Dr Adam Rose powrócił z Londynu i Paryża i objął urządowanie.

fikacji układu płatniczego między Polską i Francją.

Następnie, Pos. Szymański referował sprawozdanie Komisji Pracy o rządowym projekcie ustawy o zmianie niektórych przepisów w sprawach pracowniczych na ziemiach odzyskanych, włączonych do woj. śląskiego. W projekcie ustawy chodzi o ujednoczenie przepisów o przedstawicielstwach pracowniczych w zakładach pracy w woj. śląskim. Na teren ziem odzyskanych rozciąga się moc obowiązująca ustawy o radach zakładowych z 1920 r., która obowiązuje na G. Śląsku. Przepisy ustaw czesko-słowackich, obowiązujące w tym względzie, tracą swą moc. Według przepisów czeskich nad radami załogowymi istniała nadbudówka w postaci rady okręgowej; tę radę okręgową znosi się, a jej majątek, wraz z majątkiem czesko-słowackich organizacji zawodowych, stanowić będzie osobny fundusz, przy czym dla utrzymania tego funduszu świadczyć będą pracodawcy, podczas gdy pracownicy będą zwolnieni od opłaty na ten cel. W odniesieniu do komisji rozjemczych wprowadzone zostały pewne zmiany. Świat pracowniczy na terenach odzyskanych odnosi się pozytywnie do omawianego projektu ustawy. Komisja Pracy uchwaliła ponadto rezolucję, wzywającą Rząd do wniesienia do Sejmu projektu ustawy o przedstawicielstwie pracowniczym w zakładach pracy na terenie całego Państwa. Sejm projekt ustawy w brzmieniu, przez Komisję ustalonym, uchwalił, przyjmując jednocześnie powyższą rezolucję.

Z kolei Pos. Łobodziński referował sprawozdanie Komisji Pracy o projekcie ustawy, złożonym przez Pos. Łobodzińskiego, o zmianie ustawy z dn. 2/VII 1937 r. o zapewnieniu pracy i o zaopatrzeniu uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego. Projekt ustawy przyznaje zaopatrzenie w tytulu uczestnictwa w walkach o Niepodległość uczestnikom tych walk — niezależnie od tego, czy są Polakami i czy mieszkają na terenie Państwa Polskiego. Przyjęta została poprawka, ustanawiająca przy Prezesie Rady Ministrów Opiekuna Głównego oraz Radę Opiekunczą nad uczestnikami walk o Niepodległość. Opiekuna Głównego mianuje Prezydent Rzplitej, Prezes Rady Ministrów powołuje zaś członków Rady Opiekunczej. Projekt ustawy przewiduje 50%-owy dodatek dla osób, odznaczonych Krzyżem Niepodległości, jeżeli w czasie walk o Niepodległość walczyły na stanowiskach kierowniczych lub były oficerami wojska polskiego. Komisja Pracy uchwaliła 3 rezolucje: pierwsza z nich wzywa Rząd, aby przy zamierzonej reformie podatkowej zwolnić zaopatrzenia uczestników walk o Niepodległość od opodatkowania, druga wzywa Rząd do zapewnienia pracy wszystkim niepodległościowcom, trzecia wzywa Rząd o wpłynięcie, aby wynagrodzenie uczestników walk o Niepodległość zapewniało im minimum egzystencji. Projekt ustawy został w obu czytaniach wraz z rezolucjami przyjęty.

W dalszym ciągu posiedzenia Pos. Ostachowski referował sprawozdanie Komisji Wojskowej o rządowym projekcie ustawy o Wojskowej Szkole Głównej Inżynierii. Potrzeba takiej uczelni istniała dawno, gdyż wysyłanie wojskowych na studia politechniczne nie mogło zastąpić specjalnej wyższej wojskowej szkoły inżynieryjnej. Stworzenie takiej uczelni będzie dalszym krokiem w przygotowywaniu obronności Państwa. Komisja przyjęła projekt ustawy z drobnymi poprawkami, uzgodnionymi z Rządem. Sejm przyjął projekt ustawy w obu czytaniach w myśl wniosków Komisji.

Następnie, Pos. Kobosko referował sprawozdanie Komisji Wojskowej o zmianach, wprowadzonych przez Senat do uchwalonego przez Sejm projektu ustawy o Krzyżu i Medalu Obojczyńskim za wojnę. Zmiany Senatu zostały przez Komisję Wojskową, a następnie przez Sejm w obu czytaniach przyjęte. Przemawiał Pos. Ks. Padacz.

Dalej, Pos. Orłański referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o zmianach, wprowadzonych przez Senat do przyjętego przez Sejm projektu ustawy o zastawie rejestrowym na maszynach i aparatach. Senat wprowadził do tekstu sejmowego szereg poprawek stylistycznych i merytorycznych. Komisja Sejmowa poprawki te częściowo przyjęła, a częściowo odrzuciła, m. in. odrzuciła przepis, iż egzekucja mogłaby być stosowana po niezapłaceniu dwóch, nawet niekolejnych, rat, przywracając wymóg niezapłaceniu dwóch kolejnych rat, jako warunek egzekucji. Sejm zatwierdził poprawki zgodnie z wnioskami Komisji.

Z kolei, na wniosek Pos. Wróblewskiego Sejm odesłał z powrotem do Komisji projekt ustawy, złożony przez Pos. Chmielińskiego, w sprawie zmiany przepisów, wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, umieszczony na porządku obrad jako sprawozdanie Komisji Prawniczej.

W końcu, Pos. Szumowski referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o zmianie, wprowadzonej przez Senat do uchwalonego przez Sejm projektu ustawy o sprzedaży i bezpłatnym odstąpieniu niektórych nieruchomości państwowych. Poprawka Senatu, charakteru czysto formalnego, została przez Sejm przyjęta.

PRACE KOMISYJ SEJMU

Komisja Wojskowa

W dn. 19 maja b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Wojskowej, na którym Pos. Ostachowski referował rządowy projekt ustawy o Wojskowej Szkole Głównej Inżynierii. Komisja projekt z małymi zmianami przyjęła.

Komisja Pracy

W dn. 20 maja b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Pracy, która przyjęła sprawozdanie podkomisji, powołanej dla rozważenia projektu ustawy Pos. Łobodzińskiego o zmianie ustawy z dn. 2/VII 1937 r. o zapewnieniu pracy i zaopatrzeniu uczestników walk o Niepodległość. Uchwalone zostały również 3 rezolucje, wzywające Rząd do polepszenia bytu uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego.

Komisja Przemysłowo-Handlowa

W dn. 23 maja b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Przemysłowo-Handlowej, na którym Pos. Wyszyński referował rządowy projekt ustawy o uprawnieniach Państwowego Instytutu Geologicznego w zakresie prac górniczych i terenowych. Z poprawkami sprawozdawcy Komisja ten projekt ustawy przyjęła.

PRACE KOMISYJ SENATU

Komisja Prawnicza

W dn. 19 maja b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Prawniczej, na którym złożyła sprawozdanie podkomisji, powołana do rozważenia rządowego projektu ustawy o organizacji więziennictwa. Sprawozdanie to, zawierające szereg poprawek do projektu rządowego, zostało przez Komisję przyjęte.

Następnie Sen. Rataj referował projekt ustawy o sądach ubezpieczeń społecznych.

W dn. 23 maja b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Prawniczej, na którym odbył się dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem o sądach ubezpieczeń społecznych. Do tekstu sejmowego Komisja wprowadziła szereg zmian.

Na tymże posiedzeniu Sen. Lelek referował projekt ustawy, zawierającej prawo o obligacjach. Dla rozważenia tej sprawy powołana została specjalna podkomisja.

Komisja Spraw Zagranicznych

W dn. 23 maja b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych, na którym Sen. Siciński referował projekt ustawy o ratyfikacji porozumienia między Polską i W. Brytanią w sprawie czenia pewnych wyrobów chemicznych.

Następnie Sen. Fudakowski referował projekt ustawy o ratyfikacji umowy dodatkowej do umowy gospodarczej między Polską i Niemcami.

Z kolei Sen. Katelbach referował projekt ustawy w sprawie ratyfikacji umowy między Polską i Niemcami w sprawie granicznego odcinka rzeki Drwęcy.

W dalszym ciągu posiedzenia referowali projekty ustaw w sprawach ratyfikacyjnych: Sen. Ślaski—o protokole taryfowym między Polską i Estonią, Sen. Kolankowski—o porozumieniu między Polską i Z. S. R. R. w sprawie statutu prawnego przedstawicielstwa handlowego Z. S. R. R. w Polsce oraz drugą umowę w sprawie układu handlowego między Polską i Z. S. R. R. oraz protokołu dodatkowego do tegoż układu. Wszystkie powyższe projekty ustaw zostały przez Komisję bez zmian przyjęte.

Komisja Komunikacyjna

W dn. 23 maja b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Komunikacyjnej, na którym Sen. Grajek referował projekt ustawy o likwidacji Kasy Emerytalnej dla Robotników Kolei Państwowych w b. dzielnicy pruskiej. Projekt ten bez zmian przyjęto.

Komisja Budżetowa

W dn. 23 maja b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Budżetowej, na którym Sen. Lechnicki złożył sprawozdanie o projekcie ustawy o dodatkowym kredycie na 1939/40 r. oraz Sen. Przedpeński—o projekcie ustawy o dodatkowym kredycie na 1938/39 r. Oba te projekty ustaw zostały bez zmian uchwalone.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

WSPÓŁPRACA POLSKO-BRYTYJSKA W ZAKRESIE EKSPORTU WĘGLA

WYWIAD Z P. PODSEKRETARZEM STANU W MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU DR ADAMEM ROSEM¹⁾

Od szeregu lat istniało między przemysłem węglowym brytyjskim i polskim porozumienie, dotyczące eksportu węgla, w myśl którego strona polska zobowiązywała się do niewzmagania swego wywozu ponad określony odsetek eksportu brytyjskiego, względnie importu rynków odbiorczych. Umowa ta zmierzała do usunięcia szkodliwej konkurencji między przemysłami obydwóch krajów, a nadto stanowić miała

pierwszy krok do szerszego porozumienia eksportowego, obejmującego wszystkich głównych eksporterów europejskich węgla. Umowa funkcjonowała przez szereg lat i przyczyniła się przypuszczalnie do pewnej stabilizacji cen na rynkach odbiorczych, gdyż usunęła jeden z czynników, obniżających ceny, mianowicie polsko-brytyjską konkurencję.

Umowa polsko-brytyjska odnowiona została po raz ostatni na 2 lata w końcu 1937 r., czyli przed przeobrażeniami politycznymi w ciągu ostatnich kilku-

¹⁾ Udzielony przedstawicielowi Agencji „Iskra” w dn. 23 maja 1939 r.

nastu miesięcy. Jasne jest, że przeobrażenia te musiały wywrzeć zasadniczy wpływ na sytuację, która wytworzyła się na tym odcinku.

Do Polski włączony został nowy obszar, który produkował przed przyłączeniem do Polski $7\frac{1}{2} \div 8$ miln. t węgla. Z produkcji tej konsumowano około 2 miln. t na terenie Zaolzia, podczas gdy reszta stanowiła nadwyżkę eksportową, wysyłaną niemal wyłącznie do dawnej Czecho-Słowacji. Jest rzeczą oczywistą, że Zaolzie nie może w zmienionych warunkach politycznych wysyłać na dawny teren Czecho-Słowacji analogiczne ilości i faktycznie eksport na ten teren zmalał blisko 5-krotnie, a i w obecnej szczątkowej formie wywołuje trudności rozrachunkowe. Zaolzie musiało szukać zatem innych rynków zbytu na terenie Polski oraz państw trzecich, i fakt ten podciął oczywiście te podstawy, na których oparł przemysł polski kwoty eksportowe, przewidziane w polsko-brytyjskim układzie. Trudności spotęgowały się przez to, że i dla starych polskich okręgów zmniejszyła się zasadniczo chłonność dawnego rynku Austrii i Czecho-Słowacji z chwilą, gdy te rynki przestały być niezależne. W praktyce zaszedł zatem taki wypadek, że Niemcy zaczęły dostarczać zamiast Polski węgiel potrzebny dla obszaru dawnej Czecho-Słowacji i dawnej Austrii i zmniejszyły jednocześnie odpowiednio własny swój wywóz na

rynki trzecie. Miejsce na tych rynkach trzecich musi i może zająć Polska, jeżeli utrzymany ma być ten udział dzisiejszego obszaru polskiego w światowym zbycie węgla, który istniał przy zawieraniu polsko-brytyjskiej umowy.

Zarówno Rząd jak i przemysł polski są zasadniczo zwolennikami utrzymania polsko-brytyjskich stosunków umownych, o ile instrument prawny, normujący ogólne stosunki, dostosowany będzie do zmieniającej się sytuacji. Stwierdzenie to wynika jasno z protokołu, który podpisywałem w Londynie z P. Ministrem Lloydem. Protokół stwierdza mianowicie, że oba rządy zalecą swym przemysłom ponowne zebranie się dla przedyskutowania i ustalenia tych zmian, które wynikają ze zmienionych warunków politycznych. Oba rządy zalecą również swym przemysłom wspólne występowanie w sprawach, związanych z szerszym międzynarodowym porozumieniem węglowym. Mam nadzieję, że przy obustronnej dobrej woli tych przemysłów znajdą się niewątpliwie rozwiązania, przy których zachowana będzie w przyszłości ścisła współpraca obydwóch przemysłów, bez naruszania żywotnych interesów żadnej ze stron.

Na zakończenie podkreślić pragnę atmosferę zaufania i zrozumienia, w jakiej przeprowadzone były rozmowy londyńskie.

GÓRNICTWO WĘGLOWE

EKSPORT WĘGLA W I POŁOWIE MAJA 1939 R. w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia—przy tej samej liczbie dni roboczych (12)—w związku z pomyślną koniunkturą na światowym rynku węglowym wzrósł o 53 tys. t (8·31%) i wynosił 691 tys. t. Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego—łącznie z węglem okrętowym—w okresie 1÷15/V wynosiła 57 tys. t — wobec 53 tys. t w kwietniu, a zatem wzrosła o 4 tys. t.

Wzrost wywozu dotyczył głównie rej. śląskiego, wahania bowiem eksportu z pozostałych rejonów węglowych były bardzo nieznaczne. Z rej. śląskiego wywieziono 491 tys. t, czyli o 53 tys. t więcej, z rej. karwińskiego 132 tys. t, a zatem o 3 tys. t mniej i wreszcie z rej. dąbrowskiego 68 tys. t, czyli o 3 tys. t więcej — w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca.

Wywóz na rynki środkowo-europejskie wynosił 118 tys. t, czyli o 2 tys. t więcej w porównaniu z przeciętnym wywozem za połowę kwietnia. Również nie zaszyły poważniejsze przesunięcia w eksporcie do poszczególnych krajów tej grupy.

Eksport na rynki skandynawskie wynosił 203 tys. t—wobec 153 tys. t przeciętnie za połowę kwietnia, a zatem wzrósł o 50 tys. t, przy czym najsilniej wzrosły wysyłki do Szwecji i Finlandii.

W okresie sprawozdawczym na rynki bałtyckie wywieziono 13 tys. t, wówczas gdy przeciętnie za połowę kwietnia wyeksportowano na te rynki zaledwie 1 tys. t. Wzrost wywozu do tej grupy rynków tłumaczy się wznowieniem wysyłek do Litwy i Estonii oraz zwiększeniem wywozu do Łotwy.

Na rynki zachodnio-europejskie wywieziono 171 tys. t, czyli o 36 tys. t więcej, przy czym wzrost eksportu dotyczył wszystkich krajów, objętych tą grupą rynków.

Eksport na rynki południowo-europejskie kształtował się niepomyślnie i wynosił 86 tys. t, czyli spadł o 36 tys. t. Tak silne osłabienie wywozu do tej grupy rynków tłumaczy się trudnością w otrzymaniu odpowiedniego tonażu oraz znaczną zwyżką frachtów do portów śródziemnomorskich.

Wywóz na rynki pozaeuropejskie, z tych samych przyczyn co i na rynki południowe, wykazał stosunkowo bardzo silny spadek, mianowicie o 23 tys. t i stanowił zaledwie 17 tys. t.

Wysyłki do W. M. Gdańska wzrosły o 3 tys. t i wynosiły 11 tys. t. Wzrósł również odbiór węgla okrętowego—do 72 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w I połowie maja w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia wzrósł o 40 tys. t i stanowił 535 tys. t, z czego na Gdynię przypada 316 tys. t, czyli o 24 tys. t więcej, a na Gdańsk 219 tys. t, czyli o 16 tys. t więcej—w porównaniu z przeciętną za połowę kwietnia.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

PRZEMYSŁ NAFTOWY W STYCZNIU 1939 R.—Wydobycie ropy naftowej w styczniu 1939 r. wyniosło 43 820 t brutto—wobec

42 700 t w grudniu 1938 r. Przeciętnie dziennie wydobywano 1 413 t, tj. więcej niż w grudniu ub. r. (o 36 t) i niż w styczniu ub. r. (o 53 t). Stanowi to znaczny, dawno nienotowany wzrost produkcji o przeszło 2·5% w porównaniu z wydobywaniem przed miesiącem i o przeszło 4% w porównaniu z wydobywaniem przed 10kimi.

Ropy boryslawskiej wydobyto w miesiącu sprawozdawczym więcej niż w grudniu ub. r. o ok. 3·5% i mniej niż w styczniu ub. r. o 2%. Udział kopalń boryslawskich wzrósł do 47%—wobec 46% w miesiącu poprzednim, był jednak niższy niż w styczniu ub. r. o 2%. Wzrost ogólnej produkcji, pomimo zwiększonej wydajności kopalń boryslawskich, przypisać jednak należy w głównej mierze zwiększonej wydajności kopalń marek specjalnych, których produkcja w porównaniu ze styczniem ub. r. zwiększyła się w styczniu b. r. bardzo pokaźnie, bo blisko o 10%, i niemal wyłącznie dzięki usilnej pracy wiertnictwa na terenach zachodnich w obrębie rejonu jasielskiego, w którym wydobyte w styczniu w stosunku do analogicznego okresu ub. r. wzrosło o przeszło 19%. Według wielkości produkcji ropy kolejność kopalń była następująca (z podziałem Borysławia na właściwy Borysław, Tustanowice i Mrażnica i zaznaczeniem w nawiasach wzrostu lub spadku produkcji w porównaniu z grudniem i styczniem ub. r.—w tonach): Tustanowice 9667 (+374, +44), Borysław 5 139 (+237, —99), Mrażnica 5 818 (+76, —367), Schodnica 3 426 (+102, +74), Kryg 3 341 (+109, +1 072), Wańkowa 1 869 (+259, +239), Bitków 1 615 (—103, —224), Toroszwówka 1 048 (+105, +155), Lipinki 829 (+4, +73), Rypne 738 (+22, —311), Grabownica 701 (—73, +49), Harkłowa 636 (+30, —35), Urycz 625 (—5, —50), Potok 576 (+17, —14), Ropica Polska 508 (+54, +348) i inne produkujące mniej niż 500 t miesięcznie —7 284 (—88, +690).

Najwydajniejsze dowiercenia nowej produkcji uzyskano w 9 otworach w wysokości 17 t ropy dziennie w Krygu, z nich najwydajniejsze w otworze „Królówka 16” wynosiło 5 t dziennie z głęb. 316 m, 4 t w otw. „Maria 17” z głęb. 333 m i 3 t w otw. „Maria 4” z głęb. 331 m. Większą również produkcję—ok. 3 i 3·5 t ropy dziennie—nawiercono w Toroszwówce w otw. „Aniela 21” w głęb. 213 m i w Wańkowej w otw. „Brelików 142” w głęb. 420 m. Jako płytkie dowiercenia wyróżniają się: otwór „Gulin 17” w Mrażnicy w głęb. 178 m. o wydajności 1·5 t dziennie, otw. „Baszty 16” w głęb. 83 m ok. 0·3 t ropy na dobę i w Lipinkach w głęb. 74 m otw. „Adam 102” o produkcji dziennie 0·06 t. W rejonie boryslawskim, poza otworem „Galin 17”, uzyskano tylko 1 nowe dowiercenie—w otw. „Stateland 33” w Tustanowicach—ok. 2·3 t dziennie z głęb. 1 398 m. Szereg innych dowierceń ukończono: w Dominikowicach, Grabownicy, Harkłowej, Hłomczy, Lipinkach, Mokrem, Węglówce, Ropience, Schodnicy, Stańkowej, Uryczu, Bitkowie, Dubie, Majdanie, Niebyłowie, Pasiecznej, Perehińsku i Rosulnej.

W ruchu wiertniczym nie było większych zmian. W wierceniu znajdowało się 181 otworów świdrowych—wobec 194 w grudniu i 172 w styczniu ub. r. Przybyło nowych otworów 30 (26 w grudniu i 21 w styczniu ub. r.). Odwiercono 11 834 m, tj. prawie identyczne ilości jak w styczniu ub. r. (11 724) i nieco mniej niż w grudniu ub. r. (12 166). W rejonie jasielskim przybyło 20 nowych otworów (14): w Dominikowicach („Eugenia 10”), Kobylance

Produkcja i obrót ropą w styczniu 1939 r. (w cysternach 10-tonowych)

OKRES	J A S Ł O				D R O H O B Y C Z				S T A N I S Ł A W Ó W				R A Z E M			
	Produkcja	Opat i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opat i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opat i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opat i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Grudzień 1938	1 250	9	1 108	615	2 654	150	2 645	1 378	366	6	332	163	4 270	165	4 085	2 156
Styczeń 1939	1 264	20	1 357	521	2 759	127	2 585	1 566	359	6	328	212	4 382	153	4 270	2 299
Styczeń 1938	1 040	16	1 138	381	2 776	144	2 941	1 164	402	7	345	186	4 218	167	4 424	1 731

Produkcja i zużycie gazów ziemnych w styczniu 1939 r. (w tys. m³)

OKRES	J A S Ł O				D R O H O B Y C Z				S T A N I S Ł A W Ó W				R A Z E M			
	Produkcja	Opat (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opat (zużycie własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opat (zużycie własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opat (zużycie własne)	Odtłoczono	Manko
Grudzień 1938	21 377	2 553	18 340	484	31 568	6 863	24 642	63	6 222	4 037	1 720	465	59 167	13 453	44 702	1 012
Styczeń 1939	22 339	2 948	19 006	385	29 677	6 965	22 663	49	6 097	3 864	1 538	695	58 113	13 777	43 207	1 129
Styczeń 1938	15 886	3 009	12 519	358	29 732	6 374	23 293	65	6 146	3 987	1 648	511	51 764	13 370	37 460	934

Liczba otworów wiertniczych na kopalniach ropy i gazów ziemnych w styczniu 1939 r.

OKRES	L i c z b a o t w o r ó w													Ilość otworów produkcyjnych	Przebieg dzienna produkcji otworów — w 1 g	
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrumen-towane	Wyłączone gazowe	Samopłynące	Lyzowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstrukcje	Likwidacja			Razem
			Tłoko-wane	Bez pro-dukcji	Razem											
Grudzień 1938	19	6	55	139	194	18	226	20	588	2 690	315	46	20	4 142	3 668	375
Styczeń 1939	37	—	53	128	181	17	239	13	611	2 686	335	45	20	4 184	3 398	382

„Inżynier”), Krygu („Elżbieta 52”, „Fellnerówka 7”, „Jerzy 23”, „Władysław 16”, „Petrol 6”, „Szczęść Boże 22”, „Zgoda 235”, „Zygfryd 6”), Libuszy („Adam 174”), Lipinkach („Lipa 66”, „119”, „Jutrzenka 43”), Ropicy Polskiej („Zawisza 31”), Rzepienniku („Florentyna”), Toroszwóce („Amelia 22”), Tyrawie Solnej („Montevideo 1”), Warze („Maria 2”) i w Wólce („Flora 31”). Na terenach okr. drohobyckiego zaczęto wiercenia 6 otworów (9): w Tustanowicach („Bukowice 47”), Mraźnicy („Galina 20”), Ropience („Ropienka 117”) i Schodnicy („Polonia 7”, „Pasieczki 65” i „Imre 39”). W obrębie okr. stanisławowskiego przystąpiono do wiercenia 4 nowych otworów (3): w Niebysiu („Zaolzie 1”, „Sezam 6” i „7”) i w Perehińsku („Baszty 17”). Najsilniej przejawiał się ruch wiertniczy w Krygu, gdzie odwiercono 2 789 m, tj. więcej niż w miesiącu poprzednim o 576 m i więcej niż w styczniu ub. r. o 1 388 m. Wiercono 25 otworów—wobec 16 w styczniu i 28 w grudniu ub. r. W innej miejscowości o większym nasileniu ruchu wiertniczego—w Schodnicy—odwiercono 1 127 m w 18 otworach (1 415 m w 16 otworach w grudniu i 1 192 m w 16 otw. w styczniu ub. r.). Na innych terenach odwiercono następujące ilości metrów: w Tustanowicach w 10 otw. 296, w Borysławiu w 3 otw. 163, w Mraźnicy w 10 otw. 84, w Wańkowej w 3 otw. 321, w Bitkowie w 6 otw. 295, w Toroszwóce w 3 otw. 195, w Lipinkach w 8 otw. 179, w Rypnem w 5 otw. 214, w Grabownicy w 5 otw. 232, w Harkłowej w 3 otw. 145, w Uryczu w 4 otw. 111, w Potoku w 1 otw. 100, w Ropicy Polskiej w 1 otw. 216 i na innych, produkujących poniżej 500 t ropy miesięcznie—w 120 otw. 5 367.

Z wierzeń pionierskich najdalej wysunięte za granicę obecnie eksploatowanego obszaru naftowego wiercenia otworu „Pionier 5” w Chodowicach (pow. Przemysł) osiągnęły głęb. 686 m w urach 16”, przewiercając warstwy miocenijskie, inny otwór świdrowy „Barbara I” w Starej Soli—201 m, otw. „Nr 1” w Skorodnem 1 024 m, nawiercając ślady ropy.

Ilość ropy zużytej na opat i manko stanowiła 3,4% produkcji (3,8%).

Do rafinerii wyeksponowano 42 700 t (40 850).

Zapasy ropy zamagazynowanej osiągnęły 22 990 t (21 560).

Ceny ropy nie uległy zmianie: za ropę brutową Polmin płacił —jak w miesiącu poprzednim—zł 1 700 za cysternę 10-tonową.

Wydobycie gazów ziemnych w styczniu b. r. wyniosło 58 113 tys. m³—wobec 59 167 tys. m³ w grudniu ub. r. Przebieg dzienny wydobywania wynosił 1 874 tys. m³ wobec 1 908 tys. m³ w miesiącu poprzednim. Ilość gazów wydobytych wynosiła na kopalniach wyłącznie gazowych w rej. drohobyckim (w tys. m³): w Daszawie z 12 otw. 10 020 (—1 209), Oleksicach Nowych z 8 otw. 6 196 (—434) i w Chodowicach z 4 otw. 2 267 (—342). W rejonie jasielskim kopalnie o dominującej produkcji gazowej, bądź wyłącznie gazowe dostarczyły (w tys. m³): Roztoki z 11 otw. 12 159 (—1 279), Górki i Strachocina z 3 otw. 821 (+29) i inne (Białkowska, Brzeźowska itd.) z 29 otw. 6 847 (—833). W rejonie stanisławowskim jedyna wyłącznie gazowa kopalnia w Kaluszu wyprodukowała z 3 otw. 1 312 tys. m³ (—101). Z kopalń, produkujących gaz i ropę, wydobyto gazu (w tys. m³): w Borysławiu 9 997 (—33), Bitkowie 3 181 (—60) i na innych 5 313. Kopalnie zatem wyłącznie gazowe lub o przeważającej produkcji gazowej wydały 39 622 tys. m³ gazu; resztę, tj. 18 491 tys. m³—kopalnie, produkujące ropę i gazy.

W miesiącu sprawozdawczym ukończono 2 znaczne dowieńczenia gazowe: w Siwce Kałuskiej w otw. „Karol I” o wydajności 400 m³/min. z głęb. 766 m i w Roztokach w otw. „Zygmunt 13”, również nie mniej wydajne, wykazujące po zamknięciu w końcu miesiąca ciśnienie 177 atm. przy tendencji zwykłej. Specjalnie za gazem odwiercono ogółem 870 m, z czego w Roztokach 237 m, w rejonie Daszawskim 141, Brzeźowce 239, w Siwce Kałuskiej 136 i w innych 117.

Manko gazowe wynosiło ok. 2% produkcji.

Cena gazu borysławskiego wynosiła bez zmiany gr 4'61 za m³. W rejonie jasielskim za gaz płacono gr 6'0, doliczając za tłoczenie gr 0'64 dla zakładów przemysłowych i gr 0'94 dla miast.

Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach ropy i gazów, wynosiła bez zmiany 10 722.

W styczniu 1939 r. było czynnych 28 rafinerii nafty oraz 28 zakładów gazolinowych, przerabiających gaz ziemny w celu otrzymania lekkiej benzyny (gazoliny), które zatrudniały ogółem

Produkcja i obrót wytworami naftowymi w rafineriach i gazoliniarniach w styczniu 1939 r.
(w tonach)¹⁾

Produkt	Produkcja	Wysyłka do spożycia w kraju	Spożycie własne	Eksport ⁶⁾	Import	Zapasy w dn. 31/I 1939
Benzyna i gazolina	10 599 ²⁾	7 789	6	1 060	—	28 194
Nafta	12 208	18 638	7	185	—	11 172
Olej gazowy	5 996	5 394	—	270	—	7 852
Oleje lekkie o c. g. do 0'890 . .	1 124	878	—	1	—	2 729
„ napędowy i opałowy	317	290	—	276	—	1 550
Oleje smar. o cięż. gat. pow. 0'890:						
maszynowe V 50 ⁰ C do 3 E ³⁾ . .	—	51	—	2	—	5 280
„ „ „ „ pow. 3 E	4 387	1 273	4	71	—	36 220
cylindrowe do pary nasyconej	208	194	1	—	—	992
„ „ „ przegrzanej	193	208	2	21	—	796
Olej kompresorowy	41	23	—	1	—	43
„ transformatorowy ⁴⁾	—	—	—	—	—	201
„ turbinowy	129	57	—	—	—	272
„ samochodowy	413	321	1	13	—	1 784
„ wagonowy letni	1 070	11	—	—	—	3 869
„ „ zimowy	700	1 091	—	—	—	1 436
Olej lotniczy	3	9	—	—	—	6
Oleje inne	42	3	—	—	—	96
Razem oleje smarowe:	5 535	3 241	8	108	—	50 995
Wazelina	11	24	—	—	—	154
Smary stałe	149	158	—	—	6	403
Parafina	2 017	886	—	835	—	3 294
Asfalt	2 512	1 111	27	—	—	13 680
Koks	190	187	121	75	—	790
Produkty atypowe	31	41	1	1	—	167
„ uboczne	189	109	—	—	—	596
Olej parafinowy ⁴⁾	—	—	—	—	—	22 248
Gacz i oleje potne	196	56	—	—	—	2 861
Slops	859	—	684	—	—	1 048
Pozostałości ⁵⁾	—	—	11	—	—	13 680
Ogółem:	40 293	38 802	865	2 811	6	161 413
Płynne gazy naftowe	172	116	—	23	—	88

3 544 robotników i majstrów (w grudniu 1938 r. 3 605); z tej liczby— 3 535 robotników było zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów.

Przeróbka ropy w rafineriach wyniosła 40 247 t (w 1938 r. przeciętnie miesięcznie 41 820 t). Przerobiono ropy boryslawskiej (standard) 20 389 t, specjalnej małoparafinowej 12 540 t, specjalnej bezparafinowej 7 318 t.

Produkcja wytworów naftowych wyniosła ogółem w rafineriach 36 727 t, w gazoliniarniach 3 566 t. Strata przy przeróbce ropy w rafineriach stanowiła 9'0% (przeciętnie w roku 1938 8'5%).

Produkcja benzyny wyniosła ogółem 10 599 t, nafty 12 208 t.

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 39 667 t (w tym wewnętrzne spożycie rafinerij 865 t) i przedstawiała się następująco (w tonach— bez spożycia rafinerij):

	Styczeń 1938	Przec. mies. 1939	Przec. mies. 1938
Benzyna	5 400	7 789	9 250
Nafta	16 788	18 638	11 400
Oleje: gazowy i opałowy	4 780	5 684	5 350
Oleje smarowe i lekkie	3 909	4 119	4 350
Parafina	799	886	820

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerij, przeznaczona na zapotrzebowanie W. M. Gdańska oraz bunkrów

w Gdyni) wynosił 2 811 t (przeciętny eksport miesięczny w 1938 r. wynosił 4 110 t). Z poszczególnych produktów wywieziono za granicę oraz do Gdańska/Gdyni (w tonach):

	Styczeń 1939	Przec. mies. 1938
Benzyna	1 060	1 030
Nafta	185	180
Oleje: gazowy i opałowy	546	1 230
Oleje smarowe i lekkie	109	340
Parafina	835	1 070

Ruch zapasów produktów naftowych w rafineriach i gazoliniarniach przedstawiał się następująco (w tonach):

	I/I 1939	I/II 1939	I/II 1938
Benzyna	28 919	28 194	14 615
Nafta	17 796	11 172	11 000
Oleje: gazowy i opałowy	10 019	9 402	10 287
Oleje smarowe i lekkie	50 586	53 724	49 315
Parafina	3 000	3 294	3 321
Inne produkty	50 586	55 627	55 329
Razem:	165 001	161 413	143 867

Produkcja gazu ziemnego w zakładach gazolinowych wyniosła w styczniu 3 566 t. Z ogólnej ilości 58 113 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego

¹⁾ W tym wytwórczość gazoliny 3 566 t.

²⁾ Potrąca się 1 614 t, wziętych z zapasów i oddanych do rafinacji.

³⁾ „ „ 37 „ „ „ „ „

⁴⁾ „ „ 1 483 „ „ „ „ „ „ dalszej przeróbki.

⁵⁾ „ „ 157 „ „ „ „ „ „

⁶⁾ Łącznie z wysyłką na zapotrzebowanie W. M. Gdańska oraz bunkrów dla Gdyni.

Eksport produktów do poszczególnych krajów w styczniu 1939 r. (w tonach)

Kraj przeznaczenia	Benzyna Gazolina	Nafta	Olej gazowy	Oleje lekkie o c. g. do 0'890	Oleje napędo- we i opałowe	Oleje smarowe	Parafina	Asfalt	Koks	Smary stałe mydło naftenowe	Świece	Półprodukty	Pozostałości destylacyjne	Razem
Jugosławia	—	—	—	—	—	—	66	—	—	—	—	—	—	66
Niemcy	—	—	—	—	—	—	324	—	75	—	—	—	—	399
Węgry	—	—	—	—	—	—	110	—	—	—	—	—	—	110
Włochy	—	—	—	—	—	—	73	—	—	—	—	—	—	73
Razem:	—	—	—	—	—	—	573	—	75	—	—	—	—	648
Gdańsk	992	155	196	1	—	98	252	—	—	1	—	—	—	1 695
Gdynia	68	30	59	—	276	10	10	—	—	—	—	—	—	453
Hel	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
Ogółem:	1 060	185	270	1	276	108	835	—	75	1	—	—	—	2 811

na kopalniach, przerobiono w gazoliniarniach 25 869 tys. m³, czyli 44,5%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymano przeciętnie 13,7 kg gazoliny (w grudniu ub. r. przeciętnie 13,7 kg). Do rafinerij nafty wysłano—jako domieszkę do benzyn ciężkich celem otrzymania benzyny motorowej—3 061 t gazoliny. W ruchu było 28 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 369 robotników. Czynnich zakładów gazolinowych było: w okr. drohobyckim 15 (w tym w Boryslawiu 10), w okr. jasielskim 8, w okr. stanisławowskim 5.

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W STYCZNIU 1939 R.—Produkcji wosku ziemnego w styczniu b. r. nie było. Zapasy magazynowanego wosku ziemnego, po sprzedaniu 7 t w kraju, wynosiły 6 t (13).

Liczba robotników, zatrudnionych przy remoncie obydwu kopalń, bądź odwadnianiu wynosiła 43 (52).

Ceny wosku ziemnego nie uległy zmianie, wynosząc za 100 kg—zależnie od gatunku—zł 300—270—150 loco kopalnia.

ZMIANY ZBIOROWEJ UMOWY PŁAC ROBOTNIKÓW NAFTOWYCH.—W dn. 26/IV b. r. zostały uchwalone pomiędzy przedstawicielami związków zawodowych robotników i przedstawicielami firm naftowych dodatkowo do umowy zbiorowej z dn. 28/IV 1937 r. zmiany, na mocy których za 8-godzinny dzień pracy wynagrodzenie wynosi (w zł): w rejonach—boryslawskim: dla kat. I—7'59, II—5'97, III—4'13, IV—2'42, pozaboryslawskim: dla kat. I—7'49, II—5'82, III—3'82 i IV—2'27.

W rafineriach ustalono następujące normy również za 8 godzin (w zł): rafinerie—drohobyckie, Trzebinia i Czechowice: I kat.—7'70, II—6'07, III A—5'04, III B—4'18, IV—2'44 i inne rafinerie: I—7'60, II—5'91, III A—4'89, III B—4'02, IV—2'30.

Do tych plac dochodzą ryczałty miesięczne (w zł): na kopalniach: dla kat. I—33'28, II—19'98, III—19'17, IV—7'13; rafineriach: dla kat. I—33'73, II—20'23, III—19'41, IV—7'27.

Wiertacze klasy I za zgłoszoną odpowiedzialność otrzymują do-datek zł 1'25, klasy II—zł 0'63 za każdą przepracowaną dniówkę.

Do plac indywidualnych stosuje się podwyżkę w wysokości 33,5%.

Relutum mieszkaniowe wynosi tak dla kopalń jak i rafinerij: dla rej. boryslawskiego i rafinerij we Lwowie: zł 21 dla żonatego i zł 10 dla kawalera; w innych rejonach: zł 14 dla żonatego i zł 7 dla kawalera. Dla mieszkających we własnym domu relutum wynosi połowę, jednak nie odnosi się do tych robotników, którzy zamieszkują domy własne, nabyte lub wybudowane po dn. 1/IV 1939 r.

Powyższe zmiany umowy zbiorowej obowiązują od dn. 1/IV 1939 r. do dn. 31/V 1940 r.

NOWE DOWIERCENIE.—Na terenach kopalni „Sezam” w Niebyłowie w otworze Nr II w głęb. 559 m, w warstwach menilitowych, został nawiercony horyzont ropy o wydajności ponad 3 t dziennie i 0'5 m³ gazów na minutę.

Menility zostały nawiercone na głęb. 427 m, tj. o 24 m wyżej niż w Nr I tejże kopalni.

ROLNICTWO

GOSPODARKA BURACZANA W OKRESIE KAMPANIJNYM 1939/40

W myśl postanowień dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XII 1935 r. o regulowaniu gospodarki cukrowej i buraczanej Minister Rolnictwa i Ref. Roln., w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Przemysłu i Handlu, może nakładać na cukrownie obowiązek kontraktowania pewnej części buraków u określonych plantatorów. Na podstawie powyższego przepisu zostało wydane rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 4/II 1939 r., które ustaliło na okres kampanijny 1939/40 zasady kontraktowania przez cukrownie pewnej części buraków kat. A¹⁾. Wymienione rozporządzenie dotyczy tylko tych ilości buraków kat. A, które odpowiadają: a) nadwyżce buraków kat. A w okresie kampanijnym 1939/40 w porównaniu do okresu kampanijnego 1938/39, wynikającej ze wzrostu kontyngentu wewnętrznego cukru, przydzielonego poszczególnym cukrowniom, b) części buraków kat. A, która w okresie kampanijnym 1938/39 była przeznaczona dla gospodarstw o obszarze do 50 ha i która w drodze wyjątku i tylko na jeden okres kampanijny została zakontraktowana w gospodarstwach o obszarze powyżej 50 ha, c) części buraków kat. A, co do których pewna liczba rolników odmówiła zawarcia umów z daną cukrownią na okres kampanijny 1939/40 oraz d) części buraków kat. A, kontrak-

towanych na okres kampanijny 1938/39 u plantatorów, których plantacje na okres kampanijny 1939/40 zostały przeniesione z danej cukrowni do cukrowni innej.

W zasadzie powyższe ilości buraków kat. A zostały przeznaczone dla gospodarstw rolnych o obszarze do 50 ha, a przede wszystkim dla tych gospodarstw małorolnych, które w okresie kampanijnym 1938/39 bądź nie plantowały wcale buraków dla cukrowni, położonych na obszarze Państwa, bądź plantowały buraki w ilości, nie przewyższającej 100 q buraków w województwach: poznańskich i pomorskim oraz 75 q na pozostałym obszarze Państwa, lub też plantowały w ilości, przewyższającej powyższe normy, jednak stosunek obszaru uprawy buraków w tych gospodarstwach do ogólnego obszaru gruntów ornych był w okresie kampanijnym 1938/39 szczególnie niski. W ramach gospodarstw wymienionych uwzględnione zostały przede wszystkim: gospodarstwa, powstałe z przebudowy ustroju rolnego, zwłaszcza z parcelacji obszarów, na których przed parcelacją były plantowane buraki cukrowe, gospodarstwa, należące do członków spółek wodnych, oraz gospodarstwa, w których plantacje buraczane zostały polikwidowane lub zmniejszone po okresie kampanijnym 1929/30.

W drugiej kolejności otrzymują przydziały buraczane gospodarstwa wzorowe, powstałe z przebudowy ustroju rolnego (art. 60 ustawy o wykonaniu reformy rolnej), które specjalnie wyróżniają się wysoką kulturą rolną i przyczyniają się do podnoszenia tej kultury w okolicy—bez względu na to, czy gospodarstwa te plantowały buraki cukrowe na okres kampanijny 1938/39, czy też nie. Następnie—gospodarstwa rolne, należące do izb i organizacji rolniczych oraz do związków sa-

¹⁾ Buraki kat. A są to buraki, nabywane przez cukrownie po cenach wyższych; z buraków tych produkuje się cukier, przeznaczony do spożycia wewnątrz kraju za opłatą akcyzową.

morządu terytorialnego, w których prowadzone są prace doświadczalne oraz reprodukcyjne w zakresie roślin i zwierząt—bez względu na obszar tych gospodarstw i bez względu na to, czy gospodarstwa te planowały buraki w kampanii 1938/39.

W kampanii 1939/40—podobnie jak i w zeszłej kampanii—prowadzona jest akcja, mająca na celu likwidację zjawiska krzyżowania się przewozu buraków do 2 lub więcej cukrowni przez przenoszenie plantacji buraczanych z cukrowni, dalej położonych, do cukrowni, bliżej położonych—w stosunku do danego gospodarstwa rolnego. Plantacje można przenosić wówczas, gdy koszt przewozu buraków z gospodarstwa plantującego do cukrowni, dla której gospodarstwo to plantowało dotychczas buraki, jest wyższy niż do cukrowni, do której plantacja ma być przeniesiona. Na rzecz plantatorów, których plantacje zostaną przeniesione z jednej cukrowni do drugiej, cukrownia, która przejęła plantacje, może wykorzystać w okresie kampanijnym 1939/40 najwyżej 50% nadwyżki buraków kat. A danej cukrowni. Cukrownie: Mefno, Pelplin, Szamotuły, Żnin i Dobre otrzymały dodatkowe przydziały na likwidację zjawiska krzyżowania się plantacji. Przy przenoszeniu plantacji są uwzględniane gospodarstwa rolne

zarówno o obszarze do 50 ha jak i ponad 50 ha. Przeniesienie plantacji następuje na wniosek lub za zgodą plantatora i z wiedzą cukrowni, z której plantacje przenosi się.

Z zasad wyżej wymienionych wynika, że cała tegoroczna nadwyżka buraków kat. A została w zasadzie przeznaczona dla małorolnych gospodarstw. Gdyby jednak na pewnym terenie nie można było ulokować tej nadwyżki wśród gospodarstw małorolnych, mianowicie ze względu na brak popytu ze strony tych gospodarstw, wówczas cukrownia za zgodą Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. może zakontraktować nierozbrane ilości buraków w gospodarstwach o obszarze powyżej 50 ha. W tym przypadku mają pierwszeństwo gospodarstwa, które nie plantowały wcale buraków cukrowych w okresie kampanijnym 1938/39, a następnie gospodarstwa buraczane, w których stosunek powierzchni uprawy buraków cukrowych do ogólnego obszaru gruntów ornych tych gospodarstw był znacznie niższy od przeciętnego stosunku u pozostałych plantatorów danej cukrowni.

Oto są główne wytyczne kontraktowania nadwyżki kontyngentu buraczanego w kampanii 1939/40.

W. K.

HANDEL

WYSTAWA „NOWOCZESNY SKLEP DETALICZNY“

W dn. 23 maja b. r. odbyło się otwarcie Wystawy „Nowoczesny Sklep Detaliczny—Architektura Wnętrza” w nowowzbudowanym gmachu wystawowym Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

Przybyłych na tę uroczystość przedstawicieli Rządu, prezesów i dyrektorów izb przemysłowo-handlowych i reprezentantów przemysłu, handlu i rzemiosła z całego kraju powitał Prezes Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie P. Sen. C. Klarner, który podkreślił, że Izba Warszawska, oddając do użytku publicznego lokal wystawowy w swej rozbudowanej w b. r. siedzibie, tą drogą stara się zapoczątkować wypełnienie jednej z poważnych luk stolicy. Warszawa nie posiadała bowiem dotychczas odpowiednich pomieszczeń dla organizowania wystaw, które są wszędzie instrumentem polityki gospodarczej. Fakt, iż na cele wystawowe Izba oddaje—do czasu otwarcia odpowiedniejszych pomieszczeń w związku z Wystawą w 1944 r.—swoją reprezentacyjną salę walnych zebrań—winien stanowić dowód wagi, jaką samorząd gospodarczy przywiązuje do organizacji wystaw gospodarczych. Urządzane na terenie Izby wystawy nie będą miały charakteru zarobkowego ani reklamowego. Będą natomiast miały charakter społeczny, spełniając rolę dydaktyczną i wychowawczą w celu ułatwienia rozwoju naszego życia gospodarczego. Kończąc swe przemówienie, P. Prezes Klarner podkreślił, że ta skromna manifestacja, jaką stanowi otwarcie nowego lokalu wystawowego i pierwszej w nim wystawy, winna być traktowana jako podkreślenie doniosłości i potrzeby równej i spokojnej pracy gospodarczej, która w obliczu niepokojów politycznych nie powinna ulegać żadnym zakłóceniom.

Z kolei przemawiał Prezes Komitetu Organizacyjnego Wystawy P. Inż. Jan Rogowicz, który szczegółowo omówił cel i przedmiot Wystawy, jak również przebieg prac nad jej organizacją. P. Prezes Rogowicz wyraził przekonanie, że Wystawa będzie stanowić poważny krok naprzód na drodze do unowocześnienia pomieszczeń i urządzeń sklepu detalicznego, że przekona ona kupców, iż wadliwe pomieszczenie sklepowe, nieumiejętnie dobrane sprzęty i urządzenia, nieestetyczne okna wystawowe są źródłem marnotrawstwa, niemożności utrzymania czystości i higieny, psucia się towarów, niehigienicznych warunków pracy personelu, że źle urządzonego sklepu odstrasza klienta i nie wzbudza niezbędnego w handlu zaufania kupującego, jest zatem czynnikiem upadku, a nie rozwoju i powodzenia przedsiębiorstwa. Wystawa powinna pokazać, kupcowi jak niewielkim a zawsze opłacającym się kosztem, przystosowanym do naszych warunków, można podnieść estetyczny poziom sklepu; idąca w parze ze wzorowym wnętrzem fasada sklepu—to wygląd domu, a więc ulicy, estetyczny zaś wygląd ulicy—to piękno miasta.

Następnie zabrał głos—otwierając Wystawę—P. Wiceminister Przemysłu i Handlu Mieczysław Sokołowski:

„Wystawa stanowi na odcinku gospodarczym jeden z dowodów realizacji hasła Marszałka Śmigłego Rydza. „podciągnijmy Polskę wzwyż”. Hasło to szczególnie w obecnym okresie musi być wprowadzane w życie stale i konsekwentnie”.

„W powszechnym dążeniu całego społeczeństwa do podciągnięcia zgodnie z hasłem Naczelnego Wodza gospodarstwa narodowego na wyższy stopień rozwoju nie może zabraknąć handlu.

Przed wszystkim handel jest—a w każdym razie powinien być—pionierem postępu gospodarczego. Stanowiąc pomost między producentem i konsumentem, orientując się doskonale w potrzebach i możliwościach obojga swych partnerów—handel z natury rzeczy posiada wybitną zdolność wyczuwania właściwych kierunków i dróg rozwoju i postępu. Handel stwarza bodźce dla produkcji i spożycia, handel skierowuje uwagę społeczeństwa na nowe potrzeby i wskazuje sposoby ich zaspokojenia, handel wreszcie jest „spiritus movens” ekspansji gospodarczej.

Temu zaniedbania została wypowiedziana walka. Zarówno sam handel, jak i organizacje, specjalnie do tego powołane—zwracają coraz to większą uwagę na doskonalenie metod pracy aparatu wymiany—aparatu, którego rola przez opinię publiczną jest oceniana z każdym dniem pozytywniej. Jednym z przejawów tej akcji są wnikliwe badania nad strukturą handlu i sposobami jego uzdrowienia, prowadzone przez Międzysamorządową Komisję Handlu Wewnętrznego i Komisję Kontroli Cen. Inną, działającą bardziej bezpośrednio formą jest organizowanie pokazów, demonstrujących, co i jak należy uczynić, aby przedsiębiorstwa handlowe zerwały z prymitywizacją i zaniedbaniem, nie przynoszącymi wszakże gospodarstwu narodowemu zaszczytu, a samemu handlowi korzyści.

Towarzystwo Wystaw Gospodarczych, zawiązane przed niedawnym czasem przez grono fachowców i znawców potrzeb życia gospodarczego, dobrze uczyniło, rozpoczynając swą działalność wychowawczą od zorganizowania pokazu nowoczesnego sklepu detalicznego. Handel detaliczny w Polsce, aczkolwiek wiele już uczynił w kierunku podniesienia swego poziomu, wymaga jeszcze bardzo dużo wysiłków, aby móc naprawdę promieniować na szerokie rzesze konsumentów. W tym nieuniknionym wysiłku ma mu dopomóc Wystawa, wskazująca zarówno cele, jak i sposoby ich osiągnięcia. W oparciu o doświadczenia krajów bardziej od naszego zagospodarowanych, Wystawa ma

dopasować się do naszych własnych możliwości i dodać bodźca tym wszystkim, którzy poszukują najwłaściwszych rozwiązań modernizacji urządzeń.

W głębokim przekonaniu, iż te właśnie rozwiązania zostaną na obecnej wystawie znalezione, i że spełni ona rolę jednej z dźwigni naszego handlu, ogłaszam Wystawę „Nowoczesny Sklep Detaliczny—Architektura Wnętrza” za otwartą.”

Po otwarciu Wystawy przez P. Wiceministra Sokółowskiego zaproszeni goście zwiedzili szczegółowo Wystawę.

Wystawa obejmuje wnętrza sklepów detalicznych, małych i średnich, wraz z odpowiednimi sprzętami, urządzeniem pomocniczym, środkami reklamy, a nawet towarami i obsługą, dalej — eksponaty urzędów, instytucji i organizacji, współdziałających z kupiectwem przy racjonalizacji wnętrz sklepowych oraz techniki handlu detalicznego i wreszcie wyroby przemysłu i rzemiosła, produkowane dla zaspokojenia potrzeb kupiectwa w zakresie zaopatrzenia przedsiębiorstw handlowych w sprzęt, urządzenia itd.

Na 3 kondygnacjach nowowyprowadzonego gmachu Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie rozmieszczone są 4 zasadnicze działy Wystawy, mianowicie: a) wzorowych sklepów, b) okien wystawowych, c) gospodarczo-dydaktyczny, d) stoisk wytwórców.

Dział wzorowych sklepów obejmuje ogółem 17 obiektów wystawowych, odpowiadających najważniejszym i najliczniejszym branżom towarowym naszego handlu wewnętrznego, mianowicie: sklep wiejski—ufundowany przez Min. Przemysłu i Handlu, sklep spożywczy—ufundowany przez Izbę Przem.-Handlową w Warszawie, sklep winno-kolonialny, sklep z nabiałem—firmy: Wacław Wasilewski, Bolesław Charaziński i L. Kasiński, sklep z tytoniem—ufundowany przez Polski Monopol Tytoniowy, sklep z kawą i herbatą, sklep włókienniczy, sklep z konfekcją damską—ufundowany przez Izbę Przem.-Handlową w Łodzi, sklepy z konfekcją męską, obuwiem—ufundowany przez Izbę Rzemieślniczą w Warszawie, sklep żelazny, ufundowany przez „Wspólnotę Interesów,” sklepy galanterijno-metalowy i fabryczny—ufundowane przez „Starachowice”, drogeria Związku Drogerzystów w Poznaniu, sklep papierniczy Koła Papierników przy S. K. P., księgarnia—ufundowana przez Związek Księgarzy Polskich, kiosk z wyrobami ludowymi Towarzystwa Ochrony Sztuki Ludowej i Popierania Przemysłu Ludowego, wreszcie znormalizowany stragan—ufundowany przez Zarząd Miejski m. st. Warszawy.

Wszystkie wymienione sklepy, łącznie z wzorowym kioskiem oraz straganem, zostały zaprojektowane przez inżynierów-architektów, zgrupowanych w Zakładzie Architektury Polskiej i Historii Sztuki Politechniki Warszawskiej, wykonanie zaś obiektów wystawowych powierzono przodującym zakładom przemysłowym i rzemieślniczym, specjalizującym się w budowie wnętrz sklepowych.

Dział wzorowych okien wystawowych obejmuje ogółem 19 okien różnych branż handlowych i ma na celu zapoznanie kupiectwa z nowoczesną techniką dekorowania okien, zasadami racjonalnego oświetlenia tych okien, wreszcie zaznajomienie z najnowszymi materiałami i sprzętami dekoracyjnymi.

Dla zainteresowania instytucji i firm, fundujących wzorowe okna wystawowe, zorganizowany został konkurs tych okien ze specjalnymi nagrodami na najlepiej urządzone okno.

Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman przyznał dla autorów projektów wzorowych sklepów oraz wykonawców tych sklepów 16 nagród państwowych. Niezależnie od tego nagrody zostały ufundowane przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Warszawie oraz szereg organizacji gospodarczych.

Dział gospodarczo-dydaktyczny zapozna kupiectwo z zakresem prac instytucji i organizacji o charakterze gospodarczym względnie społecznym, współpracujących bezpośrednio lub pośrednio w wykonywaniu ich pracy zawodowej. Do tej grupy należą stoiska: „Bankowość na usługach kupca”—P. K. O., Kom. Kasa Oszczędności, Bank Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, Bank Handlowy w Warszawie; ubezpieczeniowe—Powszechny Zakład Ubezpieczeń

Wzajemnych i Związek Towarzystw Ubezpieczeniowych; komunikacji—Ministerstwo Komunikacji; higieny i bezpieczeństwa pracy w handlu — Ministerstwo Opieki Społecznej; „Pocztą na usługach kupca”—Ministerstwo Poczty i Telegrafów; szkolnictwa handlowego—Ministerstwo W. R. i O. P.; organizacji kupieckich—Naczelna Rada Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego; reklamy detalisty—Kupiecki Instytut Wiedzy Zawodowej; rachunkowości kupca—Związek Księgowych.

Wreszcie, dział stoisk wytwórców obejmuje około 40 stoisk i daje możność zwiedzającym zapoznania się z najrozmaitszymi artykułami, niezbędnymi przy urządzaniu sklepów detalicznych, oraz nawiązanie bezpośredniego kontaktu z firmami, produkującymi te artykuły.

Należy podkreślić, że Zarząd Wystawy, dbając o rozwój rodzimego przemysłu i rzemiosła, przeprowadzał dokładną selekcję wśród zgłaszających się firm, dopuszczając do udziału w wystawie tylko firmy polskie.

Celem umożliwienia zwiedzającym należytego wykorzystania Wystawy, Zarząd Wystawy zaangażował i specjalnie wyszkolił 6 instruktorów, którzy na miejscu podczas całego czasu trwania Wystawy będą udzielali fachowych wskazówek, dotyczących budowy sklepów, racjonalnego rozmieszczenia towarów, zaopatrzenia w sprzęt itd. Niezależnie od tego przewidziane są dyżury 2 inżynierów-architektów, którzy będą udzielali porad technicznych z zakresu konstrukcji mebli i urządzeń sklepowych. Porady te będą udzielane bezpłatnie. Ponadto staraniem Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie będą organizowane dla zwiedzających specjalne odczyty na tematy organizacji i techniki handlu.

HANDEL ZAGRANICZNY

PIONIERSKA AKCJA EKSPORTOWA SAMORZĄDU PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEGO NA RYNKACH DALEKOMORSKICH — p. str. 829.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

—Na rynku zbóż i przetworów w okresie sprawozdawczym (od 15 do 20 maja) panowała tendencja spokojna; większość cen nie uległa zmianie. Na giełdzie warszawskiej zniżkowały jedynie wszystkie 3 standarty jęczmienia i otręby pszenne z przemiału standartowego grube, średnie i mialkie o zł 0-25 na 100 kg, a zwykłą wykazała tylko mąka pszenna II gat. A 30÷65% o zł 0-50 na 100 kg. Na giełdzie poznańskiej zwyżkowały (w zł na 100 kg): pszenica o 0-25 oraz wszystkie gatunki i rodzaje mąki pszennej o 0-50, zniżkowały zaś (analogicznie): otręby pszenne z przemiału standartowego grube i średnie o 0-50 i otręby żytnie z przemiału standartowego o 0-25.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 8 890 t, w tym 2 516 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 12 674 i 3 872).

W okresie od dn. 20 maja do dn. 12 sierpnia b. r. — stosownie do uchwały Rady Giełdowej—warszawska giełda zbożowa w soboty będzie nieczynna.

Warszawa.—Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona szklista bez notowań, —jednolita 23-50 ÷ 24-00, —zbierana 23-00 ÷ 23-50, żyto I standart 15-50 ÷ 15-75, —II standart 15-25 ÷ 15-50, jęczmień browarny bez notowań, —I standart 18-25 ÷ 18-50 (18-50 ÷ 18-75), —II standart 18-00 ÷ 18-25 (18-25 ÷ 18-50), —III standart 17-75 ÷ 18-00 (18-00 ÷ 18-25), owses I standart 17-25 ÷ 17-75, —eksportowy 478 ÷ 488 grl bez obrotów, —II standart 16-75 ÷ 17-00, mąka pszenna: I gat. 0 ÷ 30% 42-00 ÷ 43-00, —I gat. 0 ÷ 35% 40-00 ÷ 42-00, —I gat. 0 ÷ 50% 37-00 ÷ 40-00, —I gat. A 0 ÷ 65% 35-00 ÷ 37-00, —II gat. 35 ÷ 50% bez notowań, —II gat. A 30 ÷ 65% 32-00 ÷ 33-50 (31-50 ÷ 33-00), —II gat. B 35 ÷ 65% bez notowań, —II gat. C 50 ÷ 60% bez notowań, —II gat. D 50 ÷ 65% 27-00 ÷ 28-00, —III gat. 65 ÷ 70% 20-50 ÷ 22-50, —razowa 0 ÷ 95% bez notowań, —pastewna 16-50 ÷ 17-50, mąka żytnia: I gat. 0 ÷ 30% 27-25 ÷ 27-75, —I gat. 0 ÷ 55% 25-50 ÷ 26-00, —razowa 0 ÷ 95% 20-75 ÷ 21-25, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 13-50 ÷ 14-00 (13-75 ÷ 14-25), —średnie z przemiału standartowego 12-50 ÷ 13-00 (12-75 ÷ 13-25), —mialkie z przemiału standartowego 12-50 ÷ 13-00 (12-75 ÷ 13-25), otręby żytnie z przemiału standartowego 12-25 ÷ 12-75, otręby jęczmienne bez notowań.

Poznań.—Ceny hurtowe według cedyury urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 21.25÷21.75 (21.00÷21.50), żyto 14.75÷15.00, jęczmień 638/650 grl bez notowań,—673/678 grl 18.50 ÷ 19.00,—700/720 grl 19.25÷19.75,—browarny bez notowań, owies I standart 17.10÷17.50,—II standart 16.50÷17.00, mąka wraz z workiem: pszenna I gat. 0÷35% 39.00÷41.00 (38.50÷40.50),—I gat. 0÷50% 36.25÷38.75 (35.75÷38.25),—I gat. A 0÷65% 33.50 ÷ 36.00 (33.00 ÷ 35.50),—II gat. 35 ÷ 50% 32.25 ÷ 33.25 (31.75 ÷ 32.75),—II gat. 35 ÷ 65% 29.25 ÷ 31.75 (28.75 ÷ 31.25),—II gat. 50 ÷ 60% 27.75 ÷ 28.75 (27.25 ÷ 28.25),—II gat. A 50 ÷ 65% 26.75 ÷ 27.75 (26.25 ÷ 27.25),—II gat. 60 ÷ 65% 25.25 ÷ 26.25 (24.75 ÷ 25.75),—III gat. 65 ÷ 70% 21.25 ÷ 22.25 (20.75 ÷ 21.75),—razowa 0 ÷ 95% bez notowań,—pastewna bez notowań, mąka żytnia: I gat. 0 ÷ 30% 25.50 ÷ 26.25,—I gat. A 0 ÷ 55% 24.00 ÷ 24.75,—razowa 0 ÷ 95% bez notowań,—II gat. 30 ÷ 55% bez notowań,—II gat. A 50 ÷ 55% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 13.75 ÷ 14.25 (14.25 ÷ 14.75),—średnie z przemiału standartowego 12.00 ÷ 12.75 (12.50 ÷ 13.25), otręby żytnie z przemiału standartowego 12.00 ÷ 13.00 (12.25 ÷ 13.25), otręby jęczmienne 12.50 ÷ 13.50.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 15 do 20 maja 1939 r.

Tendencja zniżkowa, trwająca od paru tygodni na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej, uległa w okresie sprawozdawczym zahamowaniu. Prawie wszystkie akcje uzyskały poważnie wyższe kursy, mianowicie (w zł): Warsz. Tow. Fabr. Cukru 2.00, Warsz. Tow. Kopalń Węgla 4.00, Lilpop 2.00, Modrzejów 2.25, Ostrowiec ser. B 3.25 i Starachowice 3.00. Zniżykowały jedynie: Bank Polski i Haberbusch i Schiele o zł 1.00, oraz Zieleniewski i Fitzner-Gamper o zł 2.50—te ostatnie w porównaniu z notowaniami sprzed 2 tygodni.

Poniższe zestawienie ilustruje obroty akcjami na giełdzie warszawskiej w marcu i kwietniu b. r.:

	Marzec		Kwiecień	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Banki	280	432	382	721
w tym:				
Bank Polski	228	342	375	708
Przemysł chemiczny	1	11	—	—
„ elektrotechniczny	5	20	—	—
„ spożywczy	223	337	143	212
„ metalowy	806	1 274	582	912
„ włókienniczy	84	112	29	32
Inne gałęzie przemysłu	2	7	2	19
Górnictwo	199	356	125	178
Razem:	1 600	2 549	1 263	2 074

W kwietniu w stosunku do marca obroty na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej spadły o ok. 19%; ponieważ jednocześnie liczba zawartych transakcji spadła cokolwiek silniej, gdyż o ok. 21%, przeciętna wartość transakcji minimalnie wzrosła. Jeśli chodzi o udział obrotów poszczególnymi grupami akcji—to spadł udział obrotów akcjami przemysłu spożywczego, metalowego i włókienniczego oraz górnictwa, wzrosły natomiast wydatnie obroty akcjami bankowymi.

Na giełdach prowincjonalnych panował nastrój bardziej, niż zazwyczaj, ożywiony, kursy jednak miały na ogół tendencję zniżkową.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy w	Kurs najniższy za	Ostatni kurs w tygodniu
		akcję		
Bank Polski	zł 100	111.00	110.00	110.00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	36.50	34.00	35.50
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	35.00	33.00	34.50
Lilpop	zł 100	90.00	81.00	90.00
				-89.50
				-90.00
Modrzejów	zł 50	20.00	17.25	20.00
				-19.25
				-19.75
Ostrowiec ser. B	zł 100	81.00	77.00	80.50
				-79.50
Starachowice	zł 100	56.50	52.75	55.75
				-55.00
				-55.25
Zjedn. Fabr. Maszyn, Kotłów i Wagon. Zieleniewski i Fitzner-Gamper	zł 100	66.00	63.00	65.50
Tow. Zakładów Żyrodowskich	zł 100	56.00	50.00	56.00
Haberbusch i Schiele	zł 100	63.00	60.00	63.00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje—w zł (maksimum i minimum; w nawiasach notowania z okresu poprzedzającego): Bank Polski 108.00—107.00 (113.00—112.00), Elektrownia 33.00, Chodorów 79.00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje—w zł: Browary Lwowskie 38.00.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje—w zł (maksimum i minimum; w nawiasach obroty z okresu poprzedzającego): Bank Polski 111.00—110.50 (114.00—113.00), H. Cegielski 63.00 (65.00 ÷ 63.00), Lubań-Wronki 33.50.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

SIEĆ I ROZKŁAD LOTÓW P.L.L. „LOT” W SEZONIE LETNIM 1939 r.

Pomimo wielkich postępów technicznych lotnictwo nie osiągnęło jeszcze tej doskonałości, by mogło całkowicie uniezależnić się od niekorzystnych warunków atmosferycznych, które szczególnie w zimie sprawiają wiele trudności w regularnej komunikacji lotniczej. Dlatego też, ze względu na bezpieczeństwo jak i na trudność zapewnienia regularności obsługi, towarzystwa lotnicze redukują w zimie częstotliwość ruchu, a nawet zupełnie zamykają szereg linii, pozostawiając w eksploatacji jedynie najważniejsze, dalekobieżne szlaki. Wskutek tego pełny obraz sieci komunikacji lotniczej możemy uzyskać dopiero w sezonie letnim. Wtedy wzrasta nagle frekwencja, wtedy otwiera się nowe linie i uruchamia z powrotem dawne, w sezonie zimowym nieczynne, wtedy przyoblekają kształt realny zamierzenia i plany, opracowywane w ciągu zimy.

Sezon letni w komunikacji lotniczej zaczyna się 15 kwietnia i trwa do 8 października. Na ten czas obowiązuje też letni rozkład lotów P. L. L. „Lot”.

Linie, przewidziane w tym rozkładzie, można podzielić na 3 grupy:

- linia międzykontynentalna Polska — Bliski Wschód,
- linie międzynarodowe europejskie,
- linie krajowe.

Niemożność ekspansji na wschód w kierunku na Rosję Sowiecką oraz utrudnienia, związane z tranzytem przez Niemcy na zachód, sprawiły, że polska komunikacja lotnicza skierowała swe wysiłki przede wszystkim na szlaki, prowadzące na północo-wschód, to jest na państwa bałtyckie, oraz na południo-wschód, to jest na Bałkany.

Nie mogąc z przyczyn natury politycznej wypełnić swej zasadniczej roli, jako łącznika między Wschodem a Zachodem, polskie lotnictwo komunikacyjne podjęło się obowiązków obsługi szlaków tranzytowych, wiodących z Północy na Południe. Tak powstała linia do Aten, przedłużona następnie do Palestyny. Linia ta, której celowość praktyka w pełni wykazała, przedstawiała jednak tę niedogodność, że obsługa trasy Warszawa — Palestyna wymagała zbyt długiego, jak na dzisiejsze wymagania, czasu, bo aż 1½ dnia. Powodem tego były częste międzyładowania, których było siedem (Lwów, Czerniow-

ce, Bukareszt, Sofia, Saloniki, Ateny, Rodos) i konieczność dłuższego postoju w czasie przerwy nocnej.

Rozwój techniki, a więc wprowadzenie samolotów o dużym zasięgu i szybkości 350 km/godz. oraz zastosowanie precyzyjnych przyrządów do latania na ślepo — umożliwił stworzenie na tym szlaku rewelacyjnej dla polskiej komunikacji lotniczej inowacji. Przede wszystkim wyprostowano linię i skasowano zbędne międzylądowania. Linia z Warszawy do Palestyny prowadzi obecnie tranzytem ponad Słowacją, Węgrami, Jugosławią i Grecją do Aten, gdzie ma miejsce jedyne międzylądowanie na tej trasie.

Odcinkiem Warszawa — Ateny P. L. L. „Lot” bije rekord długości przelotu bez lądowania na liniach komunikacji lotniczej w Europie.

Z Aten linia prowadzi dalej wprost do Lyddy, omijając wyspę Rodos, na której dotychczas lądowano. Z Lyddy linia prowadzi do odległego o 250 km Bejrutu, stolicy Syrii, a stamtąd ma być w najbliższym czasie przedłużona do stolicy Iraku, Bagdadu.

Najważniejsza jednak reforma, dokonana w celu usprawnienia i przyspieszenia połączenia między Warszawą i Bliskim Wschodem, polega na wprowadzeniu na odcinku Warszawa — Ateny ruchu nocnego. Od 17 kwietnia samoloty na tej linii startują z Warszawy o godzinie 1 rano i przybywają do Aten o godz. 7 min. 30 czasu wschodnio-europejskiego. Z Aten, po godzinnym postoju, start o godz. 8 min. 30, przylot do Lyddy (Palestyna) o godz. 12 min. 30, a o godz. 14 maszyna ląduje już w Bejrucie. Do Bagdadu przylot następować będzie około godz. 18. W ten sposób wiele tysięcy kilometrów licząca droga Warszawa — Bagdad przebywana będzie w 16 godzin. Powrotny start z Bagdadu następuje o godz. 4 rano (z Bejrutu o 7 min. 40), przylot do Warszawy — o godz. 18 min. 45.

Linia ta nie tylko stwarza rekordowo szybką komunikację między Polską a Palestyną i Bliskim Wschodem, lecz także umożliwia najszybsze połączenia między krajami Bliskiego Wschodu i państwami Północnej i Północno-Zachodniej Europy (Anglia, Niemcy, Dania, państwa bałtyckie).

I tak np. trasa Londyn — Bagdad będzie mogła być przebyta w czasie 30 godzin, z czego 6 godzin 30 minut przypada na odpoczynek w Warszawie.

Linia Warszawa — Bliski Wschód obsługiwana jest na razie 2 razy tygodniowo, w przyszłości przewiduje się jednak zagęszczenie ruchu do 3 razy.

P. L. L. „Lot” będą obsługiwać w bieżącym sezonie 5 linii międzynarodowych europejskich. Wszystkie linie tej grupy mają na celu połączenie łącznicowe jak największej ilości ośrodków gospodarczych i politycznych, stąd też poszczególne odcinki tych linii są stosunkowo krótkie i międzylądowania na szlakach częste.

Linia Warszawa—Lwów—Czerniowce—Bukareszt—Sofia—Saloniki—Ateny, obsługiwana na całej długości trzykrotnie, a między Warszawą i Bukaresztem sześciokrotnie w tygodniu, ma na celu zapewnienie połączeń Polski z państwami bałkańskimi oraz zbieranie poczty i pasażerów z tych państw dla linii międzykontynentalnej, z którą się linia bałkańska łączy w Atenach.

Obie linie południowe mają w Warszawie połączenia z linią północną (bałtycką), z linią do Londynu, obsługiwaną przez angielskie przedsiębiorstwo British-Airways, i z linią skandynawską do Kopenhagi.

Linia północna, obsługiwana codziennie, prowadzi z Warszawy przez Wilno — Kowno — Rygę — Tallin do Helsinek, w 6¹/₂ godzin łącząc sześć miast i pięć państw. Odloty na tej linii z Warszawy mają miejsce o godz. 11 min. 30, przylot do Helsinek o godz. 19 czasu wschodnio-europejskiego. Z powrotem odlot z Helsinek o godz. 7 min. 30 czasu wschodnio-europejskiego, przylot do Warszawy o 12 min. 05.

Między Warszawą i Berlinem mamy teraz 2 połączenia. Pierwsze — to dawna linia Warszawa—Poznań—Berlin, obsługiwana przez „Lot” wspólnie z niemieckim towarzystwem „Deutsche Lufthansa”. Drugą obsługuje brytyjskie przedsiębiorstwo „British Airways”, eksploatujące linię Londyn—Berlin—Warszawa.

Linia angielska jest poniekąd linią konkurencyjną dla linii polsko-niemieckiej, albowiem nie lądując w Poznaniu przebywa odcinek

Warszawa—Berlin w 2 godz. 10 min., podczas gdy na linii polsko-niemieckiej przelot na tej samej trasie trwa pełne 3 godziny. Samolot, kursujący na linii Warszawa—Londyn, startuje z Warszawy o godz. 11, o 13 min. 10 jest w Berlinie, a o 17 min. 25 w Londynie. Z Londynu startuje o 12 min. 05, a o 18 min. 30 jest w Warszawie.

Samoloty linii polsko-niemieckiej startują z Berlina o godz. 10, a z Warszawy o 16 min. 10.

Nowa zupełnie jest linia skandynawska. Została uruchomiona dn. 15 maja b. r. Linia ta prowadzi z Katowic przez Warszawę i Gdynię do Kopenhagi, przy czym projektuje się ustanowienie jej odgałęzienia z Gdyni do Sztokholmu. W ten sposób najważniejsze centra polityczne, handlowe i przemysłowe Polski uzyskują bezpośrednie nadzwyczaj szybkie połączenie z państwami skandynawskimi. Trasę Katowice — Warszawa — Gdynia — Kopenhaga przebywają polskie samoloty w 4 godziny 30 minut, uwzględniając w tym 2 dwudziestominutowe postoje w Warszawie i Gdyni. Start z Katowic następuje o godz. 7 min. 05 rano, a start powrotny z Kopenhagi o godz. 14 min. 10.

Linie bałtycka i skandynawska będą miały w Warszawie połączenie z omówionymi już wyżej liniami międzykontynentalnymi na Bliski Wschód i bałkańską, oraz z liniami na Rzym i Budapeszt—Beograd.

Linia do Rzymu, której uruchomienie nastąpi 12 czerwca, prowadzić będzie z Gdyni przez Warszawę—Budapeszt i Wenecję. Obsługiwać ją będą wspólnie P. L. L. „Lot” z włoskim towarzystwem „Avio Linee Italiane” i węgierskim towarzystwem „Malert”. Start z Gdyni będzie miał miejsce o godz. 8, przylot do Rzymu o godz. 17 min. 20; w kierunku odwrotnym — start z Rzymu o godz. 7 min. 30, przylot do Gdyni o godz. 16 min. 50.

Ostatnią linią międzynarodową „Lotu” jest linia Warszawa—Kra-ków—Budapeszt—Beograd. Linia ta, która również obsługiwana będzie przez „Lot” wspólnie z węgierskim tow. „Malert”, da nam drugie połączenie z Budapesztem i zapewni bardzo dogodne połączenie ze stolicą Jugosławii, jedynym z państw bałkańskich, z którym dotychczas komunikacji lotniczej nie utrzymywaliśmy.

Wyżej omówione połączenia, z których kilka jest zupełnie nowych, stanowią dalszy krok na drodze racjonalizacji naszej sieci i sprawiają, że Polska jako kraj tranzytu lotniczego zaczyna odgrywać coraz większą rolę.

O sieci krajowej nie ma natomiast wiele do powiedzenia. Wszystkie linie połączenia krajowe, mianowicie: Warszawa—Lwów, Warszawa—Wilno, Warszawa—Poznań, Warszawa—Gdynia z odgałęzieniem do Gdańska, a poniekąd nawet Warszawa—Katowice, obsługiwane będą jedynie jako odcinki linii międzynarodowych. Takie rozwiązanie sprawy krajowej komunikacji lotniczej nie może być uważane za ostateczne. Jakkolwiek bowiem lotnictwo z natury rzeczy przeznaczone jest w pierwszym rzędzie do długodystansowych przewozów międzynarodowych, to jednak w krajach o obszarze takim jak nasz lotnictwo może odgrywać poważną rolę w ramach organizacji samodzielnej, tj. niezależnionej od sieci międzynarodowej. Na razie jednak przy istniejącym popycie na wewnętrzną komunikację lotniczą obecne rozwiązanie może być uznane za wystarczające.

Całkowita długość linii P. L. L. „Lot” w sezonie letnim 1939 r. wyniosić będzie przeszło 10 000 km.

Zb. Racięski

PRZEWOZY NA P. K. P. W MARCU 1939 R. — Przeciętny dzienny ładunek na P. K. P. w marcu 1939 r. — w porównaniu z marcem 1938 r. — przedstawiał się następująco (w wagonach 15-tonowych):

	M a r z e c	
	1939	1938
Zboże	394	258
Mąka, kasze itp.	297	239
Ziemniaki	40	69
Sól	81	74
Cukier	88	86
Inne artykuły aprowizacyjne	178	196
Zwierzęta i ptactwo	192	159

Mięso i bekony	27	25
Drzewo ¹⁾	1 181	1 180
Węgiel i koks ²⁾	5 994	4 609
Ropa i produkty naftowe	188	164
Nawozy sztuczne	411	451
Materiały budowlane	772	841
Ruda oraz surowce dla przemysłu fabrycznego	421	406
Produkty przemysłowe	1 205	1 082
Narzędzia i maszyny rolnicze	10	9
Pozostałe	694	566
Drobnica i ładunki pośpieszne	2 039	1 960
Razem ładunek przesyłek handlowych	14 212	12 374
Przewozy gospodarcze i inne niehandlowe	656	681
Razem ładunek w kraju	14 868	13 055
w tym:		
do przewozu w kraju	11 878	10 360
do wywozu przez granice lądowe i porty polskie- go obszaru celnego	2 990	2 695
Ładunek w W. M. Gdańsku	227	340
Przyjęcie od kolei zagranicznych	183	141
Tranzyt	1 470	1 352
Ogółem	16 748	14 888

Przewozy kolejowe w marcu b. r. wykazały dalszą tendencję wzrostową. W porównaniu z marcem 1938 r. ogół przewozów zwiększył się przeciętnie dziennie o 1 860 wag. (12,5%), ładunek w kraju o 1 813 wag. (13,9%) oraz ładunek przesyłek handlowych o 1 838 wag. (14,9%).

Pod względem kierunku przewozów przeciętny dzienny ładunek wzrósł przy nadaniu do przewozu w kraju o 1 518 wag. (14,7%), przy nadaniu do wywozu przez granice lądowe i porty p. o. c. o 295 wag. (10,9%), przy przyjęciu od kolei zagranicznych o 42 wag. (29,8%) oraz przy tranzycie o 118 wag. (8,7%). Natomiast ładunek w W. M. Gdańsku zmniejszył się o 113 wag. (33,2%).

Jak wynika z powyższych danych, przewozy kolejowe w marcu b. r. charakteryzuje wysoki wzrost przywozu z zagranicy. Z uwagi jednak na stosunkowo niski tonaż przywóz ten nie wywarł większego wpływu na wzrost ogółu przewozów, o którym decydowało wydatne zwiększenie się przewozów w kraju oraz na eksport. Na uwagę zasługuje wysoki spadek ładunku w W. M. Gdańsku, notowany już od dłuższego czasu.

Wzrost przewozów objął znaczną część poszczególnych grup towarów i w porównaniu z marcem 1938 r. wynosił przeciętnie dziennie przy: zbożach 136 wag. (52,7%), mące, kaszach itp. 58 wag. (24,3%), soli 7 wag. (9,5%), cukrze 2 wag. (2,3%), zwierzętach i ptactwie 33 wag. (20,8%), mięsie i bekonach 2 wag. (8%), drzewie 1 wag. (0,1%), węgla i koksie 1 385 wag. (30%), ropie naftowej i produktach z niej 24 wag. (14,6%), rudach i surowcach dla przemysłu fabrycznego 15 wag. (3,7%), produktach przemysłowych 123 wag. (11,4%), narzędziach i maszynach rolniczych 1 wag. (11,1%), pozostałych towarach, osobno niewymienionych, 128 wag. (22,6%) oraz przy drobnicy i ładunkach pośpiesznych 79 wag. (4%).

Wyjątkowo wysoki wzrost przewozów zbóż spowodowany został nadaniem poważniejszych ilości żyta na eksport głównie do Belgii, Niemiec i Włoch, którego to wywozu nie było w analogicznym miesiącu ub. r., oraz wydatnym zwiększeniem się wywozu jęczmienia i owsa. Na wzrost przewozów mąki, kasz itp. wpłynęły przede wszystkim wzmoczone obroty na rynku krajowym, a następnie b. wydatne zwiększenie się eksportu mąki żytniej do Anglii i na rynki skandynawskie. Przewozy soli i cukru wzrosły dzięki zwiększeniu się spożycia w kraju. Jeżeli chodzi o cukier, spożycie w miesiącu sprawozdawczym zwiększyło się o 26,2% w porównaniu z tym samym miesiącem ub. r. Nieznaczny mimo to wzrost ogółu przewozów cukru tłumaczy się jednoczesnym poważnym spadkiem eksportu tego artykułu. Przewozy zwierząt wykazały wysoki wzrost, który nastąpił dzięki ożywionym obrotom krajowym, przy eksporcie bowiem nastąpiła tylko nieznaczna zwyżka wywozu trzody przy jednoczesnym spadku wywozu koni i bydła. Na minimalny wzrost ogólnego przewozu drzewa złożyło się zwiększenie przewozów w kraju o 28 wag. (3,1%) oraz spadek nadania na eksport o 27 wag. (9,7%). Wysoki wzrost przewozów nastąpił przy węgla i koksie, przy czym przewozy w kraju zwiększyły się przeciętnie dziennie o 1 070 wag. (41,1%), nadanie zaś na eksport o 315 wag. (15,6%). Wyjątkowo wysoki wzrost przewozów węgla w kraju spowodowany

został znacznym wzrostem zbytu wskutek zwiększonego zapotrzebowania ze strony koksowni i elektrowni oraz ze strony przemysłu, głównie cementowego i ceramicznego. Eksport węgla na rynki środkowo-europejskie wzrósł wielokrotnie w następstwie wzmocnienia wysyłek do Czecho-Słowacji i Niemiec. Również pomyślnie kształtowała się sytuacja wywozowa na rynki skandynawskie, przede wszystkim do Szwecji, będącej największym odbiorcą węgla polskiego. Rynki południowo-europejskie i pozaeuropejskie nie wykazały większych zmian, natomiast spadł wywóz na rynki zachodnio-europejskie wskutek zmniejszonych wysyłek do Francji i Belgii. Na uwagę zasługuje poważne zwiększenie się przewozów ropy naftowej oraz produktów naftowych, będące wynikiem poważnego wzrostu konsumpcji produktów naftowych w kraju w związku z dalszym rozwojem motoryzacji. Wzrost importu rud żelaznych oraz zwiększone wydobycie rud krajowych znalazło swój wyraz w przewozach tej grupy towarów. Wydatne zwiększenie się przewozów produktów przemysłowych spowodowane zostało ożywieniem w przemyśle i ogólnym wzrostem produkcji. Wytwórczość hutnictwa żelaznego w porównaniu z marcem ub. r. wzrosła przy wytworach walcowanych o 95,8%, stali o 93,9%, rurach o 30,7%. W przemyśle włókienniczym pomyślnie kształtowała się sytuacja przy eksporcie, którego tonaż był wyższy o 25,9% w stosunku do analogicznego miesiąca ub. r.

Spadek przewozów objął nieliczną ilość grup towarów i wynosił przeciętnie dziennie: przy ziemniakach 29 wag. (42%), artykułach aprowizacyjnych osobno niewymienionych 18 wag. (9,2%), nawozach sztucznych 40 wag. (8,9%) oraz przy materiałach budowlanych 69 wag. (8,2%).

Poważny spadek przewozów ziemniaków spowodowany został zmniejszonymi zbiorami, w związku z czym przewozy zarówno w kraju jak i przy eksporcie kształtowały się niepomyślnie. Przewozy nawozów sztucznych zmniejszyły się wskutek dokonania wcześniejszych zakupów ze strony rolników, czego wyrazem był bardzo znaczny wzrost przewozów nawozów sztucznych w styczniu b. r. Spadek przewozów materiałów budowlanych łączy się ze zmniejszonymi rozmiarami ruchu budowlanego w bieżącym roku, zwłaszcza w zakresie budownictwa mieszkaniowego.

N. K.

REGULACJA ULG TARYFOWYCH AUTOBUSÓW MIĘDZYMIASTOWYCH. — Koncesjonowane międzymiastowe przedsiębiorstwa autobusowe stosują taryfy, zatwierdzone przez województwa lub w niektórych przypadkach przez Ministerstwo Komunikacji. Ostatnio dał się zauważyć znaczny nacisk w kierunku wprowadzania ulgowych biletów dla różnych grup podróźnych, domagających się takiego samego uprzywilejowania, z jakiego korzystają na kolejach państwowych.

To czerpanie z przykładu kolei — i nawet narzucanie w niektórych przypadkach ulg koncesjonariuszom w drodze nadzorczej — nie było uzasadnione, stanowiąc niewłaściwe rozszerzenie systemu autobusowych taryf kolejowych na zupełnie odmienny grunt gospodarki autobusowej.

Przedsiębiorstwo autobusowe jest przedsiębiorstwem niewielkim, nie posiadającym możliwości kompensowania strat na jednych przewozach korzyściami z innych, jak np. kolej — deficytowych przewozów osobowych nadwyżkami z ruchu towarowego. Autobus jest mało pojemny, zatem jego zdolność akwizycyjna, a stąd i możliwość zwiększania masy przewozowej dzięki niższej cenie przewozów, jest o wiele mniejsza niż na kolei, która kosztem doczepionych wagonów, kosztem stosunkowo niedużym, może siłą tego samego parowozu przewieźć masę ludzką znacznie większą przy zastosowaniu zniżek taryfowych. Rezerwy taborowe przedsiębiorstwa autobusowego są minimalne. Oczywiście, nie ma też podstaw do uważania różnych wymaganych ulg za swego rodzaju uzupełnianie wynagrodzeń ze strony Skarbu Państwa, jak można by to tłumaczyć przy wielu zniżkach kolejowych. Wreszcie, zasięg i odległość przewozu nie są dla linii autobusowych znaczne. W razie utrzymywania się tendencji do naśladowania kolei w stosowaniu ulg musiałyby podróże taryfa normalna dla nieuprzywilejowanych, albo musiałyby obniżyć się wartości świadczeń przedsiębiorstw autobusowych.

Pragnąc usunąć takie ewentualności i utrzymać zasadę jednakowej taryfy dla wszystkich podróźnych autobusu na poziomie cen możliwie umiarkowanych, wydało Ministerstwo Komunikacji okólnik, w którym — z ważnością od dn. 1/V b. r. — poleca województwom przeprowadzenie uzgodnienia systemu taryf autobusowych. Okólnik ten zaleca utrzymanie tylko ulg, związanych z faktem zajmowania przez pasażera mniejszej ilości miejsca lub z zakupem biletów okresowych na większą ilość przejazdów. Należy tu ulga 50% dla dzieci do lat 10, ulga 25%-owa dla uczniów, bilet miesięczny uczniowski w cenie 30 przejazdów w jedną stronę wg taryfy normalnej dla dorosłych oraz bilet miesięczny powszechny, ale stosowany tylko na liniach podmiejskich — w cenie 40 biletów za przejazdy pojedyncze.

¹⁾ W tym do wywozu przez granice lądowe i porty p. o. c. w marcu 1939 r. 250 wag. 15-tonowych, a w marcu 1938 r. — 277 wag. 15-tonowych.

²⁾ W tym do wywozu przez granice lądowe i porty p. o. c. w marcu 1939 r. 2 324 wag. 15-tonowych, a w marcu 1938 r. — 2 009 wag. 15-tonowych.

Wprowadzenia tylko tych ulg można się domagać od koncesjonariusza, i to jedynie w podanym wymiarze; wyższy wymiar nie jest zakazany, lecz nie może być narzucony. Nadto w pewnych okolicznościach można żądać wydawania biletu na 100 przejazdów ze zniżką 25% oraz wynajmu autobusu dla grup za opłaceniem wszystkich miejsc ze zniżką 25%.

Ulg, związanych z przejazdami w końcu tygodnia, powrotnych biletów, ulg sezonowych nie można narzucać, choć może je koncesjonariusz wprowadzić. Natomiast nawet na życzenie koncesjonariusza nie wolno zatwierdzać (a tym bardziej żądać od koncesjonariuszy)

ulg: dla urzędników, wojskowych, urzędników samorządowych, dla osób odznaczonych, dla kursistów, inwalidów, członków organizacji, ulg ze względów socjalnych, dobroczynnych, osobistych itp. całego systemu serwitutów, jakie obciążają kolej.

Ulg stosowane już, a niezgodne z powyższymi przepisami, wygasły automatycznie z dniem 1/V b. r.—choćby nawet były pomieszczone jako warunek koncesyj. Wymiary ulg, podanych jako dozwolone, liczą się od maksymalnych stawek normalnych, zatwierdzonych w koncesji lub taryfie dla danego przedsiębiorstwa.

A. D.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA PORTÓW POLSKICH W MARCU 1939 R.—Według danych zarządów portowych obroty zamorskie Gdyni i Gdańska kształtowały się w marcu b. r. oraz — porównawczo — w lutym b. r. i marcu 2 lat ubiegłych w sposób następujący (w tonach):

	Gdynia	Gdańsk	Razem
O b r o t y o g ó ł e m			
Luty 1939 r.	723 928	599 067	1 322 995
Marzec „	723 760	614 102	1 337 862
„ 1938 r.	732 846	583 301	1 316 147
„ 1937 r.	742 080	553 288	1 295 368
W y w ó z			
Luty 1939 r.	613 791	521 550	1 135 341
Marzec „	604 179	494 122	1 098 301
„ 1938 r.	604 412	442 285	1 046 697
„ 1937 r.	589 491	464 220	1 053 711
P r z y w ó z			
Luty 1939 r.	110 137	77 517	187 654
Marzec „	119 581	119 980	239 561
„ 1938 r.	128 434	141 016	269 450
„ 1937 r.	152 589	89 068	241 657

Analizując powyżej podane zestawienia, należy skonstatować ogólnie — aczkolwiek stosunkowo nieznaczny — wzrost obrotów portowych w porównaniu z odpowiednim miesiącem 2 ostatnich lat. Na wzrost ten wpłynęło przede wszystkim dodatnie kształtowanie się wywozu przez port w Gdańsku. Przeciwnie, przywóz uległ pewnemu zahamowaniu w obu portach p. o. c.

Jeżeli chodzi o porównanie obrotów w marcu i lutym b. r., to w Gdyni utrzymują się one mniej więcej na jednakowym poziomie, podczas gdy w Gdańsku marzec wykazuje pewną poprawę, którą przypisać należy przede wszystkim wzrostowi importu.

Sumę obrotów zamorskich za okres I kwartału ostatnich 3 lat przedstawia poniższe zestawienie (w tonach):

	Gdynia	Gdańsk	Razem
O b r o t y o g ó ł e m			
1939	2 273 040	1 877 458	4 150 498
1938	2 208 586	1 657 558	3 866 144
1937	2 018 627	1 648 468	3 667 095
W y w ó z			
1939	1 923 831	1 597 962	3 521 793
1938	1 783 705	1 284 107	3 067 812
1937	1 635 233	1 452 679	3 087 912
P r z y w ó z			
1939	349 209	279 496	628 705
1938	424 881	373 451	798 332
1937	383 394	195 789	579 183

Jak z powyższego zestawienia wynika, ogólne obroty obu portów w I kwart. b. r. osiągnęły znacznie wyższy poziom niż w analogicznych okresach 2 lat ubiegłych, wzrastając w stosunku do 1938 r. o 7.4%. Na wzrost ten wpłynęło przede wszystkim zwiększenie się wywozu, które ze znaczną nadwyżką pokryło spadek przywozu w stosunku do 1938 r. Należy przy tym jednak nadmienić, że import w b. r. przewyższa import w 1937 r.

Jeśli chodzi o każdy port z osobna, to w porównaniu z 1938 r. ogólne obroty w Gdyni, wzrosły o 2.9%, w Gdańsku — o 13.3%.

Przeładunek ważniejszych towarów w portach Gdyni i Gdańska kształtował się w I kwart. b. r. w sposób następujący (w tonach):

	Gdynia		Gdańsk	
	1939	1938	1939	1938
W y w ó z				
Węgiel	1 585 616	1 481 258	979 511	842 023
Koks	59 214	34 970	47 061	72 398
Drzewo	80 075	118 777	176 359	206 384

Papier i celuloza	3 658	3 011	1 615	342
Zboże	29 878	7 210	225 095	67 925
Mąka	138	630	21 317	4 354
Rośl. strączkowe	872	206	20 538	8 071
Cukier	6 363	13 625	670	—
Melasa	—	—	5 904	23 940
Makuchy	3 492	3 052	5 490	3 747
Przetw. chemiczne	6 609	9 216	48 276	15 627
Metale	72 158	35 016	24 647	14 173

P r z y w ó z

Rudy i piryty	50 217	31 787	149 080	267 518
Fosforyty	30 868	42 206	17 670	19 886
Złom	89 358	164 225	—	170
Żużle Thomasa	9 800	14 900	2 000	250
Węgiel i koks	520	204	39 024	21 072
Zboże	—	3 000	22 747	7 830
Owoce	25 829	22 087	89	223
Śledzie	8 612 ¹⁾	6 861 ¹⁾	6 540	9 000
Bawełna	28 148	25 032	66	31

W Gdyni—widzimy w większości pozycji wywozowych wzrost. Wyjątek stanowi wywóz drzewa, którego spadek tłumaczy się wahaniami koniunkturalnymi. Zmniejszeniu uległ również wywóz cukru, mąki oraz przetworów chemicznych. W przywozie zmniejszyły się dość pokaźnie ilości złomu, fosforytów i żużli Thomasa, wzrosły natomiast transporty rud i pirytów, owoców, bawełny i śledzi. W Gdańsku—daje się obserwować w wywozie również wzrost przeładunku większości artykułów. Wyjątek stanowią jedynie drzewo, koks i melasa. W przywozie zmniejszył się przeładunek rud, pirytów, fosforytów, śledzi i kauczuku, zwiększył się natomiast import zboża, węgla, koksu i żużli Thomasa.

Wartość obrotów portowych w marcu oraz w porównawczych miesiącach przedstawia się—wg danych Gl. Urz. Stat.—następująco (w tys. zł):

	Gdynia	Gdańsk	Razem
O b r o t y o g ó ł e m			
Luty 1939	92 181	35 380	127 561
Marzec „	107 581	39 316	146 897
„ 1938	111 788	35 394	147 182
„ 1937	110 193	34 549	144 742
W y w ó z			
Luty 1939	40 287	23 636	68 923
Marzec „	41 179	31 202	72 381
„ 1938	40 463	25 109	65 572
„ 1937	44 544	27 533	72 077
P r z y w ó z			
Luty 1939	51 894	6 744	58 638
Marzec „	66 402	8 114	74 516
„ 1938	71 325	10 285	81 610
„ 1937	65 649	7 016	72 665

Należy stwierdzić pewien spadek wartości obrotów ogólnych portu w Gdyni, aczkolwiek wartość wywozu tego portu uległa nieznacznemu wzrostowi w porównaniu z marcem ub. r., wywóz tegoż jednak nie osiągnął wartości wywozu z marca 1937 r.

W Gdańsku wartość obrotów wzrosła w porównaniu z analogicznym miesiącem 2 lat ubiegłych. Wzrost wartości uwidocznił się zwłaszcza w wywozie, podczas gdy wartość przywozu w porównaniu z marcem ub. r. wykazuje pewną tendencję zniżkową, jednak znacznie przewyższa wartość przywozu w 1937 r.

Udział naszych portów w ogólnym obrocie towarowym z zagranicą—pod względem wagi i wartości—przedstawiał się na podstawie danych Gl. Urz. Stat. (nie uwzględniających tranzytu) w sposób następujący:

¹⁾ Waga netto.

	Ogółem handel zagr.	Handel przez porty	Udział portów w handlu ogólnym %	Handel przez Gdynię	Udział Gdyni %	Handel przez Gdańsk	Udział Gdańska %
Waga obrotów (w tysiącach ton)							
Ogółem							
I kwart. 1939	5 771	3 878	67·2	2 185	37·9	1 693	29·3
" 1938	4 396	3 471	79·0	2 099	47·8	1 372	31·2
" 1937	4 377	3 466	79·3	1 976	45·2	1 490	34·1
Wywóz							
I kwart. 1939	4 886	3 857	68·7	1 871	38·3	1 486	30·4
" 1938	3 532	2 921	82·7	1 749	49·5	1 172	33·2
" 1937	3 580	2 959	82·7	1 607	44·9	1 352	37·8
Przywóz							
I kwart. 1939	885	521	58·9	314	35·5	207	23·4
" 1938	864	550	63·8	350	40·6	200	22·2
" 1937	797	507	63·7	369	46·3	138	17·4

	Wartość obrotów (w tysiącach zł)						
Ogółem							
I kwart. 1939	648 677	402 713	62·1	292 274	45·1	110 439	17·0
" 1938	615 533	395 389	64·2	303 110	49·2	92 279	15·0
" 1937	577 399	393 295	68·1	281 238	48·7	112 057	19·4
Wywóz							
I kwart. 1939	340 124	210 884	62·0	122 269	35·9	88 615	26·1
" 1938	278 440	180 809	64·9	113 323	40·7	67 486	24·2
" 1937	298 473	204 014	68·3	111 157	37·2	92 857	31·1
Przywóz							
I kwart. 1939	308 553	191 829	62·2	170 005	55·1	21 824	7·1
" 1938	337 093	214 580	63·7	189 787	56·3	24 793	7·4
" 1937	278 426	189 281	67·9	170 081	61·0	19 200	6·9

Z powyższego zestawienia wynika, że w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. udział portów p. o. c. w ogólnych obrotach naszego handlu zagranicznego w I kwart. b. r. wagowo zmniejszył się do 67·2% (w ub. r. 79%), a pod względem wartości spadł do 62·1% (w ub. r. 64·2%).

Analizując powyższe zestawienie, możemy stwierdzić, że obroty portowe wykazują w liczbach absolutnych dalszy wzrost w porównaniu z I kwart. 2 lat ubiegłych. Równocześnie wzrosły jednak także obroty handlu zagranicznego, i to w większym stopniu niż obroty portowe. Na wzrost (wagowy) obrotów handlu zagranicznego wpłynął głównie wywóz węgla z Zaolzia drogą lądową do sąsiednich krajów, a przede wszystkim do b. Czecho-Słowacji i Niemiec. Udział wywozu węgla drogą lądową w ogólnym wywozie wyniósł w I kwart. 1938 r. tylko 1·6%, a w I kwart. 1939 r. — 22%.

Poza tym na spadek procentowego udziału portów w handlu zagranicznym wywarło również wpływ zwiększenie się bezpośrednich obrotów handlowych z Niemcami, szczególnie w przywozie.

L. R.

Z RYNKU FRACHTOWEGO.—Mocna tendencja na rynku La Platy, wywołana dużymi i nagłym zapotrzebowaniem statków pod ładunki zboża do Europy, już w połowie maja osłabła, stawki spadły mniej więcej do poziomu minimalnych, względnie utrzymują się tylko nieznacznie powyżej tego poziomu. Nie stanowi to niespodzianki dla armatorów wobec dużych rezerw tonażu, jaki znajdował się na rynku, i wobec pozostawienia swobody co do podróży balastowych. Okoliczność ta umożliwiła statkom, pozostającym bez pracy w różnych

odległych nawet ośrodkach, skierować się do Ameryki Południowej i pokryć w krótkim czasie wzmożone zapotrzebowanie, a nawet wytorzyć pewien nadmiar podaży. Zostało to wykorzystane przez załadowców, którzy po zakontraktowaniu najpilniejszych partii zboża obniżyli swoje propozycje do poziomu stawek minimalnych. Na osłabienie tendencji wpłynęły również: pogłoska o zamiarze Rządu angielskiego nabycia większej partii pszenicy, dalej wiadomości o olbrzymich nadwyżkach eksportowych zboża w Kanadzie (ocenianych na 146 miln. buszli), wreszcie rozmowy między Rządami angielskim i amerykańskim w sprawie transakcji wymiennej.

Na Dalekim Wschodzie tendencja była ostatnio utrzymana—dzięki trwającemu nadal zapotrzebowaniu na nasiona oleiste, głównie z Indyj, natomiast zboże australijskie wykazuje tendencję słabszą—tak, że stawki spadły do poziomu minimalnych.

Jako zjawisko bardzo charakterystyczne traktowany jest wzrost eksportu ryżu i cukru z portów Afryki Południowej.

W basenie morza Śródziemnego tendencja jest wprawdzie mocna, ale liczba transakcyj nadal nieznaczna. Na morzu Czarnym—spokój; notowane były pojedyncze partie rudy z portów sowieckich.

W portach morza Północnego i Bałtyckiego utrzymywała się w ub. tygodniu nadal tendencja mocna; stawki frachtowe nie wykazywały wprawdzie większych zmian, ale uzyskanie odpowiedniego tonażu w niektórych relacjach napotykało na pewne trudności, toteż bardziej ożywione były transakcje w zakresie dzierżawy statków na termin. Czasopismo „Hansa” z dn. 20 b. m. notuje następujące stawki z Gdyni/Gdańska: tarcica przy statkach 600÷900 stds do Londynu sh 30/-÷31/- za standard, do Szkocji 29/-÷30/-, do Bristolu 41/-÷42/-, do Liverpoolu 38/-÷39/-, do Amsterdamu i Antwerpii 30/6÷31/6; węgiel do portów Danii 5/-÷5/6 za tonę, do portów południowej Szwecji 5/3÷6/-, do Rouen 7/-÷7/6, do Bordeaux 7/9÷8/9.

WSKAŹNIK FRACHTOWY W KWIETNIU 1939 R.—W przeciwieństwie do ub. roku, kiedy to w kwietniu frachty w obrotach trampowych spadały, w b. r. większość stawek frachtowych wykazuje wzrost i—co za tym idzie—wzrost wskaźników.

Najbardziej podskoczyły stawki na węgiel, przewożony na statkach o pojemności poniżej 3 000 brt, mianowicie o 16·4%, co zostało wywołane zwiększeniem się obrotów tego surowca między portami kontynentu łącznie z portami morza Śródziemnego. Wzrosły również stawki na zboże—o 4·2%, żelazo, stal i złom—o 4·7%. Spadł natomiast indeks stawek na nawozy sztuczne o 16·7%, co jest wywołane względami sezonowymi, oraz na węgiel, przewożony na statkach o pojemności powyżej 3 000 brt —o 4·7%. Ten ostatni spadek ma swoje uzasadnienie w większym zapotrzebowaniu tonażu pod ładunki powrotne—głównie pod zboże z Argentyny, wobec czego statki, udające się w tamtym kierunku, chętnie zabierały węgiel po niższych stawkach.

W wyniku tych zmian ogólny wskaźnik frachtowy wzrósł w kwietniu w porównaniu z m. poprzednim o 1·8%, ale—w porównaniu z kwietniem ub. r.—jest o 5·8% mniejszy.

Poniższe zestawienie ilustruje rozwój wskaźników frachtowych w ostatnich latach—wg obliczeń British Chamber of Shipping (w nawiasach odnośne wskaźniki z ub. roku):

Przy podstawie:

	1929 r.=100	1935 r.=100
1929	100·0	133·5
1935	74·9	100·0
1936	84·3	112·6
1937	131·5	175·6
1938	95·0	126·9
1939		
Styczeń . . .	90·5 (103·5)	120·8 (138·6)
Luty	91·0 (97·0)	121·5 (129·5)
Marzec	88·0 (95·5)	117·5 (127·5)
Kwiecień . . .	89·6 (95·0)	119·6 (126·9)

POCZTA I TELEGRAF

WPLYWY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” W MARCU 1939 R. przedstawiały się, jak następuje (w zł):

	Wpływy	Rozchody
Dyrekcje okr. poczt. i telegr.	1 714·77	456 929·31
Urzędy pocztowe	16 136 144·59	9 197 438·22
Urzędy telefoniczne i telegr.	6 157 408 68	2 060 071·78
Radiotelegraf	711 496·38	119 556·10
Państwowy Instytut Telekomun.	1 161·82	167 645·87
Główna Składnica Materiałów Poczтовых	64·12	17 029·50

Główna Składnica Material. Teletechnicznych	129·03	11 032·62
Izba Kontroli Rachunkowej Poczty i Telekomunikacji	100·49	61 360·88
Emerytury	44 438·54	1 614 722·85
Wpływy wspólne	1 100 177·02	—
Długi i gwarancje	—	278 564·72
Rozchody wspólne	—	255 760·95
Rozchody na poczet nadwyżki eksploatacyjnej	—	4 410 336·88
Razem:	24 152 835·44	18 650 449·68

Nadwyżka wpływów nad rozchodami z Państwowego Przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w marcu 1939 r. wyniosła zł 5 502 385⁷⁶.

Niezależnie od tego — dochody i wydatki Zarządu, wykonywanego przez Min. Poczty i Telegrafów, stanowiły zł 328⁸³ w dochodach i zł 153 735⁶⁴ w wydatkach.

Wpływy urzędów obejmują dochód z następujących źródeł (w zł):

Oplaty pocztowe	15 344 808 ⁸¹
„ telegraficzne	705 041 ⁹¹
„ telefoniczne	5 238 082 ²²
„ radiotelegraficzne	179 286 ⁴⁵
„ radiofoniczne	516 825 ⁷²
Wpłata za świadczenia na rzecz P. K. O.	600 000 ⁰⁰
Inne wpływy	1 548 790 ³³

Rozchody zgrupować można wg następujących pozycji (w zł):

Plące	7 018 235 ⁸⁵
Emerytury	1 614 722 ⁸⁵
Inwestycje	4 410 336 ⁸⁸
Wydatki rzeczowo-eksploatacyjne	5 607 154 ¹⁰

OBRÓT PRZEKAZÓW POCZTOWYCH I TELEGRAFICZNYCH W LUTYM 1939 R. — W obrocie krajowym wpłacono w lutym przekazów pocztowych 1 722 261 szt. i przekazów telegraficznych 16 472 szt. na kwotę zł 140 692 555, wypłacono zaś przekazów pocztowych 1 720 392 szt. i przekazów telegraficznych 16 507

szt. na kwotę zł 140 435 727. W obrocie zagranicznym wpłacono przekazów pocztowych 445 szt. na kwotę zł 27 578, wypłacono zaś przekazów pocztowych 55 058 szt. i telegraficznych 39 szt. na kwotę zł 2 647 999.

Poważniejszy obrót przekazów pocztowych i telegraficznych mieliśmy z następującymi państwami:

K r a j	Wpłacone przekazy:		Wypłacone przekazy:	
	pocz-telegra-	na kwotę	pocz-telegra-	na kwotę
	towe	liczba	towe	liczba
Argentyna	3	—	119	—
Belgia	33	—	1 424	5
b. Czecho-Słowacja	31	—	152	—
Dania	5	—	81	1
Estonia	8	—	368	278
Francja	66	—	1 612	11 526
W. M. Gdańsk	2	—	76	816
Holandia	7	—	183	298
Kanada	6	—	851	2 363
Litwa	31	—	1 843	951
Luksemburg	3	—	32	156
Niemcy	44	—	576	10 869
Rumunia	17	—	419	68
Stany Zjedn.	54	—	7 106	25 301
Szwecja	3	—	49	85
W. Brytania	52	—	4 297	482

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W MARCU 1939 R. w ważniejszych miastach przedstawiał się w sposób następujący (w tys. jednostek, wzgl. zł):

Miejscowość	Przesyłki listowe:		Czasopisma	Listy wartościowe	Paczki:		Przesyłki za pobraniem	Zlecenia pocztowe	Przekazy pocztowe i telegraficzne		Obrót przez P. K. O.		Rozmowy telefoniczne międzymiastowe i międzynarod.	Telegramy	Rozmowy telef. miejscowe na siec. M. P. T. i P. A. S. T.	Wpływy brutto	
	zwykłe	połączone			bez podanej wartości	z podaną wartością			ilość	na kwotę	ilość	na kwotę					
	i l o ś ć								i l o ś ć		i l o ś ć						kwota
Warszawa	wysłane	41 235 ²	486 ⁸	8 662 ⁵	10 ³	338 ²	10 ⁶	103 ⁵	22 ²	226 ⁴	39 962 ⁴	529 ⁶	51 010 ⁶	314 ⁵	80 ²	22 290 ⁰	3 132 ⁴
	otrzymane	15 084 ⁵	633 ⁰	116 ⁰	15 ²	144 ¹	3 ⁸	17 ⁸	18 ³	249 ⁶	18 708 ⁴	159 ⁰	12 631 ⁸	301 ³	102 ¹		
Łódź	wysłane	2 920 ⁵	156 ²	393 ⁶	0 ⁹	57 ³	10 ⁹	18 ³	54 ⁰	53 ⁵	5 354 ⁶	112 ⁸	30 092 ⁹	86 ⁷	18 ⁰	4 397 ⁰	689 ⁰
	otrzymane	4 982 ⁴	155 ⁶	380 ⁹	5 ⁰	44 ¹	1 ⁸	2 ⁶	17 ²	117 ⁹	8 223 ¹	33 ⁴	2 304 ⁷	69 ⁰	20 ⁵		
Lwów	wysłane	4 710 ⁸	166 ³	1 835 ³	2 ⁶	70 ¹	4 ⁹	22 ⁶	7 ⁶	56 ³	7 466 ⁹	95 ¹	14 613 ⁴	47 ⁵	18 ⁸	2 426 ⁹	660 ⁴
	otrzymane	1 769 ⁶	155 ⁷	733 ⁶	4 ⁵	52 ⁹	5 ²	7 ²	3 ⁹	108 ²	7 138 ³	27 ⁰	2 151 ⁵	55 ⁶	20 ⁹		
Poznań	wysłane	8 767 ³	92 ⁴	4 225 ⁶	2 ⁷	66 ⁰	1 ⁷	24 ⁷	2 ²	48 ⁰	5 140 ⁷	78 ⁸	11 749 ⁸	70 ⁴	14 ⁴	1 496 ³	796 ⁰
	otrzymane	3 725 ⁸	84 ⁶	117 ²	6 ⁴	42 ⁶	1 ⁹	7 ⁵	3 ⁶	81 ⁴	3 170 ²	25 ¹	1 905 ³	87 ⁶	13 ³		
Kraków	wysłane	3 164 ⁴	162 ⁹	1 620 ⁹	2 ⁶	65 ⁶	6 ²	22 ⁶	9 ⁰	61 ⁴	6 338 ³	91 ⁰	14 890 ²	88 ⁸	10 ⁰	1 859 ¹	928 ⁹
	otrzymane	4 834 ²	180 ⁶	290 ³	3 ⁵	55 ⁸	6 ⁴	7 ²	5 ⁵	103 ⁴	6 008 ¹	35 ⁶	2 460 ⁶	130 ⁹	14 ⁰		
Wilno	wysłane	1 425 ⁶	64 ⁵	720 ⁷	1 ⁵	20 ⁸	4 ³	11 ⁶	4 ⁸	23 ⁷	3 388 ⁹	37 ⁰	5 156 ⁷	12 ¹	8 ³	2 220 ⁷	307 ⁵
	otrzymane	1 165 ³	57 ⁵	252 ⁸	3 ⁶	20 ⁴	1 ³	3 ⁴	3 ⁶	58 ⁹	4 049 ¹	23 ⁶	1 606 ⁶	18 ⁹	9 ⁴		
Katowice	wysłane	2 178 ⁵	77 ⁹	541 ³	1 ¹	30 ⁵	1 ⁰	10 ³	5 ⁶	33 ⁷	5 071 ⁹	55 ⁵	9 296 ³	84 ¹	11 ⁸	1 903 ⁹	710 ⁷
	otrzymane	1 757 ⁸	72 ³	140 ⁰	2 ¹	28 ⁵	3 ⁸	6 ⁵	3 ⁷	34 ³	2 314 ⁸	15 ²	1 188 ³	79 ¹	10 ⁴		
Lublin	wysłane	624 ⁷	37 ⁸	51 ²	1 ²	13 ¹	2 ²	3 ⁹	2 ⁹	17 ⁹	2 432 ⁹	30 ⁷	6 212 ¹	17 ⁶	4 ⁰	344 ⁵	131 ⁷
	otrzymane	1 021 ⁹	42 ⁰	76 ²	0 ³	12 ⁶	1 ⁰	4 ²	2 ⁴	21 ²	2 433 ²	13 ⁸	1 429 ³	23 ²	4 ⁰		
Bydgoszcz	wysłane	1 917 ⁴	32 ⁹	274 ⁷	0 ⁵	20 ⁰	2 ⁰	7 ¹	2 ⁹	23 ²	2 507 ²	44 ⁰	5 817 ⁹	20 ²	4 ³	455 ⁵	192 ⁶
	otrzymane	1 361 ²	25 ⁷	144 ⁰	0 ⁶	15 ⁸	2 ⁰	5 ²	3 ⁰	30 ¹	1 820 ³	12 ⁸	1 172 ⁵	23 ⁶	4 ⁵		
Sosnowiec	wysłane	424 ⁹	25 ²	38 ⁵	0 ⁴	6 ¹	0 ³	1 ⁷	2 ²	19 ³	2 129 ⁶	28 ²	3 381 ¹	8 ³	3 ¹	493 ⁶	228 ⁶
	otrzymane	641 ⁶	20 ⁵	51 ⁶	0 ⁴	9 ⁵	0 ²	2 ⁹	2 ²	19 ⁰	894 ⁴	6 ¹	955 ¹	15 ⁶	2 ⁹		
Białystok	wysłane	660 ⁰	26 ⁷	33 ³	0 ³	6 ¹	0 ⁸	0 ⁸	3 ⁶	12 ⁴	1 099 ²	22 ²	4 032 ⁶	11 ⁰	3 ⁷	644 ⁷	103 ²
	otrzymane	809 ⁷	27 ²	88 ⁰	2 ⁴	7 ⁶	1 ⁹	2 ⁶	1 ⁷	15 ⁷	1 457 ²	6 ⁵	787 ¹	12 ⁴	3 ⁷		
Chorzów	wysłane	638 ⁰	18 ⁸	283 ⁴	0 ³	7 ⁸	0 ³	1 ⁹	2 ²	11 ²	1 277 ⁸	21 ⁶	4 583 ⁰	0 ²	1 ²	547 ⁶	206 ⁹
	otrzymane	756 ¹	19 ⁶	102 ⁶	0 ⁵	8 ⁵	0 ⁷	2 ²	2 ⁰	11 ¹	494 ⁰	6 ⁹	557 ⁹	0 ⁰	1 ⁵		
Toruń	wysłane	1 040 ⁵	31 ⁹	336 ⁰	0 ³	18 ¹	0 ⁴	11 ¹	0 ⁷	17 ⁵	1 431 ⁷	28 ⁶	3 729 ⁵	31 ⁸	3 ⁷	244 ⁵	167 ¹
	otrzymane	666 ²	33 ⁰	105 ³	0 ⁴	14 ⁹	2 ³	3 ⁴	1 ³	26 ⁰	1 168 ²	10 ⁴	907 ¹	38 ⁰	3 ⁸		
Gdynia	wysłane	1 150 ¹	42 ⁹	38 ⁷	0 ²	27 ⁹	0 ⁶	5 ³	1 ⁸	27 ⁹	2 759 ¹	32 ⁵	9 338 ⁶	55 ⁹	12 ⁶	908 ¹	451 ⁷
	otrzymane	1 061 ¹	33 ⁶	151 ⁷	0 ³	18 ⁷	1 ⁴	4 ³	2 ⁹	21 ⁰	2 846 ⁵	13 ⁹	1 075 ⁹	49 ³	12 ⁵		

Wekslu w marcu 1939 r. nadesłano do urzędów i agencji pocztowych do inkasa 377 tys. sztuk na kwotę zł 34 397 tys., z tego:

zainkasowano 272 tys. sztuk na kwotę zł 26 599 tys. i zaprotestowano 48 tys. sztuk na kwotę zł 5 298 tys.

SAMORZĄD

PIONIERSKA AKCJA EKSPORTOWA SAMORZĄDU PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEGO NA RYNKACH DALEKOMORSKICH.—W najbliższym czasie nastąpi wyjazd wysłannika eksportowego Rady Handlu Zagranicznego do Keni, Ugandy i Tanganyiki. Od dłuższego czasu do izb przemysłowo-handlowych wpływały od firm tamtejszych zapytania o różne artykuły polskie. Obecnie w związku z założeniem placówki konsularnej polskiej w Keni (Nairobi) należy się spodziewać, iż prace tego wysłannika dadzą dodatnie wyniki. Równocześnie udaje się do tych krajów również wysłannik eksportowy izb przemysłowo-handlowych w Warszawie, Sosnowcu, Katowicach i Gdyni na Afrykę Południową—celem opracowania tych artykułów, które nie są objęte pracą wysłannika Rady Handlu Zagranicznego

Wysłannik eksportowy fabryk ozdób choinkowych, mucholapek, szalików i innej galanterii, który wyjechał w porozumieniu i przy pomocy Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie do Stanów Zjedn. Am., powrócił obecnie do Polski, przywożąc bardzo duże zamówienia na poszczególne artykuły, jak np. na ozdoby choinkowe, wartości przeszło zł ½ miln.

Wysłannikowi eksportowemu izb przemysłowo-handlowych w Warszawie i Katowicach na terenie Brazylii udało się częściowo wyścisnąć obecnie panujący tam nastrój dla wprowadzenia kilku nowych artykułów polskich na rynek brazylijski, z których przede wszystkim wymienić należy wódki i likiery.

Wysłannik eksportowy Rady Handlu Zagranicznego w Boliwii prowadzi obecnie pertraktacje o dostawę materiałów wybuchowych dla Ministerstwa Robót na łączną sumę ok. zł 500 tys., 80 wagonów towarowych dla boliwijskich kolei państwowych oraz 500 łóżek żelaznych dla wojska.

Wysłannik eksportowy Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie w Peru prowadzi pertraktacje o dostawę maszyn przedziałniczych dla jednej z fabryk w La Paz.

Również sprawa eksportu maszyn włókienniczych do Chile jest na dobrej drodze i dojdzie do skutku natychmiast po wyrażeniu zgody przez polskiego importera wełny na kupno tego artykułu. Istnieje poza tym możliwość eksportu do Chile przedży wigonowej, lokomotyw polskich oraz dykt brozowej wysokiego gatunku.

Wysłannikowi eksportowemu Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie na terenie Peru udało się uzyskać zamówienie na przeszło 8 tys. m płótna żaglowego. Mniej więcej połowa tego zamówienia jest już w drodze do Peru, reszta zaś ma być wysłana za parę miesięcy. Wykonane zostało próbne zamówienie na dykt polskie. W opracowaniu są dostawy: słoju, chmielu, dykt zwyczajnych i lotniczych, poduszek gumowych dla lotnictwa, kilku tysięcy tuzinów pudełek pasty do obuwia, kasz, masła, serów i jaj, płótna lnianego, maszyn do obróbki drzewa. Opracowanie tego rynku natrafia na dość znaczne trudności, zwłaszcza ze względu na brak bezpośredniego połączenia Gdynia—Callao. Przeladunek w New-Yorku lub w innym porcie podraża fracht i powoduje zatrzymanie ładunków w drodze na czas nieokreślony. Jako dalszą trudność należy wymienić brak składów konsygnacyjnych towarów polskich, zwłaszcza jeśli się weźmie pod uwagę, iż składy takie posiadają inne państwa, jak np. Niemcy, Japonia itd.

Przygotowywany jest obecnie wyjazd do Meksyku wysłannika eksportowego Rady Handlu Zagranicznego, który w oparciu o banki meksykańskie, a zwłaszcza miejscowy Państwowy Bank Rolny, ma założyć firmę dla wymiany towarowej polsko-meksykańskiej, kładąc główny nacisk na eksport artykułów polskich do Meksyku.

Również w niedługim czasie nastąpi wyjazd wysłannika na Daleki Wschód, do Mandżurii i Chin Północnych, jak również do Persji. Celem wyjazdu wysłannika eksportowego na ten ostatni rynek będzie — poza przeprowadzeniem konkretnych transakcji — również dokładne zbadanie rynku w kierunku rozszerzenia wachlarza artykułów zarówno w zakresie eksportu, jak i importu.

PRACE SAMORZĄDU GOSPODARCZEGO NAD INTENSYFIKACJĄ ZBIÓRKI ODPADKÓW.—W Poznaniu odbyło się ostatnio zebranie Komisji Specjalnej do Spraw Gospodarki Odpadkowej przy Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, na którym szczegółowo omówiono całokształt środków zrationalizowania gospodarki kośćmi i odpadkami żelaznymi.

Jeżeli chodzi o zbiórkę kości, to Komisja stwierdziła, iż w latach ostatnich poczyniono u nas w tym zakresie bardzo duże postępy, i że rezultaty, osiągnięte obecnie na terenie Polski, tylko nieznacznie odbiegają np. od niemieckich—pomimo, iż w Niemczech prowadzono na tym odcinku szczególnie intensywną propagandę i zastosowano szereg rygorów administracyjnych, mających na celu jak najbardziej wydadne zwiększenie zbiórki kości. W Niemczech wg oficjalnych danych dociera do fabryk kleju ok. 22% teoretycznej ilości kości. Liczba ta ostatnio podobno wzrosła do 30%. U nas—jak widać z przytoczonych poniżej liczb—eksploatacja kości wynosi ok. 20% ilości teoretycznej (teoretyczna ilość kości, znajdujących się na rynku w Polsce, oceniana jest na 80÷100 tys. t). Przykładowo przytoczyć można, że w roku 1935/36 zebrano w Polsce ok. 12 346 t, w 1936/37 r.—13 756 t, w 1937/38 r.—18 061 t, czyli ostatnio osiągnięto rezultaty o ok. 50% lepsze od wyników w 1935/36 r.

Dynamikę zbiórki kości w kraju w latach ostatnich zawdzięczać należy m. in. odpowiedniej organizacji rynku, polegającej przede wszystkim na stworzeniu szerokiej i gęstej sieci składnic oraz placówek handlowych, zajmujących się skupem kości. Niemniej jednak możliwości niewykorzystane są jeszcze zdaniem samorządu gospodarczego b. duże.

Komisja stwierdziła, że niedostateczne uświadomienie społeczeństwa powoduje, iż największe źródła podaży kości, jakimi są gospodarstwa domowe—dostarczają tego surowca w ilościach bardzo nieznacznych w stosunku do istniejących w tym zakresie możliwości.

Jeżeli chodzi o zbiórkę żelastwa, to stwierdzono konieczność jak najdalej posuniętej jej intensyfikacji. Z zestawienia bowiem ogólnych dostaw złomu martinowskiego i wielkopiecowego do hut wynika, iż stosunek procentowy złomu krajowego do złomu pochodzenia zagranicznego w ciągu ostatnich lat znacznie się pogorszył. I tak np. w 1933 r. złomu zagranicznego sprowadzono do Polski ok. 305 tys. t, krajowego zaś zebrano ok. 164 tys. t., w 1934 r.—odpowiednio: 290 871 t i 133 023 t, w 1935 r.—354 204 t i 133 023 t, w 1936 r.—438 496 t i 146 600 t, w 1937 r.—588 651 t i 139 843 t.

W ostatnich latach spadły zwłaszcza dostawy tzw. złomu rynkowego pochodzącego m. in. głównie ze zbiórki drobnych odpadków żelaza i stali, prowadzonej na terenie miast i wsi. W związku ze wzrostem produkcji hutniczej i zwiększaniem się tym samym, począwszy od 1932 r., importu żelastwa zagranicznego, procentowy udział tego rodzaju złomu w ogólnych dostawach do hut spada i w 1937 r. wynosi tylko ok. 12% ogólnego zapotrzebowania hutnictwa na żelastwo.

Komisja stwierdziła, że podstawowym czynnikiem w organizacji zbiórki odpadków, a więc m. in. i żelastwa, jest drobny handlarz-zbierracz, trudniący się zawodowo skupem i zbiórką surowców odpadkowych. Jest on bezpośrednim wyszukiwaczem żelastwa—tak, że ilość tego cennego surowca, eksploatowana poza zakładami przemysłowymi i większymi obiektami, zależy w głównej mierze od wyników jego pracy. Dążyć więc należy do stworzenia dla handlarzy żelastwa odpowiednich warunków pracy, m. in. przez usunięcie niezyciowych nieraz przepisów administracyjnych, skarbowych i sanitarnych. Na terenach, które nie są dotychczas dostatecznie eksploatowane, zachodzi konieczność zainteresowania tą pracą nowych kandydatów, chociażby nawet przez ewentualne sfinansowanie z funduszy publicznych początków ich pracy. Do zintensyfikowania zbiórki żelastwa przyczynić się również z pewnością będzie mogło utworzenie na terenie całego kraju gęstej sieci składnic, typu półhurtowni. Tego rodzaju placówki winny być zakładane co najmniej w każdym mieście powiatowym. Na usprawnienie zbiórki wpłynąć również może zorganizowanie racjonalnych sortowni w ośrodkach produkcji hut. Sortownie te będą mogły być przy tym wykorzystane dla sortowania żelastwa zagranicznego, a ponad to ewentualnie jako magazyny dla zapasów o charakterze specjalnym. Sortowniom tym należałoby zapewnić możliwość korzystania z ulg reeksportacyjnych na tych samych zasadach, jak to ma miejsce przy sortowniach szmat.

Na uwagę zasługuje kwestia zintensyfikowania zbiórki poślednich gatunków żelastwa, jak blachy ocynkowane, ocynowane, emaliowane itp., które to rodzaje nie są obecnie w dostatecznej mierze eksploatowane.

Samorząd przemysłowo-handlowy opracowuje obecnie odpowiedni program, określający środki intensyfikacji gospodarki kośćmi i odpadkami żelaznymi i usunięcia trudności, przeszkadzających jej rozwojowi.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:
Tymczasowe wprowadzenie w życie układu płatniczego z Francją—rozp. z dn. 11/V 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 45, poz. 293).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Komisanci koncesjonowani—rozp. Ministra Przem. i Handl., w poroz. z Ministrem Roln. i Ref. Roln., z dn. 13/IV 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 47, poz. 298).

Zwalczanie raka ziemniaczanego—rozp. Ministra Roln. i Ref. Roln. z dn. 10/V 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 47, poz. 301).

Tępienie chwastów i szkodników roślin—rozp. Ministra Roln. i Ref. Roln. z dn. 10/V 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 47, poz. 302).

Tępienie gryzoniów polnych—rozp. Ministra Roln. i Ref. Roln. z dn. 10/V 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 47, poz. 303).

Tępienie korówki wełnistej—rozp. Ministra Roln. i Ref. Roln. z dn. 10/V 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 47, poz. 304).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

4 czerwca:

— Fabr. Przetw. Owoc. „Owoc”, S. A.—o g. 15 w lok. spółdz. „Niwy” w Myślenicach.

10 czerwca:

— „Ziem. T-wo Parcelacyjne”, S. A.—o g. 12½ w lok. S-ki we Lwowie, Szajnochy 2.

12 czerwca:

— „Teren” S. A. dla Przem. Bud. — o g. 18 w lok. S-ki w Krakowie, Batorego 15b.

— „Wirek” Kopalnie, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w Katowicach, Powstańców 5.

— Pierwsza Kraj. Przetw. i Pak. Smalcu „Standard”, S. A.—o g. 13 w kanc. Not. J. Nalazka w Toruniu, Szeroka.

— T-wo Hand.-Przem. oraz Leśne „Continent”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Sienkiewicza 3.

— Fabr. Wyr. Met. „Sztancmet”, S. A.—o g. 14 w lok. S-ki w W-wie, Sienkiewicza 3.

13 czerwca:

— „Kattowitzer Buchdruckerei u. Verlags Gesellschaft”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w Katowicach, 3 Maja 12.

— „Toruński Port Drzewny”, S. A.—o g. 12 w Ratuszu w Toruniu.

— „Modrzejów Hantke” Zjedn. Zakł. Gór.-Hutn., S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Srebrna. 9.

14 czerwca:

— „Bank dla Hand. i Przem. w W-wie”, S. A.—o g. 11 w lok. Stow. Techników w W-wie, Czackiego 3/5.

15 czerwca:

— Zakł. Przem. „H. B. Raabe”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Zamenhofs 5.

— T-wo „Elektryczność”, S. A.—o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Czackiego 6.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

BUDŻET

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W KWIETNIU 1939 R.—
Według danych tymczasowych—dochody i wydatki budżetowe Państwa w kwietniu 1939 r.—w porównaniu z kwietniem 1938 r.—przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody		Wydatki	
	kwiecień 1938	1939	kwiecień 1938	1939
A. — ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	5	8	246	309
Szjm	27	21	263	264
Senat	1	1	117	110
Kontrola Państwa	—	—	398	412
Prezydium Rady Ministrów	—	—	293	357
Min. Spraw Zagranicznych	594	716	4 455	4 921
„ „ Wojskowych	109	427	67 285	65 431
„ „ Wewnętrznych	1 213	1 062	17 167	19 899
„ Skarbu	122 671	123 296	10 841	9 796
„ Sprawiedliwości	3 142	3 250	7 600	7 536
„ Przemysłu i Handlu	2 651	2 854	4 598	4 584
„ Komunikacji	2 590	2 931	7 373	7 203
„ Rolnictwa i Ref. Roln.	202	190	6 574	5 638
„ Wyznań i Ośw. Publ.	331	252	29 025	30 378
„ Opieki Społecznej	471	1 913	4 713	5 618
„ Poczty i Telegrafów	—	—	167	177
Emerytury i zaopatrzenia	2 395	2 652	13 421	15 615
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	8 552	9 050
Długi państwowe	—	—	15 989	15 556

R a z e m: 136 402 139 573 199 077 202 854

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:				
Polska Agencja Telegr.	10	5	—	—
M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
Gazeta Admin. i Pol. Państw.	—	—	—	—
Państw. Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku	—	—	—	—
Ministerstwo Skarbu:				
Mennica Państwowa	—	—	—	—
Państw. Zakład Emerytalny	—	—	—	—
M-stwo Przemysłu i Handlu:				
a) Przedsiębiorstwa nieskomercjalizowane:				

Przedsięb. państwowe o kap. miesz. i wydzierżawione	52	8	—	—
Nadania górnicze i tereny naft. Państw. Huta Ołowiu i Srebra w Strzybnicy	43	68	—	—
Żupa solna w Łączynie	—	—	2	2
Kopalnia Rudy „Staszic”	—	—	—	—
b) Przedsiębiorstwa skomercjalizowane:				
„Polmin” Państw. Fabr. Ol. Min. Państw. Kop. Węgla „Brzeszcze”	20	—	—	—
Zjedn. Fabr. Zw. Azot. w Mościcach i Chorzowie	260	500	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	2 000	—	—	—
Państw. Wytwórnie Mater. Drogowych	—	—	—	—
Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Lasy Państwowe	5 000	—	—	—
Państw. Przetwórnice Mięsne	100	100	—	—
Państw. Zakłady Przemysłowo-Zbożowe	—	—	311	—
Ministerstwo Wyzn. Rel. i Oświecenia Publicznego:				
Państwowe Wydawn. Książek Szkolnych	—	—	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Zdrowiska Państwowe	—	—	—	—
Przeds. Państw. Zakładu Higieny Szpitali Państwowe	—	—	46	40
M-stwo Poczty i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon Państw. Zakł. Tele- i Radiotechn.	1 785	1 545	—	—
R a z e m: 9 270 2 226 359 42				

C. — MONOPOLE:

Ministerstwo Skarbu:				
Monopol solny	3 300	3 600	—	—
„ tytoniowy	26 500	28 000	—	—
„ spirytusowy	19 518	22 032	—	—
„ loteryjny	2 000	3 000	—	—
„ zapalczany	4 931	4 928	—	—
R a z e m: 56 249 61 560				

D. — FUNDUSZE:

M-stwo Spraw Wojskowych:								
Fundusz Kwaterunku Wojskowego	—	—	—	—	—	—	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:								
Fundusz Pracy	—	—	—	—	—	—	—	—
R a z e m :	—	—	—	—	—	—	—	—
O g ó ł e m :	201 921	203 359	199 436	202 896				

Po rekordowym—albo co najmniej jednym z najwyższych w ciągu roku budżetowym—poziomie, jaki dochody budżetowe Państwa osiągają z reguły w marcu, tj. ostatnim miesiącu roku budżetowego, kwiecień, rozpoczynający nowy rok budżetowy, przynosi zawsze poważniejszy spadek dochodów. Na ogół jednak kwietniowy poziom dochodów nie należy do najniższych w roku i raczej rozpoczyna on „sezonowy” zniżkowy ruch dochodów. Jednocześnie ze spadkiem dochodów kurczy się w kwietniu nadwyżka budżetowa, choć w okresie deficytowej gospodarki notowaliśmy w kwietniu spadek niedoboru budżetowego, wywołany redukcją wydatków po ich wielkim wzroście na ultimo roku budżetowego. W bież. roku budżetowym nastąpił w kwietniu—zgodnie z wyżej opisaną tendencją—spadek dochodów, i to o ok. 1/5, a jednocześnie bardzo poważnej redukcji uległa nadwyżka budżetowa, która była identyczna z nadwyżką, osiągniętą w kwietniu 1936/37 r.

Zmiany strony dochodowej gospodarki budżetowej w ciągu całego roku budżetowego, a jednocześnie jej wyniki w postaci nadwyżek czy deficytów przedstawia poniższe zestawienie, obejmujące okres ostatnich 9 lat budżetowych:

Mie- siąc	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39	1939/40
Dochody									
IV	229.1	194.8	159.8	155.1	156.1	175.5	190.7	201.9	203.4
V	199.6	175.3	141.8	146.7	161.9	174.1	180.4	200.0	
VI	175.8	147.8	132.3	135.1	145.1	174.1	186.2	200.7	
VII	192.8	171.9	142.8	143.6	158.4	177.8	191.6	196.5	
VIII	169.1	162.8	144.9	143.0	146.0	167.8	184.5	190.1	
IX	173.6	154.2	155.1	157.7	149.6	175.3	189.0	190.7	
X	211.1	177.8	177.6	172.5	169.2	190.4	197.7	211.8	
XI	193.6	165.5	159.6	174.5	160.2	184.8	206.7	213.7	
XII	198.3	179.2	175.5	182.1	178.0	192.8	214.0	221.4	
I	175.3	156.3	158.2	165.1	167.5	176.5	188.3	194.8	
II	164.5	153.0	144.5	179.8	166.5	171.5	181.8	197.1	
III	179.4	163.0	177.0	184.5	199.7	203.2	262.7	255.6	

Deficyt
(nadwyżka)

IV	-21.1	-4.1	-15.6	-15.3	-23.3	+0.5	+0.8	+2.5	+0.5
V	-12.1	-14.6	-24.5	-25.5	-20.9	-0.2	+0.3	+0.8	
VI	-43.6	-39.3	-24.1	-36.5	-36.1	+0.8	-0.6	-0.7	
VII	-25.4	-17.9	-26.2	-27.5	-25.6	+0.7	+0.5	+0.4	
VIII	-13.4	-18.0	-25.0	-29.6	-29.7	-3.0	+0.6	-0.8	
IX	-8.5	-27.9	-21.9	-16.7	-27.7	+0.3	+0.6	-3.0	
X	-4.2	-10.3	-14.1	-7.0	-27.9	-1.3	+1.4	-4.9	
XI	+1.2	-10.3	-23.1	-16.7	-28.1	+1.6	+2.9	+3.1	
XII	+0.1	-9.1	-18.2	-4.7	-11.9	+0.6	+4.6	+4.4	
I	-2.8	-24.6	-37.0	-21.8	-9.6	-3.1	+2.4	+0.6	
II	-29.4	-25.5	-49.3	-15.3	-6.9	+0.4	+1.7	-2.1	
III	-44.8	-41.5	-58.2	-19.3	+0.6	+6.0	-23.3	+15.9	

Dochody budżetowe obniżyły się w kwietniu w stosunku do marca o zł 52.3 miln., tj. mniej więcej o 1/5. Spadek dochodów w kwietniu nastąpił zarówno w zakresie dochodów administracji (z zł 170.1 miln. do zł 139.6 miln.), jak i w zakresie wpłat przedsiębiorstw (z zł 13.2 miln. do zł 2.2 miln.), jak wreszcie w zakresie wpłat monopolów (z zł 72.3 miln. do zł 61.6 miln.). W dochodach administracji najpoważniejszą—w liczbie absolutnej—zniżkę wykazały dominujące w tej grupie dochody Min. Skarbu (z zł 141.6 miln. do zł 123.3 miln.), przede wszystkim zaś—wpływy z danin (z zł 135.3 miln. do zł 118.8 miln.), a obok tego—wpływy emerytalne (z zł 11.4 miln. do zł 2.7 miln.).

Porównanie kwietnia ub. r. i b. r. wykazuje w kwietniu b. r. wyższy poziom dochodów (o zł 1.4 miln.). Wyższe były w b. r. dochody administracji (o zł 3.2 miln., tj. o przeszło 2%) oraz wpłaty monopolów (o zł 5.3 miln., tj. o blisko 10%), natomiast niższe w b. r. były wpłaty przedsiębiorstw (o zł 7.0 miln., czyli aż o 76%). W dochodach administracji większe w b. r. były przede wszystkim dochody Min. Skarbu (o zł 0.6 miln.) oraz dochody Min. Opieki Społecznej (o zł 1.4 miln.). W grupie przedsiębiorstw o wiele niższa w b. r. suma wpłat powstała głównie stąd, że nie było w b. r. wpłat: Polskich Kolei Państwowych (w ub. r. zł 2.0 miln.) oraz Lasów Państwowych (w ub. r. zł 5.0 miln.).

Wydatki budżetowe spadły w kwietniu—podobnie jak dochody, przy czym jednak w znacznie słabszym stopniu (z zł 239.8

miln. w marcu do zł 202.9 miln.), przez co nastąpiło znaczne skurczenie się bardzo silnej w marcu nadwyżki budżetowej (zł 0.5 miln. wobec zł 15.9 miln.).

Spadek wydatków w kwietniu, wynoszący ok. 15%, ujawnił się głównie w wydatkach administracji, które z zł 239.3 miln. w marcu obniżyły się do zł 202.9 miln. Jednocześnie w minimalnych zresztą dopłatach Skarbu do przedsiębiorstw nastąpiła w kwietniu również silna zniżka: z zł 0.43 miln. do zł 0.04 miln.

Porównanie kwietnia 1939 r. z kwietniem 1938 r. wykazuje wzrost w b. r. wydatków o zł 3.5 miln. Wzrosły w b. r. jedynie wydatki administracji (o zł 3.8 miln.), natomiast dopłaty do przedsiębiorstw silnie skurczyły się (z zł 359 tys. do zł 42 tys.). Podkreślić należy, że wydatki na obsługę długów były w b. r. prawie takie same jak w ub. r. (niższe o zł 0.4 miln.), podczas gdy w marcu były w b. r. niższe o 36%.

Porównaniu bież. roku budżetowego z szeregiem lat poprzednich o tyle jest trudne, że—pomijając już kwestię zasadniczej nieporównywalności, o czym niżej—opieranie się na wynikach jednego miesiąca nie może być miarodajne.

W każdym razie podkreślić można, że poprawa w gospodarce budżetowej Państwa zaznaczyła się wyraźnie w 1936/37 r., bowiem gdy jeszcze w 1935/36 r. mieliśmy w kwietniu silny deficyt budżetowy (zł 23.3 miln.), to w 1936/37 r. zjawiała się już pierwsza nadwyżka (zł 0.5 miln.). Poprawa następowała na skutek silniejszego wzrostu dochodów niż wydatków. I tak, porównanie kwietnia 1939/40 r. z kwietniem 1937/38 r. wykazuje jeszcze równomierny wzrost dochodów i wydatków: dochodów o zł 12.7 miln., a wydatków o zł 12.9 miln., tak samo i porównanie kwietnia b. r. i 1936/37 r.: wzrost dochodów o zł 27.9 miln. i wydatków o zł 27.9 miln., natomiast przy porównaniu b. r. z 1935/36 r. wykazuje wzrost dochodów o zł 47.3 miln., wydatków zaś tylko o zł 23.5 miln., podobnie i porównanie b. r. z 1934/35 r.: wzrost dochodów o zł 48.2 miln., a wydatków o zł 32.4 miln. Cofając się dalej, wyższe niż w b. r. sumy wykonania budżetu—przy braku jednak w dalszym ciągu równowagi—znajdujemy dopiero w 1931/32 r.: dochody w kwietniu 1931/32 r. były wyższe niż w kwietniu b. r. o zł 25.7 miln., wydatki zaś—o zł 47.3 miln. Zrównoważoną—podobnie jak w ostatnich 4 latach—gospodarkę budżetową znajdujemy dopiero w 1930/31 r., kiedy dochody w kwietniu były wyższe od tegorocznych o zł 31.4 miln., wydatki zaś—o zł 30.6 miln. Trzeba jednak uwzględnić, że w międzyczasie nastąpił bardzo silny wzrost realnej wartości złotej, bowiem np. w kwietniu 1930 r. wskaźnik cen hurtowych wynosił 87.7, gdy obecnie stanowi 55.6. Trzeba także uwzględnić, że powyższe sumy dochodów i wydatków są bardzo słabo porównywalne—choćby w związku ze zmianami w sposobie budżetowania—tak, że wszystkie powyższe zestawienia, poza dotyczącymi 4 ostatnich lat budżetowych, traktować należy jako wyrażające jedynie w sposób przybliżony pewne ogólne tendencje rozwoju gospodarki budżetowej.

W stosunku do budżetu na cały rok 1939/40 dochody faktycznie osiągnięte w okresie pierwszego miesiąca tego roku, stanowią 8.25%, czyli bardzo nieznacznie mniej od teoretycznej normy budżetowej dla jednego miesiąca—przy założeniu równomiernego wykonywania budżetu (1/12=8.33%). Najlepiej przedstawiają się dochody administracji, które dały 8.54% sumy, przewidzianej w budżecie na cały rok. niewiele mniejszy procent budżetu dały wpłaty monopolów (8.49%). Najmniejszy procent budżetu wykazały wpłaty przedsiębiorstw (2.11%), chociaż wpłata Państw. Przetw. Mięsnych wyniosła od razu 100% budżetu. W grupie dochodów administracji najważniejsze z nich—dochody Min. Skarbu—dały aż 8.68% budżetu (dość znacznie więcej normy budżetowej).

Wydatki w okresie pierwszego miesiąca roku budż. 1939/40 stanowiły w stosunku do budżetu całorocznego 8.23%, czyli też niewiele mniej od normy budżetowej (8.33%). Nieznacznie większy procent wykonania budżetu, niż ogół wydatków, wykazały wydatki administracji (8.25% wobec 8.23%), natomiast dopłaty do przedsiębiorstw wyniosły wielokrotnie mniej, mianowicie tylko 0.67% sumy, preliminowanej na cały rok.

Zaznaczyć należy, że w roku budż. 1938/39 wykonanie budżetu osiągnęło rozmiary minimalnie większe od tegorocznych. Mianowicie, dochody budżetowe dały w okresie kwietnia 1938/39 r. 8.35% (wobec 8.25% w b. r.) budżetu i wydatki—8.25% (wobec 8.23% w b. r.)

WPLYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W KWIETNIU 1939 R.—Według danych tymczasowych—wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w kwietniu 1939 r.—w zestawieniu z marcowymi—przedstawiały się następująco (w tys. zł):

1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE:	Marzec	Kwiecień
Podatek gruntowy	4 011	4 142
Podatek od nieruchomości	3 691	2 060
Podatek obrotowy	24 497	23 163
„ dochodowy	44 162	44 500
„ od kapitałów i rent	407	429

Podatek od energii elektrycznej	777	615
" " uboju	784	729
Odsetki od zaległości, grzywny i kary	1 983	1 295
Razem:	80 312	76 933
2. — PODATEK MAJĄTKOWY	217	—
3. — SPECJALNY PODATEK OD WY- NAGRODZEŃ	10 539	6 873
4. — PODATKI POŚREDNIE:		
Podatek od wina	301	255
" " piwa	533	789
" " cukru	15 809	11 883
" " drożdży	2 035	994
" " tłuszczów	3	5
" " olejów mineralnych	1 674	1 413
" " zapalniczek	—	—
" " kwasu octowego	25	18
" " kwasu węglowego	55	95
" " cukru skrobiowego	148	107
Akcyzowe opłaty patentowe	20	16
Odsetki od zaległości	1	2
Razem:	20 604	15 577
5. — DODATKI DO PODATKU OD CU- KRU	114	38
6. — CŁO	13 268	10 315
7. — OPŁATY STEMPLOWE I DANINY POKREWNE:		
Opłaty stempłowe	7 666	6 833
Podatek spadkowy i od darowizn	745	703
Razem:	8 411	7 536
8. — DODATKI DO DANIN PUBLICZ- NYCH	1 584	1 304
9. — PODATKI ZNIESIONE	268	229
10. — MONOPOLE:		
Monopol solny	3 500	3 600
" tytoniowy	34 001	28 000
" spirytusowy	31 027	22 032
" loteryjny	3 750	3 000
" zapalczany	5	4 928
Razem:	72 283	61 560
Ogółem:	207 600	180 365

Pod względem reguły rekordowym—jeśli chodzi o wpływy z danin i monopolów—miesiącem marca przychodzi miesiąc prawie zawsze pod tym względem słabszy—kwiecień. W bież. roku budżetowym w kwietniu zmniejszenie wpływów skarbowych była bardzo silna, znacznie silniejsza niż w długim szeregu lat poprzednich, z wyjątkiem jednak roku 1938/39, w którym nastąpiła zupełnie wyjątkowa, gwałtowna zmniejszenie wpływów—w stosunku do tegorocznej blisko dwa razy większa, będąca reakcją na szczególnie silny, rekordowy wzrost tych wpływów w marcu 1937/38 r.

Ruch wpływów z danin i monopolów w poszczególnych miesiącach 8-letniego budżetowego 1932/33÷1939/40 przedstawia następujące zestawienie (+ oznacza zwiększenie, — oznacza spadek wpływów):

	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39	1939/40
Mie- siące	m i l i o n y z ł							
IV	8.1	+ 9.5	+ 1.4	- 4.8	- 13.8	+ 2.7	- 50.9	- 27.2
V	+ 14.9	- 15.1	- 15.4	- 0.5	+ 0.2	- 7.3	+ 0.3	
VI	- 22.7	- 10.5	- 4.2	- 10.3	+ 2.6	+ 5.1	+ 0.7	
VII	+ 6.1	+ 8.2	+ 8.8	+ 11.3	+ 3.2	+ 4.5	- 2.1	
VIII	+ 9.4	+ 5.8	- 3.7	- 3.9	- 8.8	- 5.6	- 3.5	
IX	+ 3.4	+ 6.3	+ 13.7	- 2.7	+ 4.6	+ 1.4	- 3.3	
X	+ 19.4	+ 19.9	+ 13.1	+ 16.3	+ 12.2	+ 4.6	+ 16.7	
XI	+ 1.8	- 11.0	- 0.7	- 9.7	- 1.9	+ 18.4	+ 8.3	
XII	+ 7.6	+ 14.9	+ 6.8	+ 28.2	+ 11.6	+ 3.6	+ 9.8	
I	- 23.1	- 19.2	- 19.9	- 14.5	- 23.2	- 26.8	- 30.7	
II	- 12.8	- 21.1	- 9.2	- 4.7	+ 1.0	- 8.7	+ 2.9	
III	+ 11.5	+ 18.9	+ 11.2	+ 19.5	+ 11.3	+ 73.3	+ 36.3	

Spadek wpływów skarbowych w kwietniu w stosunku do marca nastąpił zarówno w zakresie monopolów, które wpłynęły do Skarbu w kwietniu o zł 10.7 miln., tj. o ok. 15% mniej niż w marcu, jak i w zakresie wpływów z danin, które wykazały zmniejszenie o zł 16.5 miln., tj. o ok. 12%.

Wpływy z podatków bezpośrednich — największe w zakresie danin, bo stanowiące przeważnie ok. $\frac{3}{5}$ ogólnych wpływów z danin — po silnym wzroście w marcu (o zł 11.6 miln., czyli o blisko 18%)—w kwietniu obniżyły się stosunkowo nie tak wiele, bo o zł 3.4 miln., tj. o ok. 4%.

Niektóre podatki wykazały w kwietniu nawet wzrost wpływów. Dotyczy to podatku gruntowego, który dał więcej o zł 0.1 miln.—wobec płatności do dn. 30 kwietnia I raty (półrocznej) za 1939 r., oraz podatku dochodowego, który dał więcej o zł 0.3 miln.—wobec płatności do dn. 15 kwietnia I raty (półrocznej) podatku kumulacyjnego (od uposażeń) oraz płatności do dn. 1 kwietnia przedpłaty na rok 1939 podatku z działu I od osób fizycznych. Dochód z podatku obrotowego (przy braku innych płatności—poza comiesięcznymi) był niewiele mniejszy w kwietniu niż w marcu (o zł 1.3 miln., czyli o ok. 5%). Stosunkowo najsilniej obniżyły się wpływy z podatku od nieruchomości (o zł 1.6 miln., tj. o przeszło $\frac{1}{3}$); z tytułu tego podatku ostatni termin płatności przypadał w listopadzie ub. r.

Porównanie kwietnia b. r. z kwietniem ub. r. (porównywalność nieco osłabiona zmianą stawek w podatku obrotowym oraz faktem, że obecnie silniej działają niektóre zmiany w podatku dochodowym oraz ulgi inwestycyjne) wykazuje w b. r. wpływy wyższe od zesłorocznych (zł 76.9 miln. wobec zł 70.7 miln.). Wzrost wpływów w b. r. wykazuje podatek dochodowy (zł 44.5 miln. wobec zł 41.6 miln.). Wzrosły także wpływy z podatku obrotowego wzgl. przemysłowego (zł 23.2 miln. wobec zł 19.6 miln.). Wpływy z podatku od nieruchomości spadły jednak bardzo nieznacznie (zł 2.06 miln. wobec zł 2.14 miln.), podobnie jak i wpływy z podatku gruntowego (zł 4.14 miln. wobec zł 4.21 miln.). Płatność podatków dochodowego i obrotowego w kwietniu 1939 r. opiera się głównie na podstawie obrotów i dochodów 1938 r., częściowo już na obrotach i dochodach b. r. Wzrost więc w b. r. wpływów z podatku dochodowego i obrotowego świadczy o utrzymującej się stalej wyższe wpływy i dochodów w ostatnich latach, zwłaszcza zaś o wyższe w 1938 r.

Dochód ze specjalnego podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, spadł w kwietniu w stosunku do marca o zł 3.7 miln., przy czym był jednak znacznie niższy niż w kwietniu ub. r. (zł 6.9 miln. wobec zł 8.6 miln.), mimo że już od początku 1938/39 r. przeprowadzona była jego reforma, znacznie obniżająca pobór tego podatku—reforma, obecnie jednak pogłębiona.

Wpływy z podatku majątkowego w bież. roku nie miały już miejsca, w ub. r. w kwietniu wynosiły zaś zł 0.1 miln.

Wpływy z podatków pośrednich—po silnym wzroście w marcu (o zł 5.3 miln., tj. o przeszło $\frac{1}{3}$)—w kwietniu powróciły prawie do poziomu lutowego (zł 15.6 miln. wobec zł 15.5 miln.), spadając o zł 5.0 miln. Spadek kwietniowy zaznaczył się głównie w zakresie tych samych 2 podatków co i wzrost marcowy, mianowicie w zakresie podatku od cukru (zmniejszenie o zł 3.9 miln.) oraz podatku od drożdży (zmniejszenie o zł 1.0 miln.). Poza tym obniżyły się wpływy z podatku od wina, od olejów mineralnych i in. drobnych, wzrosły zaś wpływy z podatku od piwa (o zł 0.3 miln.).

W porównaniu z kwietniem ub. r. wpływy z podatków pośrednich były—odmiennie niż w poprzednich miesiącach—niższe (zł 15.6 miln. wobec zł 17.5 miln.). Niższe były, mianowicie, w b. r. przede wszystkim wpływy z podatku od cukru (zł 11.9 miln. wobec zł 12.8 miln.) i z podatku od drożdży (zł 1.0 miln. wobec zł 2.0 miln.). Poza tym nieznacznie niższe w b. r. były wpływy z podatku od piwa, od olejów mineralnych, od kwasu octowego i od cukru skrobiowego. Natomiast wyższe w b. r. były wpływy z podatków: od wina, od olejów mineralnych (zł 1.4 miln. wobec zł 1.3 miln.) i od kwasu węglowego.

Dochód z ceł od grudnia do marca stale podnosił się, ale w kwietniu poważnie skurczył się (o zł 3.0 miln.), przy czym był także poważnie mniejszy (zł 10.3 miln. wobec zł 12.6 miln.) niż w kwietniu ub. r.

Zaznaczyć należy, że dochód z ceł spadł w kwietniu stosunkowo silniej, niż skurczyła się wartość importu, lecz trzeba pamiętać, że z jednej strony nie istnieje tu pełna równowaga w czasie, a z drugiej strony, że nie tyle ogólna suma importu, ile jego struktura ma wpływ na kształtowanie się dochodów z ceł. Poza tym mieć trzeba na uwadze wahania we wpłatach W. M. Gdańska, oraz przede wszystkim fakt, że na wysokość wpływów z ceł w dużym stopniu oddziałują sumy wypłacanych zwrotów ceł, o ile nie są pokrywane z innych źródeł.

Dochód z opłat stempłowych (łącznie z daninami pokrewnymi)—po powrocie w marcu do poziomu styczniowego—w kwietniu znów obniżył się (o zł 0.9 miln.). Zmniejszyły się w kwietniu zarówno wpływy z samych opłat stempłowych (o zł 0.8 miln.), jak i dochód z podatku spadkowego i od darowizn (o zł 0.04 miln.). Porównanie kwietnia b. r. z kwietniem ub. r. wykazuje lek-

ki spadek w b. r. wpływów z opłat stempłowych i danin pokrewnych (zł 7.5 miln. wobec zł 7.7 miln.). Wpływy z opłat stempłowych były w b. r. nieznacznie niższe od zeszlórocznych (zł 6.8 miln. wobec zł 6.9 miln.), podobnie jak i dochód z podatku spadkowego (zł 703 tys. wobec zł 726 tys.). Kształtowanie się wpływów z opłat stempłowych wskazuje na przynajmniej utrzymujący się w b. r. poziom obrotów gospodarczych (których opłaty te dotyczą), zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę, że w międzyczasie wprowadzono szereg zniżek w zakresie opłat stempłowych.

Wpływy z dodatków do danin — w związku ze spadkiem wpływów z samych danin — wykazały w kwietniu w stosunku do marca zniżkę, mianowicie o zł 2.8 miln., czyli więcej niż o 1/6. W stosunku do kwietnia ub. r. wpływy z dodatków do danin w kwietniu b. r. były nieco niższe (zł 1.3 miln. wobec zł 1.4 miln.).

Wpłaty monopolów, które w lutym i marcu podniosły się bardzo poważnie (łącznie o zł 21.7 miln.), osiągając w marcu poziom rekordowy w ub. roku budżetowym, w kwietniu obniżone zostały o zł 10.7 miln., mianowicie wpłaty monopolów: tytoniowego — o zł 6.0 miln., spirytusowego — o zł 9.0 miln., loterii — o zł 0.75 miln. Podwyższona została w kwietniu (o zł 0.1 miln.) wpłata monopolu solnego i przybyła wpłata monopolu zapalczanego (zł 4.9 miln.).

W kwietniu ub. r. wpłaty monopolów były niższe od tegorocznych (zł 56.2 miln. wobec zł 61.6 miln.). Identyfikacja z zeszlóroczną była w b. r. wpłata monopolu zapalczanego (zł 4.9 miln.), natomiast wyższe w b. r. były wpłaty monopolów: solnego (zł 3.6 miln. wobec zł 3.0 miln.), tytoniowego (zł 28.0 miln. wobec zł 26.5 miln.), spirytusowego (zł 22.0 miln. wobec zł 19.5 miln.) oraz loterii (zł 3.0 miln. wobec zł 2.0 miln.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w kwietniu b. r. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na rok 1938/39, oraz z wpływami, osiągniętymi w tym samym miesiącu 2 lat poprzednich — przedstawia się następująco (w miln. zł):

	1/12 budżetu			
	na 1939/40 r.	1939	1938	1937
Podatki bezpośrednie	67.0	76.9	70.7	58.4
Specjalny podatek od wynagrodzeń	6.5	6.9	8.6	13.9
Podatek majątkowy	—	—	0.1	0.2
Podatki pośrednie	17.6	15.6	17.5	13.6
Dodatki do podatku od cukru	0.07	0.04	0.1	0.04
Cło	12.9	10.3	12.6	11.9
Opłaty stempłowe	7.6	7.5	7.7	8.2
Nadzwyczajny dodatek do danin	1.4	1.3	1.4	1.3
Monopole	60.4	61.6	56.2	55.4

Jak widzimy, w kwietniu b. r. spośród danin wpływy wyższe od przeciętnej miesięcznej normy budżetowej dały podatki bezpośrednie oraz specjalny podatek od wynagrodzeń, a bardzo bliskie normy były wpływy z dodatku do danin oraz z opłat stempłowych; wpłaty monopolów były w kwietniu wyższe od normy miesięcznej.

W %-ach budżetu całorocznego wpływy z danin i monopolów, osiągnięte w kwietniu b. r., przedstawiały się następująco:

Daniny publiczne	8.7
Podatki bezpośrednie	9.6
w tym:	
podatki gruntowe	7.1
podatek od nieruchomości	2.3
„ obrotowy	8.0
„ dochodowy	13.7
Podatki pośrednie	7.4
w tym:	
podatek od cukru	7.6
Cło	6.7
Opłaty stempłowe	8.2
Specjalny podatek od wynagrodzeń	8.8
Dodatek do podatku od cukru	4.5
Nadzwyczajny dodatek do danin	8.0
Podatki zniesione	11.5
Monopole	8.5
w tym:	
tytoniowy	7.9
spirytusowy	7.6
Ogółem daniny i monopole:	8.7

Wpływy skarbowe w ostatnich 4 latach budżetowych są na ogół dość porównywalne — zarówno z uwagi na zbliżone obowiązujące normy zasadnicze, jak i z uwagi na prawie taki sam terminarz podatkowy. Porównywalność tę osłabia szereg uchwalonych w ub. sesji nowelizacji podatkowych. Najpoważniejszą różnicą jest tu reforma podatku specjalnego od wynagrodzeń z funduszy publicznych, znacznie redukująca wpływy z tego źródła, dalej wchodzi w grę zniesienie daniny

majątkowej (opłacanej w 1937 r. jeszcze przez rolnictwo) oraz podatku majątkowego, zmiany w zakresie opłat stempłowych (np. w zakresie opłat od przejścia własności nieruchomości), zwyczajka stawek podatku obrotowego (przy zaliczaniu jednak opłat za świadectwa przemysłowe na poczet tego podatku), ustanie z początkiem roku budżetowego 1938/39 ulg generalnych z 1935 r., przesunięcie wymiarów w podatku gruntowym w roku budż. 1937/38, rozszerzenie ulg inwestycyjnych itp. Z tymi zastrzeżeniami — stwierdzić można, że wpływy z danin i monopolów w kwietniu 1939/40 r. były wyższe od wpływów w 1938/39 r. o blisko 3%, od wpływów w 1937/38 r. o przeszło 10% i od wpływów w 1936/37 r. o ok. 22%. Licząc bez podatku specjalnego — wpływy z samych danin były w roku budżetowym 1939/40 o ok. 1 1/2% większe niż w 1938/39 r., o ok. 19% większe niż w 1937/38 r. i o ok. 37% większe niż w 1936/37 r. Szczególnie silnie zwiększyły w 1939/40 r. w stosunku do lat poprzednich wpływy z podatków bezpośrednich (o blisko 9% w stosunku do 1938/39 r., o przeszło 31% w stosunku do 1937/38 r. i o przeszło 54% w stosunku do 1936/37 r.), a zwłaszcza — co zasługuje na szczególne podkreślenie — wpływy z podatku dochodowego i przemysłowego.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIĘDZA WARSZAWSKA

za okres od 15 do 20 maja 1939 r.

Rynek dewiz w okresie sprawozdawczym kształtował się zwyczajowo. Jedyne franki szwajcarskie straciły zł 0.05 na 100 frankach i korony norweskie zł 0.10 na 100 koronach. Pozostałe daniny zwiększyły, mianowicie (w zł na 100 jednostkach walutowych): franki francuskie o 0.06, belgi o 0.25, floreny holenderskie o 0.90, korony szwedzkie o 0.30 i korony duńskie o 0.15 oraz dolary gotówkowe o zł 0.00 1/4 i telegraficzne o zł 0.00 3/4, na \$ 1, wreszcie funty szterlingi o zł 0.06 na £ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5.31 5/8	5.30 3/4	5.31 5/8
„ „ „ telegr.	\$ 1	5.32 1/8	5.31 3/4	5.32 1/8
Funty szterlingi	£ 1	24.93	24.86	24.93
Franki francuskie	100 fr.	14.11	14.07	14.11
Franki szwajcarskie	100 fr.	119.70	119.10	119.45
Belgi	100 blg.	90.75	90.50	90.75
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czesko-słow.	100 K	—	—	—
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie	100 fl.	286.30	285.40	286.30
Guldeny gdańskie	100 guld.	100.00	100.00	100.00
Korony szwedzkie	100 kor.	128.55	128.20	128.55
Korony duńskie	100 kor.	111.25	111.10	111.25
Korony norweskie	100 kor.	—	—	124.90

Poniższe zestawienie przedstawia kształtowanie się obrotów dewizami na giełdzie warszawskiej w marcu i kwietniu b. r.:

Ogółem	Marzec		Kwiecień	
	ilość transakcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)
Ogółem	759	27 634	611	29 734
w tym:				
dolary Stanów Zjedn.	104	8 337	95	7 892
funty szterlingi	152	10 308	134	11 210
franki francuskie	98	2 453	81	3 551
franki szwajcarskie	58	702	48	309
belgi	126	1 978	79	1 419
marki niemieckie	—	—	—	—
korony czesko-słowackie	2	14	—	—
liry włoskie	—	—	—	—
floreny holenderskie	102	1 931	58	765
guldeny gdańskie	—	—	—	—
korony szwedzkie	49	857	45	3 838
korony duńskie	18	154	20	123
korony norweskie	23	324	28	395
inne dewizy	27	576	23	232

W kwietniu w stosunku do marca liczba zawartych transakcji dewizami spadła o ok. 19.5%, obroty zaś wzrosły o ok. 7.6%; w związku z tą nierównoległością przeciętna wartość transakcji wzrosła. Jeśli chodzi o udział obrotów poszczególnymi dewizami w obrotach ogólnych — to spadł udział obrotów dolarami, belgami i florenami holenderskimi, wzrósł natomiast — frankami francuskimi, koro-

nami szwedzkimi oraz—minimalnie—funtami szterlingami. Pierwsze miejsce przypadło, jak zwykle, funtom szterlingom, którymi obroty stanowiły 37·7% obrotów ogólnych (w marcu—37·3%), drugie—dolarom (26·6%—wobec 30·2%), trzecie—koronom szwedzkim (12·9%—wobec 3·1%), czwarte—frankom francuskim (12·0%—wobec 8·9%), piąte—belgom (4·8%—wobec 7·2%) itd.

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych trwająca od 2 tygodni tendencja zniżkowa uległa w okresie sprawozdawczym zahamowaniu, a w dziale pożyczek premiowych ustąpiła nawet zwyzce notowań. Dodatnie salda tygodniowe wykazały (w zł): sztuki obu emisji 3% Poż. Premiowej Inwestycyjnej 1·00 i serie II emisji tej pożyczki 0·50, oraz 4% Poż. Premiowa Dolarowa 0·75; pozostałe pożyczki utrzymały kurs dotychczasowy.

Na rynku papierów lokacyjnych prywatnych przeważała nadal tendencja zniżkowa. Straty wykazały (w %—ach nominalu): 4½% L. Z. Pozn. Ziem Kred. 0·50, 4½% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy 1·25 i 5% listy tegoż towarzystwa z 1933 r. 0·50, oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r. 0·50; zwyzkowały jedynie 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego w Warszawie o 2·50% nom., a kursy pozostałych walorów pozostały bez zmiany. Z obligacji miejskich VI 6% Poż. Konwers. m. Warszawy zyskała 5·00% nom., a VIII i IX także pożyczka—2·00% nom.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
w zł za sztukę				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja sztuki	zł w zł. 100	80·00	79·00	80·00
" " serie ¹⁾	" " " "	" " " "	" " " "	82·50
II] " " sztuki	" " " "	81·00	80·50	81·00
" " " serie	" " " "	84·00	83·50	84·00
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$ ¹⁾	39·75	39·25	39·75
w % % nominalu				
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	63·50	61·50	61·50
		-61·00 ²⁾	-61·00 ²⁾	-61·00 ²⁾
		-61·00 ²⁾	-61·00 ²⁾	-61·00 ²⁾
4½% " Wewnętrzna	zł	60·50	60·50	60·50
5% " Konwersyjna	zł	65·00	65·00	65·00
		-60·00 ²⁾	-60·00 ²⁾	-60·00 ²⁾
5% " Konwers. Kol.	zł			62·00
Listy zastawne i obligacje banków				
5½% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
5½% " " " " " "	zł w zł. 1924	81·00	81·00	81·00
5½% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
5½% " " " " " "	zł w zł. 1924	81·00	81·00	81·00
5½% Obl. Kom. B Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
5½% " " " " " "	zł w zł. 1924	81·00	81·00	81·00
5½% " " " " " "	zł w zł. 1927	81·00	81·00	81·00
6% Obl. B. Gosp. Kraj.	zł	97·00	97·00	97·00
Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych				
4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego w Warszawie	zł	57·50	54·50	57·00
4½% L. Z. Pozn. Ziem. Kred.	zł	54·50	52·50	54·50
4½% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy	zł	67·00	66·50	66·50
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r.	zł	68·50	67·00	68·00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	66·75	65·50	66·00
		-67·25 ²⁾	-66·25 ²⁾	-65·50
				-66·75 ²⁾
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł			66·00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	58·50	58·00	58·50
5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł			56·50
Obligacje miast				
VI 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł			68·00
VIII i IX 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	68·00	66·00	68·00

Poniżej zestawione są obroty na giełdzie warszawskiej papierami procentowymi, państwowymi i prywatnymi, w marcu i kwietniu b. r.:

	Marzec		Kwiecień	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Papiery państwowe	2 235	8 527	1 764	7 041
w tym:				
pożyczki państwowe	1 965	8 095	1 581	6 710
listy zastawne i obligacje banków państwowych	270	432	183	331
Papiery prywatne	979	3 101	825	2 333
w tym:				
listy zastawne Tow. Kred. Przem. Polskiego	5	11	9	37
listy zastawne tow. kred. ziemskich	385	1 430	298	898
listy zastawne tow. kred. miejskich	548	1 551	485	1 333
obligacje miast	41	109	33	65
rózne	—	—	—	—
Ogółem: 3 214	11 628	2 589	9 374	

Jak widać z powyższego zestawienia, w kwietniu w stosunku do marca obroty papierami państwowymi i prywatnymi spadły o ok. 20%; ponieważ jednocześnie liczba zawartych transakcji spadła w takim samym stosunku, przeto przeciętna wartość transakcji nie uległa zmianie. Udział obrotów papierami państwowymi w obrotach ogólnych wzrósł z 73·3% w marcu do 75·1% w kwietniu, gdy jednocześnie udział liczby transakcji spadł z ok. 70% do ok. 68%.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾

(maksimum — minimum — ultimo; w nawiasach — obroty)

	1÷6/V	8÷13/V	15÷20/V
New York			
6% dolarowa			
1920	28—28—28 (3 000)	31—31—31 (1 000)	36½—34—36½ (3 000)
4½% dolarowa skonw. 1920	bez obrotów	27⅞—26—27⅞ (5 000)	bez obrotów
8% Dillon 1925	40—37—40 (26 000)	45—40¾—45 (18 000)	47½—46¼—47½ (18 000)
4½% dolarowa skonw. 1925	b e z o b r o t ó w		
7% stabiliz. 1927	b e z o b r o t ó w		
4½% stabiliz. skonw. 1927	—	35—32—35 (23 000)	bez obrotów
7% Warszawy 1928	32¼—28—32¼ (18 000)	30—27¾—29 (16 000)	bez obrotów
4½% Warszawy skonw. 1928	bez obrotów	22⅞—21½—22⅞ (11 000)	24½—23—24 (12 000)
7% Śląska 1928	22—21—22 (3 000)	b e z o b r o t ó w	
4½% Śląska skonw. 1928	20—20—20 (1 000)	b e z o b r o t ó w	
Londyn			
4½% stabiliz. 1927	48·65—46·90— —47·77	49·83—45·83— —48·83	49·64—46·64— —49·14
Zurych			
4½% stabiliz. 1927	—	—	—
Paryż ²⁾			
7% stabiliz. 1927	31·92—31·24	30·25—29·75	30·29—29·94
4½% stabiliz. skonw. 1927	31·28—30·28	28·89—28·61	29·26—28·91
Mediolan			
7% włoska 1924	94·00—90·00— —93·20 (675)	95·76—93·96— —94·76 (150)	—

1) \$ 5 = zł 44·57.

2) Dotyczy odcinków po 100.

3) Dotyczy drobnych odcinków.

1) Kursy — w %—ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie — w tysiącach).

2) Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

EUROPA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA W NIEMIECKIEJ POLITYCE „GROSSRAUMWIRTSCHAFT“

Niemcy skarżą się od dawna na brak „przestrzeni”, brak kolonij, brak surowców przemysłowych, brak żywności. Anschluss Austrii, przyłączenie Sudetów i wcielenie do Rzeszy Czech oraz rozciągnięcie opieki nad Słowacją—nie przyczyniły się bynajmniej do usunięcia braków, lecz bodaj pogłębiły je jeszcze bardziej.

Obok domagania się zwrotu kolonij, co napotkało zresztą na stanowczy sprzeciw ze strony imperiów kolonialnych, Niemcy skierowały ostatnio szczególną uwagę na obszary, położone na wschodzie i południu Europy, gdzie „Grossdeutschland” spodziewa się znaleźć w wystarczającej ilości zboże, naftę, węgiel, żelazo i inne minerały. Ekonomisci niemieccy zabrali się do badania sytuacji gospodarczej krajów wschodnich i południowo-wschodnich z punktu widzenia potrzeb wyżywienia narodu niemieckiego oraz zaopatrzenia w surowce olbrzymiego przemysłu Rzeszy. Wynikiem tych badań było opracowanie nowej doktryny pod nazwą „Grossraumwirtschaft”, przewidującej ekspansję niemiecką z jednej strony na Ukrainie (zboże, węgiel doniecki i mangan krzyworski) i na Kaukazie (nafta groźnińska i bakińska oraz mangan gruziński), z drugiej zaś strony—w Europie Południowo-Wschodniej (Węgry, Bułgaria, Rumunia, Jugosławia, Grecja i Turcja), w której Niemcy szukają mającego zboża, nafty i rozmaitych minerałów. Koncepcja powyższa stanowi właściwie powrót do dawnej polityki Europy Środkowej (Mitteleuropa) oraz polityki „Bagdadbahn”. Tym razem Niemcy obrały jednocześnie dwa kierunki ekspansji na Bliski Wschód i do Azji Przedniej—przez południową Rosję i przez Balkany, zdążając zarazem do morza Kaspijskiego i zatoki Irańskiej. Odbijająca się budowa kanału Ren—Men—Dunaj wyprowadzić ma ekspansję niemiecką do Azji na trzeci szlak: morze Czarne—Trapezund—Tabrys. Ten kierunek może być wykorzystany już w najbliższej przyszłości, gdyż droga tranzytowa pomiędzy Trapezundem i Tabrysem została właśnie ukończona, a w Trapezundzie budować się ma wielki port handlowy.

Doktryna „Grossraumwirtschaft” jest oparta na idei imperialnej—takiej, jak uprawiana ostatnio przez Japonię na Dalekim Wschodzie. Zwolennicy tej koncepcji uważają mianowicie, że nie ma potrzeby w tym wypadku uciekać się do podbojów politycznych krajów, położonych w obrębie obszarów ekspansji. Natomiast wystarczy dostosować—drogą odpowiednich porozumień i układów—strukturę gospodarczą tych krajów do wymagań handlu zagranicznego Niemiec, tzn. kraje powyższe mają produkować nadal surowce i produkty żywnościowe, aby wymieniać je na niemieckie wyroby fabryczne. Zatem koncepcja niemiecka stanowi poniekąd powrót do doktryny podziału świata na kraje przemysłowe i kraje rolne, wzajemnie i harmonijnie się dopełniające. Jeżeli chodzi o praktyczne wykonanie idei niemieckiej, to sposób jej zastosowania poznaliśmy już na niedawnym przykładzie układu niemiecko-rumuńskiego.

Realizacja koncepcji niemieckiej według nowej teorii „Grossraumwirtschaft” odbywa się właściwie—jeżeli chodzi o kraje Europy Południowo-Wschodniej—już od czasu przyjścia w Niemczech do władzy narodowych socjalistów. Istotnie Niemcy zdobyli rynki tych krajów tak dalece, że byłoby niepodobiestwem przypuszczać, żeby mogły one w normalnych warunkach wyzwolić się b. szybko z zależności od rynku niemieckiego. Dowodzi tego najwyraźniej statystyka obrotów handlowych pomiędzy tymi krajami i Rzeszą: gdy w 1929 r. Niemcy odbierały od krajów Europy Południowo-Wschodniej tylko 18% ich wywozu zagranicznego, w 1937 r. stosunek ten podniósł się do 25%. Co do importu tych krajów, to stanowił on w 1929 r. 18% i w 1937 r. 33%. Jeżeli zaś uwzględnić obroty Austrii, to proporcja w 1937 r. wyniosła: 33% wywozu państw południowo-wschodnich i 42% ich przywozu z Niemiec. Należy dodać, że przyłączenie do Rzeszy Czech podnosi jeszcze bardziej powyższy procent.

Od czasu przyjścia w Niemczech do władzy stronnictwa narodowo-socjalistycznego, a więc od 1933 r., handel Rzeszy z krajami południowo-wschodnimi rozwijał się w sposób następujący (w miln. RM):

	Obrót Niemiec z Europą Południowo-Wschodnią:		Saldo dla Niemiec
	przywóz	wywóz	
1933	236'4	190'6	—45'8
1934	315'7	221'5	—94'2
1935	412'5	319'9	—92'6
1936	505'4	454'3	—51'1
1937	671'8	666'8	—5'0
1938	651'9	695'7	+43'8
1938 (Wielkie Niemcy)	857'8	797'3	—60'5

Gdy w 1933 r. ogólne obroty Niemiec z krajami Południowo-Wschodniej Europy wynosiły wszystkiego RM 427 miln., w następnym roku—1934—podniosły się one do RM 537 miln., w 1935 r. do RM 732 miln., w 1936 r. do RM 960 miln., w 1937 r. do RM 1 339 miln. i w 1938 r. (dla dawnej Rzeszy) do RM 1 348 miln., względnie dla Wielkich Niemiec—do RM 1 655 miln. Dodajmy, że w 1937 r. obroty niemiecko-austriackie z krajami powyższymi stanowiły RM 1 646 miln.

Jeżeli chodzi o bilans handlowy, to był on w 1938 r. dla dawnej Rzeszy dodatni na sumę RM 44 miln. i dla Wielkich Niemiec—ujemny z saldem RM 61 miln.

Procentowo niemieckie obroty z Europą Południowo-Wschodnią zwiększyły się od 1933 r. do 1937 r. o 70%, gdy w tym samym czasie obroty światowe podniosły się jedynie o 30%.

Obroty niemieckie (dawnej Rzeszy) z poszczególnymi krajami południowo-wschodnimi układały się w ostatnich 2 latach w sposób następujący (w miln. jednostek waluty krajowej):

	Eksport		Zmiana %
	1937	1938	
Rumunia	31 568	21 699	—31
Jugosławia	6 272	5 047	—20
Węgry	588	523	—11
Grecja (11 miesięcy)	7 762	8 448	+ 9
Bułgaria (11 mies.)	4 447	4 846	+ 9
Turcja (11 mies.)	117	127	+ 9

Nawiązując do zmniejszenia wywozu do Niemiec w 1938 r. z Rumunii, Jugosławii i Węgier, należy zaznaczyć, że zmniejszenie to procentowo wypadło znacznie mniej poważnie aniżeli zmniejszenie ogólnego eksportu tych krajów. Co do wywozu z Niemiec do Grecji, Bułgarii i Turcji—zwiększył się on silniej—w porównaniu z ogólnym zwiększeniem eksportu (w miln. jednostek waluty krajowej):

	Import		Zmiana %
	1937	1938	
Rumunia	20 285	18 043	—11
Jugosławia	5 234	4 974	— 5
Węgry	484	419	—13
Grecja (11 mies.)	43 848	13 526	— 2
Bułgaria (11 mies.)	4 486	4 234	— 6
Turcja (11 mies.)	99	138	+39

W ostatnich miesiącach 1938 r. obroty tureckie z Niemcami wykazały olbrzymi wzrost z powodu udzielenia przez Rzeszę Turcji w ub. roku kredytów w wysokości RM 150 miln.

Kończąc, zaznaczamy, że niekorzystny dla krajów południowo-wschodnich moment w handlu z Niemcami stanowi i to, że w ogólnym przywozie Rzeszy krajów powyższych wynoszą zaledwie 11%—gdy tymczasem dla poszczególnych krajów Europy Południowo-Wschodniej przywóz z Niemiec (wraz z Austrią i Czechami) wynosi około 60% ogólnego ich importu. Zestawienie tych liczb ilustruje, w jak wysokim stopniu handel zagraniczny tych krajów był dotychczas zależny od Niemiec.

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

ŚWIATOWE WYDOBYCIE ROPY NAF-

TOWEJ W 1938 R.—Światowe wydobycie ropy w 1938 r. obniżyło się nieco w następstwie świadomego i celowego przystosowania produkcji do rozmiarów konsumpcji. Poza dość znacznym ograniczeniem produkcji meksykańskiej przez wywłaszczenie obcokrajowych przedsiębiorców naftowych i niepomysłnym kształtowaniem się produkcji rumuńskiej na ogół w żadnym z krajów, produkujących ropę naftową, nie zauważono poważniejszego spadku. Nie zauważono też nadprodukcji: ilość wydobywanej ropy harmonizowała na ogół z rozmiarami zapotrzebowania, szczególnie w Stanach Zjedn., gdzie akcję celowego redukcji produkcji ropy naftowej posunęto nawet bardzo daleko, ograniczając na niektórych kopalniach pracę do 4 dni w tygodniu.

Wstrząsy i przemiany polityczne, utrudnienia swobodnej wymiany dóbr, z drugiej strony polepszenie się koniunktury gospodarczej i pomyślne uregulowanie niektórych spraw, związanych z przemysłem naftowym—w ogólnym bilansie pozwalają zaliczyć rok sprawozdawczy do lat — dla światowego wydobycia ropy naftowej — przeciętnych.

Nie wpłynęło też na światową produkcję ropy naftowej zwiększenie zapotrzebowania na produkty naftowe w związku z ożywioną działalnością zbrojeniową i gromadzeniem zapasów na cele wojenne, ani zwiększona konsumpcja, wywołana przez wojnę hiszpańską i chińsko-japońską. W roku 1938 wyprodukowano ropy naftowej ogółem 26 962 tys. wagonów 10-tonowych. Gros tej produkcji przypada na Stany Zjedn.—60,9%. Drugie miejsce zajął Z. S. R. R.—10,4%, trzecie—Wenezuela—10,2%. Na Polskę przypadało 0,19%, a Niemcy nawet bez Austrii wyprodukowały więcej niż Polska, jak to widać z poniższego zestawienia (w tysiącach wagonów 10-tonowych):

(p. niżej)

Procentowy udział krajów w światowej produkcji ropy ilustruje następujące zestawienie:

(p. obok)

	1910	1920	1925	1930	1935	1937	1938
Stany Zjedn.	2 794	6 219	10 472	12 311	13 468	17 286	16 390
Z. S. R. R.	938	347	749	1 722	2 498	2 733	2 840
Wenezuela	—	7	308	2 025	2 194	2 743	2 790
Iran	—	169	466	603	758	1 043	990
Holenderskie Indie							
Wschod.	149	237	306	553	609	726	707
Rumunia	135	103	233	575	838	714	660
Meksyk	52	2 441	1 723	590	597	696	501
Irak	—	—	—	12	366	410	416
Kolumbia	—	—	15	291	245	283	299
Argentyna	—	24	73	130	204	231	231
Peru	19	37	145	166	226	231	210
Trynidad	—	29	66	132	164	218	248
Indie Bryt.	86	100	106	123	127	136	136
Bahrein	—	—	—	—	17	106	116
Kanada	4	2	4	19	18	38	90
Sarawak	—	15	72	71	71	79	79
Niemcy	14	3	8	17	43	46	61
Polska	176	77	81	66	51	50	51
Japonia	24	29	26	29	32	35	35
Sachalin	—	—	2	26	42	35	35
Ekwador	—	—	2	22	25	30	32
Inne	4	20	18	42	31	44	45
Razem:	4 395	9 859	14 875	19 525	22 624	27 913	26 962

	1910	1920	1925	1930	1935	1937	1938
Stany Zjedn.	63·8	63·8	70·4	63·3	60·6	62·4	60·9
Z. S. R. R.	21·6	3·6	5·0	8·8	10·2	9·8	10·4
Wenezuela	—	—	2·1	10·6	10·1	9·7	10·2
Iran	—	1·8	3·1	3·0	3·5	3·5	3·9
Holenderskie Indie							
Wschodnie	3·4	2·5	2·0	2·5	2·5	2·3	2·6
Rumunia	3·0	1·1	1·6	3·0	3·7	2·7	2·5
Meksyk	1·1	23·6	11·6	3·1	2·6	2·5	1·9
Irak	—	—	—	—	1·5	1·6	1·5
Kolumbia	—	—	0·1	1·5	1·1	1·0	1·1
Argentyna	—	0·2	0·5	0·7	0·9	0·8	0·8
Peru	0·4	0·4	1·0	0·9	0·9	0·8	0·8
Trynidad	—	0·3	0·4	0·8	0·7	0·8	0·9
Indie Bryt.	1·9	1·1	0·7	0·5	0·5	0·5	0·5
Bahrein	—	—	—	—	1)	0·4	0·4
Kanada	1)	1)	1)	1)	1)	0·1	0·4
Sarawak	—	0·2	0·5	0·4	0·3	0·2	0·3
Niemcy	0·3	1)	0·1	0·1	0·2	0·2	0·2
Polska	4·0	0·8	0·5	0·3	0·2	0·2	0·2
Japonia	0·5	0·3	0·2	0·1	0·1	0·1	0·1
Sachalin	—	—	1)	0·1	0·1	0·1	0·1
Ekwador	—	—	—	0·1	0·1	0·1	0·1
Inne	1)	0·3	0·2	0·2	0·2	0·2	0·2

W Stanach Zjedn. produkcja ropy nieco spadła przez zmniejszenie wydobycia w stanach: Kansas i Oklahoma. Przyczyniły się też do zmniejszenia wydobycia ograniczenia w Teksas, gdzie celem przystosowania wydobycia do konsumpcji zarządzo w eksploatacji kopalń 2-dniowe przerwy w tygodniu, zapotrzebowanie bowiem na produkty naftowe było o 4·6% mniejsze niż w 1937 r. Dzięki wzmoczonemu eksportowi ropy i jej przetworów—o 13·5% w porównaniu z 1937 r.—zbyt ropy, wraz z produktami naftowymi, wobec rekordowych liczb w 1937 r. obniżył się tylko o 2%.

W roku sprawozdawczym odwiercono w 27 tys. otworów 26 miln. m, a więc o 2 tys. otworów i tyleż miln. m mniej niż w 1937 r. Największe zwiększenie ruchu wiertniczego dało się odczuć w Stamt Illinois, gdzie ilość metrów odwierconych w stosunku do 1937 r. przeszło 4-krotnie wzrosła. Wiercenia poszukiwawcze doprowadziły do odkrycia 264 (w 1937 r.—221) nowych pól naftowych i 160 (136) nowych horyzontów na polach znanych. Rezerwy ropy dzięki nowym odkryciom określane są na kwotę ok. 211 miln.

wag. 10-ton.—wobec 200 miln. w 1937 r. Przeciętne koszty wiercenia otworu wynosiły ok. \$ 22 tys., włączając w to i wszystkie inne koszty przemysłu naftowego. Samo tylko wiercenie w większości wypadków stanowiło koszt \$ 10÷40 tys.—w zależności od pokładów i organizacji robót wiertniczych.

Ujemną cechą kopalnictwa naftowego w Z. S. R. R., posiadającego do niedawna tylko kopalnie nafty na kresach zdała od centrum, ostatnio zaczyna wyrównywać rozwój prac na terenach, przylegających na południu do Emby, bądź ciągnących się od Uralu do źródeł rzecznych Pieczory i Wiatki. Złoża naftowe na tych terenach wprawdzie posiadają tylko 2÷3 horyzonty w przeciwieństwie do 17÷18 w Baku, jednak rozciągają się na znacznych obszarach i obecnie stanowią poważne rezerwy, które wraz ze starymi terenami—według obliczeń sowieckich—wynosić mają więcej niż 50% zapasów światowych.

W Rumunii w roku sprawozdawczym wydobyto o ok. 7% ropy mniej niż w 1937 r. Ilość odwierconych metrów obniżyła się o 24%, jako wynik nieprzeprowadzonej jeszcze reformy ustawodawstwa, zmierzającego do ułatwienia wiercen i prac poszukiwawczych. Nieuregulowane ustawodawstwo, wzrost konsumpcji krajowej, oraz zawarte umowy na dostawę olejów mineralnych do Niemiec, Włoch i Francji—przy spadku produkcji—pogarszają bardzo sytuację rumuńskiego przemysłu naftowego.

Skomplikowane, trudne do zbadania niemieckie pola naftowe, dzięki usilnej pracy, metodycznym, konsekwentnym zastosowaniu nauki i ogromnemu wysiłkowi wiertnictwa, znów znacznie zwiększyły produkcję, która jednak pokrywa tylko w 10% spożycie Rzeszy. Import benzyn w 1938 r. wynosił 135 tys. wag. 10-ton., ogólny zaś import wszystkich produktów i ropy—493 tys. wag. (+15·2% w porównaniu z 1937 r.).

W Niemczech daje się ostatnio zauważyć większy wzrost importu ropy naftowej niż produktów finalnych. Zjawisko to daje się również zaobserwować we Francji, Włoszech i Belgii. Przypisuje się je w znacznej mierze wpływom polityki rządowej. W Holandii

1) Mniej niż 0·1%.

natomiast wzrost importu ropy naftowej tłumaczy się gospodarczą samowystarczalnością przemysłu przerobczego. W Japonii i W. Brytanii wzrost importu ropy naftowej przybrał rozmiary mniejsze, przy silnym jednak dowozić produktów naftowych.

Stany Zjedn. w związku z wprowadzeniem ceł przywozowych, poza olejami opałowymi, ropę naftową nadal importowały w ilościach niewielkich.

**BANK ROZRACHUNKÓW MIĘDZY-
RODOWYCH.**—Bilans Banku Rozrachunków Międzynarodowych na dz. 31/III 1939 r. wykazuje w porównaniu z bilansem na koniec marca 1938 r. zmiany następujące:

Suma bilansowa obniżyła się z 644 miln. do 606 miln. fr. szw. w złocie, co wynika głównie z dalszej dewaluacji franka francuskiego. O ile w końcu marca 1938 r. wartość 100 fr. wynosiła 9'38 fr. zł., to na ultimo marca b. r. stosunek ten obniżył się do 8'08 fr. zł.

Jeśli chodzi o pasywa Banku, to stan zobowiązań długoterminowych B. R. M. nieznacznie się obniżył—z 259'2 do 255'2 miln. fr., przy czym zmniejszenie wykazuje jedynie pozycja wkładów oraz funduszy gwarantowanych Rządu francuskiego—w związku z dewaluacją franka.

Wkłady krótkoterminowe i a vista banków centralnych zmalały z 179'2 do 143'5 miln. fr., przy czym znikła pozycja wkładów 3÷6-miesięcznych, która w bilansie na ultimo marca 1938 r. wynosiła ok. 7 miln. fr. Wkłady do 3 miesięcy obniżyły się o 30 miln. fr., wkłady zaś a vista lekko wzrosły (o 1'4 miln. fr.)—do 46'3 miln. fr. Inne wkłady, które nigdy nie osiągały znacznej wysokości, zwiększyły się z 2'2 do 4'4 miln. fr.

Pozycja wkładów w złocie nie wykazuje większych zmian i wynosi—podobnie jak przed rokiem—9'7 miln. fr.; ilość rachunków, utrzymywanych w złocie, wzrosła w roku operacyjnym 1938/39 z 14 do 19.

Po stronie aktywów nastąpiły dość znaczne prze. unięcia, jak to wynika z następującego zestawienia głównych pozycji (w miln. fr. szw. zł.):

	31/III 1938	31/III 1939
Złoto w sztabach . . .	20'9	38'7
Zapas dewiz	22'2	23'6
Lokaty a vista	15'8	32'7
Portfel walorów, nadających się do redyskonta	229'6	216'9
w tym:		
bony skarbowe	102'8	74'7
Lokaty do 3 miesięcy	53'9	32'8
Lokaty różne	300'4	258'7

Zauważyć można wyraźne przesunięcie w kierunku zwiększenia płynności lokat. Wzrosły znacznie rezerwy złota oraz stan lokat a vista, natomiast inne pozycje aktywów uległy obniżeniu, nawet „lokaty różne”, stanowiące w dużej mierze pozycję niepiękną. Przesunięcia w aktywach pozostają niewątpliwie w związku z dążnością banków centralnych do zamiany lokat średnio- lub krótkoterminowych w B. R. M. na lokaty bezterminowe. Na uwagę zasługuje wreszcie stosunkowo duże zwiększenie pozycji „różnych aktywów”, mianowicie z 226 tys. do 2201 tys. fr. zł.

Zysk Banku, wykazany w bilansie na ultimo marca b. r., wynosi za rok operacyjny 1938/39 ok. 8'5 miln. fr.—wobec 9'0 miln. fr. za rok poprzedni. Rachunek zysków i strat, poza lekkim obniżeniem się dochodów i wydatków, nie wykazuje większych zmian.

Uchwalona przez Walne Zebranie Akcjonariuszów dywidenda wynosi—jak w latach ubiegłych—6%.

ANGLIA

PRELIMINARZ BUDŻETOWY NA 1939/40 r.—Kancelarz Skarbu W. Brytanii przedłożył w dn. 24/IV b. r. w Parlamencie projekt budżetu państwowego na rok 1939/40.

Zgodnie z tym projektem wydatki budżetowe (bez uwzględnienia liczb budżetu samobilansujących się) mają wynieść ogółem £ 1 322 miln. Na charakter ich rzuca wymowne światło fakt, że same wydatki na cele zbrojeniowe wynoszą £ 630 miln. (bliżej £ 2 miln. dziennie), czyli o ok. £ 230 miln. więcej niż w ub. r. Wypada to ok. £ 13 na głowę ludności i przekracza więcej niż trzykrotnie całkowite wydatki budżetowe Państwa z okresu przedwojennego. Dla przykładu wypada podkreślić, że całkowite wydatki na obronę w 1914 r. wyniosły tylko £ 80 miln.

Dla ogólnej ilustracji podajemy poniżej liczby budżetu Anglii od roku 1933/34, tj. od roku, w którym budżet angielski został zrównoważony (w miln. £):

	Nadwyżka(+) Dochoły Wydatki lub deficyt(—)		
1913/14	198	197	+ 1
1929/30	815	829	— 14
1933/34	809	775	+ 34
1934/35	805	797	+ 8
1935/36	845	842	+ 3
1936/37	897	902	— 5
1937/38	949	917	+ 32
1938/39	1 055·3 ¹⁾	1 068·0	— 12·7
1939/40:	1 322·6 ²⁾	1 322·4	+ 0·2

Jak z powyższego wynika, budżet na b. r. wzrósł w porównaniu z ub. r. o zgorą £ 254 miln., przekraczając fantastyczną liczbę £ 1 322 miln., bijąc jednocześnie rekord wysokości po wojnie. Jak już wyżej zaznaczono, przyszły budżet Anglii stoi pod znakiem dalszych forsownych zbrojeń. Wzrost budżetu łączy się ściśle ze wzrostem wydatków na obronę. Inne wydatki pozostały na ogół na dotychczasowym poziomie. Obsługa długu publicznego preliminarzana jest w dotychczasowej wysokości £ 230 miln.—mimo, że dług publiczny Anglii wzrósł w ub. r. z £ 8 026 miln. na £ 8 163 miln. Wydatki na administrację wzrosły z £ 423·5 miln. na £ 447·5 miln., z czego przypada na koszt poboru podatków £ 14·6 miln. i £ 5 miln. jako rezerwa.

Godny uwagi jest sposób sfinansowania tych wydatków. Dla uzyskania tak wysokiej sumy wpływów oczywiście dotychczasowe źródła dochodowe musiały okazać się niewystarczającymi, tym bardziej, że już poprzedni budżet okazał się w pewnym stopniu nie-realnym, wykazując pewien, choć stosunkowo nieznaczny, deficyt (£ 12·7 miln.), i to całkowicie spowodowany niedopisaniem wpływów (—£ 17·4 miln.). Mimo to Kancelarz Skarbu w swej mowie budżetowej stanął na stanowisku, że daniny publiczne, jako najzdrowsze źródło pokrycia zapotrzebowania Skarbu Państwa, winny być w dalszym ciągu w możliwie maksymalny sposób wykorzystane.

Złożony w Parlamencie projekt budżetu na rok 1939/40 przewiduje szereg dalszych zwyżek podatkowych na łączną kwotę £ 24 miln. Wbrew oczekiwaniom jednakże Kancelarz nie zaproponował podwyżki stawki standardowej podatku dochodowego, która stale w ostatnich 3 latach podwyższana wynosi

obecnie 27·5%, a więc daleko więcej, niż w 1914 r.

Kancelarz Skarbu przedstawił natomiast projekt podwyżki dodatku do podatku dochodowego (surtax) o 5%—jeśli chodzi o dochody do £ 8 tys. rocznie i o dalsze 10%—od dochodów powyżej £ 8 tys. rocznie. Zmiana ta miałaby dać w b. r. £ 4 miln., w pełnym zaś roku budżetowym £ 5 miln. Należy zaznaczyć, że dodatek ten był już w 1931 r. podwyższony o 10%, i obecna jego zmiana stanowi dalsze jego podwyższenie.

Drugą proponowaną zmianą w zakresie podatków bezpośrednich jest podwyższenie stawek podatku spadkowego o 10% od spadków, których wartość przekracza £ 50 000, co miałoby dać w b. r. £ 3 miln., w pełnym zaś roku budż.—£ 5 miln.

Z podatkami bezpośrednimi łączy się również zapowiedź złożenia specjalnych wniosków Kancelarza, dotyczących dalszej walki z nadużyciami podatkowymi, w szczególności przeciwko formie tworzenia spółek jednoosobowych. Propozycje te nie zostały jeszcze ściśle sprecyzowane, ze względu jednak na pewien ich związek z zeszłorocznymi w tym zakresie zarządzeniami Kancelarz zapowiedział, że będzie czynił starania o nadanie im mocy obowiązującej o jeden rok wstecz.

Dalsze zwyżki podatkowe zaprojektowane zostały w podatkach pośrednich i cłach. Tak więc ok. £ 800 tys. Rząd spodziewa się osiągnąć z wprowadzenia nowego podatku akcyzowego od filmów w wysokości 4½ d od stopy kwadratowej czułych płyt fotograficznych i filmów, wyprodukowanych w kraju, z wyjątkiem x-promieniowych, który obowiązywałby od dn. 1/V, oraz z podwyższenia z dniem 26/IV b. r. dotychczasowych ceł od importu tych artykułów. Zwyżka tego podatku wiąże się z ulgą, jaka ma być przyznana w podatku widowiskowym, a która obciąży Skarb na ok. £ 190 tys. w bieżącym roku i ok. £ 290 tys. w pełnym roku.

Podatek od pojazdów mechanicznych wynosił przez wiele lat przed 1935 r. £ 1 od jednego HP rocznie, w następujących latach został jednakże stopniowo obniżony do sh 15. Zwyżka w ostatnim czasie prawie wszystkich podatków, wchodzących w skład systemu podatkowego W. Brytanii, oraz dalsze wielkie potrzeby budżetowe skłoniły Rząd do ponownego odwołania się do tego źródła—mimo, że Rząd zdaje sobie dokładnie z tego sprawę, jak niekorzystnie odbija się tego rodzaju podatek na dalszym rozwoju motoryzacji. Kancelarz proponuje podwyżkę podatku od samochodów począwszy od dn. 1/I 1940 r. do sh 25 od 1 HP oraz taką samą zwyżkę o 2/3 podatku od motocykli, co dałoby łącznie w pierwszym roku dodatkowo £ 6 250 tys. i £ 11 500 tys. w roku pełnym.

Biorąc pod uwagę, że w ostatnich 3 latach—1936, 1937 i 1938—obciążenie bezpośrednie zostało zwiększone o ok. £ 75 miln. rocznie, podczas gdy pośrednie tylko o ok. £ 12 miln., Kancelarz Skarbu przedstawił propozycje dalszego zwiększenia obciążenia pośredniego, a mianowicie podatków od tytoniu i cukru. Podatek od tytoniu wynosi obecnie sh 9/6 od 1 lb, proponuje się natomiast jego podwyżkę od dn. 26/IV b. r. o sh 2 od 1 lb, tj. na sh 11/6. Da to w bieżącym roku ok. £ 7 miln. i w pełnym roku £ 8 miln.

Wreszcie, dla uzyskania pozostałej, potrzebnej do wys. £ 24 miln., kwoty £ 4 miln. przewidziana jest zwyżka opłaty od cukru o 1/4 d od 1 lb, tj. 1 1/4 d od 1 lb z odpowiednim zwiększeniem opłat od melasy, glukozy i saharyny. Zwyżka przewidziana została od dn. 25/IV 1939 r.

¹⁾ W tym pożyczka obrony narodowej w wysokości £ 128 050 tys.

²⁾ W tym pożyczka obrony narodowej w wysokości £ 380 000 tys.

Przedstawione wyżej zwyżki podatkowe dać mają w roku budż. 1939/40 według obliczeń Rządu ok. £ 24 miln., łączny zatem wysiłek podatkowy społeczeństwa w tym roku wynosiłby £ 916 720 tys., łącznie zaś z wpływami niepodatkowymi—£ 942 miln.

Wśród niewielkich ulg podatkowych, przyznanych na rok budż. 1939/40 gospodarstwu, należy—obok wspomnianych już wyżej zmian w podatku od widowisk—wymienić nadto zniesienie od dn. 2/IX 1939 r. opłat od artykułów medycznych, co przyniosłoby uszczerbek dla Skarbu Państwa w kwocie ok. £ 590 tys. w bież. roku i ok. £ 770 tys. w pełnym roku.

W rezultacie tych zmian preliminarz budżetu dochodów przedstawiałby się w sposób następujący:

Podatek dochodowy — £ 327 miln., dodatek do podatku dochodowego—£ 70 miln., opłaty spadkowe—£ 80 miln., opłaty stempowe—£ 21 miln., danina obrony narodowej—£ 25 miln., inne wewnętrzne opłaty—£ 1 250 tys., cła—£ 232 560 tys., akcyzy—£ 116 460 tys., opłaty od pojazdów mechanicznych—£ 43 450 tys., inne wpływy—£ 25 885 tys., łącznie zatem £ 942 600 tys. Reszta budżetu, tj. £ 380 miln., pokryta zostaje w drodze pożyczki. Przewidziana nadwyżka budżetowa wyniesie w związku z tym £ 156 tys.

NIEMCY

WZMOCNIENIE REGULACJI STANU ZATRUDNIENIA.—Wydane w 1938 r. zarządzenia Premiera Göringa w sprawie zapewnienia dopływu sił roboczych do prac o szczególnym znaczeniu państwowym znalazły, na skutek zmian politycznych, zastosowanie w dużo większej mierze, niż to było pierwotnie przewidywane. Zarazem okazało się, że normy te są bardzo dogodnym narzędziem dla regulowania warunków pracy, a nawet i płac, gdyż—uszytywniając stosunki na rynku pracy—przeciwdziałały niepożądanym podwyżkom płac. Stosowanie ich wykazało jednak i pewne luki oraz niedogodności, wynikające w pierwszym rzędzie z istnienia szeregu norm, wydawanych poprzednio w innych warunkach i dla innych celów. Gdy dawne zarządzenia w sprawie kierowania rynkiem pracy miały na celu walkę z bezrobociem, nowe ułatwiają kierowanie niedostateczną podażą pracy, dając możliwość walki z brakiem sił roboczych. Normami tymi są: rozporządzenie Premiera Göringa z dn. 13/II 1939 r. („Reichsgesetzblatt” I, str. 206) i 2 zarządzenia wykonawcze Ministra Pracy: z dn. 2/III 1939 r. o zapewnieniu dopływu sił roboczych do zadań o szczególnym znaczeniu państwowym („R. G. Bl.” I, str. 403) i z dn. 10/III 1939 r. o ograniczeniu zmian miejsca pracy („R. G. Bl.” I, str. 444).

Obowiązek służby rozszerzony został na mocy tych aktów prawnych na wszystkich mieszkańców Rzeszy; jednakże urzędy pracy otrzymały polecenie niestosowania tych postanowień w stosunku do obywateli państw obcych, przepisy te zaś na razie nie obowiązują na terenie Protektoratu Czech i Moraw, jako wydane przed utworzeniem protektoratu. Obok istniejącego poprzednio zobowiązania do służby na czas określony, które nie pociąga za sobą rozwiązania stosunku pracy, wprowadzono zobowiązanie do służby na czas nieoznaczony, który automatycznie rozwiązuje dawny stosunek pracy. Obok poprzednio stosowanego zobowiązania określonych osób stworzono możliwość zobowiązania określonych grup osób, np. części załóg pracowniczych lub nawet całych załóg. Jednocześnie w wyraźny sposób stwierdzono,

że obok zobowiązania do służby może być stosowane zobowiązanie do odbycia określonego przeszkolenia zawodowego w sposób, wskazany przez urząd orzekający. Dokonana wreszcie zmiana właściwości urzędów w stosunku do podlegających obowiązkowi służby ułatwiła władzom wykonywanie nowych przepisów, tak trudnych do zrealizowania.

Oprócz tych zmian, odnoszących się do działalności Państwa, polepszone warunki pracy i bytu zobowiązanych do służby przez rozszerzenie zasiłków, przyznawanych zobowiązanym. Zasiłki te są obecnie dwojakie: jeden przyznawany jest na utrzymanie rodziny zobowiązanego, który na skutek zobowiązania nie może wypełniać swych obowiązków jako żywiciel rodziny; drugi ma na celu umożliwienie zobowiązanemu wywiązanie się z innych zobowiązań, zaciągniętych uprzednio w granicach normalnych potrzeb. Warunkiem uzyskania obydwu zasiłków jest pogorszenie się warunków zobowiązanego w stopniu, uniemożliwiającym mu i jego rodzinie życie na zwykłym poziomie. Oprócz sprawy zasiłków unormowane zostało bardziej korzystnie dla pracowników przejmowanie przez nowych pracodawców nabytych uprawnień i korzyści—z wyjątkiem, rzecz prosta, praw urlopowych.

Ograniczenie zmian miejsca pracy dotyczy zasadniczo 3 elementów ruchów, zachodzących na rynku pracy: rozwiązania stosunku pracy, przyjęcia do pracy i przechodzenia z jednego zakładu pracy do drugiego. Stosownie do tego zakres ograniczeń jest różny, dostosowany do potrzeb Państwa. Podkreślić należy, że ograniczenia te stosują się w równej mierze do robotników i pracowników umysłowych, jak i do przywódców zakładów pracy—z tym tylko ograniczeniem, że dotyczą one pracowników, podlegających obowiązkowi posiadania książki pracy.

Ograniczenia rozwiązania stosunku pracy stosowane są do zakładów pracy w rolnictwie, leśnictwie, górnictwie z wyjątkiem górnictwa węglowego, przemysłu chemicznego, metalowym, żelaznym i wytwarzającym materiały budowlane (ceglinie, cementownie itp.). Polegają one na uzależnianiu ważności rozwiązania stosunku pracy od uzyskania uprzedniej zgody urzędu pracy. Zgoda ta nie jest potrzebna jedynie wówczas, gdy rozwiązanie stosunku nastąpiło na zgodny wniosek obu stron, oprócz tego w wypadku rozwiązania stosunku w okresie próbny. Wyjątki czynione są także dla rolnictwa.

Ograniczenia przyjmowania do pracy stosuje się do pracowników w wieku poniżej 25 lat, których wolno przyjąć do pracy tylko za zezwoleniem urzędu pracy. Zezwolenie takie nie jest potrzebne w stosunku do zakładów pracy w rolnictwie, leśnictwie, żegludze morskiej, rzecznej i powietrznej oraz do służby domowej. Robotników metalowych

wolno przyjmować do pracy za zezwoleniem urzędu pracy, co jednak nie stosuje się do rolnictwa. Podobnie pozwolenia urzędu pracy potrzeba na zatrudnienie pracowników, którzy przedtem pracowali w jednym z przemysłów, podlegających ograniczeniu rozwiązywania stosunku pracy. I to ograniczenie nie dotyczy rolnictwa. Wreszcie, specjalne ograniczenie dotyczy przemysłu budowlanego, w którym przyjmowanie nowych pracowników wymaga zgody urzędu pracy.

Ograniczenia zmiany miejsca pracy w poszczególnych zakładach pracy polegają na tym, że kierownicy okręgowych urzędów pracy mają prawo rozciągania omówionych powyżej ograniczeń na poszczególne zakłady pracy w gałęziach przemysłu, nie objętych tymi ograniczeniami. To postanowienie łączy się ściśle z rozporządzeniem o kształtowaniu plac, z kierowaniem polityką plac. Z tego względu przy stosowaniu tych ograniczeń wymagany jest współudział właściwych powierników pracy, dla których akcja ta ma doniosłe znaczenie. Przez umiejętne wykorzystywanie swych nowych uprawnień kierownicy okręgowych urzędów pracy mogą zastępować i uzupełniać zarządzenia powierników pracy, co powinno być regułą, gdyż Państwo, jak to można wnieść z opublikowanych wytycznych w tej sprawie, woli bezpośrednio wkraczać w stosunki na rynku pracy niż rozszerzać instytucję plac maksymalnych. Należy tu podnieść jeszcze i tę okoliczność, że ograniczanie rozwiązywania stosunku pracy w ogóle i w pojedynczych zakładach pracy w szczególności jest uzupełnieniem przepisów o obowiązku służby, mając na celu zapobieżenie ucieczce pracowników z zakładu pracy, który uzyskał pracowników w trybie obowiązku służby.

Przy stosowaniu przepisów o ograniczeniu płynności rynku pracy urzędy pracy winny uwzględnić ogólne zasady polityki stanu zatrudnienia, kierowania młodzieży do zawodu i polityki plac, dalej państwowe i gospodarcze znaczenie zadań wchodzących w grę zakładów, ich zdolność wytwórczą i wreszcie interesy pracowników.

W. I.

BULGARIA

HANDEL ZAGRANICZNY W 1938 r.—Handel zagraniczny Bułgarii kształtował się 1938 r. dość pomyślnie—pomimo złych zbiorów, co odbiło się w eksporcie znacznym skurczeniem udziału zbóż, stanowiących poważny artykuł wywozowy.

Eksport Bułgarii w ub. r. wyniósł 500 000 ton (wobec 678 130 t w 1937 r.) wartości 5 578 341 tys. lewów (wobec 5 019 500 tys. w 1937 r.)

Udział najważniejszych artykułów w eksporcie Bułgarii w ostatnich 2 latach był następujący (wartość w tys. lewów):

	1938	1937	Wzrost (+) lub spadek (—)
Tytoń w liściach	2 363 933	1 609 721	+ 754 212
Winogrona deserowe	553 760	238 324	+ 315 436
Jaja	436 623	430 106	+ 6 517
Pszemica	360 657	653 846	— 293 189
Skóry (jagnięce, kozie itp.)	173 000	291 000	— 118 000
Kukurydza	150 873	174 737	— 23 864
Śliwki świeże i suszone	181 700	40 200	+ 141 500
Zwierzęta	169 400	145 100	+ 24 300
Mięso wieprzowe, słonina, smalec	138 300	103 700	+ 34 600
Truskawki	84 372	35 087	+ 49 285
Ziarna słonecznika, makuchy	136 100	236 200	— 100 100
Jabłka	64 409	2 411	+ 61 998
Pomidory	24 927	20 172	+ 4 755
Kokony jedwabnika	21 266	77	+ 21 189
Esensja i konkret różany	67 300	63 600	+ 3 700
Sery, kaszkawał, masło	58 100	35 700	+ 22 400
Węgiel drzewny	35 333	27 401	+ 7 932

Zmniejszony eksport zbóż wyrównał znacznie zwiększony eksport tytoniu, owoców itd. Import do Bułgarii w 1938 r. wyniósł 382 364 ton, tj. o 54 654 t więcej aniżeli w 1937 r. (327 710 t). Wartość jednak importu w 1938 r. była mniejsza niż w 1937 r.,

wynosiła bowiem 4 934 193 tys. lewów—wobec 4 985 914 tys. lewów w 1937 r.

Najważniejsze artykuły importu bułgarskiego w ostatnich latach przedstawiały się następująco (wartość w tys. lewów):

	1938	1937	Wzrost (+) lub spadek (—)
Metale i przetwory	1 146 204	1 115 733	+ 30 471
Maszyny, instrumenty itp.	1 127 179	1 302 157	— 174 978
Materiały i wyr. włókniste	969 551	986 484	— 16 883
Środki komunikacji	225 709	255 730	— 30 021
Smola, oleje mineralne itp.	198 896	184 547	+ 14 349
Przetwory chemiczne	194 978	182 634	+ 12 344
Skóry surowe i wyprawione	155 285	186 743	— 31 458
Torby, barwniki, lakiery	143 946	140 729	+ 3 217
Papier i wyroby z papieru	113 193	132 679	— 19 483
Wyroby farmaceutyczne itp.	101 843	78 917	+ 22 926
Wyroby szklane, porcelana	89 670	78 149	+ 11 521
Oleje roślinne, tłuszcze itp.	87 343	64 060	+ 23 283
Gumelastyka	74 745	60 322	+ 14 423
Kolonialne artykuł. żywnościowe	57 533	60 865	— 3 332

W imporcie do Bułgarii nie ma między 1938 r. i 1937 r. stosunkowo tak wielkich różnic jak w eksporcie. Silne zmniejszenie w 1938 r. widoczne jest jedynie w pozycji maszyn i instrumentów (o ok. 15%), spadek zaś w granicach 5÷14% wykazują następujące pozycje: wyroby włókniste, środki komunikacji, wyroby skórzane, kolonialne artykuły żywnościowe. Większość pozostałych pozycji wykazuje zwykłą. Zmniejszenie wykazane w pozycji wyrobów włóknistych i skór spowodowane jest postępującym rozwojem produkcji krajowego przemysłu włókienniczego i garbarskiego.

Udział poszczególnych krajów w bułgarskim obrocie handlowym przedstawiał się w 1938 r. następująco (w liczbach zaokrąglonych):

W imporcie—pierwsze miejsce zajmują nadal Niemcy, chociaż import niemiecki do Bułgarii wykazuje w 1938 r. dość znaczną niżkę, mianowicie do 2 563 miln. lew.—wobec 2 901 miln. lew. w 1937 r.; drugie miejsce zajmują Włochy, przy czym import włoski wykazuje dość znaczną zwykłą w 1938 r.—do 370 miln. lew. wobec 247 miln. w 1937 r., trzecie i czwarte miejsce zajmują: W. Brytania, która zwiększyła swój wywóz do Bułgarii o ok. 115 miln. lew., oraz b. Czecho-Słowacja, która również zwiększyła swój wywóz do Bułgarii—o 42 miln. lew.; następnie idą: Polska, skąd import wyniósł 276 miln. lew. w 1938 r. wobec 216 miln. lew. w 1937 r., Francja—182 miln. lew. (165 miln. w 1937 r.), Rumunia—172,7 miln. lew. (143 miln. w 1937 r.), Węgry—135,4 miln. lew. (64,4 miln. w 1937 r.), Stany Zjedn. Am.—133,8 miln. lew. (104,3 miln. w 1937 r.), Szwajcaria—106,7 miln. lew. (118,1 miln. w 1937 r.), Holandia—57,9 miln. lew. (66,1 miln. w 1937 r.) itd.

Głównym odbiorcą towarów bułgarskich były Niemcy, dokąd eksport Bułgarii w 1938 r. silnie wzrósł, mianowicie do 3 284 miln. lewów—wobec 2 365 miln. w 1937 r.; drugie miejsce zajmują Włochy, dokąd wywieziono towarów bułgarskich za 422 miln. lew.—wobec 247 miln. w 1937 r., na trzecim miejscu znajduje się Polska z 318 miln. lew.—wobec 233 miln. w 1937 r., następnie idą: W. Brytania, dokąd eksport doznał w 1938 r. silnej niżki, spadając do 267 miln. lew. (675 miln. w 1937 r.), b. Czecho-Słowacja—225 miln. lew. (279 miln. w 1937 r.), Stany Zjedn. Am.—190 miln. lew. (192 miln. w 1937 r.), Dania—113 miln. lew. (109 miln. w 1937 r.), Szwajcaria—99 miln. lew. (112,5 miln. w 1937 r.), Holandia—93 miln. lew. (109 miln. w 1937 r.), Francja—83 miln. lew. (81 miln. w 1937 r.), wreszcie Egipt, Węgry itd.

1) zapewnić nieprzerwany wzrost przemysłu zgodnie z planami ogólnopaństwowymi,

2) dopędzić i wyprzedzić w dziedzinie ekonomicznej najbardziej rozwinięte kraje kapitalistyczne,

3) podnieść zdolność konsumcyjną społeczeństwa 1½÷2-krotnie.

Z zadań tych tylko pierwsze znalazło zdecydowane odzwierciedlenie w planie, jako bezpośrednio służące celom wojennym.

W związku z zadaniami obrony ponownie została zdecydowanie na pierwszy plan wysunięta sprawa zwiększenia produkcji grupy „A”, tj. produkcji, wytwarzającej narzędzia produkcji (w mild. rubli):

	W II Grupy pięcioletce plan 1937 plan 1937	Zmodyfi- kowany	Wykonanie planu 1937	Plan 1942
A	45.5	60.0	55	112
B	47.2	43.0	40	68

Z. S. R. R.

TRZECI PLAN PIĘCIOLETNI.—Trzecią pięcioletkę rozpoczęto w 1938 r. Ogłoszone w dn. 30/I b. r. tezy, zatwierdzone „w głównych zarysach” (niezwykła ostrożność w przewidywaniu możliwości ewentualnych ich zmian), są pierwszą oficjalną wypowiedzią o trzecim planie pięcioletnim rozwoju gospodarstwa narodowego (1938÷42). Należy przy tym podkreślić zasadniczą różnicę między wrazeniem, które sprawiło ogłoszenie pierwszych 2 pięcioletek i ogłoszenie projektu III planu pięcioletniego. Gdy w pierwszym wypadku olbrzymie zainteresowanie całego świata i nadzieje, pokładane przez ludność w wykonaniu planów, podniosły autorytet władzy sowieckiej, ogłoszenie III planu nigdzie nie wywołało większego zainteresowania.

Jako dodatnią cechę trzeciej pięcioletki należy wskazać, iż zostały w niej uwzględnione błędy i braki dotychczasowych pięcioletek, których naprawą trzecia pięcioletka zajmuje się w bardzo poważnym stopniu. Tak np. tempo wzrostu produkcji w ciągu trzeciej pięcioletki ustalono znacznie niższe, a więc bardziej realne niż przy poprzednich pięcioletkach (przykład: cement w pierwszej pięcioletce—460%, w drugiej—215%, w trzeciej—153%).

Ogłoszony projekt trzeciej pięcioletki jest uworowany w zewnętrznej formie na planach ubiegłych pięcioletek w sposób dość pobieżny. Naukowo-fachowe opracowanie tego planu jest o klasę niższe niż poprzednich. Nawet objętościowo dysproporcja jest wielka, bo zamiast 3 tomów—artykuł w gazecie. Odgrywa tu rolę również czynnik zachowania tajemnicy, doprowadzony obecnie do maksimum. Plan jest właściwie zestawieniem prac do wykonania, opartym na pewnych wytycznych, jednakże bez podania metod i środków doprowadzenia do pożądanego rezultatu.

Zasadniczym celem, którym kierowano się zestawiając diariusz prac, zwany III planem pięcioletnim, jest ponad wszelką wątpliwość sprawa przygotowania Z. S. R. R. do wojny. Obecna pięcioletka odbywa się pod hasłem: „budowy maszyn” i „specjalnych stali”, lub „chemii”, co również odsłania fakt nastawienia pięcioletki na produkcję wojenną.

Według tez Premiera Mołotowa trzecia pięcioletka posiada 3 następujące zadania:

Z powyższego zestawienia widzimy stale rosnącą przewagę grupy A nad grupą B. W III pięcioletce rozpiętość ta wzrosła jeszcze silniej na niekorzyść grupy B. Wobec coraz większej niemożności jednoczesnego (założenie pierwszej i drugiej pięcioletki) rozwoju produkcji grupy A i grupy B, która to niemożność grozi niepożądanymi komplikacjami, sowieckie czynniki kierownicze są nawet zmuszone w III pięcioletce—dla urealnienia planu—zafiksować tę pogłębiającą się dysproporcję.

Tempo wzrostu przemysłu lekkiego ustalono na 40÷60%. Największe tempo wzrostu wyznaczono gałęzi budowy maszyn—225%, chemicznej—227%, elektrycznej—256% i stali specjalnych.

Jednakże wydaje się, iż powaga sytuacji międzynarodowej sprawiła, że propagandowe hasło „bolszewicy nie znają nieprzezwycięzonych trudności”, które niektórzy naiwni próbowali na serio wcielać w życie, uległo korekcie w tym kierunku, iż przekraczające pewną granicę tempo wzrostu produkcji przetwarza się „w szkodliwą dezorganizację samej produkcji”.

Gospian niejednokrotnie publikował tablice, mające zilustrować dziedziny, w których Z. S. R. R. wyprzedził państwa kapitalistyczne. Toteż swego rodzaju niespodzianką jest przyznanie się w ogólnych tezach, że „ogólna wysokość produkcji nie określa jeszcze ekonomicznego poziomu kraju”. Prawidłowym sprawdzianem będzie dopiero wysokość produkcji na głowę ludności.

Wiadomo z góry, że i w ciągu III pięcioletki—jak wynika z liczb—zadanie prześcignięcia Europy i St. Zjedn. jest niewykonalne. Tak np. Z. S. R. R. produkuje obecnie na głowę ludności ok. 85 kg surowki żelaznej, a Francja—187 kg. Jeżeliby więc nawet III plan pięcioletki został wykonany, to produkcja surowki wynosiłaby na głowę tylko 118 kg. Tak samo mniej więcej sprawa przedstawia się odnośnie innych produktów i krajów.

Zadanie zwiększenia konsumcji ludności 1½÷2-krotnie nie jest traktowane poważnie. Gdy w ciężkim przemyśle w ciągu III pięcioletki wzrost produkcji ma wynieść 203%, dla przemysłu lekkiego wyznaczono tempo, nie przekraczające 40÷60%. W jakiz sposób więc da się przeprowadzić zwiększenie konsumcji ludności, jeżeli się uwzględni, że plany zwiększenia produkcji tkanin, obuwia, papieru, cukru nie przewidują więcej niż 40÷44%, a ludność przez ten czas

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

wzrośnie o 8÷10%, przy czym plany przemysłu grupy B (produkcja środków konsumpcyjnych) już od 10 lat wykonywane są zaledwie w 60÷70%. Charakterystyczny jest fakt, że plan 1942 ustala produkcję tkanin w wysokości 4'9 mild.m, podczas gdy plan 1937 r. przekraczał 6'2 mild. m.

Zaobserwowane w 1938 r. we wszystkich dziedzinach gospodarki sowieckiej dążenie do urealnienia planów znalazło więc bardzo zdecydowany wyraz. Z tego pobieżnego przeglądu jest więc widoczne, że z 3 wysuniętych zadań dwa służą do maskowania trzeciego, na który jest nastawiony cały plan, tj. przygotowania wojenne.

Co do produkcji środków spożywczych, nawet co do zbiorów z upraw roślinnych w całym planie nie ma liczb.

W celu zwiększenia obronności Państwa—przez odpowiednie zorganizowanie życia gospodarczego i zwiększenie wydajności—III pięcioletni plan ustala:

1) utworzenie rezerw państwowych—normalnych i wojennych;

2) skrócenie zbędnych przewozów (np. cementu z Rosji Europejskiej do Syberii, lub drzewa z Syberii do Rosji Europ.);

3) rozdrobnienie wielkich przedsiębiorstw, budowanie przedsiębiorstw dublujących, rozwój średnich i małych przedsiębiorstw, opartych o miejscowe zasoby;

4) podniesienie dobrobytu ludności, lecz kosztem zwiększenia jej wydajności pracy;

5) wzmocnienie rubla, oparte o wzrost produkcji krajowej.

Podkreślić należy, że wyliczone powyżej wytyczne specjalnie są typowe dla III pięcioletki.

Cechą może najbardziej charakterystyczną planu jest walka z „gigantomanią”, świadcząca o zrozumieniu dotychczasowych błędów i braków, a remedium na ten stan rzeczy w postaci zalecenia budowy średniej wielkości i chałupniczych przedsiębiorstw, które „będą mogły produkować z miejscowego surowca i na miejscowym topliwie, korzystając z miejscowego transportu”, również nie pozostawia wątpliwości co do swego znaczenia obronnego.

III plan pięcioletni ma więc za zadanie ostatecznie przygotowanie Z. S. R. R. do wojny. Obejmuje on jedynie stronę materialną. Pobieżne rozpatrzenie tego planu pozwala na wysunięcie jednak poważnych wątpliwości co do wykonania zakreślonych zadań.

Wiemy, iż pierwsze 2 pięcioletki zostały wykonane niecałkowicie. III plan pięcioletni pod względem tempa wzrostu produkcji jest znacznie skromniejszy, a mimo to istnieją podstawy do przypuszczeń (choćby rozwój gospodarki w 1938 r. i na początku 1939 r.), że wykonanie III planu będzie mniej pomyślne niż 2 poprzednich. Dużą rolę odegrać tu może „morale” społeczeństwa sowieckiego i jego wartość.

Najwięcej, na co się mogą w tej dziedzinie zdobyć kierownicy Z. S. R. R.—to rozpatrywanie człowieka jako narzędzia, jako „żywej maszyny”. Stąd mniej lub więcej energiczne (zależne od stopnia zrozumienia zagadnienia) dążenia do nakarmienia, ubrania, dostarczenia mieszkania, podniesienia poziomu, „kulturalno-technicznego” pracowników sowieckich. Ostatnie posunięcia czynników decydujących, dotyczące „inteligencji sowieckiej”, również rozpatruje ją jedynie z punktu widzenia użyteczności „technicznej” przy wykonaniu planów. Strona intelektualna nie jest brana pod uwagę. I z tej strony mogą zajść niespodzianki.

W. Omski

SUROWCE WŁÓKIENNICZE.

—Tendencja cen na rynku bawełny amerykańskiej kształtowała się w ciągu kwietnia niejednolicie. Polityka bawełniana Rządu pozostaje nadal jednym z głównych czynników, wpływających na sytuację rynku bawełnianego. Z drugiej strony międzynarodowa sytuacja polityczna również nie sprzyjała utrwaleniu się stałej tendencji. Projekt Prezydenta Roosevelta, zmierzające do utrzymania jednolitego poziomu cen przez stworzenie funduszu pomocy eksportowej dla bawełny, napotyka na trudności nie tylko wewnętrzne, ale i np. ze strony krajów Ameryki Południowej. W tych warunkach zrozumiałą jest nastroj wyczekiwania na giełdach bawełnianych, hamujący wydatniejsze zwiększenie obrotów i wpływający w sensie zniżkowym na poziom cen. Jest to tym bardziej zrozumiałe, że silny wpływ wywiera na rynek kształtowanie się zapasów, znajdujących się pod kontrolą Rządu. Według oficjalnych doniesień Commodity Credit Corporation w okresie do 1/IV pod kontrolą Rządu znajdowało się 11 336 256 bel bawełny, w tym ze starych zbiorów ok. 2 miln., ze zbiorów w 1937 r.—ponad 5 miln. i ze zbiorów zeszlazanych ok. 4½ miln. W ten sposób rynek znajduje się w paradoksalnej sytuacji, gdyż pod kontrolą Rządu znalazła się ilość bawełny, odpowiadająca niemal rocznym zbiorom tego surowca. W rękach handlu natomiast znajdowało się w kwietniu zaledwie 5 miln. bel, a w przedziałach amerykańskich—ok. 1½ miln. bel. Stwarza to oczywiście przewagę Rządu nad zapasami wolnego handlu i przemysłu. O ile spożycie tego surowca kształtować się będzie na poziomie dotychczasowym, należy się liczyć z nadwyżką bawełny, która na początku nowego sezonu, tj. w dn. 1/VIII, wyniesie 16 miln. bel. Jest rzeczą zrozumiałą, że ta olbrzymia ilość bawełny ciąży nad rynkiem, naciska na ceny i stanowi jedną z głównych trosk rządowego programu bawełnianego. Trudno przypuścić, aby spożycie mogło gwałtownie się zwiększyć. Pamiętać należy, że Niemcy, Włochy, Hiszpania i Japonia oraz b. Czecho-Słowacja konsumowały ok. 5 miln. bel rocznie. W obecnym okresie, na skutek sytuacji politycznej i zwiększonej produkcji własnych surowców rolniczych i włókien syntetycznych, zakupy bawełny tych państw w Stanach Zjedn. kształtują się poniżej 2 miln. bel rocznie.

Na rynkach pozaamerykańskich sytuacja kształtowała się w kwietniu na ogół spokojnie przy zakupach stosunkowo niewielkich i cenach utrzymanych. Rząd egipski ogłosił pierwsze szacunki tegorocznych zbiorów, które nie różnią się wiele od zeszlazanych. Wydatny wzrost produkcji przyniesie rok bieżący w Brazylii, gdzie zbiory preliminowane są na ok. 2½ miln. bel. Przeszło połowa zbiorów przypada na Brazylię Południową, której głównym ośrodkiem produkcji jest, stan Sao Paulo. Ogółem zbiory w Brazylii Południowej wyniosły ok. 1 400 000 bel, z czego przeszło 1 100 000 w Sao Paulo.

Sytuacja na rynku wełny kształtuje się znacznie korzystniej. Zapotrzebowanie na ten surowiec jest od dłuższego czasu stosunkowo dość równomierne i nie podlega tak gwałtownym wahaniom, jakie notowane są na odcinku bawełny. Z drugiej strony sytuacja statystyczna rynku jest znacznie korzystniejsza aniżeli w bawełnie. Zapasy światowe wełny w stpsunku do zapotrzebo-

wania są względnie szczupłe, co gwarantuje pewną stabilizację cen, bądź też zwykłą tendencję w okresach wzmożonego zapotrzebowania. Poza tym na zwiększenie spożycia wełny wpływa polityka zbrojeniowa szeregu krajów, która na odcinku bawełny nie odgrywa poważniejszej roli. Wzmoczone zapotrzebowanie przemysłu znajduje swe odbicie przez cały okres kwietnia na rynkach surowcowych. Dotyczy to w pierwszym rzędzie londyńskich aukcyj wełny kolonialnej, gdzie wszystkie gatunki wełny zarówno merynosowej jak i krzyżowej, bądź wykazywały tendencję stałą, bądź lekko zwykłą. Podobnie kształtowały się ceny wełny wschodnio-indyjskiej w Liverpoolu, jako też i na aukcjach australijskich, gdzie dość duże zapotrzebowanie obejmowało średnie i grubsze gatunki wełny krzyżowej.

Rynek lnu kształtował się w okresie kwietnia w dalszym ciągu mocno. Brak surowca rosyjskiego wpływa niewątpliwie zwykło na kształtowanie się cen, tym bardziej, że polityka sowieckiego monopolu lnianego jest zupełnie niewyjaśniona. Zapotrzebowanie na ten surowiec kształtuje się na wszystkich rynkach europejskich na ogół równomiernie. Dotyczy to zwłaszcza rynku Północnej i Wschodniej Europy. Na rynku lotewskim i estońskim zawarto szereg większych transakcyj dla przedziału angielskich. Ceny wahały się w granicach ok. £ w złocie 49 za gatunek Werro-Peczura-R. Podobnie kształtowała się sytuacja na rynkach zachodnio-europejskich, gdzie zakupy przedziału angielskich, francuskich i irlandzkich były bardzo poważne. Obejmowały one wszystkie gatunki lnu, wpływając na poważne wzmocnienie tendencji cen. W kolach producentów utrzymuje się opinia, że wobec wstrzęsliwości dostawców rosyjskich tegoroczne tereny zasiewów we wszystkich krajach europejskich ulegną poważnemu zwiększeniu.

Rynek konopi, podobnie jak lnu, kształtował się pod wpływem ożywionych transakcyj i zwykłych cen. Dotyczyło to 2 głównych ośrodków produkcji tego surowca, tj. Włoch i Jugosławii. Na rynku jugosławijskim zawarto kilka większych transakcyj na eksport do Niemiec. Na rynku włoskim poważne zapotrzebowanie obejmowało w dalszym ciągu przemysł krajowy. Tendencja cen była lekko zwykła, przy czym zaobserwować się dał pewien brak konopi wyższych gatunków.

Rynek juty od początku b. r. kształtuje się pod znakiem gwałtownej haussy. Zwykła tendencja cen doznała w I dekadzie kwietnia dalszego wzmocnienia. Notowania na Londyn w II połowie kwietnia utrzymywały się około £ 26. 13.16, co oznacza cenę rekordową, nienotowaną od szeregu lat. W ten sposób w ciągu 3½ miesięcy zwykła cen wyniosła 35%, co dla tego surowca jest swego rodzaju rekordem. Na ten stan rzeczy wpływa niewątpliwie polityka zbrojeniowa Anglii, związana z olbrzymimi zamówieniami na worki jutowe. Poza tym zapasy światowe surowca jutowego w okresie ostatnich 3 lat wykazują systematyczny i stały spadek. Wreszcie, przypomnieć należy oczekiwaną redukcję tegorocznych zbiorów juty indyjskiej. Pamiętać należy, że zapotrzebowanie światowe surowca jutowego waha się ok. 10 miln. bel, a więc przewyższa o ok. 2 miln. oczekiwane zbiory w Indiach Brytyjskich. W tych warunkach rozumiale jest ożywienie transakcyj, dopingowanych spekulacyjną grą na dłuższe terminy.

Rynek jedwabiu notował w kwietniu we wszystkich ośrodkach mocną tendencję cen. Panowała ona w pierwszym rzędzie

na rynku włoskim, gdzie ceny w ciągu miesiąca wzrosły przeciętnie o 2÷3 lir. na 1 kg. Przy zamówieniach eksportowych zwykła cen wynosiła 8÷10 lir. na 1 kg. Podobnie

kształtowała się sytuacja na rynku amerykańskim, gdzie o prawa spekulacji tym surowcem uległa likwidacji, ale gdzie szczupłość zapasów wpływa w dalszym ciągu dodatnio

na zwykłe cen. Analogicznie na rynku japońskim ceny jedwabiu zwykływały przez cały okres kwietnia.

M. K.

BIBLIOGRAFIA

„EKONOMIA I TEORIA GOSPODAROWANIA.” TADEUSZ BRZESKI.— Nakładem Komitetu Wydawniczego Podręczników Akademickich przy Ministerstwie W. R. i Oświecenia Publ. ukazała się praca Prof. Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego P. Tadeusza Brzeskiego pod podanym wyżej tytułem. Wymieniona praca poświęcona jest zagadnieniu teorii gospodarowania, czyli inaczej mówiąc teorii ekonomii społecznej. Przedmiotem tomu następnego będzie teoria gospodarstwa. Razem dwa tomy stanowią będą całość pracy Prof. Brzeskiego w podanym zakresie.

W tomie I zostały rozpatrzone zjawiska gospodarcze, będące tradycyjnym przedmiotem nauki ekonomicznej. A więc zagadnienia produkcji, dystrybucji, konsumpcji, wartości, wymiany ceny, plac, pieniądza, kredytu, procentu, renty. Autor słusznie powiada, że od czasu Adama Smitha zakres i treść omawianych w teorii ekonomii zagadnień nie uległy zbyt wielkim zmianom. Nie zawsze w rozwoju nauki powiększa się ilość dziedzin rozpatrywanych, czasem nawet zacieśniają się jej ramy. Poszczególne szkoły bywały bądź bogatsze, bądź skromniejsze w wyborze kompleksu zagadnień. W związku z tym poszczególni badacze ograniczali niekiedy zakres swych dociekań do niektórych tylko zagadnień. Również metody badań nie wykazują zasadniczych zmian, pomimo że można byłoby się spodziewać, że każde nowe pokolenie, z umysłem inaczej ukształconym, nie zadowolony się sposobami badania, wystarczającymi badaczom dotychczasowym. Autor jest zdania, że aczkolwiek nowe sposoby badania są może ściślejsze i bardziej odpowiadające strukturze umysłowej danego miejsca i czasu, to jednak metoda pozostaje w ogólnych zarysach ta sama. Powyższy stan rzeczy jest najzupełniej zrozumiały, gdyż kompleks zagadnień ekonomicznych, będący przedmiotem rozważań teoretycznych, pozostaje prawie bez zmian. Dochodzą niektóre nowe zagadnienia, istniejące w czasach odległych w zarodku, zanikają inne, będące obecnie w stadium rudymetarnym. Nie zmienia to jednak zasadniczej struktury zagadnień gospodarczych. Jak dawniej tak i współcześnie człowiek gospodarujący prowadzi walkę o swe istnienie, wytwarzając i konsumując dobra.

Prócz zagadnień klasycznych autor rozpatrzył kompleks nowych, dawniej nieznanych. Zostały one ujęte oderwanie w kompleksie zagadnienia państwa gospodarczego, którego współczesne istnienie jest faktem dokonanym. Można się spierać co do nazwy państwa gospodarczego, można oponować przeciwko zaszeregowaniu tego czy innego państwa do szeregu państw gospodarczych, niemniej faktem jest, że szereg państw oderwało się już od klasycznego wzoru państwa prywatno-kapitalistycznego i znajduje się w trakcie poszukiwania wyjścia z narastającego konfliktu społecznego. Poszukiwania idą w kierunku tworzenia państwa planowego, totalnego, socjalistycznego, komunistycznego itp. Mniejsza o nazwy, tym bardziej, że nie są one ostatecznie ustalone, a sama istota nowej formy państwa znajduje się jeszcze w stanie mgławicowym.

Zrozumiałą jest wobec tego rzecz, że autor, wydając współcześnie podręcznik ekonomii, nie starał się ułatwić sobie zagadnie-

nia, pomijając nowe formy gospodarstwa społecznego, lecz starał się rozpatrzyć odwieczne zjawiska ekonomiczne w nowych formach organizacyjnych. Zagadnienia powyższe zostały ujęte w 2 wielkich rozdziałach pt. „Rachunek wartości w państwie gospodarczym” i „Rachunek cen w państwie gospodarczym”.

Autor wszechstronnie i wnikliwie potraktował wymienione zagadnienia, nadając im formy wybitnie teoretyczne. Z wieloma poglądami jego można się zgodzić, z innymi znowuż dyskutować, niemniej wydawałoby się rzeczą bardzo wskazaną rozpatrzenie poruszonych zjawisk na tle praktyki państw, mogących być bez zastrzeżeń zaliczonymi do kategorii państw gospodarczych. Brak uwzględnienia realnych zjawisk nadaje rozważaniom autora zbyt wielkie oderwanie od istniejącej rzeczywistości. Zresztą nie kłóci się to z całością pracy, utrzymanej w ramach czysto teoretycznych rozważań. Z tego właśnie powodu praca Prof. Brzeskiego jest dostępna tylko dla ekonomistów o przygotowaniu naukowym, stanowiąc poważny wkład w naszą naukę ekonomiczną, nie obfitującą — jak wiadomo — w prace teoretyczne.

J. Łagoda

„**PODSTAWY ROZWOJU SIECI KOMUNIKACYJNEJ W POLSCE**”. INŻ. M. ŁOPUSZYŃSKI.— Literatura polska z zakresu komunikacji jest raczej uboga, co wynika nie tylko z braku dostatecznych funduszy na finansowanie tego rodzaju prac, ale również z powodu dużego zaabsorbowania bieżącymi pracami ogółu specjalistów w tej dziedzinie.

Z tym większym uznaniem i zadowoleniem należy powitać ukazanie się w ostatnich czasach obszernego dzieła P. Inż. Łopuszyńskiego pod powyższym tytułem. Zadaniem, jakie sobie autor postawił, było wskazać: „braki w istniejącej sieci komunikacyjnej, natężenie pracy przewozowej i jej dynamiczne możliwości oraz czynniki, warunkujące rozwój poszczególnych rodzajów komunikacji”. Zadanie to w pełni zostało rozwiązane w 7 obszernych rozdziałach, z których składa się książka.

Jakkolwiek napisana przez inżyniera, praca posiada charakter nawskroś ekonomiczny, który uwidatnia się od początku pierwszego rozdziału. W rozdziale tym rozważane są takie zagadnienia, jak współzawodnictwo i współdziałanie pomiędzy różnymi środkami transportu, oraz została jasno ujęta zasada ekonomicznej, a nie wyłącznie technicznej oceny przy planowaniu inwestycji transportowych. Zupełnie słusznie Autor kładzie nacisk na społeczny charakter urządzeń przewozowych oraz konieczność racjonalnego, planowego podziału pracy pomiędzy nimi, i to zarówno przy eksploatacji istniejących jak i przy inwestowaniu nowych.

W następnych 4 rozdziałach, bogato ilustrowanych materiałem statystycznym, omówione zostały kolejno: koleje normalnotorowe, wąskotorowe, śródlądowe drogi wodne, wreszcie drogi bite i gruntowe. W każdym z tych rozdziałów znajdzie czytelnik nie tylko systematycznie i przejrzysto ujęty materiał liczbowy, charakteryzujący każdy z wymienionych wyżej środków przewozu w Polsce, ale również strukturę przewozów każdego z nich, obliczenia kosztów własnych eksploatacji, kosztów budowy, wykazy dokonanych inwestycji, a w zakresie kolei również wyniki finansowe eksploatacji.

W rozdziale 6 pt. „Przewozy na tle struktury gospodarczej Polski” doczekała się syntetycznego opracowania za szereg lat bogata statystyka przewozów, prowadzona przez Polskie Koleje Państwowe.

Nader ciekawy i aktualny jest rozdział ostatni, w którym autor rozpatruje sieć kolejową, wodną i drogową w Polsce w swym całokształcie, jako ogólny system transportowy, znacznie poszczególnych członów tego systemu, ich koszty budowy i utrzymania, przytaczając w niektórych wypadkach liczby porównawcze z Francji i Niemiec. Rozważania te prowadzą autora do słusznego wniosku, że kryterium porównawcze korzyści gospodarczych poszczególnych środków przewozu stanowią koszty własne. Koszty te, szczegółowo przedstawione z uwzględnieniem różnych warunków pracy, dają autorowi materiał do wypowiedzenia się co do użyteczności poszczególnych środków przewozu.

Do wywodów powyższych, opartych na skrzętnie zebranych materiałach, przedstawiających w postaci możliwie uproszczonej możnaby zrobić uwagę, że koszt własny, jako wyłączone kryterium porównawcze, może być stosowany tylko przy zupełnej zastępowalności jednego środka przewozu innym, co nie zawsze ma miejsce nawet przy zestawieniu kolei z samochodem. Wobec tego kryterium kosztu własnego w większości przypadków powinno być korygowane odpowiednim współczynnikiem, opartym na stosunku jakości usług porównywanych środków przewozu.

Książka zakończona jest zwięzłymi uwagami o podstawowych cechach transportu, jak szybkość, wygoda, bezpieczeństwo.

Należy mieć nadzieję, że bogata w treści i przystępna w ujęciu praca Inż. Łopuszyńskiego znajdzie licznych czytelników i to nie tylko w gronie specjalistów zwłaszcza należałoby zwrócić na nią uwagę młodzieży studiującej.

B. K.

„**NA 50-LECIE PRACY PIOTRA DRZEWIECKIEGO**”. CZESŁAW KLARNER.—

Bez większego rozgłosu przeminęła 50-ta rocznica działalności gospodarczej Piotra Drzewieckiego, b. Prezydenta m. st. Warszawy, dziś jednej z czołowych postaci przemysłu polskiego. Toteż dobrze się stało, że P. Minister Czesław Klarner, kolega jubilata, wydał swe przemówienie, wygłoszone na akademii jubileuszowej w Stow. Techników.

W okresie nowego kierunku realistycznego i haseł gospodarczych w ostatnich dziesiątkach XIX wieku rozpoczyna działalność Piotr Drzewiecki, wychodzący ze staro-warszawskiego mieszczaństwa. Uzbrojony w gruntowną wiedzę techniczną (wyniesioną z Instytutu Technologicznego w Petersburgu, słynnym z dzieł Jarkowskiego i Drzewieckiego), pracowitość, ruchliwość niestrudzoną, oraz zmysł oszczędności — podejmuje działalność gospodarczą. Przez przedsiębiorane podróże zagraniczne pogłębia wiedzę, rozwija talent organizacyjny w szeregu obcych przedsiębiorstw, aż wreszcie stwarza — wspólnie z Jeziorańskim — Towarzystwo Akc. Budowy Maszyn i Urządzeń Sanitarnych. W katalogu prac Drzewieckiego, wykonanych w czasokresie 1893÷1912 — uderza olbrzymi teren działalności (Mandżuria, Daleki Wschód) oraz różnorodność robót wykonanych.

Istniejące podówczas warunki życia ekonomicznego sprzyjają prosperacji. Okres ten znamionuje szybki, gorączkowy rozwój go-

spodarczy Królestwa Kongresowego. Pracując początkowo na polu techniki sanitarnej i ogólniejszej, wchodzi Drzewiecki stopniowo w inne dziedziny—do przemysłu komunikacyjnego, budowy młynów, żegluga i transportu, przemysłu obronnego, elektrycznego itp.

Nie wyczerpuje to energii i chęci działalności Piotra Drzewieckiego. Wiele sił i czasu poświęca pracy społecznej, działalności naukowo-kulturalnej, publicystycznej. W okresie wojny sprawuje godność Prezydenta Warszawy. Dokonywające się w życiu zbiorowym przemiany, chaos i zniszczenia wojenne—stawiają przed kierownikiem gminy ciężkie niecodzienne zadania, które wypełnia Jubilat z pełnym realizmem i wielką energią.

Jak nikt rozumiejąc potrzebę przetworzenia typu romantyka na typ pracownika gospodarczego, twórczego, realnego i zwycięskiego w działaniu gospodarczym dla dobra kraju—zwalcza Drzewiecki—jako publicysta i autor książek—przewagę wykształcenia klasycznego lub humanistycznego. Dzisiejsze społeczeństwo producentów wymaga przygotowania i szkolenia kadr pracowników wytrwałych i oszczędnych, przy tym o wysokim poziomie etycznym. Instytucje takie, jak: Komitet Normalizacyjny, Instytut Psychotechniczny, Instytut Naukowej Organizacji, wreszcie „Liga Pracy”—tym właśnie służą celom: opracowywania norm wytworów, wskazywania najlepszych metod pracy, doboru odpowiednich pracowników i wreszcie propagandy tych wskazań w społeczeństwie. W ten sposób dopełnia się w praktyce cykl prosperacji, przynosząc jednostce dobrobyt, społeczeństwu zwycięstwo nad zorganizowanymi siłami przyrody. Dziś, gdy w życiu polskim rozwija się duch gospodarczy i pęd do spolszczenia gospodarstwa, książka Czesława Klarnera, zwarta w treści, głęboka w ujęciu, a mająca za przedmiot źródła zbudzenia się protestu przeciw bezsilnej gospodarce, przeciw niewolnictwu u obcych i przybyszów na własnej ziemi—powinna stać się lekturą zwłaszcza młodego pokolenia, jako przykład godny i wzór w pracy, walce i energii o urzędowistnienie podstawowych postulatów gospodarki narodowej.

J. Mieniewski

„DŁUGI PUBLICZNE W. BRYTANII, FRANCJI, STANÓW ZJEDN. I METODY ICH UMARZANIA”. J. J. PEŁCZYŃSKI. — Ciekawą pracę P. J. Pełczyńskiego o długach

publicznych potęg finansowych świata wydała ostatnio Kasa im. Mianowskiego. Jest to przegląd historyczny dziejów polityki finansowej, a—ściślej mówiąc—historii długów państwowych Anglii, Francji i Stanów Zjedn. Porównanie losów, jakie przechodziła amortyzacja długów publicznych w różnych krajach, wykazuje, że były one związane z polityką, gospodarką i stanem finansowym tychże krajów. P. J. Pełczyński omawia zarówno stan zadłużenia tych państw w poszczególnych epokach, jak i próby oraz sposoby likwidacji tych długów. Autor stwierdza, że nie ma „murowanych” zasad, regulujących bieg finansów publicznych; są jednak pewne wytyczne, które winny być przestrzegane przez kierowników finansowych danych państw. To jednak było często nie respektowane, a skutki nie kazały zbyt długo na siebie czekać. Długi publiczne nie są w zasadzie niczym innym, jak naprzd pobranymi podatkami, i gdyby podział zadłużenia równał się dokładnie podziałowi obciążenia podatkowego, zadłużenie publiczne nie byłoby ciężarem dla społeczeństwa.

Głównym powodem zaciągania długów (jak to wykazał autor na szeregu przykładów) były ogromne wydatki, związane z wojną albo zbrojeniami w czasie pokoju. Inne przykłady, dla których zaciągano długi: budowa szkół, roboty publiczne itp.—odegrały stosunkowo niewielką rolę. Obniżanie wartości waluty stało się przy likwidacji zadłużeń niemal regułą. Każde wielkie nagromadzenie obciążeń pociągało za sobą „redukcję”, „konwersję” itp., a często też zwykłą odmowę płacenia.

L.

„ZAGADNIENIA WYBRANE Z PRAKTYKI ADMINISTRACYJNEJ”. PROF. DR JERZY ST. LANGROD. — Autor w omawianej pracy zebrał 25 własnych głosów do wyroków Najwyższego Trybunału Administracyjnego, w większości zamieszczonych już poprzednio w różnych czasopismach prawniczych.

Każda glosa poprzedzona jest tezą, wyciągniętą z odpowiedniego wyroku N. T. A., i streszczeniem stanu faktycznego i prawnego danej sprawy.

Aczkolwiek zebrane głosy i omawiane w nich zagadnienia dotyczą różnych dziedzin prawa administracyjnego, np. prawa budowlanego, prawa przemysłowego, urzędniczego itd., niemniej zespolone są one wspólną ten-

dencją, przyświecającą autorowi w planowym doborze głosów i kwestyj prawniczych i zmierzającą do wykazania i uwydatnienia łączności wszystkich dziedzin prawa administracyjnego w ramach myślenia prawniczego, które—jak autor podkreśla—jest zawsze tylko jedno.

Omawiana książka przeznaczona jest w pierwszym rzędzie dla użytku studentów i młodych początkujących prawników, mając na celu wpojenie przekonania co do konieczności i nauczania umiejętności prawniczego podchodzenia i ujmowania praktycznych casusów z zakresu administracji. Z uwagi na dobór ciekawych i zasadniczych kwestyj prawnych oraz gruntowną wszechstronną ich analizę stanowi praca ta pożyteczną lekturę również dla starszych przedstawicieli świata prawniczego.

S. B.

„SŁOWNIK GEOGRAFICZNY PAŃSTWA POLSKIEGO I ZIEM HISTORYCZNIE Z POLSKĄ ZWIĄZANYCH”. — Zeszyty 9 i 10 „Słownika Geograficznego Państwa Polskiego” zawierają nazwy od „Chelmża” do „Czeczewo” i od „Czeczewo” do „Donachowo”. Jak i poprzednie—zeszyty te opracowane są z wielką starannością i w pełni wyczerpująco. Zwraca uwagę szczególną dłuższy artykuł o m. Chojnicach.

Ogrom materiału okazał się tak wielkim, że na tom I, który obejmuje Pomorze, złożyły się nie 14 zeszytów, jak zapowiadała początkowo Redakcja, lecz przeszło 20. Ważnym tu będzie zadaniem, aby przy tak kolosalnym rozroście „Słownika” nie zatracić się w zbyt licznych szczegółach i szczegółikach kosztem ogólnej przejrzystości.

L.

„ULGI INWESTYCYJNE”. — Wszelkie ulgi podatkowe, które dotychczas były rozrzucone w kilku odrębnych ustawach, zostały — jak wiadomo — skodyfikowane w jednej „ustawie o ulgach inwestycyjnych” („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1938, poz. 224). Nowa ustawa obejmuje ulgi dla C. O. P., ulgi dla województw wschodnich, dla wiertnictwa naftowego, dla nabywców akcji i udziałów nowozakładanych spółek o specjalnym celu itp. Ostatnio—nakładem Księgarni Wł. Wilaka w Poznaniu—ukazała się broszura, zawierająca (prócz tekstu) zarys tej ustawy oraz skorowidz do niej.

P R Z E D B U K D O Z W O L O N Y, L E C Z Z P O D A N I E M Ź R Ó D Ł A

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; ZA GRANICĄ: kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwycz.: 1 str. — zł 300, 1/2 str. — 200, 1/4 str. — zł 125, 1/8 str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/32 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: WACŁAW SZURIG

Redaktor: EDMUND CZAPLICKI

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Firmy Pierwsza Krajowa Przetwórnia i Pakownia Smalcu „Standard”, Spółka Akcyjna w Toruniu

zawiadamia, iż w dn. 12 czerwca 1939 r. o godz. 13 w kancelarii notariusza Józefa Nalazka w Toruniu przy ul. Szerokiej odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za lata 1937 i 1938; 3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybór Zarządu; 6) Wybór Rady Nadzorczej; 7) Powzięcie uchwały co do wydzierżawienia przedsiębiorstwa; 8) Zmiany statutu, a to §§ 2, 7, 9, 14, 22 i 26; 9) Wnioski akcjonariuszy; 10) Uchwała co do innych spraw podanych na rozprawie Zarządowi w terminie przepisanych artykułami 394, 399 i 405 Kod. Handl.

Zmiana poszczególnych postanowień statutu: § 2 w miejsce dotychczasowego brzmienia opiewać będzie: „Przedmiotem przedsiębiorstwa jest zakładanie, nabywanie, branie w dzierżawę i prowadzenie utwardzałń tłuszczów, olejarni, rafinerii olejów roślinnych, wytwórni fabrycznych tłuszczów jadalnych oraz wytwórni tłuszczu kostnego i tłuszczów odpadkowych, prowadzenie handlu wszelkimi tłuszczami i to tak handlu krajowego jak i zagranicznego; § 7 w zdaniu pierwszym zmienia się w ten sposób, iż brzmieć będzie: „Zarząd składa się z jednego lub więcej członków wybieranych przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy”; § 9 w punkcie c zmienia się w ten sposób, iż w miejsce obecnego brzmienia opiewać będzie: „c) obniżenia lub podwyższenia kapitału akcyjnego”; § 14 zdanie pierwsze opiewać będzie: „Rada Nadzorcza składa się najwyżej z sześciu członków wybranych przez Walne Zgromadzenie na okres sprawozdawczy”; § 22 opiewać będzie: „Walne Zgromadzenia odbywają się w którymkolwiek z miast na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, będących siedzibą Urzędu Wojewódzkiego”; § 26 w zdaniu ostatnim zmienia się w ten sposób, iż w miejsce słów: „Emisja obligacji” umieszczone zostaną słowa: „podwyższenia lub obniżenia kapitału akcyjnego”.

Prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają ci PP. Akcjonariusze, którzy złożą w Zarządzie firmy przynajmniej na siedem dni przed wyznaczonym Walnym Zgromadzeniem do godz. 14 akcje swoje przeznaczone do uczestniczenia wraz ze spisem numerów tych akcji i nie odbiorą ich przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza. W zaświadczeniach winny być wymienione numery akcji i winno być stwierdzone, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 1204-20-21

II OGŁOSZENIE

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Młynów i Tartaków Wągrowieckich, Spółka Akc. w Wągrowcu

odbędzie się w dn. 5 czerwca 1939 r. o godz. 16 w Wągrowcu w lokalu p. Szydłowskiemu (dworzec).

Porządek obrad:

Zmiana uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 30 grudnia 1936 r. w przedmiocie uchwały pokrycia straty z roku gospodarczego 1934/35.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną brać udział w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na tydzień przed Walnym Zgromadzeniem złożyć akcje swoje w Młynach i Tartakach Wągrowieckich, Sp. Akc. w Wągrowcu, względnie zaświadczenia złożenia tychże u polskiego notariusza lub w jakimkolwiek banku w Polsce.

Młyny i Tartaki Wągrowieckie, Sp. Akc. w Wągrowcu

Zarząd:

Makary Płoszyński, Mikołaj Pazdowski
Wągrowiec, dn. 10 maja 1939 r. 1160-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Ziemskiego Towarzystwa Parcelacyjnego, Spółki Akc. we Lwowie, ul. Szajnochy 2

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 10 czerwca 1939 r. o godz. 12.30 odbędzie się w lokalu Spółki we Lwowie przy ul. Szajnochy 2

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy;

2) Sprawozdanie Zarządu Spółki;

3) Podwyższenie kapitału akcyjnego;

4) Wybór uzupełniający członków Rady Nadzorczej;

5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, względnie dowody depozytowe instytucji bankowych na złożone akcje, najpóźniej na 7 dni przed Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniem w Zarządzie Spółki we Lwowie. 1178-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Wyróbów Wełnianych i Gumowych „F. W. Schweikerta”, Spółka Akcyjna w Łodzi

ul. Piotrkowska 147

podaje do wiadomości, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki na odbytym w dn. 25/IV 1939 r. zebraniu postanowiło

obniżyć kapitał akcyjny

z kwoty zł 10 200 000 do zł 6 600 000. Różnica w kwocie zł 3 600 000 została zużyta: zł 3 052 840/74 na pokrycie strat z lat ubiegłych, reszta w kwocie zł 547 159/26 została przeniesiona na specjalny kapitał rezerwowy.

Wobec tego wzywa się wierzycieli Spółki, by wnieśli swe ewentualne sprzeciwy w trybie art. 441 Kodeksu Handlowego w ciągu 3 miesięcy, licząc od daty III ogłoszenia. 1108-19-21-23

I OGŁOSZENIE

LIKWIDATORZY

Spółki Akcyjnej Kolej Lokalna Twarda Góra—Nowe

zwołują — stosownie do postanowień § 10 statutu

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

na sobotę dn. 24 czerwca 1939 r. o godz. 15 do biura Notariusza Pana Witolda Kurowskiego w Grudziądzu przy ul. Wybickiego Nr 7 z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego;

2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania likwidatorów za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1938 r. oraz sprawozdania Komisji Rewizyjnej z działalności za wyżej wymieniony okres czasu, tudzież bilansu i rachunku strat i zysków za okres sprawozdawczy;

3) Uchwała co do kwitowania likwidatorów i Komisji Rewizyjnej z wykonanych przez nich obowiązków;

4) Uchwała co do pokrycia niedoboru;

5) Uchwała wynagrodzeń członków władz Spółki;

6) Wolne wnioski.

Warunki prawa do głosu na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu określa § 20 i 24 statutu.

Dodatkowe wnioski o zamieszczenie spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia mogą być zgłoszone — zgodnie z postanowieniami § 16 statutu — do dn. 9 czerwca 1939 r. do likwidatorów w Nowem. 1215

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Wirek Kopalnie, Spółka Akcyjna w Goduli

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się we wtorek dn. 20 czerwca 1939 r. o godz. 12 w budynku administracyjnym kopalni „Pawel”, gmina Godula, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Przedłożenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r.;
- 3) Powzięcie uchwały odnośnie zatwierdzenia sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r.;
- 4) Powzięcie uchwały w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 6) Powzięcie uchwały w sprawie zmiany § 10 statutu;
- 7) Powzięcie uchwały reasumującej uchwały Walnych Zgromadzeń z dn. 23 kwietnia 1931 r. i dn. 26 kwietnia 1932 r. w sprawie wynagrodzenia Rady Nadzorczej.

W punkcie 6 porządku obrad zamierzona jest zmiana § 10 statutu przez wstawienie w miejsce dotychczasowego zdania: „Uchwały zapadają zwyčajną większością głosów, a to także w wypadkach pisemnego lub telegraficznego głosowania” zdania o brzmieniu: „Uchwały zapadają większością $\frac{3}{4}$ głosów, a to także w wypadkach pisemnego lub telegraficznego głosowania”.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — zgodnie z art. 399 Kod. Handl. — najpóźniej na tydzień przed Walnym Zgromadzeniem złożyć w Zarządzie Spółki pod wyżej podanym adresem akcje lub zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej, ustawą przewidzianej

Podaje się do wiadomości, że po myśli art. 399 § 2 Kod. Handl. zezwoliło Ministerstwo Skarbu decyzją z dn. 12 października 1936 r. Nr D. II. 24422/1/36 na przyjmowanie przy zgłaszaniu udziału w Walnych Zgromadzeniach w zamian oryginalnych akcji zaświadcze. następujących zagranicznych instytucji kredytowych:

- 1) Deutsche Reichsbank,
- 2) Deutsche Bank und Disconto Gesellschaft,
- 3) Dresdner Bank.

Równocześnie odwołuje się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów zwołane na dz. 12 czerwca 1939 r. w Katowicach.

Wirek Kopalnie, Spółka Akcyjna
(—) Stadnikiewicz (—) ppa Bocheński 1257-21-22

II OGŁOSZENIE

Zarząd Banku Dyskontowego Warszawskiego, Spółka Akc.

zawiadamia powtórnie, że

67 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w sobotę dn. 10 czerwca 1939 r. o godz. 16 w sali posiedzeń Banku przy ul. Fredry Nr 8 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r.;
- 2) Udzielenie pokwitowania władzom Banku;
- 3) Umorzenie szt. 28 900 akcji à zł 100 nominalne, będących w posiadaniu Banku, i w związku z tym obniżenie kapitału akcyjnego Banku o zł 2 890 000 00;
- 4) Zmiana § 3 statutu Banku;
- 5) Wybór członków Rady;
- 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć akcje lub odnośne kwity depozytowe najpóźniej dn. 3 czerwca 1939 r. w Warszawie w Kasie Głównej przy ul. Fredry 8 oraz w oddziałach w Drohobyczu, Krakowie, Lwowie i Łodzi.

§ 3 statutu Banku — zamiast dotychczasowego brzmienia — otrzymuje brzmienie następujące:

„Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 7 110 000, podzielonych na 71 100 akcji imiennej wartości zł 100 każda”. 1272

Elektrownia Zagłębia Krośnieńskiego

spółka z ogr. odp.

Bilans z dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 30 979'07; Budynki fabryczne zł 573 268'48; Budynki gospodarcze zł 29 731'61; Budynki mieszkalne zł 36 142'08; Razem zł 639 142'17; Urządzenia techniczne zł 3 538 167'00; Różne ruchomości zł 40 679'93; Razem zł 4 248 968'17; Majątek płynny: Kasa i banki zł 13 332'44; Papiery wartościowe zł 16 120'75; Zapasy materiałów pomocniczych zł 78 450'71; Weksle zaskarżone zł 15 853'20; Dłużnicy: Dostawcy zł 2 401'91; Różni zł 9 020'29; Razem zł 11 422'20; Towary w drodze zł 50'55; Roboty kosztorysowe zł 30 360'79; Kaucje gotówkowe zł 5 720'00; Razem zł 171 310'64; Różne: Sumy przechodnie zł 14 178'05; Straty: z lat ubiegłych zł 48 862'36, za 1938 r. zł 48 064'81, razem zł 96 927'17; **Suma zł 4 531 384'03.**

Sumy pozabilansowe zł 67 577'70.

STAN BIERNY. — Kapitał zł 150 000'00; Fundusz amortyzacyjny zł 906 190'71; Wierzyciele: Banki zł 3 263 196'37; Dostawcy zł 169 624'08; Różni zł 25 844'03; Razem zł 3 458 664'48; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 7 610'56; Sumy przechodnie zł 8 918'28; **Suma zł 4 531 384'03.**

Sumy pozabilansowe zł 67 577'70.

Rachunek strat i zysków

za czas od dn. 1/I do dn. 31/XII 1938 r.

WINIEN. — Koszty ruchu zł 210 375'46; Koszty ogólne zł 66 154'72; Razem zł 276 530'18; Odsetki od długów zagranicznych zł 155 390'30; Amortyzacja za 1938 r. zł 157 599'57; **Suma zł 589 520'05.**

MA. — Sprzedaż prądu zł 538 091'67; Różnica kursowa zł 3 363'57; Strata zł 48 064'81; **Suma zł 589 520'05.** 1246

II OGŁOSZENIE

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej Fabryki Cukru i Rafinerii „Józetów”

odbędzie się w dn. 3 czerwca 1939 r. o godz. 13 min. 30 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Trębackiej Nr 15 z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego Zgromadzenia;

2) Podwyższenie kapitału akcyjnego Spółki o sumę zł 1 215 000, czyli do sumy zł 6 075 000, drogą wypuszczenia nowej emisji akcji w ilości 1 350 sztuk po zł 900 nominalnej wartości każda, ustalenie warunków emisji, wyłączenie dotychczasowych akcjonariuszów od prawa poboru nowych akcji;

3) Zmiana § 5 statutu Spółki, któremu nadane będzie brzmienie:

„Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 6 075 000, podzielonych na 6 750 akcji, każda po zł 900. Akcje Spółki są na okaziciela i korzystają z jednakowych uprawnień”.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać wszelkich formalności, przewidzianych w art. 399 Kodeksu Handlowego. 1253

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Apteczny Dom Handlowo-Przemysłowy A. Szpinak
SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że w dn. 10 czerwca 1939 r. o godz. 11 rano w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Długiej 42 odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie protokołu Komisji Rewizyjnej, sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r., podziału zysków oraz udzielenie absolutorium Zarządowi Spółki;
- 3) Wybory Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wolne wnioski.

1244

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej Przemysł Chemiczny „Boruta“

Spółka Akcyjna w Zgierzu

odbędzie się w dn. 7 czerwca 1939 r. o godz. 10 rano w lokalu Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Aleje Jerozolimskie 1, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu, r-ku strat i zysków za 1938 r. oraz powzięcie uchwały w przedmiocie wyników bilansowych;
- 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania za 1938 r.;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej i wyznaczenie dla nich wynagrodzenia;
- 6) Wyznaczenie wynagrodzenia dla ustępujących członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej na 1939 r.;
- 8) Zmiana § 13 statutu S-ki:

Tekst dotychczasowy:

„§ 13. Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej wszakże niż raz na miesiąc i winny być protokołowane protokół zaś winien być podpisany przez wszystkich członków Zarządu obecnych na posiedzeniu. Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów i są prawomocne przy obecności więcej niż połowy członków Zarządu. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Zarząd może przedstawić Radzie Nadzorczej do decyzji sprawę specjalnej wagi“.

Tekst proponowany:

„§ 13. Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej wszakże niż raz na miesiąc i winny być protokołowane, protokół zaś winien być podpisany przez wszystkich członków Zarządu obecnych na posiedzeniu. Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów i są prawomocne przy obecności więcej niż połowy członków Zarządu. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Zarząd może przedstawić Radzie Nadzorczej do decyzji sprawę specjalnej wagi. Zarząd Spółki obowiązany jest uzyskać zezwolenie Rady Nadzorczej w sprawach dotyczących:

a) tworzenia nowych przedsiębiorstw o odrębnej osobowości prawnej oraz nabywania udziałów w innych przedsiębiorstwach,

b) tworzenia nowych jednostek produkujących, bądź uruchomienia nowych działów produkcji w ramach kierowanego przedsiębiorstwa,

c) wstąpienia do porozumień gospodarczych wytwórców“;

9) Wolne wnioski.

Właściciele akcji mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli przynajmniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą w biurze Spółki w Zgierzu akcje w oryginale lub też zaświadczenie wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniach tych należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

1180

II OGŁOSZENIE

Likwidator Spółki Akcyjnej „Teren“

Spółka Akcyjna dla Przemysłu Budowlanego w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie w biurze Spółki przy ul. Batorego 15 b w dn. 12 czerwca 1939 r. o godz. 18 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie likwidatora i Rady Nadzorczej;
- 2) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r.;
- 3) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 4) Wybór członków Rady Nadzorczej w myśl § 25 statutu Spółki;
- 5) Wnioski.

U w a g a. — Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem w biurze Spółki w Krakowie ul. Batorego 15 b.

1203

Zarząd Towarzystwa „Elektryczność“, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 15 czerwca 1939 r. o godz. 11 przed poł. w biurze Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Czackiego Nr 6 odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Powzięcie uchwały, dotyczącej liczby członków Rady Nadzorczej Spółki;
- 3) Wybór członków Rady Nadzorczej Spółki na rok gospodarczy 1939/40 i określenie ich wynagrodzenia.

Właściciele akcji, życzący sobie uczestniczyć w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 7 czerwca b. r. złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub sporządzone — zgodnie z ustawą — zaświadczenia właściwych instytucji o zdeponowaniu akcji.

Karty wstępu wydawane będą w biurze Zarządu Spółki na trzy dni przed terminem Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

1222-21-22

T. B. O.—Towarzystwo Budowy Osiedli, Spółka Akc. w Gdyni

Bilans na dz. 31/XII 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały zł 4 073 190'24, w tym: Tereny zł 2 526 159'52; Domy w eksploatacji zł 1 367 954'50; Inwentarz żywy zł 47 351'50; Ruchomości zł 131 724'72; II. Majątek płynny zł 2 182 985'83, w tym: Kasa zł 14 738'90; Banki zł 30 030'54; Weksle obce zł 1 135 084'71; Różni zł 775 233'16; Kredyty udzielone zł 45 219'00; Magazyn zł 171 874'43; Komisarjat Rządu m. Gdyni zł 10 805'09; III. Inne aktywa zł 1 105 637'64, w tym: Domy w budowie zł 579 581'20; Domy na sprzedaż gotowe zł 441 062'24; Budowa ulic zł 45 037'75; Tereny dzierżawione zł 1'00; Kaucje zł 290'00; Koszty okresu przyszedłego zł 18 849'32; Dłużnicy wątpliwi zł 263'20; Sumy przechodnie zł 20 552'93; **Ogółem zł 7 361 813'71.**

Różni za gwarancje zł 213 319'00; Gwarancje otrzymane zł 2 460'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne zł 1 446 481'72, w tym: Kapitał zakładowy zł 1 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 110 552'45; Kapitał terenowy zł 335 929'27; II. Fundusz amortyzacyjny zł 55 166'50; III. Zobowiązania: a) Krótkoterminowe zł 1 667 909'47, w tym: Akcepty zł 696 000'00; Banki zł 130 444'07; Wierzyciele zł 345 131'68; Kaucje zł 70 268'32; Zainkasowane sumy obce zł 6 250'40; Pożyczki zł 419 815'00; b) Długoterminowe zł 4 048 386'94, w tym: Komisarjat Rządu m. Gdyni zł 700 176'64; Pożyczki zł 3 348 210'30; IV. Inne pasywa zł 128 411'18, w tym: Przedpłaty na parcele i domy zł 93 930'87; Sumy przechodnie zł 34 480'31; V. Zysk netto zł 15 457'90; **Ogółem zł 7 361 813'71.**

Gwarancje wydane zł 213 319'00; Różni za gwarancje zł 2 460'00.

Rachunek strat i zysków

za okres od dn. 1/I do dn. 31/XII 1938 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 178 359'69; Podatki zł 23 031'66; Wydatki na zakup podkładek katastralnych i ksiąg wieczystych zł 3 087'05; Świadczenia na rzecz Gminy m. Gdyni zł 834'53; Konserwacja domów zł 1 239'54; Bonifikaty udzielone odbiorcom zł 4 540'15; Procenty zapłacone zł 167 684'88; Administracja terenów i domów zł 19 607'45; Amortyzacja ruchomości zł 15 132'67; Amortyzacja nieruchomości zł 46'06; Różne zł 3 189'53; Odoisy zł 22 942'68; Wydatki majątku Chwarzno zł 2 472'24; Administracja bloków robotniczych zł 25 733'70; Wydatki majątku „Suchy Dwór“ zł 123 137'22; Wydatki majątków Stefanowo, Stare i Nowe Obluże zł 127 551'66; Zysk netto zł 15 457'90; **Ogółem zł 734 048'61.**

MA. — Zysk ze sprzedaży: domów zł 3 106'25, parcel zł 311 544'53, planów i podkładek do przetargu zł 797'74, kamieni, żwiru, piasku i darniny zł 878'30, materiałów budowlanych zł 2 163'81, nabiału, warzyw, inwentarza żywego, zboża, paszy i drobiu zł 40 763'45; Dochody: z majątku Chwarzno zł 6 924'58, z bloków robotniczych zł 38 799'73, z majątku „Suchy Dwór“ zł 81 347'55, z majątków: Stefanowo, Stare i Nowe Obluże zł 117 799'70, z dzierżawy terenów i domów zł 11 493'04, z podkładek katastralnych i ksiąg wieczystych zł 3 778'40, różnie zł 21 136'00; Procenty uzyskane zł 93 515'53; **Ogółem zł 734 048'61.**

1229

I OGŁOSZENIE
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki
SPÓŁKA AKCYJNA

Zarząd Stowarzyszenia Mechaników Polskich z Ameryki, Spółka Akcyjna w Warszawie, ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 20 czerwca 1939 r. o godz. 10 w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Al Jerozolimskie Nr 20 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie sprawozdań władz Spółki za rok operacyjny 1938 wraz z bilansem i rachunkiem strat i zysków oraz powzięcie uchwały w przedmiocie wyników bilansowych;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania za wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Wybory członków Rady Nadzorczej, oraz określenie dla nich wynagrodzenia;
- 5) Wyznaczenie wynagrodzenia dla ustępujących członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej na 1939 r.;
- 7) Zmiany statutu: do § 10 dodaje się drugi ustęp o następującym brzmieniu: „Zarząd Spółki obowiązany jest uzyskać zezwolenie Rady Nadzorczej w sprawach dotyczących: a) tworzenia nowych przedsiębiorstw o odrębnej osobowości prawnej oraz nabywania udziałów w innych przedsiębiorstwach, b) tworzenia nowych jednostek produkcyjnych, bądź uruchomienia nowych działów produkcji w ramach kierowanego przedsiębiorstwa, c) wstąpienia do porozumień gospodarczych wytwórców”;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem, tj. nie później niż dn. 13 czerwca 1939 r. włącznie swoje akcje, świadectwa tymcz. lub dowody ich złożenia u notariusza albo w krajowej instytucji kredytowej.

1291-21-22

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Ubezpieczeń „Silesia”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 21 czerwca 1939 r. o godz. 15 odbędzie się w biurach centrali Towarzystwa w Bielsku przy ul. Krasińskiego 30

XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
 - 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1938 r.;
 - 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
 - 4) Zatwierdzenie sprawozdania rocznego bilansu, rachunku zysków i strat za 1938 r. oraz powzięcie uchwały co do użycia czystego zysku;
 - 5) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
 - 6) Oznaczenie ilości i wybór członków Rady Nadzorczej, stosownie do § 24 statutu;
 - 7) Ustalenie wysokości wynagrodzenia Rady Nadzorczej.
- PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć akcje, względnie zaświadczenia notariusza lub właściwych instytucji kredytowych o złożeniu u nich akcji najpóźniej przed terminem Walnego Zgromadzenia w kasie Spółki w Bielsku ul. Krasińskiego 30 lub w Śląskim Zakładzie Kredytowym, Sp. Akc. w Bielsku

Bielsko, dn. 23 maja 1939 r.

1292-21-22

„Żegluga Polska”, Spółka Akcyjna w Krakowie

Bilans z dn. 31 grudnia 1938 r.

- STAN CZYNNY. — 1) Grunty i budynki zł 114 738'38; 2) Urządzenia przewozowe i maszynowe zł 392 690'86; 3) Ruchomości biurowe zł 14 086'64; 4) Gotówka w kasie i bankach zł 84 739'62; 5) Papiery wartościowe: a) własne zł 5 345'88, b) obce zł 450'00, razem zł 5 795'88; 6) Weksle zł 6 722'66; 7) Zapas towarów i materiałów zł 188 006'12; 8) Dłużnicy zł 378 898'03; 9) Roboty w toku zł 6 753'85; 10) Strata prze-

niesiona z 1935 r. zł 44 137'67, z 1936 r. zł 52 506'49, razem zł 96 644'16; Razem zł 1 289 076'20.

1) Dłużnicy kaucyjni za akcepty kaucyjne i weksle zł 143 322'00; 2) Pretensje żyrowe zł 29 808'66; 3) Zapisy kaucyjne i zastawy zł 61 000'00; Razem zł 234 130'66.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał akcyjny zł 400 000'00; 2) Fundusz rezerwowy zł 10 009'55; 3) Kapitał amortyzacyjny zł 316 239'13; 4) Wierzyciele zł 555 640'32; Zysk za 1938 r. zł 7 187'20; Razem zł 1 289 076'20.

1) Akcepty i weksle kaucyjne zł 143 322'00; 2) Zobowiązania żyrowe zł 29 808'66; 3) Zapisy i weksle kaucyjne zł 61 000'00; Razem zł 234 130'66.

Rachunek strat i zysków z dn. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — 1) Koszty ogólne zł 60 249'41; 2) Koszty ruchove i handlowe zł 158 399'97; 3) Podatki zł 22 784'59; 4) Ubezpieczenia społeczne zł 18 593'32; 5) Amortyzacja w 1938 r. zł 24 327'71; Zysk za 1938 r. zł 7 187'20; Razem zł 291 542'20.

ZYSKI. — 1) Zyski brutto zł 290 712'11; 2) Dochody z nieruchomości zł 731'25; 3) Odsetki zł 98'84; Razem zł 291 542'20.
1266

Częstochowska Fabryka Guzików, dawniej Jan i Stanisław Grosman
SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 272 567'76; Budynki: a) fabryczne zł 350 883'62, b) mieszkalne zł 21 252'52, razem zł 372 136'14; Urządzenia techniczne zł 877 509'08; Ruchomości biurowe zł 22 348'97; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie, bankach, czeki zagraniczne i waluty obce zł 132 680'83; Papiery wartościowe zł 7 976'30; Weksle w portfelu i inkasie zł 233 119'50; Udziały w bankach zł 600'00; Kaucje zł 60'00; Materiały, półfabrykaty i wyroby gotowe zł 103 509'58; Dłużnicy zł 280 715'22; Sumy przechodnie zł 6 185'00; Straty z lat ubiegłych zł 138 659'54; Ogółem zł 2 448 067'92.

PASYWA. — I. Kapitał akcyjny zł 864 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z lat ubiegłych zł 989 079'81, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 37 881'64, razem zł 1 026 961'45; III. Wierzyciele zł 326 315'12; Pożyczka długoterminowa zł 84 916'02; Sumy przechodnie zł 50 459'78; Zysk za 1938 r. zł 95 415'55; Ogółem zł 2 448 067'92.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WN. — Koszty administracji ogólnej zł 147 983'04; Koszty sprzedaży zł 77 478'54; Koszty kredytów zł 8 040'77; Podatki zł 91 461'98; Odpisy amortyzacyjne zł 37 881'64; Umorzenie należności zł 98 819'07; Urządzenia techniczne zł 1 537'26; Zysk za 1938 r. zł 95 415'55; Ogółem zł 558 617'85.

MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 552 358'15; Czynnz z mieszkań zł 780'00; Różnice kursowe zł 4 979'70; Wygrana na 3% Poż. Inwest. zł 500'00; Ogółem zł 558 617'85.
1255

I OGŁOSZENIE

Rada Nadzorcza Lubelskiego Syndykatu Rolniczego, Spółki Akc.
w Lublinie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 czerwca 1939 r. o godz. 17 w gmachu Banku Gospodarstwa Krajowego, Oddziału w Lublinie, przy ul. Krak. Przedm. 64 — odbędzie się

ZWYCZAJNE ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór Prezydium;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności Spółki za 1938 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.;
- 5) Podział zysków;
- 6) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z czynności za 1938 r.;
- 7) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1939 r.;
- 8) Zatwierdzenie sprzedaży nieruchomości za Nr hipotecznym 77 w Bychawie;
- 9) Wybory 5 członków Rady Nadzorczej;
- 10) Wybory 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 11) Wolne wnioski o charakterze porządkowym.

Zgodnie z art. 399 § 2 K. H. posiadacz akcji na okaziciela, który pragnie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winien przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć do kasy Spółki swoje akcje lub przedstawić dowód złożenia ich do notariusza lub którejkolwiek krajowej instytucji kredytowej.

1287-21-23

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 958 612'00; Budynki: a) fabryczne zł 2 635 065'75, b) gospodarcze zł 448 825'09 c) mieszkalne zł 1 248 016'20; Urządzenia techniczne: maszyny itp. zł 8 448 586'25; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 2 075'00, b) martwy zł 123 005'89; Razem majątek stały zł 13 864 186'18; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach zł 102 237'35; Papiery procentowe zł 3 464'80; Weksle w portfelu zł 20 215'00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 50 050'00; Materiały: a) surowce zł 548 627'41, b) pomocnicze i pędne zł 213 908'41; Półfabrykaty zł 740 004'30; Gotowe tkaniny i przędza zł 105 689'98; Dłużnicy: a) akcjonariusze zł 4 534'18, b) odbiorcy zł 152 875'66, c) dostawcy zł 4 728'86, d) różni zł 410 514'69; Sumy przechodnie: a) wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 23 947'89, b) dochody zarach. zł 2 705'00, c) inne zł 26'71; Razem majątek płynny zł 2 383 530'24; III. Straty lat ubiegłych zł 27 950'24; IV. Strata za 1938 r. zł 212 677'02; **Razem stan czynny zł 16 488 343'68.**

Sumy pozabilansowe. — Dłużnicy za kaucje hipoteczne na I numerze hipoteki £ 70 000'00; Depozyty obce zł 6 000'00; Dłużnicy za akcepty gwarancyjne: 4 weksle in blanco; Dłużnicy za listy gwarancyjne zł 17 500'00.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 4 500 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 9 266 765'88, b) odpisano w roku sprawozdawczym zł 5 300'00 = zł 9 261 465'88, c) dopisano w roku sprawozdawczym zł 266 517'63, razem kapitał amortyzacyjny zł 9 527 983'51; III. Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 101 609'43; IV. Zobowiązania długoterminowe: wierzytelności zabezpieczeni na I Nr hip. zł 622 967'83; V. Zobowiązania krótkoterminowe: a) akcepty zł 237 491'40, b) banki zł 58 559'88, c) akcjonariusze zł 236 511'76, d) odbiorcy zł 496 173'14, e) dostawcy zł 550 411'84, f) różni zł 132 039'62; Sumy przechodnie: a) koszty zarachowane zł 21 993'22, b) dochody dotyczące okresu przyszłego zł 175'00, c) inne zł 2 427'05; Razem zobowiązania krótkoterminowe zł 1 735 782'91; **Razem stan bierny zł 16 488 343'68.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje hipoteczne na I numerze hipoteki £ 70 000'00; Wierzyciele za depozyty zł 6 000'00; Akcepty gwarancyjne: 4 weksle in blanco; Wierzyciele za listy gwarancyjne zł 17 500'00.

U w a g a. — Obligo wekslowe zł 635 621'23; Zobowiązania zagran. zł 997 150'25.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 411 427'50; Koszty fabrykacji zł 5 932 147'31; Koszty sprzedaży zł 228 853'78; Koszty kredytów zł 183 041'99; Świadczenia socjalne zł 159 954'90, mniej księgowane na innych rachunkach zł 146 979'46 = zł 12 975'44; Podatki zł 185 246'14, mniej księgowane na innych rachunkach zł 160 711'68 = zł 24 534'46; Filantropia i różne świadczenia publiczne zł 14 869'08; Różne koszty handlowe zł 119 664'98; Straty na różnicach kursowych zł 543'98; Różne straty zł 49 727'24; Przeniesienie ze sprostowania wartości zobowiązań zł 936 417'51; Amortyzacja za 1938 r. zł 266 517'63; **Razem zł 8 180 720'90.**

MA. — Obroty zł 6 692 451'35; Dochody z papierów procentowych zł 641'97; Dochody z udziałów zł 3 500'00; Dochody z domów mieszkalnych zł 3 856'93; Wpływy należności, spisanych w latach ubiegłych zł 577'90; Różnice kursowe z lat ubiegłych od zmniejszenia zobow. zł 489 940'62; Opusty regulacyjne zł 768 972'83; Różne zyski zł 8 102'28; Strata za 1938 r. zł 212 677'02; **Razem zł 8 180 720'90.**

Powyższy bilans i rachunek strat i zysków zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 22 maja 1939 r. 1281

Likwidatorzy Spółki Akcyjnej „Cukrownia Trawniki“ w likwidacji

w wykonaniu uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 6 V 1939 r. zawiadamiają PP. Akcjonariuszów Spółki, iż z podziału zlikwidowanego majątku Spółki dokonywana będzie, począwszy od dn. 25 maja b. r.

trzecia i ostateczna wypłata

po zł 27 na każdą akcję o nominalnej wartości zł 100.

Dla otrzymania wypłaty należy składać akcje w biurze Likwidatorów Sp. Akc. „Cukrownia Trawniki“ w likwidacji, poczta Rejowiec Lubelski. 1275

Kolej Lokalna Łupków—Cisna, Spółka Akcyjna

Stosownie do postanowień §§ 12—21 statutu ogłasza się, że
ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Łupków — Cisna“ odbędzie się w dn. 21 czerwca 1939 r. o godz. 10 przed południem w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych przy ul. Jagiellońskiej Nr 1, II p., we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres czasu od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Zatwierdzenie preliminarza kosztów administracyjnych Spółki.

Według postanowień § 22 statutu każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki w kasie 1 Urzędu Skarbowego we Lwowie lub w Śląskim Zakładzie Kredytowym w Bielsku i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienie mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 6 czerwca 1939 r. w Zarządzie we Lwowie przy ul. Jagiellońskiej Nr 1, II p.

1261

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Lwów—Jaworów, Spółka Akcyjna

Stosownie do postanowień §§ 11—20 statutu ogłasza się, że
ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki akcyjnej „Kolej Lokalna Lwów — Jaworów“ odbędzie się w dn. 23 czerwca 1939 r. o godz. 10 przed południem w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych przy ul. Jagiellońskiej Nr 1, II p., we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres czasu od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Wybór członków Rady Nadzorczej i Zarządu;

3) Zatwierdzenie preliminarza kosztów administracyjnych Spółki.

Po wzięciu postanowień § 21 statutu każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki lub w Akcyjnym Banku Hipotecznym we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 7 czerwca 1939 r. w Zarządzie we Lwowie przy ul. Jagiellońskiej Nr 1, II p.

1260

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysł Bawełniany Teodor Tietzen i S-ka SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, iż w dn. 21 czerwca 1939 r. o godz. 3 po poł. w biurze Spółki w Łodzi przy ul. Andrzeja Nr 78 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r. i podział zysku; 3) Wybór nowych członków Zarządu na miejsce ustępujących; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu winni na 7 dni przed terminem Zgromadzenia zgłosić swoje akcje lub kwity depozytowe do Zarządu Spółki.

PP. Akcjonariusze życzący zgłosić dodatkowe sprawy do porządku dziennego winni takowe złożyć w piśmie do Zarządu Spółki najpóźniej do dnia 6 czerwca 1939 r.

1279

**„Terebenthen“ Zjednoczone Fabryki
Terpentyny Puszczy Białowieskiej B-cia Porowscy i S-ka, Sp. Akc.**

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 3 000'00; Budynek: a) fabryczne zł 168 974'19; b) gospodarcze zł 107 771'30; c) mieszkalne zł 222 940'51; Urządzenia techniczne zł 976 581'93; Inwentarz żywy zł 7 896'00; Ruchomości zł 115 007'88; Licencje zł 190 000'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 41 976'63; Gotówka w bankach zł 3 832'22; Papiery procentowe zł 8 821'40; Weksle w portfelu i inkasie zł 8 328'98; Surowce zł 105 025'74; Materiały pomocnicze zł 38 127'38; Półfabrykaty zł 33 297'91; Gotowe wyroby i towary zł 143 463'27; Naczynia zł 82 395'20; Należności z tytułu umów kartelowych; operacje finansowe zł 7 761'90; Odbiorcy zł 135 458'86; Różni zł 93 404'69; Należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 25 356'29; Sumy przechodnie: wydatki, dotyczące okresu przyszedłego zł 2 355'30; Straty z lat 1928, 1929, 1930 i 1935 zł 288 728'47; **Razem zł 2 810 506'11.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 700 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 4 986'83; Rezerwa na różnice kursowe z przerechowania zł 54 143'34; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 338 835'50; b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 16 850'65; III. Zobowiązania: Akcepty wydane Dyrekcji Lasów Państwowych na zakup drewna zł 99 171'11; Akcepty inne zł 187 857'65; Banki zł 341'41; Zaległe podatki zł 12 769'46; Dostawcy zł 28 719'71; Odbiorcy zł 8 853'42; Różni zł 259 965'54; Kredyt angielski inwestycyjny długoterminowy £ 30 914.14.5 = zł 764 833'90; Kredyt angielski obrotowy £ 5 713.6.10 = zł 141 348'07; Kredyt inwestycyjny Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży do 1964 r. zł 190 000'00; Sumy przechodnie dotyczące okresu przyszedłego zł 897'32; Zysk w 1938 r. zł 932'20; **Razem zł 2 810 506'11.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 194 503'95; Koszty fabrykacji zł 723 451'18; Koszty zarządcy zł 171 698'91; Koszty kredytów zł 56 395'87; Podatki państwowe i komunalne zł 28 042'08; Świadczenia socjalne zł 52 243'86; Odpisy amortyzacyjne zł 20 513'07; Zysk w 1938 r. zł 932'20; **Razem zł 1 247 781'12.**

ZYSKI. — Produkcja zł 1 182 055'34; Różne wólvwy zł 9 499'65; Różnica kursu zł 56 226'13; **Razem zł 1 247 781'12.**
1243

Walne Zgromadzenie

T. R. O. — Towarzystwa Budowy Osiedli, Spółki Akc. w Gdyni
odbyte w dn. 28 kwietnia 1939 r.

powzięło uchwały treści następującej:

1) Walne Zgromadzenie w związku z złożonymi sprawozdaniami oraz na wniosek Komisji Rewizyjnej zatwierdza sprawozdanie T. R. O. — Towarzystwa Budowy Osiedli, Spółki Akcyjnej w Gdyni, za 1938 r. łącznie z rachunkiem strat i zysków oraz bilansem na dz. 31/XII 1938 r.

2) Zatwierdza przedłożony przez Radę Nadzorczą i Zarząd plan finansowo-gospodarczy i budżety na 1939 r., zamykające się wólvwami i dochodami sumą ogólną zł 3 862 640'72, oraz wydatkami i rozchodami sumą ogólną zł 3 862 640'72;

3) Wybiera do Rady Nadzorczej PP.: Inż. Włodzimierza Szaniawskiego, Jerzego Michałewskiego, Różę Marie Frankowską, Józefa Jęczkowiaka, Adwokata Stefana Jankowskiego i Jana Grubę;

4) Wybiera do Komisji Rewizyjnej PP.: Notariusza Hilarego Ewert-Krzemieniewskiego, Stanisława Rzewuckiego, Kazimierza Wdzięczkowskiego, Ferdynanda Podhorodeckiego i Inż. Stanisława Zaorskiego.
1228

II OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Schłösserowskiej Przędzalni Bawełny i Tkalni
w Ozorkowie, Spółka Akcyjna**

ogłasza, że akcje Spółki, oznaczone Nr Nr 322—331, z kuponami od 1929 r. do 1938 r. zostały utracone i że jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od dn. 22 kwietnia b. r., jako pierwszego ogłoszenia, wymienione wyżej akcje i kupony nie będą przedstawione Zarządowi Spółki, to akcje te i kupony zostaną unieważnione i właścicielowi będą wydane nowe akcje i kupony, opatrzone tymi samymi numerami.
1224

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zakłady Przemysłu Bawełnianego „Ludwik Geyer“ w Łodzi

niniejszym zaprasza PP. Akcjonariuszów na
ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
odbyć się mające w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 16 w I terminie, wzgl. w dn. 15 czerwca 1939 r. o godz. 16 w II terminie w siedzibie Spółki Akcyjnej w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 282.

Porządek obrad obejmuje:

- 1) Zağajenie;
- 2) Wybór przewodniczącego;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdania władz Spółki za czas do dn. 31 grudnia 1938 r.;
- 4) Sprawa zatwierdzenia bilansu oraz rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.;
- 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania obowiązków w 1938 r.;
- 6) Wybory do Zarządu;
- 7) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 8) Wolne wnioski.

Prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu mają ci PP. Akcjonariusze, którzy złożą akcje, kwity tymczasowe lub w zamian za nie kwity depozytowe lub zastawnicze instytucji bankowych w biurze Spółki Akcyjnej w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 293 najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Wnioski PP. Akcjonariuszów, reprezentujących przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, winny być zgłoszone nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Pełnomocnictwa należy przesać Zarządowi najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.
1223

**Warszawskie Towarzystwo „Motor“
Spółka Akcyjna Zakładów Chemiczno-Farmaceutycznych**

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów
w dn. 27 kwietnia 1939 r.

STAN CZYNNY. — Place i budynki zł 1 634 838'19; Nieruchomość w Kutnie zł 45 000'00; Maszyny, aparaty, urządzenia i ruchomości zł 1 045 537'32; Inwentarz żywy zł 2 350'00; Kasa, banki i waluty obce zł 32 994'46; Akcje, udziały i papiery procentowe zł 31 514'90; Weksle w portfelu i zaliczenia zł 105 829'00; Materiały i towary zł 903 693'69; Dłużnicy: Odbiorcy zł 456 952'75; Dostawcy zł 440'22; Różni zł 428 266'45; Wątpliwe należności zł 2 688'40; Sumy przechodnie: Wydatki dotyczące 1939 r. zł 12 557'74; Surowce i materiały w drodze zł 35 437'30; Wadia zł 737'00; **Razem zł 4 738 838'37.**

Poza bilansem. — Weksle gwarancyjne zł 25 210'00; Weksle zdyskontowane zł 569 939'88; Gwarancje zł 7 850'00; Różni za akcepty gwaranc. zł 33 000'00.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 1 200 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z ub. r. zł 250 571'13, dopisano w roku sprawozdawczym zł 25 731'05 = zł 276 302'18; Kapitał pomocny dla pracowników zł 5 481'15; Specjalny fundusz rezerwowy zł 90 000'00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z ub. r. zł 1 822 720'08, odpisano w roku sprawozdawczym zł 1 000'00, dopisano w roku sprawozdawczym zł 73 416'86 = zł 1 895 136'94; Zobowiązania: Akcepty zł 37 100'00; Banki zł 31 428'00; Kredyty hipoteczne zł 438 092'00; Dostawcy zł 226 755'73; Odbiorcy zł 5 473'92; Różni zł 186 346'17; Nieodebrana dywidenda zł 18 419'80; Zastawy zł 670'00; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 71 599'61; Zysk zł 256 032'00; **Razem zł 4 738 838'37.**

Poza bilansem. — Różni za weksle gwarancyjne zł 25 210'00; Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 569 939'88; Różni za złożone gwarancje zł 7 850'00; Akcepty gwarancyjne zł 33 000'00.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty produkcji zł 2 389 121'55; Koszty administracji zł 263 997'73; Koszty sprzedaży zł 564 886'43; Podatki zł 87 023'15; Procenty zł 37 585'41; Straty na dłużnikach i inne zł 18 695'79; Amortyzacja zł 73 416'86; Rezerwa podatkowa zł 91 933'00; Zysk zł 256 032'87; **Ogółem zł 3 782 692'79.**

ZYSKI. — Wartość produkcji zł 3 776 870'39; Różnice kursowe zł 4 664'99; Przeteterminowane kupony dywidendowe zł 630'00; Różne zł 527'41; **Ogółem zł 3 782 692'79.**
1213

Elektrownia Bielsko-Biała, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 116 303'97; Budynki: a) fabryczne zł 380 195'74, b) gospodarcze zł 262 536'36, c) mieszkalne zł 4 575'18, razem zł 647 307'28; Maszyny i urządzenia techniczne: elektrownia (kotły i maszyny) zł 1 672 769'69, sieć zł 3 308 766'87, przyrządy zł 2 007 395'60, bocznicza i tory kolejowe zł 26 887'32, razem zł 7 015 819'48; Inwentarz zakładowy i biurowy: ruchomości zł 268 584'27; II. Majątek płynny: Kasa zł 21 538'71; Banki zł 387 649'86; Papiery procentowe zł 33 670'00; Weksle w inkasie zł 134 573'27; Razem zł 577 431'84; Materiały zł 1 139'24; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 620 428'83, b) różni zł 1 505 510'81, razem zł 2 125 939'64; III. Sumy przechodnie: wydatki, dotycz. okresu przyszedłego zł 223 58; IV. Strata z lat poprzednich zł 313 038'92; Strata na dz. 31/XII 1938 r. zł 178 277'75; Razem zł 491 316'67; Razem suma bilansu zł 11 244 065'97.

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 45 400'00.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 2 000 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 2 534'43, b) dopisano w roku gospod. zł 206'84, razem zł 2 741'27; Kapitał rezerwowany: a) saldo z roku ubiegłego zł 344 349'28, b) dopisano w roku gospod. zł 50 000'00, razem zł 394 349'28; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 4 119 117'03, b) dopisano w roku gospod. zł 668 426'51, razem zł 4 787 543'54; II. Kapitały wypożyczone: Zobowiązania: a) długoterminowe zł 3 784 105'47, b) krótkoterminowe zł 60 182'23, c) dostawcy i różnie zł 169 507'82, razem zł 4 013 795'52; III. Sumy przechodnie: Wydatki, dotycz. okresu sprawozdawczego zł 45 636'36; Razem suma bilansu zł 11 244 065'97.

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 45 400'00.

U w a g a. — Zobowiązania zagraniczne wynoszą fr. szw. 2 200 061'32 = zł 3 784 105'47 oraz zł 60 182'23, razem zł 3 844 287'70;

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 346 401'17; Koszty fabrykacji i zakup energii elektr. zł 914 672'79; Koszty sprzedaży energii elektr. i pomiaru zł 187 342'79; Koszty kredytów zł 293 022'15; Podatki państwowe i komunalne zł 581 768'50; Ubezpieczenia zł 9 159'61; Świadczenia socjalne zł 45 916'55; Inne wydatki zł 43 043'35; Dubioza zł 18 634'98; Strata przy przejściu ruchomości zł 146 015'50; Odpisy materiałów zł 37 012'44; Odpisy amortyzacyjne zł 668 426'51; Wydatki, związane z robotami instalacyjnymi i ze sprzedażą przyrządów elektrycznych zł 187 642'17; Ogólna suma zł 3 479 058'51.

MA. — Wpływy ze sprzedaży energii elektr. i inne zł 3 143 409'32; Wpływy z robót instalacyjnych i ze sprzedażą przyrządów elektrycznych zł 155 623'94; Różnice kursowe zł 1 747'50; Strata na dz. 31 grudnia 1938 r. zł 178 277'75; Ogólna suma zł 3 479 058'51. 1251

I OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni „Wozuczyn“, Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 21 czerwca 1939 r. o godz. 12 odbędzie się w sali Banku Cukrownictwa, Oddział w Warszawie, ul. Karowa 20

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938/39; 3) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938/39 i udzielenie Zarządowi absolutorium; 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku; 5) Wybór jednego członka Zarządu, ustępującego przez losowanie — stosownie do § 19 statutu; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na rok 1939/40 r.; 8) Udzielenie Zarządowi upoważnienia do korzystania z kredytów w instytucjach i bankach z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych; 9) Zatwierdzenie budżetu na 1939/40 r.; 10) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone ustawowo; 11) Wnioski Zarządu.

Właściciele akcji mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli złożą przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Karowa 20, swe akcje lub kwity depozytowe.

Warszawa, dn. 22 maja 1939 r.

1286-21-23

Huta Szklana Feniks, Spółka Akcyjna w Piotrkowie

Bilans za 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty (plac) zł 65 505'00; Budynki fabryczne, gospodarcze i mieszkalne zł 410 369'67; Maszyny i urządzenia techniczne zł 101 993'57; Formy żelazne zł 22 493'00; Inwentarz zakładowy (żywy) zł 1 540'50; Pojazdy mechaniczne zł 11 116'86; Inwentarz zakładowy martwy (ruchomości) zł 2 073'73; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 149'88; Papiery wartościowe zł 200'00; Papiery procentowe (3% Pożyczka Inwestycyjna) zł 2 940'00; Weksle w portfelu zł 2 785'76; Materiały, półfabrykaty i wyroby gotowe (remanent) zł 251 684'40; Dłużnicy (korespondencji) zł 184 417'96; Sumy przechodnie zł 13 285'36; Straty i zyski (saldo z lat poprzednich) zł 29 346'26; Razem zł 1 099 901'95.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy (akc.) zł 420 000'00; Kapitał rezerwowany (spec.) zł 824'50; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z 1937 r. zł 261 030'18, b) dopisano w 1938 r. zł 34 501'76 = zł 295 531'94; Zobowiązania: Akcepty zł 49 350'00; Wierzyciele (korespondent.) zł 79 581'61; Pożyczki długoterminowe zł 148 524'30; Pożyczki krótkoterminowe zł 7 220'00; Sumy przechodnie zł 97 617'19; Straty i zyski (zysk za okres sprawozdawczy — 1938 r.) zł 1 252'41; Razem zł 1 099 901'95.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Saldo z 1937 r. zł 29 346'26; Ogółem koszty produkcji w 1938 r. zł 627 676'87; Amortyzacja budynków, maszyn, urządzeń, form żelaznych, ruchomości oraz samochodu ciężarowego zł 34 501'76; Zysk za rok oper. 1938 zł 1 252'41; Razem zł 692 777'30.

MA. — Dochód brutto, uzysk. ze sprzedaży towarów + reman. zł 645 915'37; Prowizje umowne zł 6 355'92; Odszkodowania umowne zł 10 413'45; Łom szklany zł 746'30; Strata z lat ubiegłych zł 29 346'26; Razem zł 692 777'30. 1264

I OGŁOSZENIE

Na podstawie art. 396 k. h. zwołuje

Zarząd Spółki „Sigma“ Górnośląska Fabryka Barwników i Farb Spółka Akcyjna w Wełnowcu

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

wymienionej Spółki Akcyjnej na dz. 20 czerwca 1939 r. o godz. 10 w biurze firmy „Sigma“ w Wełnowcu przy ul. Piastów 11 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Połączenie rachunków i sprawozdania na drugą połowę roku 1938 z rachunkami za 1939 r.;
- 2) Ustąpienie dotychczasowego i powołanie nowego Zarządu Spółki;
- 3) Wybór dwóch członków i przewodniczącego Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zmiany personalne pracowników handlowych i technicznych Spółki;
- 5) Utworzenie organizacji sprzedaży w Łodzi;
- 6) Przeniesienie najważniejszych działów produkcji do Centralnego Okręgu Przemysłowego;
- 7) Wolne wnioski.

Wełnowiec, dn. 19 maja 1939 r.

Zarząd:

Adam Kleczewski m. p.

Józef Płockier m. p.

1259-21-22

Zarząd Zakładów Przemysłowych H. B. Raabe

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości, że w dn. 15 czerwca b. r. o godz. 12 odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Zamenhofs 5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu oraz rozpatrzenie rachunku strat i zysków za 1938 r. i bilansu zamknięcia z dn. 31 grudnia 1938 r.; 3) Wybór władz Spółki;
- 4) Wolne wnioski. 1254

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Zakładów Przędzalni Bawełny, Tkalni i Blechni „Zawiercie”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 17 czerwca 1939 r. o godz. 9 rano w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Królewskiej 7, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansów i rachunków strat i zysków za lata 1934, 1935, 1936 i udzielenie władzom Spółki pokwitowania za te lata; 3) Reasumcja uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 31 maja 1938 r., zatwierdzającej zamknięcia rachunkowe Spółki na dz. 31 grudnia 1937 r. i zatwierdzenie zreasumowanego bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 r.; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r. i udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nich obowiązków w 1938 r.; 5) Ustalenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 6) Wybory członków Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć posiadane akcje najpóźniej do dn. 10 czerwca 1939 r. o godz. 13 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Królewskiej 7. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza albo w instytucjach kredytowych.

PP. Akcjonariusze, żądający umieszczenia w porządku dziennym wolnych wniosków, winni — stosownie do § 9 statutu — nie później niż na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłosić wnioski te na piśmie w biurze Zarządu T-wa „Zawiercie” w Warszawie, ul. Królewska 7. 1277

Zakłady Mechaniczne Bormann, Szwede i S-ka

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans w dn. 31 października 1938 r.

AKTYWA. — Place zł 1 064 348'04; Budynek zł 1 958 281'37; Maszyny i ruchomości zł 359 743'62; Kasa zł 1 769'45; Banki zł 15 316'34; Papiery %% zł 11'01; Weksle zł 3 689'01; Kaucje zł 200'00; Zapasy zł 157 456'65; Dłużnicy zł 48 539'27; Wydatki przyszłego okresu zł 18 675'60; Strata z lat ubiegłych zł 664 903'90; Strata roku operacyjnego zł 16 570'28; **Razem zł 4 309 504'54.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje hipoteczne zł 2 091 767'00; Kaucje wekslowe zł 2'00.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1 575 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 546 190'61; Zobowiązania zł 2 188 313'93; **Razem zł 4 309 504'54.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za kaucje hipoteczne zł 2 091 767'00; Różni za kaucje wekslowe zł 2'00.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty ogólne zł 186 901'05; Strata na sprzedaży maszyn i zapasów zł 44 058'55; **Razem zł 230 959'60.**

MA. — Dochód z nieruchomości zł 214 389'32; Strata zł 16 570'28; **Razem zł 230 959'60.** 1283

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Syndykatu Rolniczego Warszawskiego, Sp. Akc. w likwidacji

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY

odbędzie się w dn. 7 czerwca 1939 r. o godz. 12 w lokalu Spółki: Warszawa, Kopernika 30.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 rok; udzielenie pokwitowania komisji Likwidacyjnej; 4) Budżet na rok 1939; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki akcje lub świadectwa depozytowe polskich instytucji kredytowych najpóźniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem. 1285

A. Piasecki Fabryka Czekolady w Krakowie, Spółka Akc.

Bilans netto w dn. 31 grudnia 1938 r.

STRONA CZYNNA.—I. Majątek stały: 1) Grunty zł 199 544'14; 2) Budynek: a) fabryczne zł 886 260'00, b) gospodarcze zł 202 569'71, c) mieszkalne zł 132 320'00, razem zł 1 221 149'71; 3) Maszyny zł 2 041 050'92; 4) Sprzęt fabryczny zł 1 027 110'46; II. Majątek płynny: 5) Gotówka: a) w kasie zł 9 574'01, b) w bankach zł 11 993'25, razem zł 21 567'26; 6) Papiery procentowe zł 22 900'00; 7) Akcje zł 8 937'50; 8) Weksle: a) w zapasie zł 4 068'78, b) w inkasie zł 345'25, razem zł 4 414'03; 9) Materiały: a) surowce zł 292 714'21, b) pomocn. i pędne zł 22 242'21, c) opakowania zł 376 410'33, d) reklamowe zł 50 240'14, razem zł 741 606'89; 10) Półfabrykaty zł 131 720'99; 11) Wyroby gotowe zł 149 839'21; 12) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 595 885'30, b) dostawcy zł 1 325'17, c) różni zł 17 232'56, d) wątpliwi: weksle protest. zł 2 188'14, w postępow. rewindyk. zł 114 023'52, razem zł 730 654'69; 13) Sumy przechodnie zł 5 994'75; **Suma bilansowa zł 6 306 490'55.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje otrzymane zł 288 910'00; Różni za gwarancje zł 886 200'00; Rymesy żyrowane w obiegu zł 142 119'55.

STRONA BIERN. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny zł 1 170 000'00; 2) Fundusz zapasowy: a) stan z roku ubiegłego zł 279 719'71, b) zmiany w 1938 r. zł 1 149'63, razem zł 280 869'34; 3) Fundusz rezerwowy: a) stan z roku ubiegłego zł 254 248'58, b) zmiany w 1938 r. zł 0'00, razem zł 254 248'58; II. Kapitały amortyzacyjne: 4) Fundusz amortyz. budynków: a) stan z roku ubiegłego zł 369 039'88, b) zmiany w roku 1938 zł 15 668'73, razem zł 384 708'61; 5) Fundusz amortyz. maszyn: a) stan z roku ubiegłego zł 1 245 666'98, b) zmiany w roku 1938 zł 30 127'82, razem zł 1 275 794'80; 6) Fundusz amortyz. sprzętu fabrycznego: a) stan z roku ubiegłego zł 544 059'43, b) zmiany w 1938 r. zł 15 388'74, razem zł 559 448'17; III. Zobowiązania: 7) Wierzyciele: a) akcepty zł 577 767'28, b) banki zł 72 587'22, c) zaległe podatki zł 23 576'88, d) dostawcy zł 886 567'63, e) różni zł 388 280'46, f) odbiorcy zł 395 674'14, razem zł 2 344 453'61; 8) Dywidenda zł 4 307'00; IV. Zyski: 9) Zysk z 1937 r. zł 14 370'38, mniej przenies. na fundusz zapas. zł 1 149'63, dywidendę zł 11 700'00, razem zł 12 849'63, różnica zł 1 520'75; 10) Zysk zł 31 139'69; **Suma bilansowa zł 3 306 490'55.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje zł 288 910'00; Gwarancje wydane zł 886 200'00; Zobowiązania żyrowe zł 142 119'55.

Zobowiązania zagraniczne: — a) W otwartych rachunkach zł 419 096'50; b) w akceptach własnych zł 61 217'97; **Razem zł 480 314'47.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRONA WINIEN. — Koszty wytwarzania i ruchu zł 596 488'34; Koszty administracji zł 211 585'52; Koszty kredytowe zł 110 982'28; Koszty sprzedaży zł 415 445'12; Koszty reklamy zł 63 162'78; Podatki i należności skarbowe zł 98 660'55; Świadczenia społeczne zł 50 768'51; Należności nieściągalne zł 22 273'17; Amortyzacja budynków zł 15 668'73; Amortyzacja maszyn zł 30 127'82; Amortyzacja sprzętu fabryczn. zł 15 388'74; **Razem zł 61 185'29; Zysk zł 31 139'69; Suma strony winien zł 1 661 691'25.**

STRONA MA. — Wyroby gotowe — nadwyżka brutto zł 1 646 255'26; Różnice kursowe zł 15 435'99; **Suma strony ma zł 1 661 691'25.** 1265

SPROSTOWANIE

W ogłoszeniu

Domu Handlowego „HERMAN MEYER”,

SPÓŁKA AKCYJNA

zamieszczonym w zesz. 19 tygodnika na str. IV, wydrukowano omyłkowo „I ogłoszenie”, winno być: „II ogłoszenie”.

Polskie Towarzystwo Najmu Wagonów i Komunikacji

Spółka Akcyjna we Lwowie, ul. Jagiellońska 1. 2

podaje do wiadomości, że w dn. 2 maja 1939 r. odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki, na którym powzięto następujące uchwały:

- 1) Zatwierdzono bilans oraz rachunek zysków i strat jak i sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1938 r.;
- 2) Uchwalono zysk z 1938 r. przepisać na rok następny;
- 3) Udzielono Zarządowi pokwitowania za 1938 r.;
- 4) Uchwalono wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Dokonano wyboru Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Równocześnie Spółka ogłasza zamknięcia rachunkowe za 1938 r.

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Niewpłacony kapitał akc. zł 150 000'00; Gotówka zł 7 988'84; Koszty organizacji zł 10 347'55; Inwentarz biurowy zł 14 890'07; Papiery wartościowe zł 4 800'00; Dłużnicy zł 92 819'88; Dłużnicy gwarancyjni zł 28 000'00; Sumy przechodnie zł 13 575'03; Rachunek strat i zysków za lata 1933, 34, 35, 36 i 37 zł 33 478'16; Razem zł 355 899'53.

PASYWA. — Kapitał akc. zł 250 000'00; Wierzyciele zł 73 540'80; Wierzyciele gwaranc. zł 28 000'00; Zysk za 1938 r. zł 4 258'73; Razem zł 355 899'53.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN.—Pensje zł 57 711'78; Koszty handlowe zł 27 296'49; Podatki zł 7 747'61; Procenty zł 2 145'02; Amortyzacje zł 2 038'29; Przeniesienie zysków i strat za lata 1933, 34, 35, 36 i 37 zł 33 478'16; Zysk za 1938 r. zł 4 358'73; Razem zł 134 776'08.

MA. — Prowizje zł 100 253'84; Rachunek komisowy zł 1 044'08; Przeniesienie zysków i strat za lata 1933, 34, 35, 36 i 37 zł 33 478'16; Razem zł 134 776'08. 1269

Browar Parowy „Grodziec” A. Troppauer, Spółka Akc.

w B e d z i n i e

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Grunty zł 203 193'70; Budynki fabryczne i mieszkalne zł 626 149'74; Urządzenie fabryczne zł 382 608'15; Inwentarze: żywy, lokomocyjny, hotelowy i biurowy zł 50 992'53; Gotówka zł 1 189'80; Weksle zł 559'40; Udział zł 100'00; Surowce, półfabrykaty, materiały pomocnicze i pędne i gotowe wyroby zł 101 164'26; Dłużnicy zł 101 162'09; Dłużnicy wątpliwi i weksle protestowane zł 24 861'18; Straty z lat ubiegłych zł 106 867'91; Razem zł 1 598 848'76.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 1 300 000'00; Kapitał zapasowy zł 1 473'81; Kapitał amortyzacyjny zł 251 330'45; Wierzyciele zł 30 121'40; Kaucje zł 8 300'00; Zysk za 1938 r. zł 7 623'10; Razem zł 1 598 848'76.

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 46 500'00; Obligo żyrowe zł 25 861'49.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 73 300'43; Koszty produkcji zł 136 241'94; Koszty sprzedaży zł 67 340'91; Podatki zł 167 982'53; Świadczenia socjalne zł 12 207'12; Amortyzacja zł 37 742'41; Inne straty zł 8 359'20; Zysk za 1938 r. zł 7 623'10; Razem zł 510 797'64.

ZYSKI. — Produkcja zł 440 912'50; Komorne zł 65 844'85; Inne zyski zł 4 040'29; Razem zł 510 797'64. 1249

Zarząd Towarzystwa „Elektryczność”, Spółka Akcyjna

zgodnie z art. 437 Kodeksu Handlowego wzywa wszystkich akcjonariuszów Spółki

do poboru akcji III emisji

po cenie emisyjnej zł 100 za akcję, które w terminie do dn. 25 maja b. r. nie zostały przez nich rozebrane.

Zapisy na te akcje przyjmuje biuro Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Czackiego Nr 6 w prekluzyjnym terminie do dn. 12 czerwca 1939 r.

Przydział akcji nastąpi w stosunku do zgłoszeń. Akcje, nie objęte przez akcjonariuszów do dn. 12 czerwca 1939 r., Zarząd Spółki przydzieli według swego uznania. 1278

„Drukarnia Polska”, Spółka Akcyjna, Zakłady Graficzne

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY.—Majątek stały: Nieruchomości zł 464 911'69; Maszyny i przyrządy zł 1 664 539'70; Czcionki zł 95 362'33; Instalacje zł 62 181'64; Ruchomości zł 69 906'93; Razem zł 2 356 902'29; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 4 222'93; Papiery procentowe zł 3 840'00; Dłużnicy zł 7 346'04; Sumy przechodnie zł 6'00; Razem zł 15 414'97; Suma stanu czynnego zł 2 372 317'26; Strata z lat poprzednich zł 85 552'62; Strata za 1938 r. zł 926'41; Razem zł 86 479'03; Ogółem zł 2 458 796'29.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 200 000'00; Kapitał zasobowy zł 81 931'48; Razem zł 1 281 931'48; Kapitał amortyzacyjny zł 599 153'44; Zobowiązania: Wierzyciele: Kredyt długoterminowy zł 275 000'00; Różni zł 302 711'37; Razem zł 577 711'37; Suma stanu biernego zł 2 458 796'29.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRONA WINIEN. — Koszty za 1938 r. zł 2 278'07; Ogółem zł 2 278'07.

STRONA MA. — Czyszn dzierżawny zł 1 000'00; Procenty zł 351'66; Razem zł 1 351'66; Strata za 1938 r. zł 926'41; Ogółem zł 2 278'07. 1268

Towarzystwo Akcyjne Żabkowickiej Fabryki Szkła

Spółka Akcyjna, Żabkowice

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 457 741'10; Ruchomości zł 573 718'73; Gotowizna w kasie zł 801'65; Dłużnicy zł 3 549'77; Papiery wartościowe zł 7 993'50; Remanent materiałów zł 40 785'61; Remanent towarów zł 13 789'19; Świadcstwo przemysłowe za 1939 r. zł 370'00; Kaucje zł 91 477'00; Strata za 1934 r. zł 53 067'95; Strata za 1935 r. zł 86 730'62; Strata za 1936 r. zł 189 338'60; Strata za 1937 r. zł 141 758'36; Strata za 1938 r. zł 105 337'56; Razem zł 1 766 459'64.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 750 000'00; Kapitał zapasowy zł 64 759'03; Kapitał na rezerwę podatkową zł 9 324'25; Kapitał amortyzacyjny zł 806 568'11; Wierzyciele zł 45 808'25; Kaucje zł 90 000'00; Razem zł 1 766 459'64.

Wpływy i wydatki

A. — WPŁYWY. — Odsetki zł 854'06; Czyszn zł 1 441'86; Zwrot pod. od nieruchomości i pod. gminnych zł 1 479'41; Razem zł 3 775'33.

B. — WYDATKI. — Różne materiały i przewozy zł 3 722'33; Robocizna zł 9 579'36; Pensje pracowników zł 20 760'00; Koszty biurowe i pocztowe zł 2 711'36; Koszty handlowe zł 14 047'71; Zapomogi dla personelu podczas postoju fabryki i emerytury za 1938 r. zł 18 962'44; Podatki i ubezpieczenia zł 19 988'61; Świadczenia socjalne zł 3 023'77; Koszty sprzedaży zł 5 496'16; Amortyzacja zł 10 821'15; Razem zł 109 112'89.

Rachunek zysków i strat

A. Suma wpływów zł 3 775'33; **B.** Suma wydatków zł 109 112'89; Strata za 1938 r. zł 105 337'56. 1263

Zarząd Spółki Akcyjnej Polskie Zakłady Chemiczne „Nitrat”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż wskutek nieprzybycia reprezentantów dostatecznej liczby akcji Walne Zgromadzenie w dn. 20 maja 1939 r. nie odbyło się, wobec czego

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

w drugim terminie, prawomocne bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji, odbędzie się w dn. 17 czerwca 1939 r. o godz. 12 w lokalu Spółki w Warszawie przy ulicy Mińskiej pod Nr 25 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r., powzięcie uchwały o rozdziale zysków, udzielenie pokwitowania z czynności władzom Spółki;
- 2) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1939 r.;
- 3) Kupno, sprzedaż i obciążenie majątku nieruchomego oraz upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów;
- 4) Wybory do Komisji Rewizyjnej. 1252

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział III Handlowy

Wpisano do rejestru handlowego:

B II 136. Dn. 23 marca 1939 r. — Firma:

„Węgierska Górka“ Górnico-Hutnicza Spółka Akcyjna

Członek Zarządu Inż. Jerzy Buzek zmarł. Ustanowiony został członkiem Zarządu na przeciąg lat 1939, 1940 i 1941 Dr Marian Niemczewski.

B II 141. Dn. 24 kwietnia 1939 r. — Firma:

Fabryka Wyrobów Szamotowych i Fajansowych w Skawinie

Zmieniono brzmienie firmy na

„Skawina“ Fabryka Wyrobów Ogniotrwałych, Spółka Akcyjna

Przedmiotem przedsiębiorstwa jest prowadzenie przedsiębiorstwa spółki dla wyrobów ogniotrwałych. Podwyższony o zł 175 000 kapitał akcyjny wynosił 2 300 000 i podzielony jest na 23 000 sztuk akcji na okaziciela opiewających po zł 100 wartości nominalnej za sztukę.

B II 204. Dn. 27 marca 1939 r. — Firma:

Belgijska Spółka Akcyjna Górnicza i Przemysłowa

Odwołano prokurę Jerzego Matioschka Udzielono prokurę Stanisławowi Wiśnickiemu.

B II 215. Dn. 13 stycznia 1939 r. — Firma:

Towarzystwo Eksploatacji Kamieniołomów w Krakowie

Odwołany został członek Zarządu Edmund Hardt.

B II 237. Dn. 21 marca 1939 r. — Firma:

Dr A. Wander w Krakowie

Ustał członek Zarządu Aleksander Balla. W jego miejsce członkiem Zarządu wybrany został prof. Marek Gatty Kostyal.
1239

H. Cegielski, Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY.—I. Majątek stały: Grunty zł 1 263 507'11; Budynki: a) fabryczne zł 12 117 326'95, b) mieszkalne zł 1 346 768'61; Urządzenia techniczne: a) maszyny zł 24 103 605'81, b) narzędzia zł 4'00, c) modele zł 92 862'60, d) bocznicze zł 61 939'59; Ruchomości: a) urządzenia biurowe zł 408 797'00, b) samochody i sprzężaj zł 5'00; Patenty zł 1'00; II. Majątek płynny: Gotówka: a) w kasie zł 23 408'19, b) w bankach zł 901 495'05; Papiery wartościowe zł 375 207'90; Weksle w portfelu zł 335 259'50; Udziały zł 36 502'00; Materiały: a) surowce zł 5 088 250'26, b) pomocnicze zł 2 002 076'08, c) półfabrykaty zł 16 880 206'89, d) gotowe wyroby i towary zł 1 045 852'36; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 1 831 231'61, b) dostawcy zł 457 240'95, c) różni zł 1 009 963'58, d) hipoteki zł 40 050'00, e) wątpliwe należności: 1) weksle protestowane zł 53 645'99, 2) w postępow. sądowym zł 18 386'77, 3) w postępow. rewind. zł 64 035'43, 4) inne zł 87 836'84; Sumy przechodnie: a) wydatki, dot. roku przyszłego zł 359 079'98, b) zarachowane należności zł 351 452'16; **Razem zł 70 355 999'21.**

Udzielone gwarancje hipoteczne zł 16 027 280'00; Obligo weksłowe dłużników zł 6 888 851'19; Hipoteki gwarancyjne zł 1 760 480'99; Wydane akcepty gwarancyjne zł 2 853 543'11; **Razem zł 27 530 155'29.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 9 240 000'00; Fundusz rezerwowy: saldo z roku ubiegłego zł 445 616'30, dopis. niepodj. proc. od oblig. zł 8 075'65; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 14 833 499'16, dopis. amort. w 1938 r. zł 4 354 406'87, odpis. amort. obiektów wycof. zł 1 053 138'11, pozostaje zł 18 134 767'92; III. Zobowiązania: Krótkoterminowe: a) akcepty zł 4 803 000'00, b) Bank Zw. Sp. Zb. — akcepty zł 5 715 000'00, c) Bank Zw. Sp. Zb. — r-k bież. zł 3 270 729'40, d) Bank Zw. Sp. Zb. — separ. zł 1 024 031'00, e) różne banki zł 363 319'50, f) dostawcy zł 2 388 631'96, g) odbiorcy zł 10 982 434'74, h) różni zł 942 349'83,

i) podatki bieżące zł 197 452'41, j) świadczenia socjalne bież. zł 240 246'71; Długoterminowe: a) pożyczki inwestycyjne zł 6 852 931'63, b) Państw. Bank Rolny zł 2 334 179'69, c) świadczenia socjalne zaległe zł 338 500'09, d) hipoteki zł 423 313'78; Fundusze specjalne: a) emerytalny zł 181 056'00, b) popieranie budowy domów zł 100 000'00, c) wylosowane obligacje zł 21 120'00; Sumy przechodnie: a) przychody, dot. roku przyszłego zł 462 079'86, b) zarachowane zobowiązania zł 629 367'86; Saldo zysk zł 1 257 794'88; **Razem zł 70 355 999'21.**

Hipoteki gwarancyjne zł 16 027 280'00; Zdyskontowane weksle zł 6 888 851'19; Otrzymane zabezpieczenia hipoteczne zł 1 760 480'99; Akcepty gwarancyjne zł 2 853 543'11; **Razem zł 27 530 155'29.**

U w a g a. — Zobowiązania zagraniczne zł 278 480'16.

Rachunek zysków i strat per 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty fabrykacji: a) robocizna zł 11 149 684'80, b) pensje zł 1 930 104'14, c) świadczenia zł 1 395 750'56, d) materiały i nakłady zł 16 635 721'72; Koszty ogólnoadministracyjne: a) koszty handlowe zł 1 152 690'29, b) pensje zł 866 916'76; c) świadczenia zł 40 682'26, d) różne zł 22 573'28; Podatki zł 884 161'63; Procenty i dyskont zł 2 036 750'63; Amortyzacja zł 4 354 406'87; Odpisy na dłużnikach zł 34 073'49; Straty na maszynach rolniczych zł 320 322'04; Saldo — zysk zł 1 257 794'88; **Razem zł 42 081 633'35.**

MA. — Rach. sprzedaży zł 42 068 125'22; Przeniesienie z 1937 r. zł 13 508'13; **Razem zł 42 081 633'35.**

H. Cegielski, Spółka Akcyjna w Poznaniu

Zarząd: Dr Inż. Adam Kręglewski, Erwin Więckowski; Zastępcy: Janusz Ligęza-Stamirowski, Inż. Bogdan Suchowiak. Powyższy bilans oraz rachunek zysków i strat akceptujemy. Rada Nadzorcza: Adolf hr. Bniński, Prezes.

Zgodność bilansu oraz rachunku zysków i strat potwierdzamy.

Komisja Rewizyjna: Adolf hr. Bniński, Witold Broniewski, Dr Adam Lisiewicz, Dr Jan hr. Szoldrski.

Poznań, dn. 14 kwietnia 1939 r.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, które odbyło się w dn. 19 maja 1939 r., powyższy bilans oraz rachunek zysków i strat zatwierdziło.
1248

Drukarnia Dziennika Poznańskiego, Spółka Akcyjna

Bilans netto per 31/XII 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Nieruchomości zł 87 078'63; Maszyny i czcionki zł 686 660'13, Odpis z tyt. sprzed. zł 19 721'45; Pozostaje zł 666 938'68; Urządzenia zł 49 617'99; Majątek płynny: Kasa zł 458'37; Efekty zł 100'00; Weksle w portfelu zł 270'00; Papier akcydensowy zł 7 354'00; Papier rotacyjny zł 4 046'34; Dłużnicy: Akcjonariusze zł 23 929'00; Banki zł 13 885'56; Różni zł 104 610'01; Wątpliwe należn. zł 40 608'75; Łącznie zł 183 033'32; Sumy przechodnie zł 20 728'85; **Razem zł 1 019 626'18.**
Pretensje żyrowe zł 40 710'91.
Ogółem zł 1 060 337'09.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 250 000'00; Kapitał rezerwowy zł 75 496'58; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegł. zł 390 703'40, odpis z tyt. sprzed. zł 19 721'45, pozostaje zł 370 981'95, dopis. w 1938 r. zł 38 314'25, łącznie zł 409 296'20; Zobowiązania: Wierzyciele: banki zł 18 896'00, kredyty hipot. zł 120 856'37, różni zł 77 337'68, łącznie zł 217 090'05; Sumy przechodnie zł 14 697'79; Akcepty zł 52 740'36; Przenies. zysk. z 1937 r. zł 172'23; Zysk za 1938 r. zł 132'97; Łącznie zł 305'20; **Razem zł 1 019 626'18.**

Zobowiązania żyrowe zł 40 710'91.

Ogółem zł 1 060 337'09.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

ZYSKI. — Dochody z drukarni zł 216 411'44; Dochody z wydawnictw zł 917 623'22; Odsetki otrzymane zł 8 625'96; **Razem zł 1 142 660'62.**

STRATY. — Odsetki zapłacone zł 27 862'70; Koszty handlowe zł 190 316'88; Wynagrodzenie pracown. umysłowych zł 234 237'72; Wynagrodzenie pracown. fizycznych zł 278 178'36; Surowce zł 250 067'17; Podatki i opłaty stempłowe zł 9 349'58; Świadczenia socjalne zł 37 024'69; Koszty dostawy gazet zł 72 897'02; Odpisy z dłużników zł 4 279'28; Amortyzacja zł 38 314'25; Zysk za 1938 r. zł 132'97; **Razem zł 1 142 660'62.**
Zarząd: (—) Hilary Gottowt
1250

Towarzystwo Ubezpieczeń „Orzeł”, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 33 607 19; Instytucje kredytowe zł 529 832 79; Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi zł 459 081 52; Nieruchomości zł 762 001 62; Agenci zł 131 508 86; Różni z tytułu zaległej składki zł 497 401 52; Zakłady ubezpieczeń zł 242 397 18; Inni dłużnicy zł 107 551 24; Ruchomości biurowe zł 41 570 77; Inne aktywa zł 147 293 48; **Razem zł 2 952 246 17.**

STAN BIERNY. — Emitowany kapitał akcyjny (akcyj sztuk 12 000 po zł 100) zł 1 200 000 00; Kapitał zapasowy zł 19 987 92; Inne kapitały i fundusze własne Zakładu zł 330 000 00; Fundusz ubezpieczeniowy zł 199 770 00; Rezerwa na nieregulowane szkody zł 105 067 20; Należność z tytułu rezerwy składki zatrzymanej reasekuratorom przez Zakład zł 428 994 69; Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 76 200 20; Zakłady ubezpieczeń zł 246 582 47; Inni wierzyciele zł 89 361 30; Nieuiszczone podatki i opłaty zł 42 564 73; Rezerwa na zobowiązania emerytalne zł 179 208 00; Zysk (nadwyżka bilansowa) zł 34 509 66; **Rezerwa zł 2 952 246 17.**

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

ZYSKI. — Zysk (nadwyżka) w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: od ognia (bezpósr. i pośr.) zł 119 353 00, od kradzieży z włamaniem (bezpósr.) zł 15 901 79, transportów (bezpósr. i pośr.) zł 5 714 29, od gradobicia (bezpósr.) zł 12 529 77, razem zł 153 498 85; Czysty dochód z majątku Zakładu zł 96 145 95; Zysk na kursie walut obcych zł 131 86; Inne zyski nieobjęte poszczególnymi rachunkami: wpływy z odpisanych należności wątpliwych zł 1 378 44, różnica kursu na papierach wartościowych zł 5 309 03, inne zł 2 433 05, razem zł 9 120 52; **Razem zł 258 897 18.**

STRATY. — Niepodzielona część kosztów administracji zł 5 993 32; Umorzone należności wątpliwe zł 7 697 69; Inne odpisy i straty, nie objęte poszczególnymi rachunkami: odpisane z wartości nieruchomości zł 7 620 02, odpisane z wartości ruchomości biurowych zł 11 920 99, odpisano na rezerwę specjalną zł 180 000 00, inne zł 11 155 50, razem zł 210 696 51; Zysk (nadwyżka bilansowa) zł 34 509 66; **Razem zł 258 897 18.**

Podział zysków (nadwyżek bilansowych), osiągniętych przez Zakład w 1938 r.: Na kapitał zapasowy zł 4 509 66; Na rezerwę specjalną zł 30 000 00; **Razem zł 34 509 66.** 1256

II OGŁOSZENIE

Zarząd Kompanii Handlu Zamorskiego, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w wykonaniu uchwał Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dn. 3 marca 1939 r.

podwyższony zostaje kapitał zakładowy

Spółki o sumę zł 1 000 000 do sumy zł 2 000 000, w drodze emisji 2 000 sztuk akcji na okaziciela wartości nominalnej zł 500 każda akcja. Cena emisyjna ustalona zostaje na zł 525 za akcję wartości nominalnej zł 500. Prawo poboru nowych akcji przysługuje dotychczasowym akcjonariuszom w stosunku jednej akcji nowej emisji na jedną akcję dotychczasową. Wpłaty na akcje winny być uskutecznione do dn. 15 sierpnia 1939 r. do kasy Spółki w Warszawie, ul. Moniuszki 6. Prawo poboru może być wykonane do dn. 15 sierpnia 1939 r. przy równoczesnym złożeniu akcji dotychczasowych emisji, celem stwierdzenia uprawnień poszczególnych akcjonariuszów do wykonania prawa poboru. Jeżeli akcjonariusze do dn. 15 sierpnia 1939 r. nie wykonają prawa poboru, będzie wyznaczony i jednorazowo ogłoszony dodatkowy termin poboru pozostałych akcji przez wszystkich dawnych akcjonariuszów. Dodatkowy przydział nastąpi w stosunku do zgłoszeń. Akcje, nie objęte w dodatkowym terminie, Zarząd przydziela według własnego uznania. Akcjonariusz, subskrybujący akcje nowej emisji, związany będzie zapisem do dn. 31 października 1939 r. 1274

Sprostowanie

W ogłoszeniu Spółki Akcyjnej

„Polskarob” Polsko - Skandynawskie Towarzystwo Transportowe

zamieszczonym w zes. 19 tygodnika na str. XXII, błędnie wydrukowano nazwisko Prezesa Rady Nadzorczej „Alfred Plater”, winno być: „Alfred Falter”. 1270

Fabryka Portland-Cementu „Rudniki”, Spółka Akcyjna

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: 1) Grunty zł 57 792 00; 2) Budynki fabryczne, gospodarcze i mieszkalne zł 514 090 59; 3) Urządzenia techniczne zł 583 797 47; 4) Inwentarz zakładowy i biurowy zł 8 966 17; Razem zł 1 164 646 23; II. Majątek płynny: 1) Gotówka zł 18 18; 2) Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 994 303 49; 3) Dłużnicy zł 311 773 43; 4) Materiały zł 28 750 51; Razem zł 1 334 845 61; III. Wydatki okresu przyszłego zł 211 44; IV. Rozliczenia międzyokresowe zł 8 381 43; V. Straty: 1) Pozostałość strat z lat dawnych zł 408 194 79; 2) Strata za 1938 r. zł 38 045 21; **Razem zł 446 240 00; Suma ogólna zł 2 954 324 71.**

Różni za weksle żyrowane zł 408 200 00; Różni za weksle akceptowane zł 4 831 481 07; Gwarancje zł 180 000 00; Różni za depozyty zł 775 302 00.

STAN BIERNY. — I. Kapitał akcyjny zł 600 000 00; II. Przedpłaty na akcje III emisji zł 300 000 00; III. Kapitał amortyzacyjny: a) stan w dn. 31/XII 1937 r. zł 556 534 87, b) odpisano z tytułu zwrotu amortyzacji na przedmiotach spisanych z inwentarza w 1938 r. zł 1 676 08, razem zł 554 858 79; IV. Kapitał rezerwowy zł 45 538 11; V. Kapitał specjalny rezerwowy zł 104 642 74; VI. Zobowiązania: 1) Zobowiązania z tytułu umów kartelowych zł 48 684 23; 2) Wierzyciele zł 1 117 600 84; 3) Akcepty zł 183 000 00; **Razem zł 1 349 285 07; Suma ogólna zł 2 954 324 71.**

Weksle żyrowane zł 408 200 00; Weksle akceptowane zł 4 831 481 07; Różni za gwarancje zł 180 000 00; Deponenci zł 775 302 00.

Zestawienie strat i zysków w dn. 31/XII 1938 r.

WINIEN. — 1) Koszty fabryczne zł 17 214 01; 2) Koszty Zarządu zł 43 032 73; 3) Podatki zł 1 324 80; 4) Procenty i prowizje zł 2 072 22; 5) Koszty sprawy hipotecznej zł 23 500 00; 6) Różnice z likwidacji zobowiązań hipotecznych zł 25 429 79; 7) Straty na inwentarzu zł 4 081 20; 8) Straty na dłużnikach zł 830 06; 9) Straty na udziałach w innych przedsiębiorstwach zł 885 56; **Suma ogólna zł 118 370 37.**

MA. — 1) Zysk na sprzedanym piecu rotacyjnym i młynie zł 77 029 08; 2) Wpływy za dzierżawę gruntów zł 1 620 00; 3) Amortyzacje zwrotne zł 1 676 08; 4) Strata za 1938 r. zł 38 045 21; **Suma ogólna zł 118 370 37.** 1282

Zakłady Przemysłu Włókienniczego „Dobrzyńka”

Spółka Akcyjna w Pabianicach

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Grunty zł 239 872 00; Budynki zł 825 170 00; Maszyny i urządzenia zł 1 453 647 32; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 55 073 67; Gotówka w kasie i bankach zł 2 803 64; Weksle i papiery wartościowe zł 8 862 46; Zastaw papierów wart. i innych walorów w bankach zł 14 300 00; Udziały i fundusz udziałowy w bankach zł 46 247 00; Remanenty zł 70 627 00; Dłużnicy zł 261 250 90; Sumy przechodnie zł 784 73; Pozostałość straty z lat ubiegłych zł 388 070 45, mniej zysk za 1938 r. zł 1 692 51; **Razem zł 3 365 016 66.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 1 000 000 00; Kapitał amortyzacyjny zł 1 429 239 06; Spisano w r. sprawozdawczym zł 13 201 74; Akcepty zł 81 766 55; Wierzyciele zł 737 053 91; Sumy przechodnie zł 4 659 00; Specjalne przejściowe różnice kursowe zł 125 499 88; **Razem zł 3 365 016 66.**

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 119 057 62.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty produkcji zł 1 281 195 79; Koszty handlowe, ubezpieczenie od ognia i dobroczynność zł 51 818 64; Prowizje i procenty zł 80 019 21; Świadczenia socjalne zł 47 223 35; Podatki państw. i komun. zł 72 305 73; Straty na dłużnikach zł 4 947 88; Strata przy sprzedaży samochodu zł 3 598 26; Zysk za 1938 r. zł 1 692 51; **Razem zł 1 542 801 37.**

MA. — Wpływy za farbowanie i wykończenie zł 1 517 572 32; Wpływy z dzierżawy zł 15 552 12; Różnice kursowe zł 7 989 81; Inne wpływy zł 1 687 12; **Razem zł 1 542 801 37.** 1280

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Masz Sklep—Urania“ w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 19 czerwca 1939 r. o godz. 18 w siedzibie Spółki w Warszawie przy ulicy Siennej 15 odbędzie się

XXVII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938/39 r.; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 4) Udzielenie władzom Spółki absolutorium z dokonanych czynności; 5) Uchwała, dotycząca podwyższenia kapitału akcyjnego; 6) Zmiana § 4 statutu Spółki o brzmieniu: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi złotych 1 000 000 i jest podzielony na 10.000 akcji na okaziciela po zł 100 każda” na brzmienie: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi złotych 1 400 000 i jest podzielony na 14 000 akcji, z czego 10 000 akcji na okaziciela po zł 100 każda i 4 000 akcji imiennych po zł 100 każda, uprzywilejowanych z prawem do dwóch głosów dla każdej z tych akcji; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu posiadane akcje lub kwity depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

1293-21-22

Radomska Przędzalnia Lnu, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 35 700'00; Budynki zł 65 421'40; Urządzenia techniczne zł 136 070'88; Inwentarz żywy zł 406'00; Martwy zł 619'70; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 7 524'64; Papiery procentowe zł 2 576'00; Materiały a) surowe zł 42 184'00, b) pomocnicze i pędne zł 5 834'34; Gotowe wyroby zł 55 823'85; Dłużnicy zł 33 827'07; Sumy przechodnie zł 2 167'00; Straty zł 61 957'58; **Razem zł 450 112'46.**

Pozycje pozabilansowe. — Gwarancje wekslowe zł 87 000'00.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 150 000'00; Kapitał zapasowy zł 425'00; Kapitał amortyzacyjny zł 96 780'74; Zobowiązania: Wierzyciele: Akcepty zł 77 200'00; Banki zł 1 790'64; Kredyty hipoteczne zł 71 742'80; Zaległe podatki zł 2 989'04; Dostawcy zł 5 453'30; Różni zł 43 401'96; Sumy przechodnie zł 328'98; **Razem zł 450 112'46.**

Pozycje pozabilansowe. — Akcepty gwarancyjne zł 87 000'00.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Strata na dz. 31/XII 1937 r. zł 68 557'34; Podatek dochodowy za 1937 r. zł 1 029'00; Spisane z rach. odbiorców zł 20 673'88; Na amortyzację zł 9 538'00; **Razem zł 99 798'22.**

MA. — Przeniesiono z rach. różnych zł 1 632'20; Z rach. magazynu zł 900'00; Przeniesiono z kapitału amortyzacyjnego zł 24 276'40; Zysk na rach. sprzedaży zł 11 032'04; Strata na dz. 31/XII 1938 r. zł 61 957'58; **Razem zł 99 798'22.** 1290

Filip i Babeta Liebermann Fabryka Spirytusu i Drożdży Prasowanych

Spółka Akcyjna w Stanisławowie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: a) Nieruchomości: 1) Grunty zł 106 881'00; 2) Budynki: a) mieszkalne zł 174 185'47, b) gospodarcze zł 125 624'27, c) fabryczne zł 356 920'67; 3) Bocznic kolejowa zł 43 900'00; b) Urządzenia techniczne: 1) Maszyny, aparaty i urządzenia zł 801 208'89; 2) Środki transportowe i lokomocyjne zł 57 002'15; c) Ruchomości: 1) Ruchomości biurowe zł 5 364'30; II. Majątek płynny: a) Kasa zł 4 141'76; b) Banki zł 39 248'60; c) Akcje Lesien. Fabryki Drożdży zł 153 677'44; III. Zapasy zł 70 572'17; IV. Dłużnicy: a) Zjednocz. Drożdźowni, Warszawa (udziały) zł 17 000'00; b) Zjednoczone Drożdźowni, Warszawa zł 90 318'22; c) Zrzeszenie Producentów Drożdży (pożyczka) zł 12 498'00; d) Dostawcy zł 267'87; e) Odbiorcy zł 5 504'36; f) Różni zł 854 567'22; **Razem zł 2 918 882'39.**

Rachunek gwarancji Zjednoczonych Drożdźowni (poz. pozabilansowa) zł 103 695'51.

PASYWA. — I. a) Kapitał akcyjny zł 2 000 000'00; b) Kapitał amortyzacyjny zł 295 199'05, dopisano w 1938 r. zł 99 391'95; c) Kapitał zapasowy zł 36 238'00; d) Kapitał rezerwowy zł 50 000'00; e) Kapitał specjalnie rezerwowy zł 80 000'00; Fundacja Weingartena zł 69 473'69; II. Wierzyciele: a) Banki zł 29 846'00; b) Dostawcy zł 9 983'73; c) Zrzesz. Prod. Drożdży, Warszawa zł 3 747'67; d) Różni zł 151 362'34; Rach. strat i zysków (pozost. z 1935—1937 r.) zł 36 747'07; Czysty zysk bilansowy za 1938 r. zł 56 892'89; **Razem zł 2 918 882'39.**

Rachunek Zjednocz. Drożdźowni, Warszawa, r-k gwarancji (poz. pozabilansowa) zł 103 695'51.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — 1) Koszty produkcji zł 615 154'68; 2) Koszty sprzedaży zł 154 395'57; 3) Koszty ogólne zł 51 079'28; 4) Kupno kontyngentów zł 76 220'33; 5) Podatki państwowe i komunalne zł 126 976'03; 6) Świadczenia socjalne zł 24 680'12; 7) Inne straty zł 29 719'03; 8) Amortyzacja zł 99 391'95; Czysty zysk zł 56 892'89; **Razem zł 1 234 509'88.**

ZYSKI. — 1) Sprzedaż drożdży w kraju zł 1 079 746'18; 2) Sprzedaż drożdży zagranicą zł 37 231'41; 3) Rektyfikacja spirytusu zł 62 862'97; 4) Odszkodowania zł 30 056'37; 5) Inne dochody zł 24 612'95; **Razem zł 1 234 509'88.** 1288

„Pionier“ Spółka Akcyjna dla Poszukiwania i Wydobywania Mineralów Bitumicznych

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 52 029'35; Prawa naftowe zł 412 828'81; Budynki kopalniane zł 68 592'57; Budynki gospodarcze zł 30 691'70; Budynki mieszkalne zł 94 488'52; Urządzenia kopalń zł 1 969 786'53; Urządzenia techn., narzędzia i przyrządy zł 628 628'14; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) ruchomości zł 71 835'09, b) środki komunikacyjne zł 36 325'06; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 2 021 605'25; Papiery wartościowe zł 841 741'48; Weksle w inkasie zł 500'00; Udziały w innych spółkach zł 25 691'67; Zapasy ropy zł 3 365'12; Zapasy w magazynach: a) rury zł 1 301 632'91, b) inne zł 429 072'46; Dłużnicy: a) należn. z tyt. fundusz geolog. zł 15 870'73, b) dostawcy zł 56 684'64, c) różni zł 734 922'30; Szyb w budowie zł 58 581'63; Materiały w drodze zł 995'84; Wątpliwe należności: a) zaległe raty na kapitał zł 106 000'00, b) inne zł 17 623'53; Sumy przechodnie zł 26 200'19; Strata za lata ubiegłe zł 6 409 113'67; Strata za okres od 1/I do 31/XII 1938 r. zł 1 016 211'02; **Razem zł 16 431 018'21.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 15 000 000'00; Fundusz geologiczny zł 295 708'73; II. Fundusz amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 725 502'44, b) dopisano zł 232 454'30, c) odpisano zł 34 355'42 = zł 923 601'32; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) dostawcy zł 88 776'40, b) różni zł 117 023'07; Sumy przechodnie zł 5 908'69; **Razem zł 16 431 018'21.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 248 882'47; Koszty ruchu zł 852 578'00; Amortyzacja zł 232 454'30; **Razem zł 1 333 914'77.**

ZYSKI. — Różne dochody zł 317 703'75; Strata za czas od 1/I do 31/XII 1938 r. zł 1 016 211'02; **Razem zł 1 333 914'77.** 1289

PODRÓŻUJMY LOTEM

BILET POWROTNY

KOSZTUJE 20% TANIEJ

**ŻĄDAJCIE W BIURACH PODRÓŻY
ROZKŁADU LOTÓW**

Zakłady Garbarskie „Nowość”, Spółka Akcyjna w Radomiu

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 317 316'81; Budynki zł 1 864 175'53; Maszyny i urządzenia zł 1 270 129'34; Inwentarz biurowy i zakładowy zł 42 209'75; Razem zł 3 493 831'43; Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 4 864'80; Papiery procentowe zł 27 285'12; Weksle zł 2 770'25; Surowce zł 64 217'44; Półfabrykaty zł 162 399'35; Wyroby gotowe zł 39 644'82; Towary w drodze zł 16 138'00; Dłużnicy zł 103 536'07; Weksle protestowane zł 4 084'95; Sumy przechodnie zł 3 789'28; Razem zł 428 730'08; Strata za 1938 r. zł 161 694'67; **Ogółem zł 4 084 256'18.**

Sumy pozabilansowe. — Weksle żyrowane zł 195 763'18; Depozyty władz Spółki zł 250 000'00.

PASYWA. — Kapitały własne: Akcyjny zł 910 000'00; Rezerwowe: saldo z ubiegłego roku zł 4 502'11, dopisano w 1938 r. zł 6 328'29, razem zł 456 539'29; Amortyzacyjny: saldo z ubiegłego roku zł 1 529 507'58, dopisano w 1938 r. zł 98 883'37, razem zł 1 628 390'95; Zobowiązania: Akcepty zł 164 722'59; Banki zł 166 326'75; Kredyt hipoteczny zł 89 310'79; Podatki zł 76 060'88; Dostawcy zł 29 234'60; Odbiorcy zł 11 980'49; Świadczenia społeczne zł 21 411'03; Różni zł 461 016'63; Sumy przechodnie zł 423'96; Razem zł 1 020 415'72; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 68 910'22; **Ogółem zł 4 084 256'18.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo żyrowe wekslowe zł 195 763'18; Władze Spółki za depozyty zł 250 000'00.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 84 590'25; Koszty produkcji zł 1 141 015'46; Koszty sprzedaży zł 30 585'24; Koszty kredytów zł 59 266'55; Podatki zł 47 607'43; Świadczenia społeczne zł 26 931'96; Ubezpieczenie ogniove zł 6 535'31; Straty na dłużnikach zł 9 409'09; Amortyzacja zł 98 883'37; **Razem zł 1 504 824'66.**

MA. — Wpływy ze sprzedaży zł 1 331 641'41; Inne wpływy zł 11 488'58; Strata za 1938 r. zł 161 694'67; **Razem zł 1 504 824'66.** 1284

Towarzystwo Wyrobów Trykotowych i Dziaonych Jakób Hirsberg i Wilczyński w Łodzi, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 652 219'00; Budynki: a) fabryczne zł 1 588 031'30, b) gospodarcze zł 130 954'00, c) mieszkalne zł 43 199'00, razem zł 1 762 184'30; Urządzenia techniczne zł 2 573 673'09; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 575'00, b) martwy zł 185 435'74, razem zł 186 010'74; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 91 648'04; Papiery procentowe zł 672'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 127 418'32; Akcje i udziały zł 3 500'00; Materiały: a) surowce zł 176 162'30, b) pomocnicze i pędne zł 58 031'84, razem zł 234 194'14; Półfabrykaty zł 134 638'65; Wyroby gotowe zł 394 922'60; Przędza i in. art. w drodze zł 3 739'58; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 355 027'77, b) dostawcy zł 12 319'87, c) różni zł 640 684'90, d) wątpliwe należności zł 15 798'07, razem zł 1 023 830'61; Sumy przechodnie: wydatki, dot. okresu przyszłego zł 13 031'81; Specj. r-k przejśc. różn. kursowych zł 9'02; Straty i zyski: Strata z 1935 r. zł 38 120'41; **Aktywa ogółem zł 7 239 812'31.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje udzielone zł 10 000'00; Weksle żyrowane w obiegu zł 281 038'46.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 3 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 6 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 2 279 319'11, odpisano w roku sprawozd. zł 5 388'00, dopisano w roku sprawozd. zł 240 561'65, razem zł 2 514 492'76; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 137 003'51, b) dostawcy zł 294 594'10, c) dostawcy — zobow. długotermin. zł 342 151'74, d) zastępcy zł 22 442'57, e) odbiorcy zł 3 452'87, f) różni zł 344 753'22, razem zł 1 144 398'01; Dostawcy za zakupy w drodze zł 3 739'58; Specj. r-k przejśc. różn. kursowych zł 526 685'43; Sumy przechodnie: dochody, dot. okresu przyszłego zł 2 257'47; Zysk za rok oper. 1938 zł 42 239'06; **Pasywa ogółem zł 7 239 812'31.**

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania gwarancyjne zł 10 000'00; Obligo z tytułu weksli żyrowanych zł 281 038'46. Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 63 412'42.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Wyroby gotowe na dz. 1/I 1938 r. zł 384 839'48; Koszty administracji ogólnej zł 423 358'28; Koszty fabrykacji zł 2 594 542'36; Koszty sprzedaży zł 112 446'52; Koszty kredytu zł 37 719'73; Podatki i opłaty stempłowe zł 97 255'96; Odpisy z r-ku dłużników zł 19 009'63; Straty na sprzedanych maszynach zł 1 529'64; Specj. r-k przejśc. różn. kursowych zł 283'57; Odpisy amortyzacyjne zł 240 561'65; Zysk za rok operac. 1938 zł 42 239'06; **Ogółem zł 3 953 785'88.**

MA. — Sprzedaż wyrobów własnych zł 3 445 776'20; Wyroby gotowe na dz. 31/XII 1938 r. zł 394 922'60; Różnice kursowe zł 16 233'20; Specj. r-k przejśc. różnic kursowych zł 79 931'16; Dzierżawa budynków zł 16 783'43; Różne zyski zł 139'29; **Ogółem zł 3 953 785'88** 1267

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Dnia” Zjednoczone Fabryki Maszyn i Narzędzi Rolniczych dawniej A. Ventzki i Peters w Grudziądzu

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

na wtorek dn. 20 czerwca 1939 r. o godz. 9 rano w lokalu Zarządu Spółki w Grudziądzu, ul. Ventzkiego 14, z następującym porządkiem obrad:

1) Załączenie Zgromadzenia przez P. Prezesa Rady Nadzorczej; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1938; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej za rok operacyjny 1938; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r. i powzięcie uchwał w przedmiocie zużycia zysku sanacyjnego oraz sumy, uzyskanej z redukcji kapitału akcyjnego; 5) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki.

Uprawnienie do głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci PP. Akcjonariusze, którzy najpóźniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą w godzinach urzędowych w Zarządzie Spółki: a) oryginalne akcje z wykazem numerów i podaniem emisji, b) w zamian akcji poświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w krajowej instytucji kredytowej (bankowej) — w zaświadczeniu należy wymienić numery, rodzaj akcji oraz emisję i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia, c) posiadacze świadectw tymczasowych z 1939 r. są obowiązani okazać je przy wejściu na Zgromadzenie.

Jedenaście sztuk akcji emitowanych w złotych polskich 1927 r. daje prawo jednego głosu, a jedenaście akcji 1934 r. daje prawo dwu głosów. 1271

Związkowa Centrala Maszyn, Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Ruchomości zł 20 078'07; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 5 751'65; Portfel wekslowy zł 7 262'70; Towary zł 316 490'46; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 611 304'29, b) dostawcy zł 21 999'43, c) różni zł 5 101'35; Sumy przechodnie zł 1 203'80; Straty od 1932 r. do 31/XII 1937 r. zł 150 690'60; **Razem zł 1 139 882'35.**

Sumy pozabilansowe. — Dłużnicy z tytułu żyra zł 225 320'15; Obligo wekslowe zł 11 712'70.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 300 000'00; Zobowiązania: a) akcepty zł 50 000'00, b) banki zł 588 959'92, c) dostawcy zł 170 925'22, d) odbiorcy zł 5 583'56, e) różni zł 20 822'70, f) sumy przechodnie zł 1 830'25; Zysk na dz. 31/XII 1938 r. zł 1 760'70; **Razem zł 1 139 882'35.**

Sumy pozabilansowe. — Żyro na wekslach zł 225 320'15; Zdykontowane weksle zł 11 712'70.

U w a g a. — Ogólna kwota zobowiązań za gr. zł 68 561'88.

Rachunek zysków i strat na dz. 31/XII 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji zł 71 469'81; Koszty sprzedaży zł 5 955'31; Koszty kredytów (%) zł 2 616'95; Podatki państw. i kom. zł 13 625'26; Odpisy n/towarach zł 5 514'13; Odpisy n/ruchomościach zł 2 899'10; Odpisy n/udziałach zł 6 000'00; Zysk na dz. 31/XII 1938 r. zł 1 760'70; **Razem zł 109 841'26.**

ZYSKI. — Zysk brutto zł 109 841'26; **Razem zł 109 841'26.** 1276

„Bananas“ Polski Przemysł Owocowy, Spółka Akc.

Bilans roczny (netto) w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY		zł
Nieruchomości		523 877'03
Inwestycje przemysłowe w Porcie		510 052'15
Ruchomości		57 734'29
Kasa i sumy do dyspozycji		79 618'87
Papiery wartościowe		3 410'00
Weksle i zaliczenia w portfelu		5 902'60
Zapas towarów		26 574'13
Dłużnicy		210 278'08
Sumy przechodnie		11 775'08
Koszty organizacji		16 603'45
Strata		31 099'17
		<hr/>
		1 476 924'85
Dłużnicy z tytułu gwarancyj		281 345'00
		<hr/>
		1 758 269'85

STAN BIERNY		zł
Kapitał zakładowy		500 000'00
Kapitał zapasowy		31 700'26
Fundusz amortyzacyjny		28 266'43
Zobowiązania krótkoterminowe		438 989'20
Zobowiązania długoterminowe		450 000'00
Gwarancje w realizacji		4 892'24
Sumy przechodnie		23 076'72
		<hr/>
		1 476 924'85
Zobowiązania z tyt. gwarancyj		281 345'00
		<hr/>
		1 758 269'85

Rachunek strat i zysków

WINIEN		zł
Koszty handlowe		309 866'20
Koszt administracji nieruch.		22 749'75
Amortyzacja		17 350'99
Odpisy na dłużników		3 351'79
		<hr/>
		353 318'73
		<hr/>
		MA
		zł
Zysk brutto		257 350'87
Dochód z nieruchomości		58 952'50
Różnice kursowe		5 916'19
Strata		31 099'17
		<hr/>
		353 318'73

1237

Fabryki Wapna i Cementu „Piechcin“, Spółka Akcyjna

w Piechcinie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 86 000'00; Budynki: a) fabryczne zł 210 236'82, b) gospodarcze zł 63 385'48, c) mieszkalne zł 421 863'34; Piec zł 612 291'31; Maszyny zł 1 771 896'33; Bocznica i kolejki wąskotorowe zł 182 993'00; Urządzenia fabryczne zł 140 984'32; Laboratorium zł 6 725'52; Konie, wozy, lokomocja: a) konie zł 3 959'65, b) wozy, sprzęty zł 24 643'19; Ruchomości zł 148 922'45; Razem zł 3 673 901'41; Nieruchomość zakupiona w 1937 r. zł 379 268'14; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 3 750'57; Gotówka w bankach zł 874 599'56; Papiery procentowe zł 39 982'90; Weksle w portfelu i inkasie zł 133 065'36; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 12 667'56; Ułamki własnych akcji zakupione przy wymianie akcji dla innych akcjonariuszów zł 96'65; Kaucje zł 300'00; Razem zł 1 064 462'60; Dłużnicy: a) Akcjonariusze: 1) zaległe opłaty na kapitał zakładowy zł 0'00, 2) należności z tytułu kredytów finansowych zł 0'00; b) Należności z tytułu umów kartelowych zł 0'00; c) Odbiorcy zł 232 621'84; d) Dostawcy zł 29 599'71; e) Różni zł 2 482'27; f) Wątpliwe należności: 1) weksle zaprotestowane zł 3 252'49, 2) należności w postępowaniu reindykacyjnym i odroczone długi rolnicze zł 893'75, 3) inne zł 0'00, razem zł 268 850'06; g) Hipoteki zł 23 000'00; III. Materiały: 1) Surowce pomocnicze: a) wapień zł 13 680'00, b) opał zł 45 568'20, c) materiał wybuchowy

zł 8 147'54, d) materiały w magazynie zł 89 725'69, e) worki, opakowanie zł 9 910'31, f) pasza dla koni zł 2 814'50, g) materiały budowlane zł 2 417'70, h) materiały do reparacji pieców zł 4 858'19; 2) Półfabrykaty i gotowe wyroby: a) wapno w piecach i magazynie zł 13 790'00; Razem zł 190 912'13; IV. Inne aktywa: Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 3 700'00, b) inne zł 739'38, razem zł 4 439'38; **Suma bilansowa zł 5 604 833'72.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 500 000'00; Wpłaty akcjonariuszów na powiększenie kapitału zakładowego zł 0'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 249 992'64, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 8 194'37, razem zł 258 187'01; Kapitały rezerwowe: a) rezerwa specjalna zł 367 436'65, b) rezerwa z przerachowania zł 336 684'76, c) rezerwa podatkowa zł 25 597'57, d) rezerwa na wątpliwych dłużników zł 157 776'98, e) fundusz emerytalny zł 100 000'00, razem zł 2 745 682'97; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 2 376 940'07, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 210 107'28, razem zł 2 587 047'35; III. Kapitał obligacyjny zł 0'00; IV. Zobowiązania: 1) Wierzyciele a) akcepty zł 0'00, b) banki zł 0'00, c) kredyty hipoteczne zł 0'00, d) zaległe podatki zł 0'00, e) dostawcy zł 8 132'67, f) odbiorcy zł 6 310'18, g) różni zł 79 715'02, razem zł 94 157'87; 2) Zobowiązania z tytułu umów kartelowych zł 0'00; 3) Fundusze i zobowiązania specjalne: a) rezerwa na cele społeczne zł 3 093'64, b) niepodjęta dywidenda zł 17 476'80, razem zł 20 570'44; 4) Sumy przechodnie: a) dotyczące okresu przyszłego zł 54 740'59, b) inne zł 0'00, razem zł 54 740'59; V. Zyski: Nadwyżka bilansowa za 1938 r. zł 102 634'50; **Suma bilansowa zł 5 604 833'72.**

U w a g a. — Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 2 462'06.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 144 669'51; Koszty fabrykacji zł 1 201 483'07; Koszty sprzedaży: a) prowizje zł 6 765'86, b) propaęanda zł 13 420'17, c) komisowe zł 46 812'17, d) bocznice zł 6 895'79, e) straty na dłużnikach zł 44 694'27, f) straty na hipotekach zł 68 675'00, g) worki zł 3 066'38, h) różnice kursowe zł 7 340'86, razem zł 197 670'50; Podatki państwowe i komunalne zł 95 496'61; Koszt ubezpieczeń zł 4 528'58; Odpisy amortyzacyjne zł 210 107'28; Nadwyżka bilansowa za 1938 r. zł 102 634'50; **Ogółem zł 1 956 590'05.**

ZYSKI. — Dochód brutto z produkcji zł 1 907 775'63; Wpływy z odoisanych kwot na wątpliwych dłużników zł 19 329'70; Inne zyski zł 29 484'72; **Ogółem zł 1 956 590'05.** 1232

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Polskie Towarzystwo Ubezpieczeń „Patria“

SPÓŁKA AKCYJNA

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE

które odbędzie się w dn. 6 czerwca 1939 r. o godz. 11 w sali sejsjonalnej Towarzystwa w Warszawie, Plac Napoleona 3, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.;
- 3) Podział zysku osiągniętego w 1938 r.;
- 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r. oraz określenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na 1939 r.;
- 6) Wybory do Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 7) Zezwolenie członkom władz Spółki na uczestnictwo we władzach innych towarzystw ubezpieczeń.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 399 Kodeksu Handlowego. 1236

Wysyłajcie listy pocztą lotniczą

Zakłady Górnicze „Silesia“, Spółka Akcyjna w Bielsku

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Posiadłości kopalni zł 1 600 000'00; Grunty zł 1 014 724'05; Budynki: fabryczne zł 1 218 821'20, mieszkalne zł 1 867 038'24, gospodarcze zł 251 290'84; Maszyny i urządzenia techniczne: kopalnia zł 7 198 537'38, elektrownia zł 5 891 990'85, sieć zł 2 381 089'53, tory kolejowe i droga zł 229 663'25; Ruchomości zł 2 316 176'89; Nowe budowle zł 143 766'89; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 289 976'74; Papiery procentowe zł 64 025'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 68 350'55; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 7 750'00; Materiały: do ruchu zł 171 167'55, do budowy zł 37 394'49, inne zł 776'50; Zapasy: węgiel na hałdach zł 185 783'20, drzewo — materiał tarty zł 83 173'46, materiał surowy zł 96 617'92, produkty uboczne zł 18 228'20; Dłużnicy: odbiorcy zł 601 359'30, różni zł 216 224'57; III. Sumy przechodnie: wydatki dot. okresu przyszłego zł 24 612'85, inne zł 382'74; IV. Strata: z roku ubiegłego zł 2 560 613'00, za rok bieżący zł 233 612'90; **Razem zł 28 773 148'09.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje zł 5 840'88.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 8 700 000'00; Kapitał zapasowy zł 130 285'28; Kapitał rezerwowy zł 228 611'80; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 2 505 087'25, odpisano w roku bieżącym zł 33 344'82, dopisano w roku bieżącym zł 517 210'40; II. Kapitał obligacyjny: fr. szw. 1 597 500'00 = zł 1 093 421'25; III. Zobowiązania: Zobowiązania długoterminowe zł 14 061 376'10; Zobowiązania krótkoterminowe: akcepty własne zł 40 000'00, rach. kaucyjny — weksle zł 15 000'00, rach. kaucyjny — papiery wart. zł 15 400'00, zaległe podatki zł 18 135'24, dostawcy zł 244 153'25, różni zł 243 044'85; IV. Sumy przechodnie zł 184 767'39; **Razem zł 28 773 148'09.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje zł 5 840'88.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych wynosi zł 12 450 995'10.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 486 784'36; Koszty wydobycia węgla zł 3 084 811'99; Koszty fabrykacji energii elektrycznej zł 1 155 164'95; Koszty sprzedaży energii i pomiaru zł 42 238'32; Koszty robót instalacyjnych zł 26 309'63; Koszty drzewa surowego zł 663 909'03; Koszty eksploatacji tartaku zł 130 635'80; Koszty przewoźnego za granicę zł 95 637'67; Koszty kredytów zł 675 652'28; Bonifikata zł 26 330'32; Podatki państwowe i komunalne zł 174 401'93; Daininy na rzecz gmin zł 14 577'76; Świadczenia socjalne zł 415 871'44; Ubezpieczenia zł 45 794'77; Nieściągalne należności zł 57 019'43; Strata przy sprzedaży przedmiotów majątkowych zł 333 654'12; Amortyzacja zł 517 210'40; Strata z roku ubiegłego zł 2 560 613'00; **Razem zł 10 506 617'20.**

MA. — Wpływy zł 6 936 951'20; Bonifikata zł 720 470'00; Różnice kursowe zł 54 970'10; Strata z roku ubiegłego zł 2 560 613'00; Strata za rok bieżący zł 233 612'90; **Razem zł 10 506 617'20.**

1233

Spółka Akcyjna Wyróbów Bawełnianych „Wola“

w Warszawie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Place zł 144 101'60; Budynki: fabryczne zł 3 111 059'78, gospodarcze zł 130 196'84, mieszkalne zł 1 149 584'97; Bocznicza kolejowa zł 77 620'49; Urządzenia techniczne: a) maszyny, aparaty, instalacje zł 10 616 986'65, b) urządzenia fabryczne zł 402 921'27, urządzenia w trakcie budowy zł 32 563'44, c) utensylia zł 96 357'96, d) środki lokomocji zł 37 786'00, e) inwentarz żywy zł 1 225'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 15 360'50; Weksle zł 114 016'04; Materiały i towary w drodze zł 515 675'11; Materiały surowe zł 206 310'18; Materiały pomocnicze i pędne zł 656 321'77; Półfabrykaty i towary w trakcie przerobu zł 803 071'75; Towary gotowe zł 2 378 119'23; Dłużnicy: Należności z tytułu umów kartelowych zł 1 307'53; Dostawcy krajowi zł 900'70; Dostawcy zagraniczni zł 2 748'68; Odbiorcy krajowi zł 369 521'19; Odbiorcy zagraniczni zł 81 568'20; Instytucje samorządowe, kolej etc. zł 7 785'34; Różni zł 513 182'97; Sumy przechodnie zł 6 421'60; Protesty zł 7 832'70; Papiery

procentowe obce (fundacji stypendialnej) zł 57 600'00; **Razem zł 21 538 147'49.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty zł 275 736'68; Banki za inkaso trat zł 14 979'38; Obligo zł 1 652 258'40; **Razem zł 1 942 974'46.**

PASYWA. — I. Kapitały: Kapitał akcyjny zł 9 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 163 270'60; Kapitał rezerwowy zł 26 573'45; II. Kapitał amortyzacyjny: a) amort. nieruchomości: saldo z ubiegłego roku zł 1 310 875'29, dopisano w roku sprawozd. zł 105 399'28, b) amortyzacja ruchomości, maszyn i urządzeń technicznych: saldo z ubiegłego roku zł 6 256 519'45, odpisano za usunięte ruchom. zł 818'09, dopisano w roku sprawozd. zł 476 743'83; III. Zobowiązania: Tow. Kred. Przemysłu Polskiego (kredyt hipoteczny) zł 909 373'00; Wierzyciele: Rembursy zagraniczne zł 208 303'37; Dostawcy zagraniczni zł 491 097'23; Dostawcy zagraniczni za towary w drodze zł 515 675'11; Odbiorcy zagraniczni zł 1 433'61; Banki zł 209 355'64; Dostawcy krajowi zł 285 507'57; Odbiorcy zł 60 447'51; Różni zł 2 140'84; Podatki, Ubezp. Społeczna etc. (za grudzień) zł 81 920'96; Akcjonariusze zł 413 546'37; Fundusz kar zł 123'35; Fundusz asekuracyjny zł 41 531'44; Sumy przechodnie zł 48 490'52; Fundacja stypendialna zł 57 600'00; Zysk za 1938 r. zł 873 037'11; **Razem zł 21 538 147'49.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty zł 275 736'68; Trafy zł 14 979'38; Zyra zł 1 652 258'40; **Razem zł 1 942 974'46.**

U w a g a. — Zobowiązania zagraniczne zł 1 216 509'32.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Wypłacono za kupione surowce, materiały pomocnicze i pędne zł 3 761 742'54; Remanenty na dz. 31/XII 1937 r. zł 31 103 482'70; Remont maszyn i budynków zł 183 942'35; Wyplaty robotnicze zł 2 609 166'61; Pensje personelu techn. i administrac. zł 664 238'12; Wynagrodzenie Zarządu i Rady Nadzorczej zł 367 426'48; Utrzymanie nieruchomości i samochodów zł 30 918'92; Asekuracja fabryki zł 20 648'54; Ekspedycja towarów zł 51 744'94; Prowizje zł 166 266'17; Procenty zł 238 072'90; Koszty handlowe: koszty przynależności do związków zł 10 884'30, koszty pożyczki hipot. zł 8 250'00, inne koszty handlowe zł 175 764'31; Koszty kartelowe zł 175 016'86; Świadczenia socjalne, leczenie i ubezpiecz. pracowników zł 324 576'74; Podatki zł 313 755'93; Koszty fabryczne: siła, woda, koszty konfekcji, opakowania etc. zł 398 352'42; Ofiary zł 21 351'92; Strata na usuniętych utensyliach zł 339'28; Strata na dłużnikach zł 25 447'44; Odpisy na amortyzację: budynków zł 105 399'28, maszyn i urządzeń fabr. zł 476 743'83; Zysk zł 873 037'11; **Razem zł 14 106 749'69.**

MA. — Sprzedaż przędzy, tkanin i konfekcji zł 10 857 491'19; Różnice kursowe zł 68 067'52; Remanenty na dz. 31/XII 1938 r.: półfabrykaty i towary w trakcie przerobu zł 803 071'75, towary gotowe zł 2 378 119'23; **Razem zł 14 106 749'69.** 1242

Hotel Europejski w Warszawie, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomość Nr 414 A. B. zł 7 112 200'00; Inwentarz ruchomy zł 1 408 142'67; Kasa zł 22 133'68; Papiery procentowe zł 216 140'75; Towary zł 455 411'00; Dłużnicy zł 131 774'91; Należności wątpliwe zł 31 709'61; R-k renowacji zł 245 281'73; Różnice kursowe zł 250 000'00; **Razem zł 9 872 794'35.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 5 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 385 494'66; Kapitał amortyzacyjny zł 2 112 463'05; Towarzystwo Kredytowe m. Warszawy zł 1 563 681'07; Dostawcy i wierzyciele zł 140 671'25; Dywidenda niepodniesiona zł 151 445'00; Zarząd Miejski m. st. Warszawy zł 7 679'07; Sumy przechodnie zł 209 422'92; R-k strat i zysków zł 301 937'33; **Razem zł 9 872 794'35.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty eksploatacji zł 1 166 264'18; Amortyzacja budynku i ruchomości zł 185 112'51; Straty na dłużnikach zł 2 763'36; Procenty zł 82 495'43; Czysty zysk zł 301 937'33; **Razem zł 1 738 572'81.**

MA. — Pozostałość z 1937 r. zł 755'47; Dochody z eksploatacji za 1938 r. zł 1 737 817'34; **Razem zł 1 738 572'81.**

Zarząd Spółki zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dywidendę za 1937 r. w wysokości zł 3 od 1 akcji rozpocznie wypłacać od dn. 1 października 1939 r. za zwrotem kuponu dywidendowego. 1241

Spółka Akcyjna do Eksploatacji Państwowego Monopoli Zapalczanego w Polsce, Warszawa, ul. Królewska Nr 3

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały. Grunty zł 2 533 123'09; Budynki: a) fabryczne zł 3 830 274'79, b) mieszkalne zł 1 021 735'24, c) gospodarcze zł 327 452'79, razem budynki zł 5 179 462'82; Urządzenia techniczne, maszyny, bocznicę itp. zł 10 223 050'74; Inwentarz fabryczny, biurowy i transportowy: a) żywy zł 2 565'00, b) martwy zł 1 009 304'98, razem inwentarz fabryczny, biurowy i transportowy zł 1 011 869'98; Nowe urządzenia w budowie zł 209 106'57; Razem majątek stały zł 19 156 613'20; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 6 004 340'32; Papiery wartościowe zł 268 632'82; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 2 873 358'60; Remanent materiałów i towarów: a) surowce zł 471 765'58, b) różne materiały pomocnicze zł 231 979'62, c) półfabrykaty zł 11 537'72, d) towar gotowy zł 1 950 873'03, razem remanent materiałów i towarów zł 2 666 155'95; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 280 182'83, b) dostawcy zł 22 673'32, c) różni zł 774 835'69, wątpliwe należności zł 21 000'00, razem dłużnicy zł 1 098 691'84; Sumy przechodnie: Wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 321 637'85; Wpływy z 1938 r. do pobrania zł 12 241'32; Razem sumy przechodnie zł 333 879'17; Razem majątek płynny zł 13 245 058'70; **Suma stanu czynnego zł 32 401 671'90.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 5 000 000'00; Kapitał zapasowy statutowy: saldo z roku ubiegłego zł 1 666 666'67; Zyski: Rezerwa z lat poprzednich zł 1 891 831'16; Zysk za 1938 r. zł 818 286'99; Razem zyski zł 2 710 118'15; Razem kapitały własne zł 9 376 784'82; Inne rezerwy: Rezerwa na umorzenie wątpliwych należności zł 21 000'00; Rachunek przejściowy różnic kursu zł 50 056'97; Rezerwa na zmniejszenie wartości remanentów zł 106 526'61; Razem inne rezerwy zł 177 583'58; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 4 200 953'24, mniej amortyzacja maszyn i urządzeń sprzedanych i zniszczonych w 1938 r. zł 58 050'90, pozostałość zł 4 142 902'34, plus dopisane za 1938 r. zł 977 230'80, kapitał amortyzacyjny zł 5 120 133'14; Fundusz renowacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 2 993 378'51, plus dopisane za 1938 r. zł 432 775'53, razem fundusz renowacyjny zł 3 426 154'04; Razem kapitał amortyzacyjny zł 8 546 287'18; Zobowiązania: Wierzyciele: a) z tytułu pożyczki i zobowiązań zaciągniętych w związku z wykonaniem umowy dzierżawnej zł 6 434 879'32, b) Ministerstwo Skarbu zł 1 135 389'60, c) dostawcy zł 52 633'74, d) agencji za prowizje i odbiorcy zł 98 196'78, e) różni zł 167 388'71, f) kaucje agentów i depozyty zł 171 621'85, g) sumy przechodnie zł 77 506'28; Razem wierzyciele zł 8 137 616'28; Fundusze i zobowiązania specjalne: Rezerwa na fundusz zł 25 000 000'00, dla Skarbu Państwa zł 5 710 232'75; Rezerwa na inne zobowiązania względem Skarbu Państwa zł 453 167'29; Razem fundusze i zobowiązania specjalne zł 6 163 400'04; Razem zobowiązania specjalne zł 6 163 400'04; Razem zobowiązania zł 14 301 016'32; **Suma stanu biernego zł 32 401 671'90.**

Sumy pozabilansowe

STAN CZYNNY. — Dłużnicy za gwarancje per contra zł 12 370 318'46; Zagraniczni wierzyciele za zobowiązania warunkowe zł 4 612 056'50; Depozyty gwarancyjne zł 103 776'42; **Suma stanu czynnego zł 17 086 151'38.**

STAN BIERNY. — Warunkowe zobowiązania: Gwarancje udzielone w związku z kredytami bankowymi w walutach obcych na zdyskontowanie Polskiej Zewnętrznej Złotej Pożyczki Zapalczanej — przeliczone na złote według przeciętnego kursu z grudnia 1938 r. zł 12 370 318'46; Zobowiązania warunkowe względem zagranicznych wierzycieli zł 4 612 056'50; Różni za depozyty gwarancyjne zł 103 776'42; **Suma stanu biernego zł 17 086 151'38.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych, bez zobowiązań warunkowych, przeliczona na złote według przeciętnego kursu z grudnia 1938 r. zł 6 451 560'44.

Zobowiązania do zapłacenia z wpływów w latach przyszłych zł 43 500'00.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty, związane z umową monopolową: Opłata monopolowa, dzierżawna i ryczałt podatkowy zł 10 429 533'14; Opłaty umowne od sprzedaży zł 689 839'27; Dodatkowe oprocentowanie Polskiej Zewnętrznej Złotej Pożyczki Państwowej zł 6 870 305'00; Rezerwa na zobowiązania względem Skarbu Państwa, płatne przy likwidacji kontraktu:

na fundusz złotych 25 000 000'00 zł 721 292'56, na inne zobowiązania umowne zł 39 133'93, razem rezerwa na zobowiązania względem Skarbu Państwa, płatne przy likwidacji kontraktu zł 760 426'49; Koszty kontroli skarbowej zł 84 000'00; Razem koszty, związane z umową monopolową zł 18 834 103'90; Amortyzacja majątku stałego i wkładów inwestycyjnych, dokonanych zgodnie z umową monopolową zł 1 410 006'33; Koszty administracji ogólnej zł 1 341 540'64; Koszty fabrykacji: Koszty fabrykacji zapalek zł 4 076 856'00, koszty produkcji i zakupu innych artykułów zł 397 033'17, razem koszty fabrykacji zł 4 473 889'17, plus różnica wartości remanentów zł 78 904'43 = zł 4 552 793'60; Koszty sprzedaży: przewóz kolejowy i dostawa zł 445 280'21, inne koszty sprzedaży zł 240 308'78, razem koszty sprzedaży zł 685 588'99; Koszty kredytów: procenty od zobowiązań zagranicznych zł 456 038'54, mniej potrącenia za procenty zapłacone w kraju zł 11 509'59, razem koszty kredytów zł 444 528'95; Podatki państwowe i komunalne: scailony podatek obrotowy zł 642 810'05, podatek od zapalczek zł 41 802'00, opłaty stemplowe zł 6 885'06, razem podatki państwowe i komunalne zł 691 497'11; Inne wydatki: koszty utrzymania zamkniętych fabryk zł 16 274'27, odszkodowania i odprawy wypłacone urzędnikom zł 80 940'00, różne straty zł 19 092'18, razem inne wydatki zł 116 306'45; Straty na sprzedanych i zniszczonych maszynach i urządzeniach zł 50 423'72; Zysk za 1938 r. zł 818 286'99; **Suma strony winien zł 28 945 076'68.**

MA. — Sprzedaż: Wpływy ze sprzedaży zapalek zł 27 840 548'00, mniej prowizje sprzedawców i rabaty zł 859 036'10 = zł 26 981 511'90; Wpływy ze sprzedaży innych artykułów zł 802 062'58; Razem sprzedaż zł 27 783 574'48; Procenty należne i pobrane: bankowe zł 113 296'14, inne zł 41 404'67, razem procenty należne i pobrane zł 154 700'81; Dochody z papierów wartościowych: otrzymana dywidenda zł 288 540'00, wpływy za kupony i premie zł 39 743'10, razem dochody z papierów wartościowych zł 328 283'10; Zysk na sprzedanych fabrykach zł 422 937'69; Różnica kursu: walut zagranicznych zł 224 020'63, sprzedanych papierów wartościowych zł 31 559'97, razem różnica kursu zł 255 580'60; **Suma strony ma zł 28 945 076'68.** 1230

„Węgierska Górka“ Górnicza i Hutnicza Spółka Akcyjna

w Krakowie

Bilans zamknięcia z dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 109 542'91; Budynki zł 2 319 233'92; Maszyny i urządzenia techniczne zł 4 826 977'44; Inwentarz biurowy zł 64 518'00; Inwentarz żywy zł 1 661'78; Ruchomości zł 52 128'50; Nieukończone budowy zł 220 623'82; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 1 095'13; Gotówka w bankach zł 59 586'79; Papiery wartościowe zł 62 082'45; Weksle w portfelu i inkasie zł 30 350'00; Akcje i udziały w obcych przedsiębiorstwach zł 1 061 854'14; Materiały zł 332 081'08; Gotowe wyroby zł 990 767'14; Dłużnicy zł 1 461 337'14; Wyłączności górniczne zł 155 731'13; Strata w latach 1930—1937 zł 2 013 171'46; **Razem zł 13 762 742'83.**

pozycje pozabilansowe. — Kaucje, wadia i gwarancje zł 1 425 245'28.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 4 000 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 3 757 738'34; Rachunek przejściowy różnic kursowych zł 1 286 181'66; Wierzyciele zł 4 705 651'37; Zysk w roku operacyjnym 1938 zł 13 171'46; **Razem zł 13 762 742'83.**

pozycje pozabilansowe. — Kaucje, wadia i gwarancje zł 1 425 245'28.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Przeniesiona strata z 1937 r. zł 2 013 171'46; Amortyzacja budynków fabrycznych zł 52 107'75; Amortyzacja budynków mieszkalnych zł 4 446'23; Amortyzacja maszyn i urządzeń technicznych zł 313 017'35; Amortyzacja maszyn i urządzeń biurowych zł 5 212'17; Amortyzacja ruchomości zł 22 048'50; Koszty własne sprzedanego towaru zł 3 882 248'50; Koszty handlowe sprzedanego towaru zł 72 009'37; Podatki zł 129 215'20; Świadczenia socjalne zł 141 665'11; Odsetki zł 267 363'34; Prowizje zł 347 106'05; Koszty generalne zł 111 745'71; Strata na sprzedanym inwentarzu zł 5 779'16; Zysk za 1938 r. zł 13 171'46; **Razem zł 7 382 362'62.**

MA. — Dochód ze sprzedaży towaru zł 5 363 645'18; Zrealizowane zyski kursowe zł 5 545'98; Strata zł 2 013 171'46; **Razem zł 7 382 362'62.** 1226

Powszechny Bank Kredytowy, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY		zł	STAN BIERNY		zł
Kasa i sumy do dyspozycji		6 541 047'17	Kapitał zakładowy		5 000 000'00
Bilety skarbowe		3 000 000'00	Kapitały rezerwowe		1 010 354'34
Waluty zagraniczne		65 107'55	Fundusz amortyzacyjny nieruchomości		—
Papiery wartościowe		110 441'26	Wkłady		25 530 131'81
Papiery wartościowe ust. kap. zapas.		489 253'47	Rachunki bieżące		21 622 331'00
Udziały konsorcjalne		12 334'48	Różne natychmiast płatne zobowiązania		2 468 350'18
Banki krajowe		3 210 533'29	Banki krajowe		4 099 745'63
Banki zagraniczne		1 453 664'56	Banki zagraniczne		2 440 003'04
Dyskonto		30 479 848'09	Redyskonto weksli		—
Protesty		28 419'80	Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego		—
Kredyty w rachunkach bieżących		19 055 049'73	Zastaw walorów		—
Pożyczki terminowe		1 492 522'02	Wierzyciele hipoteczni		—
Kredyty akceptacyjne i rembursowe		155 488'44	Zobowiązania z tytułu kredytów akceptacyjnych i rembursowych		155 488'44
Należności z tytułu transakcyj dewizowych na termin i reportowych		—	Zobowiązania z tytułu transakcyj dewizowych na termin i reportowych		—
Nieruchomości		—	Różne rachunki		3 188 099'22
Różne rachunki		404 758'51	Listy zastawne (obligacje)		—
Długoterminowe pożyczki hipoteczne		—	Zyski:		
			a) z lat ubiegłych	zł	190 509'07
			b) za rok 1938	"	793 455'64
					983 964'71
		<u>66 498 468'37</u>			<u>66 498 468'37</u>
Dłużnicy z tytułu gwarancyj		3 481 681'03	Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj		3 481 681'03
Inkaso		14 218 963'63	Różni za inkaso		14 218 963'63

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN		zł	MA		zł
Procenty i prowizje wypłacone		2 075 662'28	Pozostałość zysków z lat ubiegłych		190 509'07
Koszty handlowe		2 370 858'80	Procenty i prowizje pobrane		5 695 517'83
Podatki		573 530'44	Różnice kursowe		325 322'60
Amortyzacja		18 789'50	Dochody z nieruchomości		—
Odpisy na dłużnikach		95 621'64	Różne		—
Różne		113 603'94	Zwrot sum dawniej odpisanych		20 681'81
Zyski:					
a) z lat ubiegłych	zł	190 509'07			
b) za rok 1938	"	793 455'64			
		<u>983 964'71</u>			
		<u>6 232 031'31</u>			<u>6 232 031'31</u>

1218

Fabryka Żyrandoli Elektrycznych A. Marciniak

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: a) Plac przy ul. Wroniej Nr 23 w Warszawie zł 201 722'20; b) Plac na kolonii Raków zł 114 848'00; c) Budynek fabryczny w Warszawie zł 164 117'80; d) Budowa fabryki na kolonii Raków zł 243 284'01; e) Budowa garaży na kolonii Raków zł 30 214'97; f) Maszyny, narzędzia i ruchomości zł 538 395'30; Majątek płynny: Kasa i banki zł 33 549'61; Papiery procentowe zł 9 000'00; Weksle zł 26 282'94; Udziały zł 41 600'00; Surowce i materiały zł 211 376'50; Wyroby gotowe i półfabrykaty zł 260 123'91; Dłużnicy zł 416 364'32; Kaucje gotówkowe zł 58 007'74; Sumy przechodnie zł 29 389'50.

Sumy pozabilansowe. — a) Różni za gwarancje zł 375 150'00; b) Depozyty (akcje Zarządu) zł 35 000'00.

Ogółem suma bilansowa zł 2 788 426'80.

PASYWA. — Kapitały własne: a) Kapitał akcyjny zł 800 000'00; b) Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 55 118'80, dopisano w 1938 r. zł 18 500'00, razem zł 73 618'80; c) Kapitał rezerwowy: saldo z roku ubiegłego zł 44 128'92, dopisano w 1938 r. zł 69 196'54, razem zł 113 325'46; d) Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubie-

głego zł 424 374'97, dopisano w 1938 r. zł 103 621'73, odpisano w 1938 r. zł 792'00 = zł 524 204'70; Zobowiązania: Akcepty zł 17 167'91; Banki zł 46 508'00; Kredyty hipoteczne zł 213 333'35; Wierzyciele: Dostawcy zł 155 880'01; Różni zł 33 926'19; Zarząd zł 15 146'49; Dłużnicy zł 2 227'23; Sumy przechodnie zł 43 240'74; Zysk za 1938 r. zł 336 697'92.

Sumy pozabilansowe. — a) Gwarancje zł 375 150'00; b) Różni za depozyty zł 35 000'00.

Ogółem suma bilansowa zł 2 788 426'80.

Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach odbiorców zł 181 072'68.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty fabrykacji zł 1 651 240'63; Koszty handlowe: a) Pensje, procenty i inne wydatki zł 191 240'78; b) Podatki zł 136 255'89; Koszty sprzedaży zł 184 658'26; Amortyzacje zł 103 621'73; Strata na dłużnikach zł 595'76; Zysk za rok operacyjny 1938 zł 336 697'92; Razem zł 2 604 310'97.

ZYSKI. — Sprzedaż zł 2 476 991'93; Przyrost remanentów wyrobów gotowych i półfabrykatów (I/I 1938 r. zł 230 671'63, 31/XII 1938 r. zł 260 123'91) zł 29 452'28; Różnice kursowe zł 1 037'22; Zysk z udziału za 1937 r. zł 16 329'54; Z przeznaczonych kwoty zł 80 500'00 z zysku roku operacyjnego 1937 na podatek dochodowy za tenże okres wyczerpano zł 80 500'00; Razem zł 2 604 310'97. 1225

Polskie Towarzystwo Akumulatorowe „Petex”

SPÓŁKA AKCYJNA

z siedzibą Zarządu w Warszawie, przy ul. Kopernika Nr 13

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 26 647'21; Budynki zł 209 103'39; Maszyny i urządzenia techniczne zł 216 351'64; Inwentarz fabryki i biura (ruchomości) zł 35 712'54; Budowa w toku w Tarnobrzegu zł 115 122'87; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 2 169'31, w bankach zł 31 826'39; Papiery wartościowe zł 5 253'00; Weksle zł 3 632'65; Materiały zł 159 484'35; Dłużnicy zł 243 557'19; Sumy przechodnie (różne) zł 55 676'99; Straty z lat ubiegłych: straty po dz. 31/XII 1932 r. zł 682 923'37, odpisano w 1938 r. z zysku 1397 r. zł 41 004'23; Razem zł 1 746 456'67.

Pozycje pozabilansowe. — Kaucje i gwarancje obce zł 88 800'00; Dłużnicy kaucyjni zł 20 000'00; Obligo weksli klientowskich zł 10 412'41; Razem zł 119 212'41.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 900 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z ub. r. zł 878'60, dopisano w 1938 r. z zysku z 1937 r. zł 3 565'60; Wątpliwe należności: rezerwa z lat 1930—37 i 1938 zł 60 187'31; Kapitał amortyzacyjny: Saldo z lat poprzednich zł 236 948'17, dopisano w 1938 r. zł 29 312'63 = zł 266 260'80; Kapitały obce: Zobowiązania długoterminowe: (akcepty) zł 205 000'00; Zobowiązania krótkoterminowe: (akcepty) zł 78 500'00; Wierzyciele zł 152 755'09; Różne (sumy przechodnie) zł 9 147'21; Zysk zł 70 162'06; Razem zł 1 746 456'67.

Pozycje pozabilansowe. — Wierzyciele kaucyjni i gwarancyjni zł 88 800'00; Kaucje i gwarancje własne zł 20 000'00; Obligo weksli klientowskich zł 10 412'41; Razem zł 119 212'41.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty handlowe i administracyjne zł 71 919'01; Koszty fabrykacji zł 320 763'89; Podatki zł 12 599'31; Ubezpieczenia społeczne zł 11 920'78; Amortyzacja za 1938 r. zł 29 312'63; Wątpliwe należności zł 3 072'95; Pretensje nieściągalne zł 17 470'35; Zysk zł 70 162'06; Razem zł 537 220'98.

ZYSKI. — Sprzedaż zł 536 440'53; Wpływy z wątpliwych zł 780'45; Razem zł 537 220'98.

Powyższy bilans oraz r-k strat i zysków został przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki w dn. 20 maja 1939 r. przyjęty i zatwierdzony, a Zarządowi Spółki i Radzie Nadzorczej udzielono absolutorium. 1258

„Wolbrom” Fabryka Wyrobów Gumowych, Spółka Akc.

w Wolbromiu

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 31 608'55; Budynki: a) fabryczne zł 900 807'94, b) gospodarcze zł 1 762'20, c) mieszkalne zł 494 687'52, d) ogrodzenia zł 11 110'98, razem zł 1 408 368'64; Urządzenia techniczne zł 3 044 347'88; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 1 500'00, b) martwy (ruchomości) zł 253 376'10, razem zł 254 876'10; Inwestycje w budowie — montowanie maszyn zł 176 647'19; II. Majątek płynny: Gotówka: a) w kasie zł 8 283'83, b) w bankach zł 108 871'40, razem zł 117 155'23; Papiery procentowe zł 34 964'00; Weksle w portfelu zł 2 330'91; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 482'37; Materiały: a) surowce zł 276 211'28, b) pomocnicze i pędne zł 139 388'30, razem zł 415 599'58; Półfabrykaty zł 215 209'57; Gotowe towary zł 495 312'93; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 742 222'94, b) dostawcy: 1) za zaliczki na dostawy zł 16 801'62, 2) za towary w drodze zł 37 033'19, łącznie zł 53 834'81, c) banki zł 378'32, d) różni zł 200 518'73, e) gwarancje w wekslach mobilizacyjnych zł 27 300'00, f) wątpliwe należności—weksle protestowane zł 110 276'81, razem zł 1 134 531'61; Sumy przechodnie: wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 12 185'91; III. Straty: za rok operacyjny 1935 zł 62 951'64, za rok operacyjny 1936 zł 51 354'18, razem zł 114 305'82; Ogółem zł 7 457 926'29.

Sumy pozabilansowe. — Żyra na wekslach zł 179 369'54; Kaucje u różnych zł 331 959'17; Gwarancje różnych zł 13 000'00; Razem zł 524 328'71.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 600 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 1 302 635'79, b) odpisano w roku sprawozdawczym

zł 2 221'44, pozostaje zł 1 300 414'35, c) dopisano w roku sprawozdawczym zł 328 382'07, razem zł 1 628 796'42; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 258 152'39, b) banki zł 41 587'40, c) dostawcy zł 234 444'03, d) odbiorcy zł 11 014'84, e) różni zł 501 349'82, f) weksle mobilizacyjne zł 27 300'00, razem zł 1 073 848'48; Fundusze i zobowiązania specjalne: Kredyt długoterminowy zł 2 302 119'84; Specjalny rk przejściowy różnic kursowych zł 814 723'41; Sumy przechodnie: Zobowiązania dotyczące okresu sprawozdawczego zł 23 808'73; IV. Zyski: Zysk za rok operacyjny 1937 zł 4 220'20; Zysk za rok sprawozdawczy zł 10 409'21; Razem zł 14 629'41; Ogółem zł 7 457 926'29.

Sumy pozabilansowe. — Różni za żyra na wekslach zł 179 369'54; Różni za kaucje: a) w wekslach na zabezpieczenie kredytu zł 99 959'17, b) w wekslach na zabezpieczenie dostaw zł 200 000'00, c) w papierach procentowych na zabezpieczenie dostaw zł 32 000'00, razem zł 331 959'17; Różni za gwarancje w listach bankowych zł 13 000'00; Razem zł 524 328'71.

Uwaga. — Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 2 364 678'13.

Rachunek strat i zysków za okres operacyjny 1938

WINIEN. — Remanent gotowych towarów na dz. 1/I 1938 r. zł 364 763'33; Koszty administracji ogólnej zł 405 958'93; Koszty fabrykacji: a) surowce zł 1 891 046'05, b) koszty zł 1 484 763'17 razem zł 3 375 809'22; Koszty sprzedaży zł 712 598'18; Koszty kredytów zł 201 829'62; Podatki państwowe i komunalne zł 105 024'76; Odpisy amortyzacyjne: budynki zł 32 950'38, maszyny zł 295 431'69, razem zł 328 382'07; Inne straty zł 5 430'88; Zysk za okres operacyjny 1938 r. zł 10 409'21; Ogółem zł 5 510 206'20.

MA. — Sprzedaż towarów zł 4 977 933'09; Różnice kursu zł 3 054'06; Inne zyski zł 33 834'79; Zysk na udziałach zł 71'33; Remanent gotowych towarów na dz. 31/XII 1938 r. zł 495 312'93; Ogółem zł 5 510 206'20.

Bilans i rachunek strat i zysków zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 25 maja 1939 r. 1273

„Saprol” Spółka Akcyjna Handlu Produktami Rolnymi we Lwowie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: a) Ruchomości zł 9 232'80; b) Maszyny zł 25 006'81; Majątek płynny: a) Gotówka w kasie zł 16 650'44; b) Gotówka w bankach zł 2 215'35; c) Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 6 000'00; d) Towary zł 250 227'86; e) Dłużnicy: odbiorcy krajowi za dokumenty towarowe do inkasa zł 349 510'58, odbiorcy zagraniczni za dokumenty towarowe do inkasa zł 193 741'25, odbiorcy krajowi zł 11 604'95, dostawcy zł 5 648'47, różni zł 188 965'31; Sumy przechodnie zł 2 797'42; Koszty organizacyjne zł 5 424'23; Razem zł 1 067 025'47.

Odbiorcy komisowi zł 223 223'95.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) Kapitał zakładowy zł 250 000'00; b) Kapitał zapasowy zł 1 150'00; Zobowiązania: a) Banki, kredyt na podstawie dokumentów złożonych do inkasa zł 595 873'87; b) Dostawcy zł 127 917'92; c) Odbiorcy zł 5 507'70; d) Różni zł 57 537'91; Premie wywozowe zł 633'40; Sumy przechodnie zł 970'00; Zysk z 1936/37 r. zł 11 577'98; Zysk zł 15 856'69; Razem zł 1 067 025'47.

Sprzedaż komisowa zł 223 223'95.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Zakup zł 6 724 926'41; Koszty towarowe i sprzedaży: a) przewoźne kolejowe zł 384 414'30, b) przewoźne okrętowe zł 33 869'83, c) koszty spedycyjne i ubezpieczenia zł 19 971'79, d) różnice wagi, ceny, jakości i analizy zł 8 683'08, e) prowizje zł 59 976'50, f) koszty magazynowania w L. S. Z. zł 4 153'55, g) koszty przy uszlachetnianiu towarów zł 1 855'55, h) opakowanie — worki zł 6 537'08, i) pozwolenia przywozu i opłaty celne zł 2 528'55, j) zaświadczenia walutowe, eksportowe itd. zł 13 082'34, k) inne zł 30 863'82; Podatki państwowe i komunalne zł 3 428'68; Koszty bankowe zł 31 350'68; Różnice kursowe zł 41'64; Odpisy: a) auto zł 2 576'70, b) ruchomości zł 783'90, c) koszty organizacyjne zł 3 524'40; Różnice inwentarowe zł 4 535'87; Koszty administracyjne zł 117 661'74; Zysk zł 15 856'69; Razem zł 7 470 353'10.

MA. — Sprzedaż krajowa zł 6 087 802'96; Sprzedaż zagraniczna zł 1 114 795'88; Remanent zł 250 227'86; Udział konsorcjalny zł 12 780'92; Prowizje komisowe zł 4 745'48; Razem zł 7 470 353'10.

Powszechny Bank Związkowy w Polsce, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY		zł	STAN BIERNY		zł
Kasa i sumy do dyspozycji		9 157 956'47	Kapitał zakładowy		8 000 000'00
Waluty zagraniczne		97 351'09	Kapitały rezerwowe		1 577 000'00
Papiery wartościowe		1 823 806'18	Fundusz amortyzacyjny nieruchomości		707 216'66
Papiery wartościowe ustawowego kapitału zapasowego		604 547'16	Wkłady		39 806 835'24
Udziały konsorcjalne		951 047'14	Rachunki bieżące		8 796 135'44
Banki krajowe		1 077 037'60	Różne natychmiast płatne zobowiązania		232 957'48
Banki zagraniczne		2 413 345'14	Banki krajowe		6 053 926'61
Dyskonto		26 686 970'28	Banki zagraniczne		2 326 659'45
Protesty		729 649'93	Redyskonto weksli		11 231 241'99
Kredyty w rachunkach bieżących		24 549 811'61	Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego i rebus.		631 800'00
Pożyczki terminowe		8 288 953'50	Różne rachunki		5 074 325'61
Kredyty akceptacyjne i rebusowe		5 074 325'61	Zysk		2 483 573'95
Nieruchomości		5 078 066'46			787 776'56
Różne rachunki		1 176 580'82			
		<u>87 709 448'99</u>			<u>87 709 448'99</u>
Dłużnicy z tyt. gwarancyj		10 311 369'60	Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancyj		10 311 369'60
Inkaso		15 161 857'59	Różni za inkaso		15 161 857'59

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

ROZCHODY		zł	DOCHODY		zł
Procenty i prowizje wypłacone		2 557 214'54	Pozostałość zysków z lat ubiegłych		407 000'58
Koszty handlowe		3 855 014'47	Procenty i prowizje pobrane		6 492 329'75
Podatki		217 280'04	Różnice kursowe		508 734'39
Amortyzacja		105 906'49	Dochody z nieruchomości		72 023'77
Zysk		787 776'56	Zwrot sum dawniej odpisanych		41 123'67
		<u>7 523 192'10</u>	Różne zyski		1 979'94
					<u>7 523 192'10</u>

Naczelný Buchalter:
Wicedyrektor: I. Broder

Dyrekcja:
Dr Wacław Fajans, Dyrektor Naczelný
Adolf Herman Schotz, Andrzej Szarski
Dr Władysław Byłański

1217

„Rogolith“ Fabryka Guzików, Spółka Akcyjna, Bielsko

Bilans z dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Urządzenia techn. zł 394 284'54; Patent zł 40 000'00; Inwentarz zł 33 197'12; Kasa i sumy do dyspozycji zł 16 262'06; Papiery wartościowe zł 1 411'00; Weksle zł 28 976'50; Surowce i materiały zł 31 637'05; Półfabrykaty i gotowe wyroby zł 183 243'34; Dłużnicy zł 157 193'87; R-ki przechodnie zł 98'73; Wątpliwe należności zł 2 746'81; Suma zł 889 051'02.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 380 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 265 843'07; Akcepty zł 22 657'98; Banki zł 25 430'56; Wierzyciele zł 123 065'56; R-ki przechodnie zł 23 944'99; Zyski z lat ubiegłych zł 10 345'33; Zysk za 1938 r. zł 37 763'53; Suma zł 889 051'02.

Sumy pozabilansowe zł 87 466'08.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Administracja zł 87 445'31; Koszty fabrykacji zł 479 969'10; Koszty sprzedaży zł 179 653'58; Koszty kredytów zł 17 870'11; Podatki zł 26 763'61; Amortyzacja zł 64 344'81; Odpisy zł 9 475'37; Różne zł 158 062'58; Zysk zł 37 763'53; Suma zł 1 061 348'00.

ZYSKI. — Ze sprzedaży zł 877 034'31; Różnice kursu zł 826'19; Różne zł 183 487'50; Suma zł 1 061 348'00. 1227

Polsko-Szwajcarska Fabryka Czekolady „Suchard“

Spółka Akcyjna w Krakowie

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1938 r.

I. Majątek stały: Budynki: a) fabryczne zł 907 098'78, b) mieszkalne zł 470 433'98 = zł 1 377 531'76; Urządzenia technicz-

ne: a) maszyny zł 773 912'06, b) montaż zł 120 845'05, c) inw. fabr. zł 290 562'33 = zł 1 185 319'44; Inwentarz biurowy zł 28 686'23; Inwentarz sklepów zł 62 525'61; Inwentarz Biura Sprzedaży w Warszawie zł 2 870'33; II. Majątek płynny: Got. w kasie zł 20 524'88; Got. w P. K. O. zł 17 188'95; Got. w bankach zł 14 990'02 = zł 52 703'85; Oblig. Poż. Inwestycyjnej zł 14 700'00; Akcje innych przeds. zł 650'00; Rymesy zł 63 570'92; Materiały: a) surowce i półfabr. zł 512 890'73, b) opak. etc. zł 317 748'43, c) reklamy zł 64 939'57 = zł 895 578'73; Towary gotowe zł 295 942'06; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 1 724 421'03, b) dostawcy i różni zł 496 112'56, c) winkulacje zł 26 344'22 = zł 2 246 877'81; Sumy przechodnie zł 16 988'04; Reszta straty z lat ub. zł 501 821'08; Razem zł 6 745 765'86.

Zyro wekslowe zł 169 864'47.

I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 3 500 000'00; Kapitał rezerwowy zł 1 971'30; II. Zobowiązania: Wierzyciele: a) Akcepty zł 397 566'27; b) Banki zł 77 462'00; c) Dostawcy i różni zł 2 595 690'75; d) Odbiorcy zł 41 215'39 = zł 3 111 934'41; Sumy przechodnie zł 22 572'33; Zysk za 1938 r. zł 109 287'82; Razem zł 6 745 765'86.

Zyro wekslowe zł 169 864'47.

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1938 r.

Koszty handlowe zł 524 022'46; Koszty fabrykacji zł 501 513'74; Koszty prowizji zł 327 727'12; Koszty bankowe i odsetki zł 185 040'23; Podatki, opłaty i ciężary społeczne zł 217 307'43; Reklamy zł 179 475'45; Popęd, ogrzew. i oświell. zł 99 734'81; Reparatury zł 50 769'83; Odpisy zł 74 569'05; Amortyzacje zł 155 748'70; Datki zł 6 854'10; Zysk za 1938 r. zł 109 287'82; Razem zł 2 432 050'74.

R-k towarów zł 2 416 183'12; R-k administracji budynku mieszkalnego zł 11 473'09; Różnice kursowe zł 4 394'53; Razem zł 2 432 050'74. 1219

Fabryka Aparatów Elektrycznych K. Szpotański i S-ka

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: a) Grunty fabryczne w Warszawie z 57 320'05; Grunty w Jablonnie z 48 487'81; b) Budynki fabryczne z 1 154 535'72; Budynki mieszkalne z 74 056'20; c) Budowa nowych bud. fabr. z 116 141'32; Maszyny i urządzenia warszt. z 1 099 026'26; Ruchomości i urządzenia biurowe z 113 293'03; Majątek płynny: A. Zapasy: 1) Surowce w drodze z 48 122'16; 2) Surowce w magazynach z 696 594'58; 3) Półfabrykaty w magazynach z 767 631'95; 4) Półfabrykaty na warsztacie z 465 959'43; Wyroby gotowe z 252 308'09; B. Wierzytelności — Dłużnicy: 1) Odbiorcy z 2 443 406'66; 2) Dostawcy (zaliczki) z 62 565'55; 3) Rachunki różne z 64 365'32; C. Środkii obrotowe: 1) Gotówka w kasie i bankach z 108 856'78; 2) Weksle w portfelu z 383 656'98; 3) Papiery procentowe w kasie z 624'00; Rachunki inne: Gwarancje i kaucje dla odbiorców: 1) w akceptach z 73 184'00, 2) w gotówce z 765'00, 3) w papierach procentowych z 16 303'00; **Ogółem z 8 047 203'89.**

PASYWA. — Kapitały własne: a) Kapitał akcyjny z 2 000 000'00; b) Kapitał zapasowy z ub. r. z 291 717'24, dopisano w r. spraw. z 51 800'00, razem z 343 517'24; Kapitał zapasowy spec. z 499 711'71; Amortyzacja: Kapitał amortyzacyjny w ub. r. z 551 749'84, dopisano w r. spraw. z 324 765'85, odpisano w r. sprawozd. z 2 039'34, razem z 874 476'35; Kapitały obce: A. Zobowiązania — Wierzyciele: 1) Odbiorcy (zaliczki) z 580 901'71; 2) Dostawcy z 830 482'94; 3) Rachunki różne z 1 807 956'01; 4) Dywidenda niepodjęta z 256'00; Rachunki inne: Akcepty gwarancyjne z 73 184'00; Wyniki: Zysk w roku operacyjnym 1938 z 1 036 717'93; **Ogółem z 8 047 203'89.** Sumy pozabilansowe.—Gwarancje hipoteczne z 1 208 892'00; Zobowiązania z tytułu żyr handlowych z 373 762'41.

U w a g a do bilansu. — Zobowiązania zagraniczne i w walucie obcej w dn. 31/XII 1938 r. z 332 541'66; Na naszą korz. z 405'03; **Ogółem z 332 136'63.**

Rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1938

WINIEN. — Salda początkowe na dz. 1/I 1939 r.: a) Surowce i półfabrykaty z 1 348'25; b) Wyroby gotowe z 260 419'46; Nakład w roku sprawozd. Zakupiono sur. i półfabrykatów z 4 343 334'89; Wyplacona robocizna z 995 422'94; A. Koszty ogólne: a) Dzierżawa oddziału w Międzyzlesiu z 18 278'40; b) Podatki z 1 204 434'08; c) Świadczenia z 203 278'07; d) Pensje z 929 339'52; e) Odsetki z 68 004'21 — % kred. z 62 264'38 = z 5 739'83; Koszty handlowe z 249 766'21; Razem z 2 610 836'11; B. Koszty warsztatowe z 960 101'05; C. Koszty sprzedaży z 698 497'38; D. Koszty licencji z 20 480'34; Straty na dłużnikach z 15 613'71; Amortyzacja: a) Nieruchomości z 76 257'60; b) Maszyn i urz. z 212 846'28; c) Ruchomości z 35 661'97; Odpisy: z inwentarza z 3 148'80, z inwentarza roku bież. z 34 580'35, z udz. w innych przed. z 12 000'00; Zysk netto z 1 036 717'93; **Ogółem z 12 664 077'06.**

MA. — Ze sprzedaży z 9 555 654'32; Salda końcowe: Surowce i półfabrykaty z 1 978 308'12; Wyroby gotowe z 252 308'09; Zyski inne z 12 727'95; Zysk na różnicy kursowej spec. z 710 633'78; Zysk na różnicy kursowej zwykły z 152 405'46; Odpisy z amortyzacji z 2 039'34; **Ogółem z 12 664 077'06.**

Zakład Elektryczny Okręgu Lwowskiego, Spółka Akc.

w e L w o w i e

Bilans zamknięcia z dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Inwestycje wykonane do dn. 31/XII 1937 r.: Stacje transformatorowe 30 kV z 518 150'21; Stacje transformatorowe 6 kV z 168 336'21; Trasy wysokiego napięcia 30 kV z 1 555 389'60; Trasy wysokiego napięcia 6 kV z 297 628'32; Trasy niskiego napięcia z 707 605'91; Złącza z 164 708'58; Zakład wytwórczy w Mostach W. z 6 082'62; Budynki z 41 628'13; Razem z 3 459 529'58; Inwestycje wykonane w 1938 r.: Stacje transformatorowe 30 i 6 kV z 171 994'79; Trasy wys. napięcia 30 i 6 kV z 330 260'48; Trasy niskiego napięcia z 108 703'84; Złącza z 32 883'84; Zakład wytwórczy w Mostach W. z 24 783'39; Razem z 668 626'70;

Ruchomości z 28 820'38; Liczniki z 212 860'22; Razem z 4 639 836'88; Majątek płynny: Gotówka: w kasie z 3 989'93, w bankach z 36 819'27, razem z 40 809'20; Papiery procentowe z 1 172'00; Udział w Spół. Polskie Elektrownie z 100'00; Razem z 1 272'00; Magazyn z 95 102'65; Dłużnicy: Odbiorcy prądu z 97 166'40; Odbiorcy grzejników z 4 332'85; Dostawcy z 10 397'68; Różni z 44 387'86; Zaległe wpłaty na kapitał akcyj. z 695 000'00; Razem z 851 284'79; Rymesy z 1 520'00; Razem z 989 988'64; Kaucje gotówkowe z 51 000'00; Dzierżawa w Jaworowie (inwestycje zwrotne) z 40 312'12; Sumy przechodnie z 14 349'20; **Razem z 5 465 486'84.**

Gwarancje z 265 000'00.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny I emisji z 2 000 000'00; Kapitał akcyjny II emisji z 2 000 000'00; Razem z 4 000 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego z 53'61, dopisane w roku sprawozd. z 190'19, razem z 243'80; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego z 200 791'95, dopisano w roku sprawozd. z 141 787'05, razem z 342 579'00; Razem z 4 342 822'80; Zobowiązania: Wierzyciele: Zaległe podatki z 2 735'40; Dostawcy z 463 601'25; Odbiorcy prądu z 38 168'53; Odbiorcy grzejników z 318'05; Różni z 3 296'06; Razem z 508 119'29; Pożyczki: w Funduszu Pracy z 133 690'38, w Ministerstwie Przem. i Handlu z 100 000'00, w Miejskich Zakładach Elektrycznych z 325 000'17, w Zarządzie Miejskim Mosty W. z 11 926'05, razem z 570 616'60; Akcepty z 400'00; Razem z 1 079 135'89; Sumy przechodnie z 2 545'10; Saldo z roku ubiegłego z 572'52; Zysk za rok bieżący z 40 410'53; Razem z 40 983'05; **Razem z 5 465 486'84.**

Gwarancje z 265 000'00.

Rachunek strat i zysków

za czas od dn. 1/I do dn. 31/XII 1938 r.

STRATY. — Administracja z 135 449'70; Świadczenia społeczne z 10 309'86; Razem z 145 759'56; Konserwacja sieci i stacji transform. z 24 421'06; Zakup prądu z 261 985'16; Odsetki z 19 813'98; Podatki z 30 044'45; Amortyzacja z 141 787'05; Dzierżawa z 8 069'96; Asekuracja z 3 080'53; Wydatki różne z 4 677'40; Saldo za 1937 r. z 572'52; Zysk za rok bieżący z 40 410'53; Razem z 680 622'20.

ZYSKI. — Zysk z roku 1937 z 572'52; Sprzedaż prądu do oświetlenia pryw. z 222 597'45; Sprzedaż prądu do oświetlenia publ. z 15 570'03; Sprzedaż prądu do motorów z 231 855'74; Sprzedaż prądu hurtowa z 83 011'23; Razem z 553 214'45; Czyszn za używanie trasy Karaczynów — Szkło przez MZE z 64 869'86; Czyszn liczników z 49 971'68; Sprzedaż grzejników z 1 903'47; Odsetki z 5 416'92; Dochody różne z 6 673'30; **Razem z 680 622'20.**

Buchalter: A. Machalski

Zarząd: Dr J. Weryński — Prezes Zarządu, Inż. M. Altenberg, Inż. St. Kozłowski — członkowie Zarządu. 1231

Fabryka Tektury i Papieru „Fordon“, Spółka Akcyjna

Warszawa, Mazowiecka 1

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomość, maszyny, urządzenia techniczne i ruchomości z 1 633 030'44; Kasa z 9 555'24; Banki z 85 491'68; Papiery procentowe i udziały z 42 627'62; Weksle z 9 080'05; Odbiorcy z 153 433'64; Zapasy gotowych wyrobów, surowców i różnych materiałów z 334 373'84; Inne należności z 19 423'54; **Razem aktywa z 2 287 016'05.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny z 750 000'00; Kapitał zapasowy z 13 785'12; Kapitał rezerwowy z 119 619'92; Odpisy na umorzenie z 638 933'34; Akcepty długoterminowe z 20 000'00; Akcepty krótkoterminowe z 125 144'25; Różni wierzyciele z 552 366'18; Rezerwa na różnice kursowe z 4 793'58; Czyszy zysk z 62 373'66; **Razem pasywa z 2 287 016'05.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji i sprzedaży z 262 609'37; Podatki i świadczenia socjalne z 83 419'63; Amortyzacja z 113 000'00; Czyszy zysk z 62 373'66; **Razem z 521 402'66.**

MA. — Zysk brutto na produkcji z 517 913'91; Różnice kursowe z 502'23; Wpływy nadzwyczajne z 2 986'52; **Razem z 521 402'66.**

1235

Wileński Bank Ziemski, Spółka Akcyjna

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji na r-kach bieżących w bankach zł 2 468 349 37; Papiery wartościowe własne: a) w dyspozycji Banku zł 5 826 201 63, b) na r-k kapitału zapasowego zł 1 586 774 90; Papiery wartościowe na r-k fund. im. Józefa Montwiłła zł 10 025 04; Papiery wartościowe na r-k fund. na wystaw. domów dla zniedołężniałych urzęd. i rodzin, pozost. po urzęd. Banku, zł 34 635 31; 4½% list zast. IV serii, podlegające emisji zł 13 280 00; Pożyczki umarżane ratami: a) w 4½% list. zast. zł 77 100 709 13, b) w 5% list. zast. zł 764 438 38 i c) w gotówce zł 1 568 687 41; Terminowy i przedterm. zwrot poź. umarżanych ratami w 4½% i 5% list. zast. zł 354 342 49; Pożyczki spłacane jednorazowo w gotówce zł 317 938 77; Zaległości w ratach i innych należnościach zł 12 950 576 70; Nieruchomości Banku zł 1 871 352 64; Ruchości Banku zł 78 439 65; Dłużnicy różni i zaliczki zł 609 594 18; Wydatki Banku na r-k 1939 r. zł 72 288 08; **Razem zł 105 627 633 68.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 6 300 000 00, b) zapasowy i rezerwy zł 9 396 845 08 i c) fund. amortyzacyjny zł 354 665 65; Fundusz oddłużeniowy zł 974 770 40; Specjalny kapitał oddłużeniowy zł 683 915 58; Listy zast. w obiegu: a) 4½% zł 70 478 730 00, b) 5% zł 773 040 00; 4½% listy zast. przeznaczone do obiegu zł 6 967 720 00; Kupony od list. zast. do opłacenia zł 5 036 530 05; Dywidenda od akcji do opłacenia zł 184 945 00; Fundusz na opłacenie kuponów zł 1 760 559 00; Fundusz amortyzacyjny od pożyczek w list. zast. umarżanych ratami zł 354 342 49; Fundusz im. Józefa Montwiłła zł 10 025 04; Fundusz na wystawienie domów dla zniedołężniałych urzęd. i rodzin, pozostałych po urzęd. Banku zł 36 234 94; Wpływy na raty przed terminem ich płatności zł 6 201 69; Sumy przechodnie zł 1 556 459 47; Korespondenci różni zł 100 048 78; Dochody przypadające na 1939 r. zł 256 354 44; Czysty zysk za 1938 r. zł 396 246 00; **Razem zł 105 627 633 68.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Wydatki: a) administracyjne zł 1 086 271 92, b) operacyjne zł 466 572 28, c) na utrzymanie domów, należących do Banku zł 54 271 84, d) z tytułu oszacowań zł 26 309 44, e) z tytułu nieruchomości, przeszłych na własność Banku z powodu niedojścia do skutku licytacji zł 1 054 265 10, i) zwrotne zł 13 355 44; Ruchości Banku zł 3 068 48; Fundusz amortyzacyjny zł 14 169 51; Czysty zysk za 1938 r. zł 396 246 07; **Razem zł 3 114 530 08.**

ZYSKI. — Fundusze: a) administracyjny zł 441 669 58, b) na opłacenie wydatków związanych z konwersją zł 2 123 32, c) na pokrycie kosztów oszacowania i sporządzenia listów zastawnych zł 2 510 25; Procenty: a) od pożyczek zł 130 304 18, b) od papierów wartościowych własnych zł 502 477 63; Należności za zwłokę zł 1 012 992 25; Opłaty kancelaryjne zł 8 378 19; Wpłaty z tytułu oszacowań zł 4 340 00; Dochody z domów, należących do Banku zł 75 535 00; Dochody i wpływy z nieruchomości, przeszłych na własność Banku z powodu niedojścia do skutku licytacji zł 783 892 27; Wpłaty na koszty administracyjne i inne należności z tytułu znajdującego się w Polsce mienia b. rosyjskich banków ziemskich zł 612 34; Różnice kursowe zł 2 036 74; Procenty i dochody różne zł 147 658 33; **Razem zł 3 114 530 08.** 1216

A. Wróblewski i S-ka, Spółka Akcyjna, Warszawa

Marszałkowska 108

Bilans roczny na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Nieruchomości zł 823 324 13; Tabor zł 25 000 00; Urząd. biurowe zł 5 000 00; Meble zł 573 10; Papiery procentowe zł 83 300 73; Kasa zł 1 918 84; Banki zł 3 714 16; Różni zł 41 743 74; **Razem zł 984 574 70.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 600 000 00; Amortyzacyjny zł 213 152 00; Zapasowy zł 12 379 69; Długi hipoteczne zł 85 509 32; Banki zł 62 339 00; Zysk zł 11 194 69; **Razem zł 984 574 70.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty handlowe zł 238 477 03; Zysk zł 11 194 69; **Razem zł 249 671 72.**

ZYSKI. — Składowe zł 78 056 50; Przeprowadzki zł 113 264 00; Opakowania zł 24 076 00; Clenie zł 8 127 00; Ubezpieczenie zł 20 946 72; Sprzedaż zł 5 201 50; **Razem zł 249 671 72.** 1221

Zakłady Chemiczne „Motor-Alkaloida”, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 28 kwietnia 1939 r.

STAN CZYNNY. — Przebudowa i budynki gospodarcze w Kutnie zł 28 615 30; Maszyny, aparaty, urządzenia, utensylia fabryczne i biurowe w Kutnie i w Warszawie zł 168 626 44; Konie zł 2 835 00; Kasa zł 12 813 31; Materiały i towary zł 277 590 09; Dłużnicy: odbiorcy zł 8 896 80, dostawcy zł 477 54, różni zł 12 669 66; Sumy przechodnie: wydatki dotyczące 1939 r. zł 2 466 70; Patenty i licencje zł 225 000 00; Koszty organizacyjne zł 9 308 70; Straty z lat ubiegłych zł 68 717 84; **Razem zł 818 017 38.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 250 000 00; Kapitał amortyzacyjny: saldo do roku ubiegłego zł 33 693 08, odpisano w roku sprawozdawczym zł 22 50, dopisano w roku sprawozdawczym zł 37 111 90 = zł 70 782 48; Wierzyciele: W. T. „Motor” Sp. Akc. zł 395 381 65, dostawcy zł 4 291 75, różni zł 1 314 37, akcepty zł 70 000 00; Zysk zł 26 247 13; **Razem zł 818 017 38.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty produkcji zł 278 653 32; Koszty administracyjne zł 17 097 99; Procenty i dyskonto zł 21 497 14; Podatki zł 7 512 42; Amortyzacja zł 37 111 90; Różnice kursowe zł 460 24; Strata na sprzedanym młynku zł 436 00; Zysk zł 26 347 13; **Razem zł 389 016 14.**

MA. — Wartość produkcji zł 389 016 14; **Razem zł 389 016 14.** 1214

Przemysł Trykotowy i Działy L. Plihał, Spółka Akcyjna

w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Maszyny i materiały techniczne zł 2 088 664 51; Ruchości i urządzenia zł 327 766 00; Środki lokocji zł 34 372 00; **Razem zł 2 450 802 51;** II. Majątek płynny: Kasa zł 21 758 70; Kasy sklepów zł 41 608 50; Banki zł 40 990 09; Weksle zł 28 394 29; **Razem zł 132 751 58;** Gotowe towary zł 956 854 85; Gotowe towary obcej produkcji zł 127 896 84; Półfabrykaty zł 69 595 34; Surowce zł 271 701 06; **Razem zł 1 426 048 09;** Dłużnicy: Akcjonariusze za kapitał akc. zł 250 000 00; Odbiorcy zł 330 133 13; Protesty zł 2 668 75; Kaucje zł 655 00; Wątpliwi zł 2 445 74; Dostawcy zł 9 127 02; **Razem zł 595 029 64;** III. Inne aktywa: Przebudowa sklepu Warszawa, Nowy Świat 19 zł 26 004 58; Koszty organizacji Spółki Akcyjnej zł 20 151 44; Sumy przechodnie zł 8 070 00; **Ogółem aktywa zł 4 658 857 84.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 000 000 00; Kapitał zapasowy zł 8 843 25; II. Kapitał amortyzacyjny, za rok sprawozdawczy zł 192 182 98; III. Zobowiązania: L. Plihał i S-ka, Łódź zł 2 828 602 15; Akcepty zł 6 150 00; Banki zł 3 821 40; Dostawcy zł 479 709 09; Odbiorcy zł 785 70; **Razem zł 3 319 068 34;** IV. Sumy przechodnie zł 37 065 89; Zysk za I okres operacyjny zł 101 697 38; **Ogółem pasywa zł 4 658 857 84.**

Sumy pozabilansowe. — Towary konsygnacyjne na składzie zł 61 003 85; Zobowiązania z tyt. żyra zł 113 844 30. **Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 58 442 48.**

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej i koszty handlowe zł 275 851 69; Koszty sprzedaży zł 88 887 23; Koszty ogólne sklepów detalicznych zł 313 781 57; Koszty fabrykacji zł 331 274 59; Podatki państwowe i komunalne zł 76 707 50; Koszty kredytów zł 3 422 55; Świadczenia socjalne zł 68 454 65; Straty na dłużnikach zł 513 08; Strata na sprzed. maszynach zł 119 973 95; Amortyzacja zł 192 182 98; Przeniesienie na kapitał zapasowy zł 8 843 25; Zysk za I okres operacyjny zł 101 697 38; **Ogółem zł 1 581 590 42.**

MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 1 204 231 32; Zysk brutto na towarach obcych zł 373 298 48; Odsetki zł 3 567 21; Różnice kursu zł 493 41; **Ogółem zł 1 581 590 42.** 1226

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

Zakłady Przemysłowe „Bielany”, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA.—I. Majątek stały: Budynki i place zł 417 413'44; Maszyny i urządzenia fabryczne zł 718 701'94; Ruchomości i sprzęt poźnaczy zł 69 497'36; Nawierzchnia betonowa zł 3 110'66; Licencje zł 3 300'00; II. Majątek płynny: Kasa i banki zł 42 002'79; Kasa i banki Oddziału zł 4 485'97; Razem zł 46 488'76; Weksle obce zł 35 000'00; Weksle obce Oddziału zł 1 151'74; Razem zł 36 151'74; Papiery wartościowe zł 2 162'00; Papiery wartościowe Oddziału zł 1 635'62; Razem zł 3 797'62; Materiały zł 130 231'00; Materiały w Oddziale zł 596'80; Razem zł 130 829'80; Półfabrykaty zł 94 963'10; Wyroby gotowe zł 8 850'90; Wyroby gotowe w Oddziale zł 4 212'95; Razem zł 13 063'85; Dłużnicy: Odbiorcy zł 333 777'85; Odbiorcy Oddziału zł 31 939'25; Razem zł 365 717'10; Dostawcy zł 21 313'84; Dostawcy Oddziału zł 100'00; Razem zł 21 413'84; Różni zł 101 070'65; Różni Oddziału zł 4 207'30; Razem zł 105 277'95; Wątpliwi dłużnicy zł 375'00; Sumy przechodnie: dotyczące okresu przyszłego zł 3 700'00, różni zł 28 482'65, razem zł 32 182'65, dotyczące okresu przyszłego w Oddziale zł 740'00, różni zł 2 097'50, razem zł 2 837'50; **Ogółem aktywa zł 2 065 122'31.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za udzielone gwarancje zł 33 555'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 500 000'00; Kapitał zapasowy: pozostałość zł 19 306'46, dopisano w roku sprawozdawczym zł 3 469'00, razem zł 22 775'46; Kapitał rezerwowy: pozostałość zł 14 753'64, dopisano w roku sprawozdawczym zł 5 036'52, razem zł 19 790'16; II. Kapitał amortyzacyjny: pozostałość z roku ubiegłego zł 159 414'84, odpisano zużyte zł 53 927'71, pozostało zł 105 487'13, dopisano w roku sprawozdawczym zł 128 411'83, razem zł 233 898'96; III. Zobowiązania: Akcepty zł 533 573'51; Banki zł 55 767'50; Grodzka Izba Skarbową zł 16 961'07; 17 Urząd Skarbowy zł 2 375'22; Dostawcy zł 285 492'18; Dostawcy Oddziału zł 4 595'79; Razem zł 290 087'97; Odbiorcy zł 11 383'85; Odbiorcy Oddziału zł 7 053'25; Razem zł 18 437'10; Różni zł 187 563'78; Różni Oddziału zł 42 820'09; Razem zł 230 383'87; Sumy przechodnie zł 40 199'60; Straty i zyski — zysk netto za 1938 r. zł 100 871'89; **Ogółem pasywa zł 2 065 122'31.**

Sumy pozabilansowe. — Akcepty gwarancyjne zł 33 555'00.

Rachunek strat i zysków, sporządzony na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 154 436'89; Koszty fabrykacji zł 3 218 822'04; Koszty sprzedaży zł 96 125'25; Koszty kredytów zł 31 211'19; Procenty zł 38 116'49; Podatki zł 92 285'43; Podatki w Oddziale zł 740'00; Prowizje zł 9 001'61; Świadczenia socjalne zł 116 869'32; Koszty remontów zł 11 185'48; Odpisy amortyzacyjne zł 144 560'43; Wątpliwi dłużnicy zł 714'00; Zmiany zapasów wyrobów własnych i półfabrykatów zł 178 904'06; Bilans zamknięcia — czysty zysk za 1938 r. zł 100 871'89; **Ogółem zł 4 193 844'08.**

ZYSKI.—Sprzedaż wyrobów własnych zł 3 971 017'25; Sprzedaż wyrobów własnych w Oddziale zł 221 712'87; Dochód z nieruchomości zł 726'15; Odzyskane należności zł 387'81; **Ogółem zł 4 193 844'08.**

1245

Warszawska Fabryka Masowych Wyrobów Blaszanych „Tłocznia”, Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 360 800'00; Budynki: fabryczne zł 700 538'15, gospodarcze zł 62 249'00, mieszkalne zł 111 718'50, razem zł 874 505'65; Maszyny, narzędzia i urządzenia: fabryczne zł 1 265 001'93, inwentarz biurowy zł 16 064'70, razem zł 1 281 066'63; Razem majątek stały zł 2 516 372'28; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 205 840'49; Papiery procentowe zł 20 144'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 237 732'27; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 19 300'00; Materiały: surowce zł 132 174'64, pomocnicze i pedne zł 3 738'43, razem zł 135 913'07; Półfabrykaty zł 33 339'75; Wyroby gotowe zł 62 666'30; Dłużnicy: należności z tytułu umowy kartelowej zł 179 191'90, odbiorcy zł 23 617'45, dostawcy zł 69 612'65, różni dłużnicy zł 19 787'24, razem zł 292 209'24; Sumy przechodnie zł 5 177'07; Wydatki, dotyczące przyszłego okresu zł 2 352'93; Razem majątek płynny zł 1 014 675'12; **Ogółem aktywa zł 3 531 047'40.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 1 000; Różni za gwarancje własne zł 90 252'07; Zyro zł 194 754'52; Surowce odbiorców zł 1 000; **Razem sumy pozabilansowe zł 285 008'59.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 000 000'00; Kapitał zapasowy: saldo roku ubiegłego zł 302 407'21, dopisano w roku sprawozdawczym zł 20 492'79, razem zł 322 900'00, odpisano w roku sprawozdawczym zł 32 200'00, razem kapitał zapasowy zł 290 700'00; Razem kapitały własne zł 1 290 700'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo roku ubiegłego zł 1 498 091'17, odpisano w roku sprawozdawczym zł 13 350'00, razem zł 1 484 741'17, dopisano w roku sprawozdawczym zł 97 928'52, razem kapitał amortyzacyjny zł 1 582 669'69; III. Zobowiązania: Wierzyciele: akcepty zł 11 356'69, kredyt hipoteczny zł 65 000'00, dostawcy zł 30 391'43, zobowiązanie z tytułu umowy kartelowej zł 1 780'45, różni wierzyciele zł 131 656'83; Razem zobowiązania zł 240 185'40; Sumy przechodnie zł 99 343'20; Różnica na likwidacji udziałów w innych przedsiębiorstwach zł 67 500'00; Zysk na produkcji za 1938 r. zł 250 649'11; **Ogółem pasywa zł 3 531 047'40.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje zł 1 000; Gwarancje własne zł 90 252'07; Zyro zł 194 754'52; Odbiorcy za surowce własne zł 1 000; **Razem sumy pozabilansowe zł 285 008'59.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty fabrykacji zł 90 614'98; Koszty administracji i handlowe zł 248 139'01; Koszty sprzedaży zł 134 032'46; Utrzymanie nieruchomości zł 12 113'59; Świadczenia socjalne zł 83 118'49; Podatki i stemple zł 63 348'43; Procenty zł 2 916'57; Cele społeczne zł 11 497'80; Amortyzacja budynków zł 29 484'45; Amortyzacja maszyn, narzędzi i urządzeń zł 68 444'07; Razem zł 97 928'52; Różnica na likwidacji udziałów w innych przedsiębiorstwach zł 67 500'00; Zysk na produkcji za 1938 r. zł 250 649'11; **Ogółem zł 1 061 858'96.**

MA. — Zysk brutto zł 980 729'72; Różne wpływy zł 81 129'24; **Ogółem zł 1 061 858'96.**

1240

Podkarpackie Towarzystwo Elektryczne, Spółka Akc.

we Lwowie

Bilans z dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 7 970'77; Budynki fabryczne zł 1 532 138'19; Budynki gospodarcze zł 107 330'45; Budynki mieszkalne zł 29 055'20; Razem zł 1 668 523'84; Urządzenia elektrowni zł 4 308 763'82; Sieć i stacje transformatorowe zł 8 374 869'23; Razem zł 12 683 633'05; Ruchomości zł 529 021'71; Inwentarz żywy zł 1 020'00; Razem zł 14 890 169'37; Majątek płynny: Kasy i banki zł 596 707'40; Akcje i udziały zł 151 000'00; Papiery wartościowe zł 93 995'23; Kaucje gotówkowe zł 8 700'00; Weksle: w portfelu zł 69 137'10, w inkasie zł 24 287'35, zaprotestowane zł 13 300'00, razem zł 106 724'45; Zapasy materiałów pomocniczych zł 1 014 220'63; Zapasy warsztatów zł 131 937'20; Dłużnicy: odbiorcy zł 1 470 750'22, dostawcy zł 5'94, różni zł 139 274'46, razem zł 1 610 030'62; Razem zł 3 713 315'53; Różne: Sumy przechodnie zł 92 121'48; Straty: za 1938 r. zł 75 896'33, z lat ubiegłych zł 745 097'67, razem zł 820 994'00; **Suma zł 19 516 600'38.**

Sumy pozabilansowe zł 122 131'28.

STAN BIERNY. — Kapitał zł 2 500 000'00; Fundusz rezerwowy zł 24 565'84; Fundusz amortyzacyjny zł 4 408 418'30; Wierzyciele: banki zł 11 502 635'85, dostawcy zł 33 121'65, odbiorcy zł 158 078'68, różni zł 24 353'85, razem zł 11 718 190'03; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 838 566'73; Sumy przechodnie zł 26 859'48; **Suma zł 19 516 600'38.**

Sumy pozabilansowe zł 122 131'28.

Rachunek strat i zysków za czas od dn. 1/I do dn. 31/XII 1938 r.

WINIEN. — Koszty ruchu zł 916 846'43; Koszty ogólne zł 463 336'47; Razem zł 1 380 182'90; Kupno prądu Krosno zł 538 156'74; Odsetki od długów zagranicznych zł 466 058'99; Różnice kursowe zł 1 990'04; Strata z instalacji zł 80'85; Kupony zł 433'78; Amortyzacja: zakładów zł 495 445'31, koncesji Truskawiec zł 50 000'00, razem zł 545 445'31; **Suma zł 2 932 348'61.**

MA. — Sprzedaż prądu: Borysław zł 1 871 266'35; Krosno zł 764 135'83, razem zł 2 635 402'18; Różne dochody zł 159 764'11; Różnice kursowe zł 61 285'99; Strata zł 75 896'33; **Suma zł 2 932 348'61.**

1247

Zakłady Amunicyjne „Pocisk“, Spółka Akcyjna

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały (zakładowy, użytkowy): Place (grunty) zł 2 703 759'02; Budyńki: fabryczne zł 5 191 147'78, mieszkalne zł 1 656 967'57 = zł 6 848 115'35; Maszyny i urządzenia zł 12 551 174'15; Tabor i ruchomości: inw. żywy zł 935'00, inw. martwy (ruchomości) zł 666 899'87 = zł 667 834'87; II. Majątek obrotowy (obiegowy): Materiały: surowce zł 2 106 212'40, pomocnicze i pędne zł 682 844'22 = zł 2 789 056'62; Wyroby: własnej produkcji zł 2 816 036'50, obcej produkcji zł 288 107'58 = zł 3 104 144'08; Dłużnicy: odbiorcy zł 1 260 298'02, dostawcy zł 110 287'04, różni zł 2 152 415'92, należności wątpliwe i sporne zł 273 515'27 = zł 3 796 516'25; Środki płynne: Gotówka w kasie zł 16 370'60; Gotówka w bankach zł 1 713 954'04; Weksle w portfelu i w inkasie zł 4 000'00; Papiery procentowe zł 2 431'02 = zł 1 736 755'66; Pozyccje przechodnie: Wydatki okresu przyszłego zł 22 987'07; Dochody okresu bież. niezrealizowane zł 2 110'00; Inne zł 18 894'15 = zł 43 991'22; Łącznie stan czynny zł 34 241 347'22.

III. Pozyccje uzupełniające (pozabilansowe). — Gwarancje otrzymane zł 137 700'00; Różni za nasze gwarancje zł 18 402 325'16; Różni za nasze kaucje hip. zł 8 621 760'00; Depozyty obce zł 1'00; Depozytariusze zł 2 763'96; Razem zł 27 164 550'12.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy (akcyjny) zł 10 000 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 408 775'28, dopisano w roku bież. zł 73 444'82 = zł 482 220'10; Specjalna rezerwa opodatk. zł 2 292 466'09; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 15 020 190'89, dopisano w roku bież. zł 1 409 150'12, odpisano w roku bież. zł 1 569 268'99 = zł 14 860 072'02; III. Kapitały obce (cudze): Długi hipoteczne zł 135 273'60; Dywidenda nieodebrana zł 662 034'00 = zł 797 307'60; Wierzyciele: Odbiorcy — Zaliczki w gotówce zł 837 337'49; Zaliczki w materiałach zł 40 877'31; Dostawcy zł 505 758'59; Różni zł 2 778 830'23 = zł 4 162 803'62; Pozyccje przechodnie: Wydatki okresu przeszłego zł 302 357'77; Inne zł 41 829'05 = zł 344 186'82; IV. Zyski: Zysk z lat ubiegłych zł 336 733'57; Zysk za 1938 r. zł 965 557'40 = zł 1 302 290'97; Łącznie stan bierny zł 34 241 347'22.

V. Pozyccje uzupełniające (pozabilansowe). — Różni za swoje gwarancje zł 137 700'00; Nasze gwarancje u różnych zł 18 402 325'16; Nasze kaucje hip. u różnych zł 8 621 760'00; Deponenci zł 1'00; Depozyty własne zł 2 763'96; Razem zł 27 164 550'12.

Konto strat i zysków w dn. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Koszty fabrykacji zł 12 037 432'85; Koszty administracji ogólnej zł 1 682 270'10; Koszty sprzedaży zł 285 478'49; Podatki państwowe i komunalne zł 2 426 302'66; Opłaty stempłowe zł 42 392'17; Koszty bankowe zł 2 171'77; Odpisy amortyzacyjne zł 1 402 711'18; Zysk za 1938 r. zł 965 557'40; Razem zł 18 844 316'62.

ZYSKI. — Sprzedaż brutto zł 18 503 681'00; Nadzwyczajne dochody zł 8 473'05; Procenty i dyskonto zł 233 445'49; Różnice kursowe zł 98 717'08; Razem zł 18 844 316'62. 1212

Cunard White Star Limited, Liverpool, Anglia

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.
w funtach angielskich

STAN CZYNNY. — Statki po cenie nabycia po potrąceniu sum odpisanych i amortyzacji do dn. 31 grudnia 1937 r. oraz przedpłaty na rachunek nowych statków £ 14 979 474.5.6; Inwentarz, maszynaria, urządzenia biurowe itd. po cenie nabycia po potrąceniu amortyzacji £ 70 311.0.0; Udziały w towarzystwie koncernyjnym po cenie nabycia £ 4 025.8.10; Lokata na rzecz wierzycieli w posiadaniu obligacji pierwszej hipoteki i wpływów hipoteki z obligacji (Klasa A i B) po cenie nabycia £ 345 943.0.0; Saldo przypadające od towarzystwa koncernyjnego £ 6 635.3.11; Magazyny okrętowe, węgiel, materiały opałowe, oliwa, zapasy żywności, wina, bielizna itd. £ 307 664.3.1; Dłużnicy salda agentów, otwarte rachunki podróży i depozyty u rządów zagranicznych £ 532 943.5.4; Gotówka zablokowana w walutach na kontynencie Europy £ 99 447.15.8; Gotówka w bankach i w posiadaniu £ 1 169 036.0.2; Suma £ 17 515 480.2.6.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy: Zezwolono i wypuszczono 10 000 000 akcji zwykłych po £ 1.0.0 każda całkowicie zapłaconych £ 10 000 000.0.0; Pierwsza hipoteka obligacje w posiadaniu Rządu J. K. M. zabezpieczone na ss. „Queen Mary”: zezwolono i wydano £ 1 750 000.0.0; Pierwsza hipoteka obligacje (seria druga) w posiadaniu Rządu J. K. M. zabezpieczone na ss. „Queen Elizabeth”: zezwolono i wydano £ 2 500 000.0.0; Wpływ z obligacji (Klasa A) w posiadaniu Rządu J. K. M. zabezpieczonych drugim obciążeniem na ss. „Queen Mary”: zezwolono i wydano £ 1 000 000.0.0; Wpływ z obligacji (Klasa B) w posiadaniu Rządu J. K. M. zabezpieczonych drugim obciążeniem na ss. „Queen Mary”: zezwolono £ 750 000.0.0, wydano £ 200 000.0.0; Wpływ z obligacji (Klasa C) w posiadaniu Rządu J. K. M. zabezpieczonych drugim obciążeniem na ss. „Queen Elizabeth”: zezwolono £ 2 500 000.0.0, wydano £ 289 311.17.10; Wierzyciele i otwarte rachunki podróży £ 1 091 129.14.4; Rachunek strat i zysków: saldo przeniesione z poprzedniego rachunku £ 223 151.16.6, dopisano w roku sprawozdawczym £ 461 886.13.10, razem £ 685 038.10.4; Suma £ 17 515 480.2.6.

Rachunek strat i zysków za 1938 r. w funtach angielskich

WINIEN. — Do r-ku paliwa, płac, zapasów żywności, maszyn pokładowych i bagażu pasażerskiego, koszty portowe i ogólne, remonty i odnawiania, koszty asekuracji, biura agentury, prawne i inne, funduszy emerytalnych, subskrypcji dobroczynnych podatków itd. £ 6 442 204.10.8; Do salda zysków operacyjnych — do przeniesienia £ 497 955.17.5; Suma £ 6 940 160.8.1.

MA. — U r-ku za przejazdy, frachty, korespondencje, odsetki itd. £ 6 940 160.8.1; Suma £ 6 940 160.8.1.

Do r-ku amortyzacji ss. „Queen Mary” 12/V do 31/XII 1936 r. £ 0.0; Do r-ku amortyzacji statków £ 0.0; Do r-ku amortyzacji inwentarza, maszynarii i urządzenia biurowego £ 11 867.14.7; Do r-ku gaż dyrektorów £ 5 000.0.0; Do r-ku gaż rewidentów £ 2 750.0.0; Do r-ku odsetek od £ 750 000.0.0, pierwszej hipoteki obligacji £ 11 250.0.0; Do r-ku odsetek od £ 1 000 000.0.0, pierwszej hipoteki obligacji £ 15 000.0.0; Do r-ku salda £ 461 886.13.10; Suma £ 507 754.8.5.

U r-ku salda zysków — operacyjnych — z przeniesienia £ 497 955.17.5; U r-ku odsetek od lokaty na rzecz wierzycieli w posiadaniu obligacji pierwszej hipoteki i wpływów hipoteki z obligacji (Klasa A i B) £ 9 798.11.0; Suma £ 507 754.8.5.

Dyrektorzy:

Percy E. Bates
Essendon

Angielska Spółka Akcyjna Cunard White Star Limited

Towarzystwo Żeglugi Morskiej, Warszawa

Marszałkowska 144

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Ruchomości zł 16 350'20, Majątek płynny: Gotowizna w kasie i oddziałach zł 26 727'61; Dłużnicy — różni zł 188 274'58; Sumy przechodnie: wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 45'50; Koszty transportu dotyczące okresu przyszłego zł 620'78; Razem zł 666'28; Strata za 1938 r. zł 213 878'34; Suma zł 445 897'01.

STAN BIERNY. — Kapitał zł 200 000'00; Amortyzacja: saldo z roku ubiegłego zł 2 593'10, dopisano w roku sprawozdawczym zł 805'50, razem zł 3 398'60; Wierzyciele — różni zł 240 195'57; Sumy przechodnie: wydatki dotyczące okresu sprawozdawczego zł 2 302'84; Suma zł 445 897'01.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 298 329'46; Podatki państwowe i komunalne zł 3 297'60; Amortyzacja zł 805'50; Suma zł 302 432'56.

MA. — Prowizja za wysłanych pasażerów zł 80 925'97; Prowizja za nulowane prepaidy i potrącenia przy stornowaniu kwitów zadatkowych itd. zł 642'89; Różnice kursowe zł 6 985'36; Strata zł 213 878'34; Suma zł 302 432'56. 1234

Korzystajcie z poczty lotniczej !!!

P R A C A Z B I O R O W A

CHAŁUP NICTWO

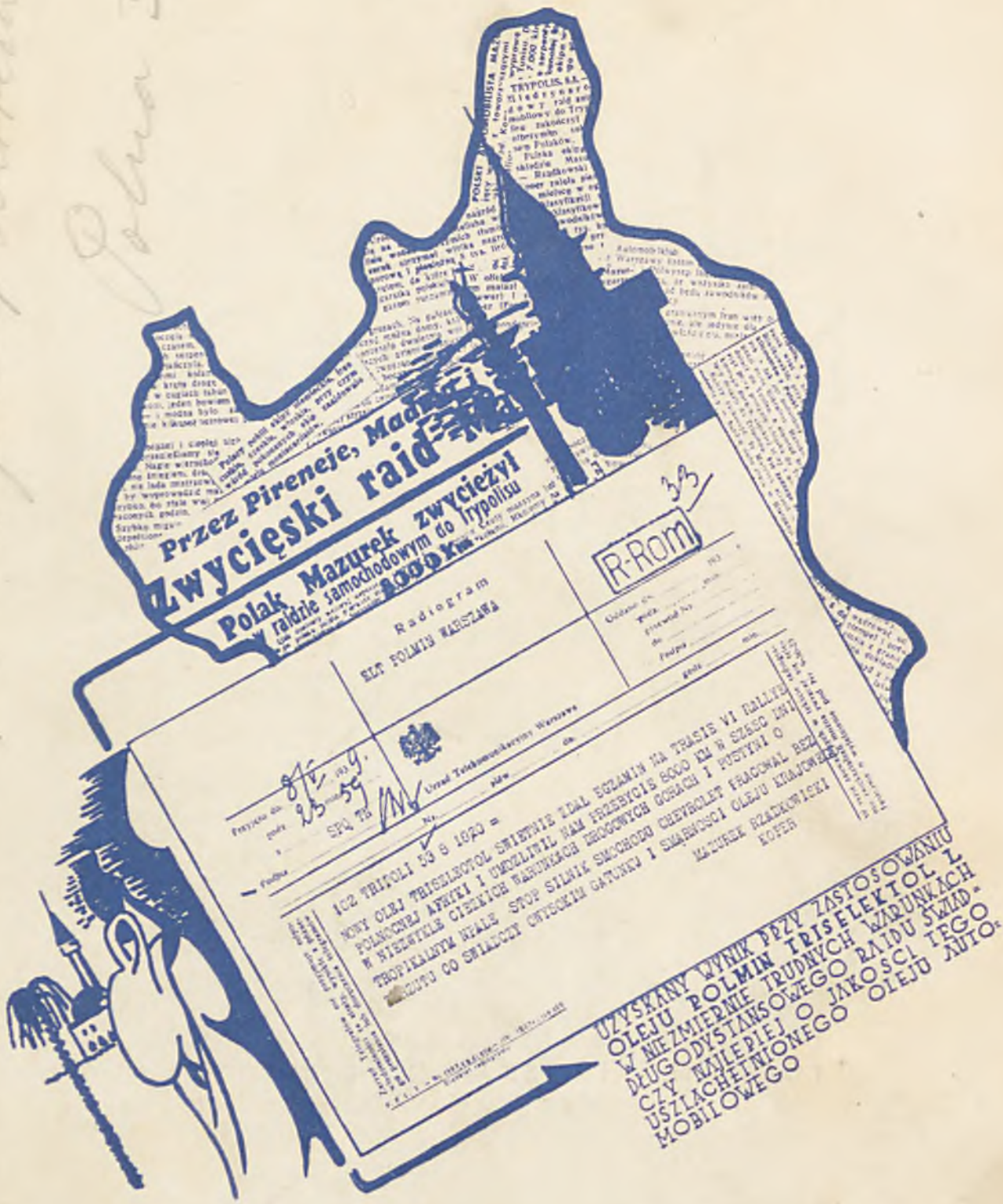
MATERIAŁY
U W A G I
W N I O S K I

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

288 STRON DRUKU

CENA ZŁ 8.-

Labely Polonowa i abstrakcyjnej polskiej sztuki
Polina 3

**Przez Pireneje, Madagaskar i
 Zwycięski raid**
Polak Mazurek zwyciężył
3000 km
 w rajdzie samochodowym do Trypolisu

R-Rom

Radiogram
 SŁT POLMIN WARSZAWA

Udzielone dnia: _____
 przez: _____
 do: _____
 przez: _____

Przyjato dnia: 25.05.59
 Podał: SPK TB
 Uradz. Techniczny Wawry

100 TRIPOLI 03 8 1970 =
 NOWY OLEJ TRIPOLI SNIWIE I UDELIWIŁ NAM FREZYCIS 8000 KM W SZCZĘŚLIWY
 POJAZDZIE AFRIKI I UDELIWIŁ NAM FREZYCIS 8000 KM W SZCZĘŚLIWY
 W WIEKISTE CIEKICH WARUNKACH DROGOWYCH GORACH I PUSTYNI O
 TROPICALNY WIAŁE STOP SILNIK SMOCHOD CHEVROLET FRACONAL BEZ
 ŻADNYCH CO SŁABOŚCI CIEKICH GATUNKI I SIEMOŚCI OLEJU KRAJOWE
 MAZUREK RZĄDOWSKI
 KOFER

**UZYSKANY WYNIK PRZY ZASTOSOWANIU
 OLEJU POLMIN TRISELEKTOL 2
 W NIEZMIERNIE TRUDNYCH WARUNKACH
 DŁUGODYSTANSOWEGO RAIDU SWIAD-
 CZY NAJLEPIJ O JAKOŚCI TEGO
 USZLACHEJNIONEGO OLEJU AUTO-
 MOBILOWEGO**